

การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางวณิชชา ภัทรประสิทธิ์

ศูนย์วิทยพัทยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF A SUPPORTING MODEL
FOR PRIVATE BASIC EDUCATION INSTITUTIONS

Mrs. Wanicha Pataraprasit

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Educational Administration

Department of Educational Policy, Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

วณิชชา ภัทรประสิทธิ์ : การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
(DEVELOPMENT OF A SUPPORTING MODEL FOR PRIVATE BASIC EDUCATION INSTITUTIONS)

อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร.พทุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห, 363 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและเพื่อพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน คือ 1)การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย 2) การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร/หน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร และจากการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน 3) การร่างรูปแบบ 4) การตรวจสอบและประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5)การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1.การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ พบว่ามีความไม่เสมอภาคและเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ ส่งผลให้เกิดการผูกขาดในการจัดการศึกษาโดยรัฐและเกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมระหว่างสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการสนับสนุนของสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐปฏิบัติจริงและสภาพที่รัฐควรปฏิบัติในภาพรวม พบว่า สภาพที่รัฐปฏิบัติจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยในทุกด้าน ส่วนระดับที่รัฐควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างระดับที่รัฐควรปฏิบัติและระดับที่ปฏิบัติจริง พบว่า การสนับสนุนด้านที่ความแตกต่างสูงสุดคือ การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายลงทุน รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านวิชาการ

2. รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและเป็นไปได้ คือ "รูปแบบบูรณาการ" (Integrative Model) มี 2 องค์ประกอบ คือ (1) การบูรณาการ การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing)และด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) (2) การบูรณาการการสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) และรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ซึ่งการสนับสนุนด้านอุปสงค์ ประกอบด้วย คุ้มครองการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพนักเรียน การสนับสนุนด้านอุปทาน ประกอบด้วย กองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คุ้มครองเงินเดือนครู เงินค่าตอบแทนครู กองทุนพัฒนาผู้บริหาร ครูบุคลากรทางการศึกษา และการยกย่องเชิดชูเกียรติ

ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย (1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ ควรกำหนดให้การปฏิรูปการศึกษาเอกชนเป็นวาระแห่งชาติ เร่งดำเนินการออกกฎหมายและระเบียบกระทรวงที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการให้การลงทุนด้านการศึกษาของเอกชน ควรมีการทดลองใช้รูปแบบ (Pilot Project) และควรพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา (2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาควิชา นโยบาย การจัดการ
และความเป็นผู้นำทางการศึกษา..... ลายมือชื่อนิลิต.....
สาขาวิชา บริหารการศึกษา..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 2552..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

4884633027: MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEYWORDS : PRIVATE INSTITUTIONS / SUPPORTING MODEL / BASIC EDUCATION

WANICHA PATARAPRASIT : DEVELOPMENT OF A SUPPORTING MODEL
FOR PRIVATE BASIC EDUCATION INSTITUTIONS. THESIS ADVISOR : ASSOC.
PROF. PRUET SIRIBANPITAK, Ph.D., THESIS CO-ADVISOR : ASST. PROF.
CHAYAPIM USAHO, Ph.D., 363 pp.

This research aimed to present the states and problems of supporting private basic education Institutions from the government and to develop a proposed model for supporting private basic education institutions in Thailand. The research methodology compromised 5 steps. Step 1: Documentary analysis to develop a research framework. Step 2: Documentary analysis and survey research about the states and problems of supporting private basic education Institutions. Step 3: Construct the draft model. Step 4: Evaluate propriety and feasibility of the draft model by the expert Judgments. Step 5: Adjust and scrutinize to a proposed model. The research findings are summarized as follow :

1. The governmental supports to private institutions are not equal to public institutions which bring to oligopoly market and unfair competitions. The study of the states of supporting private basic education Institutions finds that the government supported at the low level all, vice versa the government should support at highest all in the statistic significant different of 0.05. The important problems are the supporting in the investment expenditures and academic supports.

2. The proposed model for Supporting Private Basic Education Institutions is "The Integrative Model" which comprises of 2 components (1) The integration of Demand-size financing and Supply-side financing (2) The integration of In Cash and In Kind supports. Demand-size financing consists of education coupon and health promotion for students. Supply-side financing is the infrastructure developing funds, teachers' salary coupon, teachers' welfare, the academic funds for teacher and the honor award for institutes, the school executive and teacher.

Research Suggestion: (1) Suggestion for research implementation is the genuine and effective private education reform designated as national agenda; initiate "the pilot project" of this model and provide the information and technology data of educational expenditures. (2) Suggestions for future research is developing "The Proposed Strategies for Supporting Private Basic Education Institutions"

Department : Educational Policy, Management and Leadership...Student's Signature *Wanicha*
Field of Study : Educational Administration Advisor's Signature *P. Sirib*
Academic Year :2009..... Co-Advisor's Signature *Y*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับนี้ ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช [THE 90th ANNIVERSARY OF CHULALONGKORN UNIVERSITY FUND (Ratchadaphiseksomphot Endowment Fund)] วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วย ความกรุณาอย่างสูงของรองศาสตราจารย์ ดร.พทุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อูสาโห อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยมาโดยตลอดทุกขั้นตอน รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน พิเศษศิริ ประธานกรรมการ ดร.สุวัฒน์ เงินจ๋าและอาจารย์ ดร.ปิยพงษ์ สุเมตติกุล กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มาก ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชา บริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ แนวคิดและถ่ายทอดประสบการณ์ที่มีคุณค่า เป็น เข้มทิศนำทางที่มีคุณค่าสูงยิ่งต่อผู้วิจัย ในการศึกษาและการดำรงตนทั้งที่ผ่านมาและต่อไปในอนาคต

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ท่านผู้อำนวยการดวงพร ชินสมบูรณ์ นายพิชัย แก้วสุวรรณ และนางเสาวนีย์ พันัสสรณ์ ที่ให้ความ อนุเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการเข้าร่วมสัมมนากลุ่ม ตลอดจน ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บ ข้อมูล ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นดุขฎิบัณฑิต รุ่นพี่ รุ่นน้องสาขาบริหารการศึกษาทุกคน ขอขอบใจ ครูพิสมัย ขวตพุดชาที่ช่วยพิมพ์เอกสารงานวิจัย ตลอดจนคณะครูโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ ที่มีความ เป็นกัลยาณมิตรที่ดีเสมอมา

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณกำลังใจและความเอื้ออาทรจากครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง คุณภาคภูมิ ภัทรประสิทธิ์ ลูกๆทั้งสาม (น.ส.ภาวิดา ด.ช.วีรภัทรและด.ช.คุณัชญ์ ภัทรประสิทธิ์) คุณพ่อวิรัตน์และคุณแม่วิไลลักษณ์ ภัทรประสิทธิ์

คุณความดีหรือประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็น เครื่องบูชาพระคุณแต่คุณพ่อสมิตรีและคุณแม่สมพร จึงแสงสถิตย์พร บุพพการีผู้ให้กำเนิดและ อบรมเลี้ยงดูจนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จและมีความภาคภูมิใจในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
คำถามของการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	15
คำจำกัดความในการวิจัย.....	15
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	19
วิธีดำเนินการวิจัย.....	19
การรายงานผลการวิจัย.....	21
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
ตอนที่ 1 ประวัติและบทบาทการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา เอกชน.....	22
ตอนที่ 2 กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน.....	33
ตอนที่ 3 การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานของไทยในปัจจุบัน.....	60

บทที่	หน้า
ตอนที่ 4 การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน ต่างประเทศ.....	90
ตอนที่ 5 สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน.....	106
ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	114
ตอนที่ 7 แนวคิด หลักการเกี่ยวกับงบประมาณการศึกษา.....	123
1. เศรษฐศาสตร์การศึกษา	123
2. หลักการจัดการศึกษา.....	132
3. หลักการจัดสรรงบประมาณการศึกษา.....	133
4. รูปแบบการจัดสรรงบประมาณการศึกษา.....	139
ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	146
ตอนที่ 9 สรุปผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	154
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	158
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	159
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ.....	159
ขั้นตอนที่ 3 การร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน.....	166
ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบและประเมินรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ความ เหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Judgments).....	167
ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	168
บทที่ 4 ผลวิเคราะห์ข้อมูล.....	170
ตอนที่ 1 การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานในปัจจุบัน.....	170
ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาพื้นฐาน.....	182

บทที่	หน้า
2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการสนับสนุนและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนจากเอกสาร.....	182
2.2 การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ โดยใช้การศึกษาเชิงสำรวจ.....	185
ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	232
3.1 การร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นไปได้.....	232
3.1.1 การสังเคราะห์สาระเพื่อกำหนดกรอบการร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน..	232
3.1.2 การสังเคราะห์ร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม.....	255
3.2 ผลการตรวจสอบและประเมินรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Judgments).....	267
บทที่ 5 รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	280
ส่วนที่ 1 ชื่อและที่มาของรูปแบบ.....	282
1. ชื่อของรูปแบบ.....	282
2. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ.....	282
3. แนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบ.....	285
4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ.....	286
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ.....	287
ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้.....	291
แนวทางสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ.....	291
แนวทางสำหรับสถานศึกษา.....	292
ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้	292
เงื่อนไข ข้อจำกัด ของรูปแบบ	293
ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้การนำรูปแบบไปใช้	293

บทที่	หน้า
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ	295
สรุปผลการวิจัย.....	295
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาศภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษา เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ	295
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนา รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	301
อภิปรายผลการวิจัย.....	308
ประเด็นที่ 1 ผลการศึกษาศภาพและปัญหาของการสนับสนุน สถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ	308
ประเด็นที่ 2 ผลการพัฒนา รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	312
ข้อเสนอแนะ.....	314
1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	314
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	315
รายการอ้างอิง.....	316
ภาคผนวก.....	325
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	326
ภาคผนวก ข ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามการ พัฒนา รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานจากรัฐ.....	351
ภาคผนวก ค โครงการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องรูปแบบการสนับสนุน สถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	353
ภาคผนวก ง หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย.....	358
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	363

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลจำนวนนักเรียน ครู สถานศึกษาและเงินทุนที่รัฐอุดหนุน จำแนกตามสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2548.....	63
2	เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานในการจัดการการศึกษา (ค่าใช้จ่ายรายบุคคล) จำแนกตามระดับการศึกษา.....	66
3	เงินอุดหนุนรายบุคคลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของโรงเรียนเอกชน หลังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บังคับใช้เมื่อ ตุลาคม 2545	86
4	งบประมาณที่รัฐสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนเมื่อเทียบกับสถานศึกษาของรัฐ จำนวนนักเรียนที่ศึกษาในสถานศึกษาเอกชน ต่อรัฐ ของประเทศในกลุ่ม OECD	91
5	สัดส่วนของผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย ปีการศึกษา 2504-2551	107
6	จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียนและจำนวนครูของสถานศึกษาเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544-2551.....	108
7	การวิเคราะห์ความสอดคล้องเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบ.....	122
8	การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ของการสนับสนุนด้านอุปทานหรือสถานศึกษา (Supply-Side Financing) และการสนับสนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน (Demand-Side Financing).....	141
9	เกณฑ์การจำแนกขนาดสถานศึกษาเอกชนตามระดับการศึกษาที่เปิดสอน.....	161
10	การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย ในปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2552)	172
11	อัตราเงินอุดหนุนรายบุคคลของนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา พ.ศ. 2552.....	182
12	ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา.....	186
13	ข้อมูลสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามสถานที่ตั้ง จำนวนนักเรียน และระดับการศึกษาที่เปิดสอน.....	188

ตารางที่	หน้า	
14	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลสถานศึกษาในการเก็บค่าธรรมเนียมจากนักเรียน และการระดมทรัพยากรนอกเหนือจากเงินอุดหนุนที่ได้จากรัฐ.....	190
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยภาพรวม.....	191
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) ด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ ที่รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร.....	192
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) ด้านค่าใช้จ่ายลงทุนที่รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร.....	194
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้ไม่เป็นเงิน (In Kind) ด้านวิชาการ ที่รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร.....	195
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้ไม่เป็นเงิน (In Kind) ด้านอื่นๆ ที่รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร.....	197
20	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test)	199
21	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงินด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test).....	200
22	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงินด้านค่าใช้จ่ายลงทุน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test).....	202
23	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนโดยไม่ใช่เงิน (In Kind) ด้านวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test).....	203

ตารางที่	หน้า
24	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ด้านอื่นๆ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโดยการทดสอบที (t-test) 204
25	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคล รวมค่าใช้จ่ายพื้นฐานและเงินเดือนครู..... 205
26	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ..... 206
27	การเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษากับเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา..... 210
28	ค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา..... 211
29	ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา (ภูมิภาค) 213
30	ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) 214
31	ข้อมูลพื้นฐานของครูสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาทำงาน ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จำนวนชั่วโมงสอน และที่ตั้งของสถานศึกษา..... 215
32	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสนับสนุนของรัฐแก่ครูสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเปรียบเทียบด้านที่รัฐปฏิบัติจริงและด้านที่รัฐควรปฏิบัติ..... 219
33	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู โดยการทดสอบที (t-test)..... 221
34	จำนวน ร้อยละ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ..... 222
35	ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง จำนวนบุตร-หลานที่เรียนในสถานศึกษา ระดับการศึกษาของนักเรียน (บุตรหลาน) สาเหตุที่ให้บุตรหลานเรียนสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา..... 225

ตารางที่	หน้า
36	การให้ความสำคัญสนับสนุนสถานศึกษาในการระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองนอกจาก ค่าใช้จ่ายที่สถานศึกษาเรียกเก็บ..... 228
37	ความคิดเห็นของผู้ปกครองหากรัฐไม่ให้การอุดหนุนรายบุคคลกับผลกระทบต่อ ค่าเทอม..... 229
38	ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานจากรัฐในด้านต่างๆ..... 229
39	การสังเคราะห์แนวคิดและหลักการในการสร้างรูปแบบ..... 233
40	การวิเคราะห์การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน รูปแบบปัจจุบันและการสังเคราะห์ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม..... 240
41	รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วม 254
42	ผลการตรวจสอบและประเมินรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ..... 268
43	การเปรียบเทียบองค์ประกอบที่ 2 จากร่างรูปแบบและรูปแบบที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้คำแนะนำ..... 276
44	รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ 291

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	หลักการจัดการศึกษา.....	9
2	หลักการจัดสรรงบประมาณการศึกษา.....	10
3	การสนับสนุนงบประมาณการศึกษา.....	11
4	วิธีการสนับสนุนงบประมาณการศึกษา.....	13
5	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	14
6	ทฤษฎีทุนมนุษย์.....	129
7	ขั้นตอนการวิจัย.....	169
8	ร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม	255
9	รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ (Integrative Model for Supporting Private Basic Education Institutions).....	281

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเอกชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ การศึกษาเอกชนในต่างประเทศมีความเหมือนและมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ทั้งด้านการพัฒนา การศึกษา ความหมายและประเภทของการศึกษา ระดับของความเหมือนและความแตกต่างของการศึกษาเอกชนขึ้นอยู่กับนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนของประเทศนั้น (อำรุง จันทวานิช อ่างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ,2549)

ความจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณของประเทศทำให้ประเทศส่วนใหญ่หันมาแสวงหาวิธีการบริหารทรัพยากรและงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านการศึกษา รัฐบาลในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วได้หันมาสนใจการศึกษาเอกชนมากขึ้น และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเรื่องการแปรรูปการศึกษา และการใช้บัตรแทนเงินเพื่อการศึกษา (Odden and Picus, 2004; Patrinos, 2007)

ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของประชากรอย่างรวดเร็วและต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ เพราะระบบเศรษฐกิจโลกเป็นระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ราคาสินค้าและบริการต้องลดลงแต่คุณภาพต้องดีขึ้น รวมทั้งมีความร่วมมือและประกอบกิจการเป็นบริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporation) มากขึ้น ประชาสังคมมีความเข้มแข็ง เอกชนและองค์กรเอกชนมีบทบาทมากขึ้น มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างมหาศาล และเป็นยุคของอุปกรณ์และเครื่องมือดิจิทัลทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือกันตัดสินใจ และมีการวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาศักยภาพของประชากรในประเทศในด้านการศึกษา ประเทศไทยกำลังเร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยให้ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริการและจัดการศึกษาของประเทศให้มากขึ้น และเป้าหมายคือให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค ภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการดำเนินการเองมาเป็นฝ่ายส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษาโดยรัฐสนับสนุนให้ภาคเอกชนซึ่งมีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระและคล่องตัวกว่าภาครัฐเป็นผู้นำในการส่งออกทางการศึกษา โดยมีรัฐเป็นผู้เจรจาต่อรองและสนับสนุน และเพื่อให้ศักยภาพการ

บริหารและจัดการศึกษาของภาคเอกชนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549)

บทบาทของเอกชนในด้านการจัดการศึกษาของประเทศไทยมีประวัติความเป็นมาอันยาวนานทั้งด้านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะในส่วนที่รัฐไม่สามารถจัดได้หรือจัดได้ไม่พอเพียง อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของรัฐ ในด้านทรัพยากรงบประมาณและด้านบุคลากร รัฐจึงได้เปิดโอกาสให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นในทุกระดับ (ศรีราชา เจริญพานิช, 2548) อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาเอกชนมีมาก่อนการศึกษาของรัฐและเป็นผู้นำในบางด้านให้กับสถานศึกษาของรัฐ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีบางช่วงบางเวลาการศึกษาเอกชนก็เพื่อพึ่งพาเพราะรัฐให้การสนับสนุน แต่บางช่วงก็ซบเซาไป โดยเฉพาะหลัง พ.ศ. 2518 เมื่อรัฐมีนโยบายที่จะเป็นผู้จัดการศึกษาภาคบังคับเองทั้งหมด จึงมีผลทำให้ดูเหมือนสถานศึกษาเอกชนเป็นคู่แข่งกับสถานศึกษาของรัฐมากกว่าเป็นผู้มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐ

การคุ้มครองสิทธิเรื่องการศึกษาของประชาชนอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วและซับซ้อนของสังคม เศรษฐกิจ การค้าขาย การบริการและเทคโนโลยี ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550** จึงได้กำหนดไว้ใน **มาตรา 49** “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย...” **มาตรา 80 (4)** ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ **มาตรา 84 (1)** รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้ สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, 2550)

นอกจากนั้นหลักการจัดการศึกษาตาม **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545** ได้มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษาโดย **มาตรา 10** ที่บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและ

โอกาสเสมอทั้งในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” **มาตรา 43-46** กำหนดให้เอกชนมีความเป็นอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ ในการบริหารจัดการ สามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับทุกประเภท โดยรัฐต้องสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษา แก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสมรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ **มาตรา 60(1)** “ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา โดยจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545)

แม้ว่านโยบายรัฐ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะระบุให้มีการส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนอย่างชัดเจน ซึ่งทำให้สถานศึกษาเอกชนคาดหวังว่าจะได้รับการอุดหนุนช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ แต่ปรากฏว่ายังมีระเบียบและแนวปฏิบัติที่กำหนดและเป็นปัญหาต่อการดำเนินการของสถานศึกษาเอกชนมากขึ้นจนขาดความเป็นอิสระและคล่องตัว เมื่อรัฐมีนโยบายที่จะเป็นผู้จัดการศึกษาภาคบังคับเองทั้งหมด บนพื้นฐานแนวคิดที่รัฐควรดำเนินการจัดการศึกษาเอง จึงขาดมาตรการส่งเสริมภาคเอกชนอย่างแท้จริง รวมถึงการที่ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย และการบัญญัติกฎหมาย ทำให้กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ มีลักษณะของการกำกับ ควบคุมมากกว่าการส่งเสริมสนับสนุน และมีผลทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน

นอกจากนี้สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ(สกศ.)ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนไว้เมื่อปี 2540 กล่าวคือ ในระดับก่อนประถมศึกษาจำนวนเงิน 9,000 บาท, ประถมศึกษา 9,000 บาทและมัธยมศึกษา 10,000 บาท ต่อคน ต่อปี แต่รัฐไม่สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนได้เต็มจำนวนตามที่ สกศ.ได้ศึกษาไว้ ดังเช่นเมื่อตุลาคม 2548 รัฐเพิ่มเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่สถานศึกษารัฐ แต่เนื่องจากงบประมาณของรัฐไม่เพียงพอ จึงทำให้สถานศึกษาเอกชนได้รับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลในเดือนสิงหาคม 2549 คือหลังจากสถานศึกษารัฐ 19 เดือน โดยในระดับก่อนประถมศึกษาเพิ่มจาก 4,960 เป็น 5,001 บาท ระดับประถมศึกษาจาก 4,460 เป็น 5,401 บาท ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จาก 6,625 เป็น 7,411 บาทและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจาก 7,525 เป็น 8,111 บาท ต่อคน ต่อปี (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2549) ซึ่งเป็นเงินอุดหนุน ค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่ต่ำกว่าทางสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ สกศ.ได้ศึกษาไว้มาก และส่วนต่าง ในการอุดหนุนค่าใช้จ่ายนี้ตกเป็นภาระแก่สถานศึกษาเอกชนและผู้ปกครอง

หากมองในแง่ของการลงทุนแล้วสถานศึกษาเอกชนสามารถช่วยประหยัดงบประมาณทางด้านการจัดการศึกษาของรัฐ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) ได้ศึกษา การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเปรียบเทียบประสิทธิผลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สถานศึกษาเอกชน พบว่า สถานศึกษาเอกชนช่วยลดภาระงบประมาณรัฐคิดเป็นร้อยละ 10.43 ของค่าใช้จ่ายด้านศึกษารวมประมาณปีละกว่า 30,000 ล้านบาท เมื่อพิจารณาถึงงบประมาณของ กระทรวงศึกษาธิการย้อนหลังไปประมาณ 13 ปี ในช่วง พ.ศ. 2533-2545 ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า สถานศึกษาเอกชนมีส่วนแบ่งเบาภาระรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานคิดเป็นมูลค่า 202,831.6 ล้านบาท ถ้าหากแนวโน้มค่าใช้จ่ายในการลงทุนด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการยังเป็นไป ตามแนวโน้มเดิม ดังนั้น ช่วงเวลา 10 ปี ในอนาคตระหว่างปี พ.ศ. 2546-2555 สถานศึกษาเอกชน จะมีส่วนแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นมูลค่าสูงประมาณ 328,897.23 ล้านบาท และหากพิจารณาช่วงเวลา 22 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2555 ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า สถานศึกษาเอกชนจะมีส่วนแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาเป็นมูลค่าสูงถึง 531,728.8 ล้านบาท

นอกจากนั้น ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบแรก(พ.ศ. 2542-2548) จาก จำนวนสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด 35,247 โรงเรียน พบว่า สถานศึกษาเอกชน ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีระดับคุณภาพดีสูงกว่าของรัฐ ในทุกด้านทั้งด้านนักเรียน ด้านครูและผู้บริหาร และด้านสถานศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา, 2549)

ในระยะเวลาที่ผ่านมาภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย และมี แนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จากสถิติการศึกษาปี 2551 พบว่าภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงร้อยละ 18-20 โดยคงสัดส่วนดังกล่าวตลอดช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษาร้อยละ 34 ระดับประถมศึกษาร้อยละ 21 สำหรับระดับมัธยมศึกษา สัดส่วนการจัด การศึกษาของเอกชนต่ำกว่าระดับอื่น คือประมาณร้อยละ 14 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ประมาณร้อยละ 12 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และเป็นที่น่าสังเกตว่าในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ สัดส่วนร่วมกันรับภาระการจัดการศึกษาของภาคเอกชนได้ลดลงอย่างมากจากร้อยละ 50 ในปี 2534 เหลือเพียงร้อยละ 30 ในปี 2545 และ ร้อยละ 20 ในปี 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2551) การที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสัดส่วนที่น้อยลง ทั้งที่สถานศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐ สามารถช่วยประหยัดงบประมาณทางการจัดการศึกษาของรัฐได้ อาจมีสาเหตุเนื่องจากการขยายตัวของสถานศึกษารัฐที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานแนวคิดที่ว่ารัฐควรดำเนินการจัดการศึกษาเอง จึงขาดมาตรการส่งเสริมภาคเอกชนอย่างแท้จริง รวมถึงการที่ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย และการบัญญัติกฎหมาย ทำให้กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ มีลักษณะของการกำกับ ควบคุมมากกว่าการส่งเสริมสนับสนุน และมีผลทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน เช่น การพัฒนาครู ซึ่งสถานศึกษาเอกชนต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองเป็นส่วนใหญ่ การเสียภาษีในอัตราที่สูง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภาษีที่ดิน โรงเรือน อาคารสถานที่ และอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนการคำนวณการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่เท่าเทียมกับผู้เรียนของรัฐ เป็นต้น แม้ว่าขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มดำเนินการแก้ไขไปบ้างแล้วในบางส่วน

ผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2553 ได้มีการลงมติเห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) ซึ่งเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ฉบับแก้ไขใหม่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และทิศทางการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 รวมทั้งเพื่อเป็นการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลด้วย และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้ที่ประชุมได้พิจารณาให้มีมติให้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เกิดการบูรณาการแบบองค์รวมที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมี “ดุลยภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยจะมีการกำหนดตัวชี้วัดที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลในปี 2559 อาทิ ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กไทยจะต้องปรับเปลี่ยนสูงขึ้นเกินกว่าร้อยละ 50 สถานศึกษาทุกแห่งผ่านการรับรองของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จากปัจจุบันร้อยละ 73 คนไทยได้รับการศึกษา

เฉลี่ยสูงขึ้น 12 ปี จากปัจจุบัน 8.7 ปี สนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 35 จากปัจจุบันร้อยละ 20 และให้กระทรวงศึกษาธิการรับความเห็น ข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาประกอบการดำเนินการต่อไปด้วย โดยกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการอุดหนุนการศึกษาเอกชนที่เหมาะสมและเป็นธรรมและความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนที่เหมาะสมและเป็นธรรม (มติคณะรัฐมนตรี, 5 มกราคม 2553)

หากประเทศไทยต้องการบรรลุเป้าหมายจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ รัฐต้องลดความผูกขาดในการจัดการศึกษา สนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมเกิดการแข่งขันและการใช้ทรัพยากรการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญ และมีส่วนแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐในการบริหารทรัพยากรและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ กอปรกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษา ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา โดยจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน ดังนั้นการศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นการประมวลข้อมูลเสนอแนะเชิงนโยบายในการสนับสนุนแก่สถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการส่งเสริม สนับสนุนที่เหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำถามของการวิจัย

1. การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปัจจุบันเป็นอย่างไร มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปัจจุบันเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการสนับสนุนและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน เป็นข้อมูลในปีการศึกษา 2551 (1 พฤษภาคม 2551-30 เมษายน 2551)
2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาในระบบประเภทสามัญศึกษา โดยไม่รวมสถานศึกษาเอกชนการกุศล และ โรงเรียนนานาชาติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

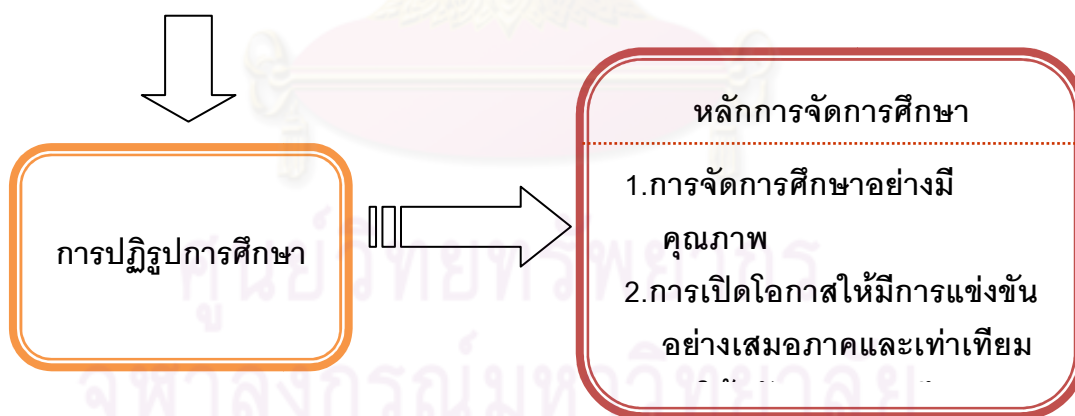
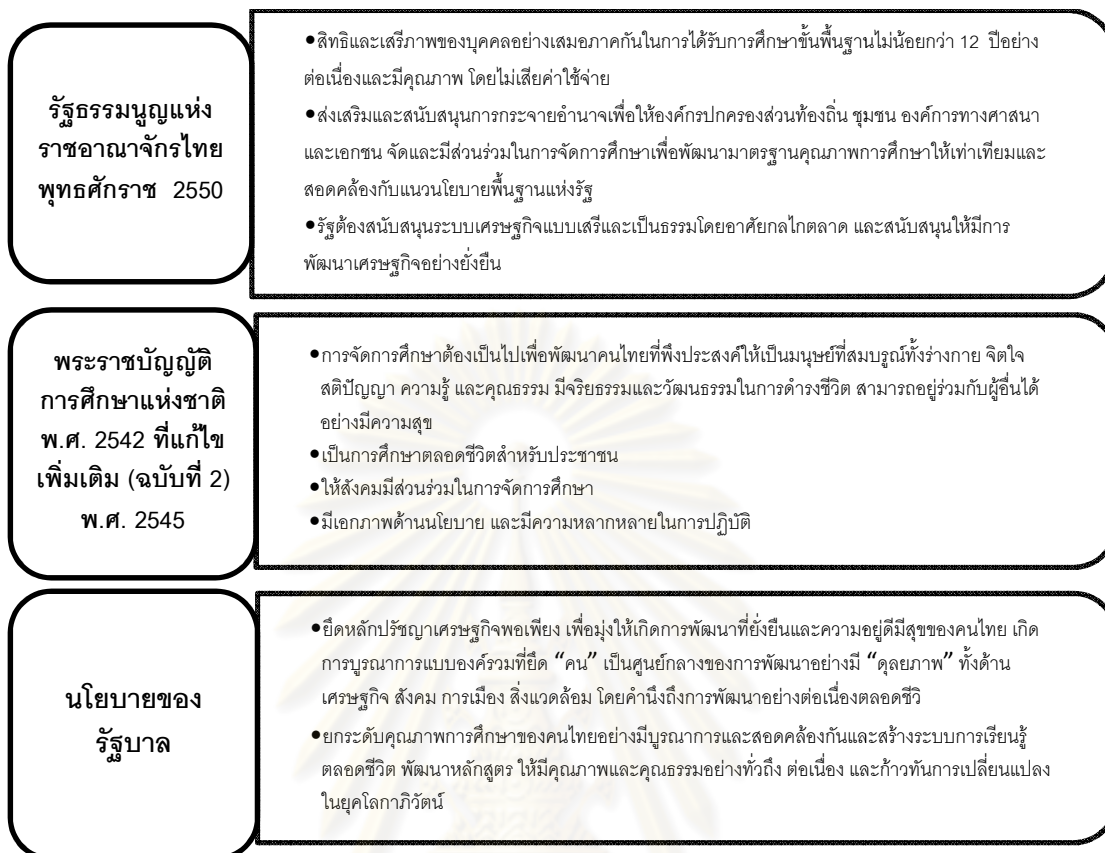
การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนจากรัฐด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนโดยรูปแบบการสนับสนุนจากรัฐด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ หลักการจัดการศึกษา หลักการจัดสรรงบประมาณการศึกษา การสนับสนุนงบประมาณและวิธีการสนับสนุนงบประมาณ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 หลักการจัดการศึกษา

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน หลักการสำคัญดังกล่าว ตรงกับแนวคิดหลักใน

การจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการศึกษา (All for Education) อันเป็นหลักการพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก กอปรกับนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการและจัดทำข้อเสนอ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561) มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ (1) พัฒนาคุณภาพ การศึกษาและการเรียนรู้ (2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งครอบครัว ศาสนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารและจัดการศึกษา โดยมี กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ (1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ (2) พัฒนา คุณภาพครูยุคใหม่ (3) พัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้/สถานศึกษายุคใหม่ (4) พัฒนาคุณภาพการ บริหารจัดการใหม่ ส่งผลให้คนไทยยุคใหม่ มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถเรียนรู้ได้ด้วย ตนเอง มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และสามารถก้าวทันโลก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ;สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) หลักการจัดการศึกษาแสดงดังแผนภาพที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 1 หลักการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 2 หลักการจัดสรรงบประมาณการศึกษา

ระบบงบประมาณการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระบบใด การจัดสรรงบประมาณ การศึกษานับว่าเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่ง ในการใช้ระบบงบประมาณการศึกษาเป็นเครื่องมือ ควบคุมการดำเนินงานจัดการศึกษา ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณ การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ใน แผนพัฒนาการศึกษา เมื่อมีการจัดสรรงบประมาณศึกษาตามหลักการด้วยวิธีการที่เหมาะสมแล้ว การดำเนินงานจัดการศึกษาย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ หากมีการดำเนินการใน ขั้นตอนอื่นของกระบวนการงบประมาณการศึกษา ได้แก่ การบริหารงบประมาณ และการควบคุม งบประมาณที่เป็นแนวทางเดียวกัน ส่งเสริมกัน ย่อมมีส่วนทำให้การจัดการศึกษาได้ผลตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากขึ้นด้วย

Crocker Horstman (1987) Geske (1983) Guthrie (1983) Burrup, Brimley and Garfield (1996) Parrish, et al (1997) Adams and White II (1997) อ้างใน นางลักษณ วิรัช ชัย (2543) และ Guthrie (2007) ได้กล่าวถึง หลักการในการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนา การศึกษา ว่าเป็นหลักการเดียวกันกับหลักการที่ใช้ในระบบงบประมาณการศึกษา รวมทั้งการ จัดสรรงบประมาณการศึกษาไว้ และได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดสรรงบประมาณ การศึกษา (Education Revenue) ให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว อันประกอบด้วย หลักความ เสมอภาค หลักความเป็นธรรม หลักความพอเพียง หลักการมีส่วนร่วม หลักเสรีภาพ หลัก ประสิทธิภาพและประสิทธิผล และหลักการปฏิบัติได้จริง สรุปดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 หลักการจัดสรรงบประมาณการศึกษา

ส่วนที่ 3 การสนับสนุนงบประมาณการศึกษา

การสนับสนุนงบประมาณการศึกษา(Brimley, Jr. and Garfield, 2002) จำแนกเป็น

3.1 การสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาโดยการสนับสนุนการอุดหนุนผ่านไปทาง ผู้ให้บริการ ได้แก่ สถานศึกษา โดยจัดสรรงบประมาณจ่ายตามรายการ (Line Item) และหมวดงบประมาณ สำหรับเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนครูและบุคลากรและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งเป็นลักษณะการสนับสนุนส่วนใหญ่ของประเทศไทยในปัจจุบัน

3.2 การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาโดยให้ผ่านผู้รับบริการ คือ ผู้เรียนหรือผู้ปกครอง ซึ่งผู้เรียนหรือผู้ปกครอง สามารถที่จะเลือกซื้อบริการทางการศึกษาได้ เช่น รูปแบบในการให้เงินช่วยเหลือผ่านทางค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่างๆ ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าเดินทาง / รถรับส่ง ค่าที่พัก ค่าอาหารกลางวันนักเรียน ค่าอาหารเสริม (นม) นักเรียน และอื่นๆ

การสนับสนุนงบประมาณการศึกษา แสดงดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 การสนับสนุนงบประมาณการศึกษา

ส่วนที่ 4 วิธีการสนับสนุนงบประมาณ

การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา (สำนักงานประมาณ, 2550) จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ

4.1 การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) ซึ่งประกอบด้วย

(1) การสนับสนุนค่าใช้จ่ายดำเนินการ จำแนกเป็น

- งบประมาณบุคลากร ได้แก่ เงินเดือนครู/บุคลากร ค่าตอบแทนและสวัสดิการครู/บุคลากร อาทิ เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าครองชีพ ค่าเช่าบ้าน ค่าพาหนะ ค่ารักษาพยาบาล เงินช่วยเหลือและเงินบำเหน็จบำนาญ

- งบนอกเหนือบุคลากร ได้แก่ ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค และค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา

(2) การสนับสนุนการลงทุน ได้แก่ การให้กู้เงินจากกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา เช่น ค่าครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน ค่าที่ดิน ค่าสิ่งก่อสร้างและการลงทุนด้านอื่นๆ

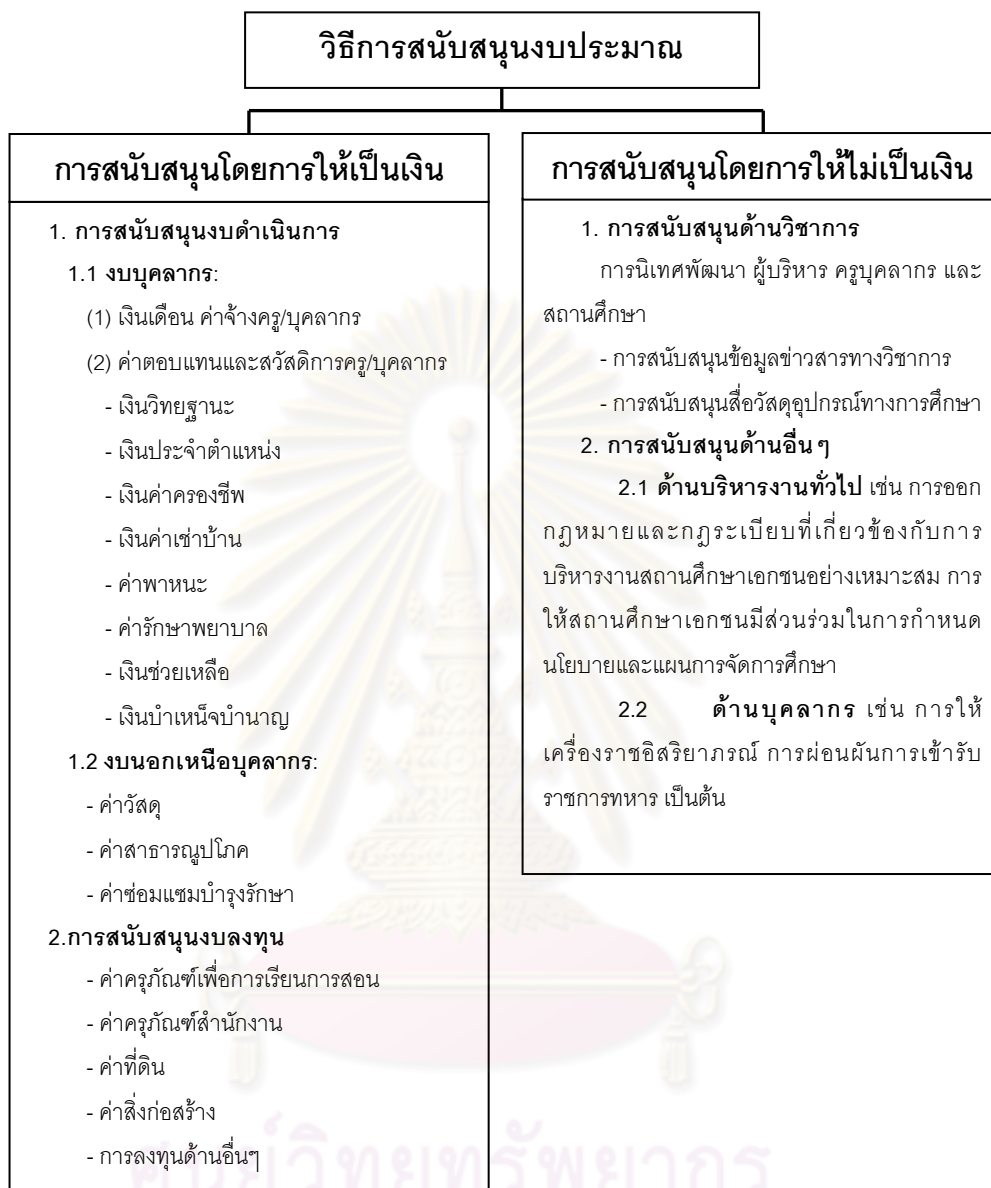
4.2 การสนับสนุนโดยการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ประกอบด้วย

(1) การสนับสนุนด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาบุคลากร การนิเทศ ผู้บริหารครูบุคลากร และสถานศึกษา การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา

(2) การสนับสนุนด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป เช่น การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชน การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา และด้านบุคลากร เช่น การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร เป็นต้น

วิธีการสนับสนุนงบประมาณการศึกษา แสดงดังแผนภาพที่ 4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

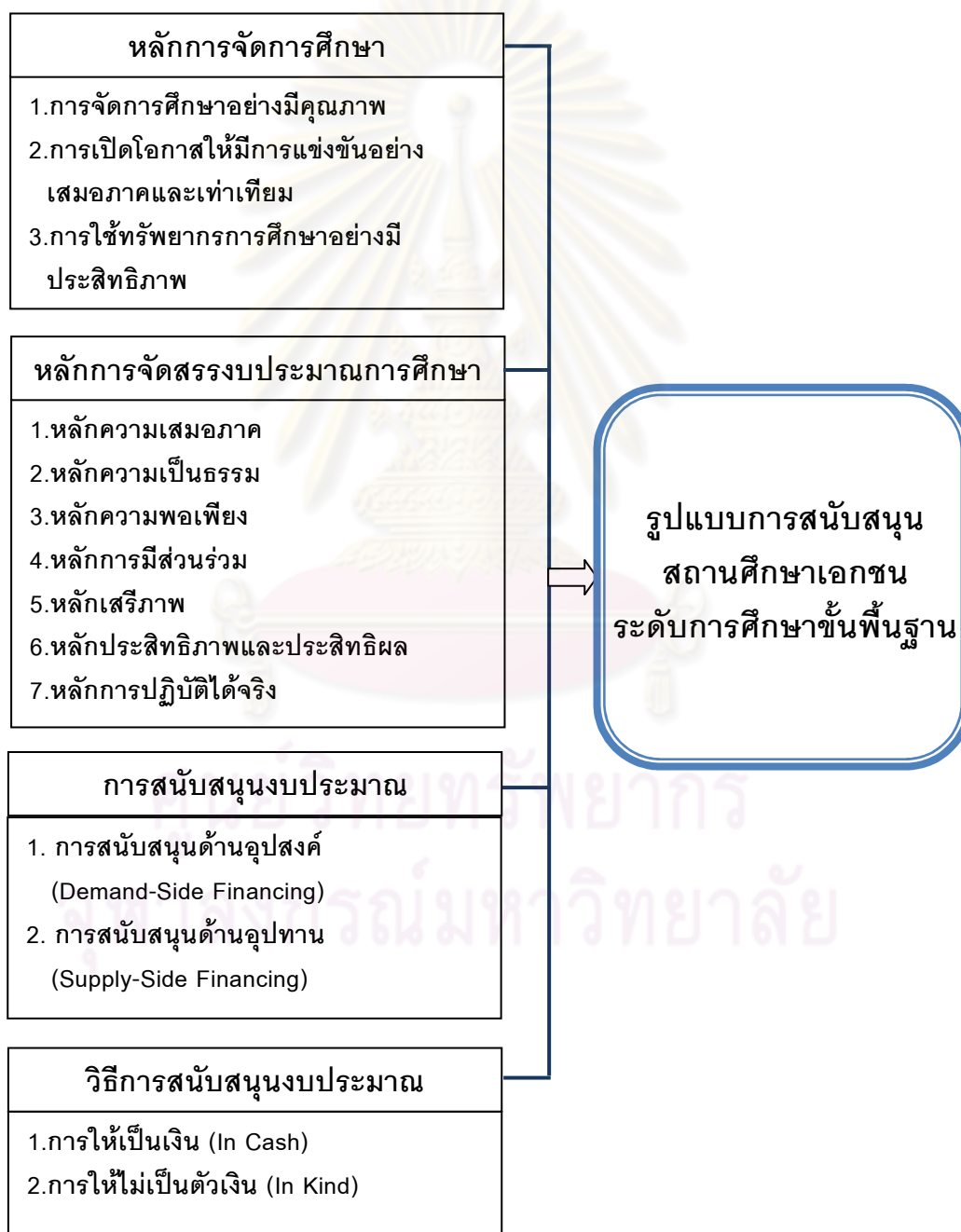
แผนภาพที่ 4 วิธีการสนับสนุนงบประมาณการศึกษา

นอกจากนั้นพททธี ศิริบรรณพิทักษ์ (2552) กล่าวถึงหลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชน ว่า รัฐควรรับภาระเฉพาะค่าใช้จ่ายดำเนินการ ส่วนค่าใช้จ่ายในการลงทุนนั้นเอกชนเป็นผู้ลงทุน โดยคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. การลงทุนสถานศึกษาเอกชนควรได้รับผลตอบแทนพอประมาณ เช่น ใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก
2. รัฐควรแบ่งเบาภาระการลงทุนเพื่อให้ต้นทุนต่ำลง โดยใช้มาตรการภาษี หรือเงินยืม

3. รัฐควรจูงใจเอกชนลงทุนจัดตั้งสถานศึกษาเอกชน มากกว่าการจัดตั้งสถานศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะมูลนิธิที่ไม่หวังผลตอบแทน

จากการประมวลความคิดดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. งบประมาณและทรัพยากรของรัฐที่มีอยู่อย่างจำกัดรวมถึงด้านการศึกษาดังนั้นการพัฒนาารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวด้วย

2. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นช่วงที่เพิ่งเริ่มประกาศกฎหมายที่สำคัญในราชกิจจานุเบกษา ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 จึงทำให้กฎหมายหรือกฎกระทรวงบางฉบับยังไม่สามารถประกาศใช้ เพื่อสนองต่อกฎหมายฉบับใหม่นี้ได้

คำจำกัดความในการวิจัย

1. **การศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง การศึกษาประเภทสามัญก่อนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายสาย

2. **สถานศึกษาเอกชน** หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระบบ ประเภทสามัญศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีเอกชนเป็นเจ้าของและอยู่ในการดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ (สช.) โดยไม่รวมโรงเรียนเอกชนการกุศล โรงเรียนนานาชาติ

3. **สถานศึกษาของรัฐ** หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระบบ ประเภทสามัญศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. **การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่รัฐนำมาปฏิบัติ เพื่อการสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ประกอบด้วย การสนับสนุนอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งมีทั้งการสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน และการสนับสนุนในรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน

5. **การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอุปทาน (Supply-Side Financing)** หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาโดยการสนับสนุนเงินอุดหนุนผ่านทางสถานศึกษา โดยรัฐจัดสรรงบประมาณจ่ายตามรายการ (Line Item) และหมวดงบประมาณ สำหรับเป็นเงินเดือนครู ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

6. การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาโดยให้ผ่านผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะเลือกซื้อบริการทางการศึกษาได้ เช่น รูปแบบในการให้เงินช่วยเหลือผ่านทางค่าใช้จ่ายการศึกษา ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่างๆ ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าเดินทาง / รถรับส่ง ค่าที่พัก ค่าอาหารกลางวันนักเรียน ค่าอาหารเสริม (นม) นักเรียน และอื่น ๆ ที่รวมถึงการสนับสนุนที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

7. การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน โดยให้เป็นเงินอุดหนุนมายังสถานศึกษาและนักเรียน ครอบคลุมในส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินการและค่าใช้จ่ายลงทุน ได้แก่

7.1 การสนับสนุนค่าใช้จ่ายดำเนินการ หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ด้านรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ทั้งในส่วนงบบุคลากรและงบนอกเหนือบุคลากร จำแนกออกเป็น

(1) งบบุคลากร หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานบุคคลภาครัฐ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว และค่าตอบแทนให้แก่เงินที่จ่ายตอบแทนให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงาน เช่นค่าตอบแทน เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าครองชีพ เงินค่าเช่าบ้าน ค่าพาหนะ ค่ารักษาพยาบาล เงินช่วยเหลือ เงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ รวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

(2) งบนอกเหนือบุคลากร หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าใช้จ่ายพื้นฐาน เช่น ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายอื่น เช่น ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา รวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว เช่น ค่าภาษีโรงเรือน ค่าภาษีบำรุงท้องที่ ค่าตรวจสอบบัญชี

7.2 การสนับสนุนค่าใช้จ่ายลงทุน หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ด้านรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการลงทุน ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน ค่าที่ดิน ค่าสิ่งก่อสร้างและการลงทุนด้านอื่น ๆ รวมถึงการสนับสนุนที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

8. การสนับสนุนโดยการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ได้แก่

8.1 การสนับสนุนด้านวิชาการ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนการพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ การส่งเสริมสนับสนุน การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรเอกชน การให้สิทธิและทุนในการศึกษาต่อ การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา

8.2 การสนับสนุนด้านอื่นๆ การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน โดยการสนับสนุนในด้านต่างๆดังนี้ (1) ด้านบริหารงานทั่วไป เช่น การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา (2) ด้านบุคลากร เช่น การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร เป็นต้น

9. ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน หมายถึง ค่าใช้จ่ายจริงสำหรับผู้เรียนทุกคนและค่าใช้จ่ายของสถานศึกษา ประกอบด้วย ค่าวัสดุครุภัณฑ์การศึกษา และค่าวัสดุครุภัณฑ์สำนักงาน ค่าซ่อมแซม ค่าสาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายอื่นๆเป็นต้น เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านผู้เรียน ผู้สอนและการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้ดำรงคุณภาพขั้นต่ำที่จำเป็นตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

10. รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญ เกี่ยวกับวิธีการหรือกระบวนการที่รัฐนำมาปฏิบัติ เพื่อกำหนดสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนตามกรอบแนวคิดที่กำหนดใน 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ชื่อและที่มาของรูปแบบ (ชื่อ ความเป็นมาและความสำคัญ แนวคิดและหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ) ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้

11. การพัฒนารูปแบบ หมายถึง กระบวนการในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด และความสัมพันธ์เชิงเหตุผลขององค์ประกอบที่สำคัญของระบบเดิม โดยมีขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบ 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดหลักการและองค์ประกอบที่ใช้กำกับการสร้างของรูปแบบต้นแบบ การร่างรูปแบบ และทดสอบรูปแบบด้วยการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

12. หลักความเสมอภาค (Equality) หมายถึง ความเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสทางการศึกษาโดยไม่มีข้อจำกัดด้านโอกาส ประชากรทุกคนมีโอกาสได้เข้าเรียนในสถานศึกษาและได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาโดยเสมอหน้ากัน

13. หลักความเป็นธรรม (Equity) หมายถึง ความยุติธรรมในการจัดสรรงบประมาณ และการเก็บภาษีอากรอันเป็นแหล่งที่มาของงบประมาณ จำแนกเป็น

13.1 ความเป็นธรรมในแนวราบ (Horizontal Equity) หมายถึง การจัดสรรงบประมาณการศึกษาให้แก่นักเรียนหรือสถานศึกษาที่มีลักษณะเท่าเทียมกันให้ได้รับงบประมาณที่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักความเสมอภาค

13.2 ความเป็นธรรมในแนวตั้ง (Vertical Equity) หมายถึง การจัดสรรงบประมาณให้แก่นักเรียนหรือสถานศึกษาที่มีลักษณะต่างกันให้ได้รับงบประมาณที่แตกต่างกัน ข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ คือ นักเรียนมีคุณลักษณะของความต้องการทางการศึกษาแตกต่างกัน อาทิ นักเรียนที่เป็นผู้พิการ

14. หลักความพอเพียง (Adequacy) หมายถึง งบประมาณขั้นต่ำที่สถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

15. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เช่น เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

16. หลักเสรีภาพ (Liberty) หมายถึง อำนาจตัดสินใจด้วยตนเองของผู้เรียนที่จะเลือกเข้ารับการศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนได้โดยอิสระ ปราศจากการบังคับ

17. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษาได้ใช้ในปริมาณที่ต่ำสุดและเหมาะสมที่จะทำให้ได้ผลการจัดการศึกษาสูงสุดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

18. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษาเพียงพอที่จะทำให้ได้ผลสูงสุด ตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

19. หลักการปฏิบัติได้จริง (Practicality) หมายถึง การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษา โดยควรต้องมีสูตรการคำนวณหรือรูปแบบหรือวิธีการที่สอดคล้องตามหลักการหรือเกณฑ์ดังต่อไปนี้ สามารถเข้าใจได้ง่าย (Understandable) มีความ

ยืดหยุ่น (Flexible) สามารถตรวจสอบการเงินได้ (Fiscal Accountability) สามารถทำนายได้ (Predictable) สามารถตรวจสอบด้านผลลัพธ์ได้ (Outcome Accountability) มีภาระในการจัดทำรายงานพอสมควร (Reasonable Reporting Burden) และ ความสามารถยอมรับได้ทางการเมือง (Political Acceptability)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนเป็นประโยชน์ในเชิงการปรับปรุงและกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อไป
2. รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น จะทำให้สถานศึกษาเอกชนได้รับการสนับสนุนเสมอภาคและความเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ เกิดการแข่งขันในการจัดการศึกษาอย่างเป็นธรรมและมีคุณภาพ ลดการผูกขาดทางการศึกษา เกิดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. การวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อความรู้ใหม่ที่มีประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ และการนำรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตขององค์ความรู้ ด้านการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนเพื่อให้ได้รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความถูกต้องตามหลักทฤษฎีการบริหารการศึกษา เหมาะสม และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดย

การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ เอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานในขั้นนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน

2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ เอกสาร (Content Analysis) โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ

ขั้นตอนที่ 3 การร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนนี้ดำเนินการโดยการสังเคราะห์ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย จากเอกสารต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบและประเมินรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ (Expert Judgments) โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เพื่อตรวจสอบและประเมินรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ ด้วยการสัมมนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ร่วมกันพิจารณาถึง ความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความ เป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เป็นขั้นตอนที่นำผลที่ได้จากการตรวจสอบโดย ผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง สรุปลงและนำเสนอรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การรายงานผลการวิจัย

บทที่ 1 บทนำ

นำเสนอความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย คำถามของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ข้อจำกัดในการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยการศึกษาจะครอบคลุม ทั้งเอกสารและงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ และมีสาระครอบคลุมเรื่องแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประวัติและบทบาทการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยและต่างประเทศ สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ แนวคิด/หลักการ ที่เกี่ยวกับงบประมาณการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

นำเสนอแบบแผนของการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาได้

บทที่ 5 รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นำเสนอสาระและรายละเอียดของรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนา และได้ปรับปรุงตามข้อมูลจากการตรวจสอบแล้ว

บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

นำเสนอข้อสรุปที่ได้จากการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะจากการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ศึกษาได้ศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง โดยนำเสนอเป็น 9 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ประวัติและบทบาทการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน
 - ตอนที่ 2 กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ตอนที่ 3 การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน
 - ตอนที่ 4 การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ
 - ตอนที่ 5 สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน
 - ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
 - ตอนที่ 7 แนวคิด/หลักการ ที่เกี่ยวกับงบประมาณการศึกษา
 - ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - ตอนที่ 9 สรุปผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- สาระต่างๆที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ประวัติและบทบาทการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน

1.ประวัติการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน

เอกชนได้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยการศึกษาของไทยในสมัยโบราณ (ต้นประวัติศาสตร์ไทย) นั้น บิดามารดาจะเป็นผู้อบรมสั่งสอนบุตรธิดาซึ่งเป็นการศึกษาที่บ้าน ต่อมาเริ่มมีการศึกษานอกบ้าน นับตั้งแต่สมัยล้านนาไทยและสุโขทัยเป็นต้นมา โดยมีได้มีการกำหนดระเบียบแบบแผนแต่อย่างใด เริ่มแรกนั้นการจัดการศึกษาจะจัดขึ้นเฉพาะในวัง วัด และหรือเจ้านายในราชินิกุลเป็นผู้สอนวิชาการอ่านและเขียนหนังสือไทย วิชาเลขและขนบธรรมเนียมประเพณี โดยผู้เรียนส่วนใหญ่มาจากราชตระกูลหรือครอบครัวขุนนาง สำหรับประชาชนทั่วไปไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาน้อยมาก นอกจากได้รับการถ่ายทอดวิชาชีพภายในครัวเรือน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2526)

ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2199 – 2231) ได้มีคณะมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกชาวฝรั่งเศสเข้ามาเผยแพร่ศาสนา และได้ขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตจัดตั้งโรงเรียนขึ้น เพื่อทำการสอนภาษาและวิทยาการสมัยใหม่แก่ประชาชนชาวไทย นอกเหนือไปจากการเผยแพร่ศาสนาที่เรียกกันว่า “โรงเรียนสามเณร” และถือได้ว่าเป็นการจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ขึ้นเป็นครั้งแรก โรงเรียนสามเณรนี้ได้รับความนิยมมาก แต่ภายหลังกิจการได้หยุดชะงักลงชั่วคราวเมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 จนถึงสมัยกรุงธนบุรี และกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น สำหรับผลกระทบของการจัดการศึกษาเอกชนที่มีต่อสังคมไทยในสมัยนั้น ได้แก่ความตื่นตัวที่มีการส่งนักเรียนไทยไปเรียนที่ประเทศฝรั่งเศส ส่วนผลกระทบด้านอื่นยังไม่พบหลักฐานที่กล่าวถึงในเรื่องนี้อย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526: 1-2)

สำหรับความเป็นมาของการศึกษาเอกชนนี้ แบ่งเป็น 4 สมัย คือ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ เพื่อให้เห็นวิวัฒนาการของการศึกษาเอกชนอย่างต่อเนื่อง ดังมีสาระสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้(สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย, 2514)

1) สมัยสุโขทัย

สมัยสุโขทัยนั้นจัดการศึกษาโดยบวร 3 คือ บ้าน วัด วัง การศึกษาที่บ้านส่วนใหญ่สอนวิชาชีพ เช่น การต่อสู้ป้องกันตัว อาชีพของตระกูล ส่วนการศึกษาที่วัดนั้นมีทั้งสายสามัญและสายอาชีพ สายสามัญได้แก่ อ่าน เขียน ภาษาไทย วิชาชีพได้แก่ แพทย์แผนโบราณ ก่อสร้าง โหราศาสตร์ เวทมนตร์คาถา วิชาต่อสู้ป้องกันตัว สำหรับการศึกษาในวังนั้นมีการเรียนการสอนวิชาพิเศษอีก เช่น ศาสนาพุทธ มานุษยวิทยา รัฐประศาสนศาสตร์ ดาราศาสตร์ จริยธรรม เวชกรรม โหราศาสตร์ ช่างสุวรรณสายปั้น ปักทอง ร้อยกรอง เย็บเย็บ

2) สมัยอยุธยา

การศึกษาของประเทศไทยยังคงดำเนินการโดยเอกชนในรูปแบบที่จัดในสมัยสุโขทัย และในสมัยอยุธยานี้การศึกษาเอกชนได้พัฒนาขึ้นมากเป็นลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากบาทหลวงฝรั่งเศส นิกายโรมันคาทอลิก ได้เข้ามาจัดตั้งโรงเรียนขึ้นหลายแห่ง ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ.2198-2231) คณะมิชชันนารีคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกของฝรั่งเศสได้รับพระบรมราชานุญาตให้ตั้งโรงเรียนเพื่อเผยแพร่ศาสนา และให้การศึกษาแก่ประชาชนและเรียกว่า “โรงเรียนสามเณร” ซึ่งเป็นชื่อเรียกโรงเรียนทั่ว ๆ ไปเช่นเดียวกับโรงเรียนเทศบาลหรือโรงเรียนอาชีวศึกษาในปัจจุบัน โรงเรียนสามเณรเป็นโรงเรียนสำหรับฝึกสอนผู้ที่จะบรรพชาเป็นสามเณรใน

คริสต์ศาสนาได้รับความนิยมมาก แต่กิจการได้หยุดชะงักลงเมื่อสิ้นกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 2310 แล้วกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น และนอกจากโรงเรียนสามเณรแล้ว ยังมีโรงเรียนที่คณะบาทหลวงได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเผยแพร่ศาสนาอีกหลายโรง อาทิ โรงเรียนกรุงศรีอยุธยา โรงเรียนมหาพราหมณ์ วิทยาลัยคอนสแตนติน และวิทยาลัยแห่งชาติ

อนึ่ง ในสมัยนี้ชาวจีนอพยพมาอยู่ในประเทศไทยจำนวนมาก บางคนฐานะดีก็ส่งบุตรหลานไปเรียนเมืองจีนหรือจ้างครูมาสอนที่บ้าน แต่ส่วนใหญ่จะส่งบุตรหลานไปเรียนที่ศาลเจ้าโดยมีเฮี้ยกง ผู้ดูแลศาลเจ้าเป็นผู้สอน โดยสอนภาษาจีนล้วน ๆ

3) สมัยกรุงธนบุรี

สมัยธนบุรีนี้มีระยะเวลาสั้นเพียง 14 ปีเท่านั้น อีกทั้งเป็นระยะกอบกู้เอกราชจึงมีเหตุการณ์ไม่สงบอยู่เนืองๆ แต่อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาของคณะมิชชันนารีก็ยังคงดำเนินอยู่แต่ไม่จริงจังนัก มีการจัดตั้งโรงเรียนขนาดเล็กโดยซุ่มแซมโรงเรียนสามเณรจากของเดิมที่มีอยู่ซึ่งมีนักเรียนประมาณ 5 หรือ 6 คน เท่านั้น

4) สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

การศึกษาในสมัยรัตนโกสินทร์ในระยะแรกยังไม่มีแบบแผนแน่นอนยังคงต้องอาศัย วัด วัง และบ้านเป็นสถานศึกษา เช่นเดียวกับสมัยอยุธยา การจัดการศึกษาของเอกชนหลังจากที่ขาดช่วงไปในระยะเสียกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 2310 ได้เริ่มมีบทบาทอีกครั้ง แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนของบาทหลวงฝรั่งเศสก็ยังคงมีนักเรียนน้อยมากและไม่เจริญดังก่อน ในขณะเดียวกันมิชชันนารีซึ่งเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ที่ได้เข้ามามีบทบาทด้านการศึกษาในประเทศไทยในรัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมิชชันนารีกลุ่มแรกได้เข้ามาสอนศาสนาแก่ชาวจีนในประเทศไทยและต่อจากนั้นก็ยังมีมิชชันนารีอเมริกันทยอยเข้ามาเมืองไทยมากขึ้นซึ่งแบ่งได้ 3 คณะ คือ คณะแบปติสต์ คณะเพรสไบทีเรียน และคณะอเมริกันมิชชันนารี

สำหรับวิวัฒนาการของการศึกษาเอกชนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จะกล่าวรายละเอียดตามปีปฏิทิน และเนื่องจากเป็นสมัยที่มีระยะเวลายาวนานจึงแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะก่อนใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (พ.ศ. 2325 – 2461) และระยะหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (พ.ศ. 2461 – ปัจจุบัน) ดังต่อไปนี้

4.1) ระยะเวลาประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (พ.ศ. 2325 – 2461)

โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยเอกชนหรือคณะบุคคลด้วยทุนทรัพย์ส่วนตัวและจำกัดประโยชน์ต่างๆ ที่จะได้รับเฉพาะหมู่คณะของตน การจัดการศึกษาช่วงนี้ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยคณะมิชชันนารีศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก และโปรเตสแตนต์ ในระยะแรกใช้วิธีการจ้างให้เรียนให้เรียนฟรี เช่น ในสมัยรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2371) มิชชันนารีเพรสไบทีเรียนได้เดินทางมาประเทศไทยเพื่อสอนศาสนาแก่ชาวจีนในประเทศไทย และเป็นผู้จัดตั้งโรงเรียนราษฎร์และการศึกษาสมัยใหม่ในประเทศไทย

สมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394 – 2411) นางมัททูน (Mattoon) มิชชันนารีชาวอเมริกันได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่เปิดสอนภาษาไทย จึงถือเป็นโรงเรียนราษฎร์แห่งแรกในประเทศไทย และในปีเดียวกันนี้มิชชันนารีเพรสไบทีเรียนได้เปิดโรงเรียนขึ้นใกล้วัดอรุณ ธนบุรี เป็นโรงเรียนกינוนแห่งแรกในประเทศไทยแต่ยังคงสอนภาษาจีน ภายหลังร่วมกับโรงเรียนของนางมัททูนในปี พ.ศ. 2400 แล้วย้ายโรงเรียนกינוนไปอยู่ที่ตำบลสำเหร่ธนบุรี และเปลี่ยนการสอนด้วยภาษาจีนเป็นภาษาไทยในปี พ.ศ. 2403

ในปีพ.ศ. 2408 คณะมิชชันนารีอเมริกันโดยนางแมคฟาร์แลนด์ (Mrs.Mc.Farland) ได้ตั้งโรงเรียนสตรีขึ้นเป็นแห่งแรกที่จังหวัดเพชรบุรี สอนวิชาการฝีมือเรียกว่าโรงเรียนหัตถกรรมหรือโรงเรียนอุตสาหกรรม นับว่าเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาสำหรับสตรีแห่งแรกของไทย ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนอรุณสตรี และเปลี่ยนชื่ออีกครั้งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นโรงเรียนอรุณประดิษฐ์ โดยรวมกิจการกับโรงเรียนประดิษฐ์วิทยาคมซึ่งเป็นโรงเรียนชาย

ปีพ.ศ. 2428 ก่อตั้ง โรงเรียนอัสสัมชัญ โดยในช่วงเริ่มต้นบาทหลวงโกลอมเบต์ ได้รวบรวมเด็กเร่ร่อน เด็กข้างถนนและเด็กยากจนมาเรียนหนังสือ แต่ภายหลังมีผู้มีฐานะดีและชาวต่างประเทศนิยมส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนจำนวนมาก ท่านจึงได้จัดให้เด็กเร่ร่อนและเด็กกำพร้าอยู่เป็นเด็กประจำในโรงเรียน มิชชันนารีเหล่านี้ดำเนินการบริหารและการสอนด้วยความมุ่งมั่นและเสียสละสูงมาก จากบันทึกของจอห์น แอนเดอร์สัน เรื่อง English Intercourse with Siam (2433, หน้า 234) กล่าวถึงมิชชันนารีชาวฝรั่งเศสที่ทำงานในโรงเรียนอัสสัมชัญในสมัยนั้นว่า “ทำงานโดยไม่นึกถึงตนเองและไม่รู้เหน็ดเหนื่อย” หนังสือพิมพ์ Siam Free Press ฉบับวันที่ 23 ธันวาคม 2438 เขียนชมว่า “คณะบาทหลวงที่โรงเรียนอัสสัมชัญทำงานด้วยชีวิตและจิตใจอันสูงส่ง” และในบทความเรื่อง “The Introduction of Western Culture in Siam” ซึ่งเขียนขึ้นโดยกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2502) ได้กล่าวยกย่องว่า “มิชชันนารีชาวฝรั่งเศสได้นำสิ่งใหม่ ๆ มาสู่ประเทศสยาม”

จะเห็นได้ว่าจุดเริ่มต้นของโรงเรียนเอกชน คือเริ่มที่เด็กยากจนและคนด้อยโอกาส ซึ่งปัจจุบันก็ยังมีโรงเรียนเอกชนที่เน้นช่วยเหลือเด็กกำพร้าและคนจนอยู่จำนวนหนึ่ง

ในปี พ.ศ. 2413 เมื่อคณะเพรสไบทีเรียนโดยหมอสอนศาสนา เอส. ซี. ยอร์ช (Mr.S.C.George) และคณะ ได้จัดตั้งโรงเรียนสตรีในเขตพระนครขึ้นเป็นครั้งแรกที่บริเวณพระราชวังหลัง (โรงพยาบาลศิริราชปัจจุบัน) เรียกว่า โรงเรียนสตรีแฮเรียต เอ็ม เฮาส์ หรือโรงเรียนกุลสตรีวังหลัง หรือ โรงเรียนวังหลังซึ่งมีนางสาวโคลเป็นผู้บริหารขึ้น รับนักเรียนประจำนับว่าเป็นโรงเรียนประจำสำหรับสตรีแห่งแรกของประเทศไทย และเริ่มมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าอาหาร และค่าที่พักขึ้นเป็นครั้งแรก ต่อมาย้ายไปอยู่ที่ตำบลบางกะปิฝั่งพระนครแล้วเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ตราบจนทุกวันนี้

ในปี พ.ศ. 2431 ศาสตราจารย์จอห์น เอ. เอकिन (Rev.John A.Eakin) และคณะ ได้จัดตั้งโรงเรียนคริสเตียนไฮสกูลขึ้นที่ตำบลกุฎีจีน ธนบุรี ต่อมา พ.ศ. 2432 ได้ย้ายไปรวมกับโรงเรียนที่สำหรับเรียกชื่อใหม่ว่า โรงเรียนสำหรับบอยคริสเตียนไฮสกูล ต่อมา พ.ศ. 2443 ย้ายมาอยู่ฝั่งพระนคร คือ โรงเรียนบางกอกคริสเตียนไฮสกูล หรือ โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน ในปัจจุบันนี้

สำหรับการจัดการศึกษาเอกชน ในช่วงก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์นั้น รัฐบาลได้ปล่อยให้โรงเรียนเอกชนทั้งหลายดำเนินการอย่างอิสระ โดยมีได้มีการควบคุมแต่อย่างใด จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411 – 2453) จึงได้มีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเอกชนขึ้นเป็นครั้งแรกในโครงการศึกษา ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2441)

โรงเรียนเอกชนในสมัยนั้นเรียกทั่วไปว่า “โรงเรียนเซนต์สคูล” ซึ่งเป็นโรงเรียนสำหรับเด็กหญิงและเด็กชาย ถ้าเปิดสอนภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อาทิ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาแขก ด้วย เรียกว่า “โรงเรียนพิเศษเซนต์สคูล”

นอกจากนี้โรงเรียนเซนต์สคูลยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

โรงเรียนเซนต์สคูลบำรุง หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในบางส่วนและอยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนเซนต์สคูลนอกบำรุง หมายถึง โรงเรียนที่เอกชนตั้งขึ้นไม่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลและไม่ต้องอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนเซนต์สคูลได้เริ่มจัดตั้งขึ้นโดยคณะมิชชันนารีชาวอเมริกันที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาในช่วงต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2394 – 2411) ในระยะนั้นรัฐควบคุมดูแลเฉพาะโรงเรียนเซนต์สคูลในบำรุงเท่านั้น และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้ว

ว่าการจัดตั้งโรงเรียนเซนต์คัสต์เดิ้ลเหล่านี้ มิได้มุ่งทำการสอนภาษาและวิทยาการสมัยใหม่เพียงอย่างเดียวแต่ยังมุ่งเผยแผ่คริสต์ศาสนาด้วย ดังนั้นสิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการก็คือการตั้งโรงเรียนของรัฐและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนของคนไทย

ในปี พ.ศ. 2442 จึงได้มีการจัดตั้ง “โรงเรียนบำรุงวิชา” ขึ้นซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนแห่งแรกที่คนไทยเป็นเจ้าของโดยนางบุญเกิด ปาจิณพยัคฆ์ นอกจากนั้นยังได้มีการจัดตั้งโรงเรียนโดยเจ้านายชั้นสูง เพื่อป้องกันมิให้บุตรหลานชนชั้นสูงของไทยไปเข้าเรียนโรงเรียนของสำนักทางคริสต์ศาสนา เช่น โรงเรียนที่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถโปรดให้จัดตั้งขึ้นได้แก่ “โรงเรียนราชินี” (พ.ศ. 2447) ที่ตำบลปากคลองตลาด เป็นโรงเรียนราษฎร์แห่งแรกที่สอนวิชาการช่างสตรีแบบต่างประเทศ และ “โรงเรียนมหาดเล็กหลวง” ซึ่งเป็นโรงเรียนที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาขึ้น เมื่อ 29 ธันวาคม 2453 ต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้รวมโรงเรียนราชวิทยาลัยไว้ด้วย ในชื่อใหม่ว่า “โรงเรียนวิชาวุฒวิทยาลัย” เป็นต้น

หลังจากนั้น เอกชนทั้งที่เป็นบุคคล คณะบุคคล และมูลนิธิได้ตั้งโรงเรียนเพิ่มขึ้น เช่น ในปี พ.ศ. 2448 โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์ ซึ่งเป็นโรงเรียนไทย-ฝรั่งในเครือของคริสตศาสนานิกายคาทอลิก

ต่อมาในต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โรงเรียนเซนต์คัสต์เดิ้ลได้เปลี่ยนเป็น “โรงเรียนบุคคล” ตามระเบียบการศึกษาสำหรับประเทศสยาม พ.ศ. 2454 ลงวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2454 ซึ่งตามระเบียบนี้ โรงเรียนบุคคลหมายถึงโรงเรียนที่เอกชนหรือหมู่คณะจัดตั้งขึ้นด้วยทุนของเอกชนหรือหมู่คณะเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะนั้น มิใช่โรงเรียนทั่วไป โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของวิชาที่จัดสอน คือ โรงเรียนสามัญ ที่สอนวิชาทั่วไป และ โรงเรียนบุคคล ที่สอนเฉพาะอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

ในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีโรงเรียนเอกชนอีกประเภทหนึ่งเกิดขึ้นคือ โรงเรียนจีนแห่งแรก คือโรงเรียนฮั่วเอี้ยะ ที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาคมถงเหมิงห้วย หรือพันธมิตรเพื่อการปฏิวัติจีน (T'ung Meng Hui Association) ซึ่งสนับสนุนลัทธิไตรราชูร์ โรงเรียนจีนที่จัดตั้งขึ้นนี้มีการสอนภาษาและวัฒนธรรมจีน และภายหลังได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งนี้เพราะได้รับความนิยมนจากชาวจีนที่ประกอบอาชีพอยู่ในประเทศไทย ซึ่งต้องการให้ลูกหลานของตนรู้ภาษาจีน ต่อมาเมื่อมีกระแสการเมืองภายในจีนและมีการรณรงค์เพื่อโค่นล้มราชวงศ์ชิงจากสมาคมถงเหมิงห้วยซึ่งนำโดย ดร.ซุน ยัตเซ็น โรงเรียนจีนเหล่านี้จึงทำหน้าที่เผยแผ่อุดมการณ์ทางการเมืองระบอบสาธารณรัฐประชาธิปไตยด้วย แต่อุดมการณ์นี้

แตกต่างจากลักษณะระบอบการเมืองของไทยในเวลานั้นก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ขึ้น อาทิ การเกิดกบฏ ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) และทำให้นโยบายการเปลี่ยนคนจีนให้เป็นคนไทยของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นไปได้ยาก ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของรัฐบาลใน เวลานั้นจึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ขึ้นเป็นฉบับแรกใน พ.ศ. 2461 ซึ่ง ขณะนั้นมีโรงเรียนเอกชนทั้งสิ้น 127 โรงเรียน และมีนักเรียน 9,482 คน

4.2) ระยะเวลาหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (พ.ศ. 2461 – ปัจจุบัน)

ภายหลังการจัดระเบียบการศึกษาสำหรับประเทศสยาม พ.ศ. 2454 กิจกรรม ของโรงเรียนบุคคลก็ได้ขยายขึ้นมาก และเพื่อควบคุมกิจการของโรงเรียนบุคคลที่วราชอาณาจักร ให้อยู่ในกฎระเบียบอันเหมาะสม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงมีพระบรมราช โองการให้ตรา พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 ขึ้นเป็นฉบับแรกเพื่อควบคุมโรงเรียนทั้ง ปวง แต่จะเน้นที่โรงเรียนจีนเพราะต้องการปลูกฝังหลานจีนให้กลายเป็นคนไทย และเรียกโรงเรียน เอกชนที่ตั้งขึ้นว่า “โรงเรียนราษฎร์” แทน “โรงเรียนบุคคล” ดังนั้นสาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ จึงเน้นการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยและความจงรักภักดีต่อประเทศไทย

อันเนื่องมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ทำให้เด็กตั้งแต่อายุ 7-14 ปีบริบูรณ์ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งทำให้เด็กนักเรียนชาวจีนมีโอกาสได้เรียนรู้ภาษาไทย และครูจีนมี โอกาสสอนภาษาจีนในโรงเรียนน้อยลง อย่างไรก็ตามการประกาศใช้พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ ยังไม่สามารถยุติปัญหาโรงเรียนจีนได้ และมีโรงเรียนจีนที่ละเมิดพระราชบัญญัติตลอดมา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็น ระบบประชาธิปไตย และรัฐบาลมีความต้องการที่จะขยายการศึกษาให้แพร่หลายออกไป ประกอบกับมีการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานของโรงเรียนราษฎร์ให้เท่าเทียมกับโรงเรียน รัฐบาล จึงทำให้โรงเรียนราษฎร์เพิ่มจำนวนขึ้น อย่างไรก็ตามในช่วงนี้โรงเรียนจีนยังคงเป็นปัญหา ใหญ่ของรัฐบาลไทยและได้เพิ่มจำนวนขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลจึงหาวิธีการที่เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อ ควบคุมโรงเรียนราษฎร์ให้ได้ผลดี จนในที่สุดได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2479 (ฉบับที่ 2) ขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปเป็นการปรับปรุง และกำหนดรายละเอียดใน พระราชบัญญัติฉบับแรกให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยให้มีอำนาจในการลงโทษมากขึ้น และถ้าโรงเรียนใดมี การสอนหรือสนับสนุนให้สอนลัทธิการเมืองที่ผิดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีก็จะถูกสั่งปิด ซึ่งก็ มิได้เกิดผลแต่อย่างใดเพราะโรงเรียนจีนยังคงเพิ่มจำนวนมากขึ้น

ในปีพ.ศ. 2492 ประเทศจีนได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นแบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งแตกต่างจากระบบการเมืองของไทยในเวลานั้นและลัทธินี้ก็เริ่มแพร่หลายเข้ามาในโรงเรียนจีน จึงทำให้รัฐบาลต้องประกาศใช้ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 ขึ้น โดยได้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับผู้ขอตั้งโรงเรียน ผู้จัดการและครูใหญ่ว่าต้องมีสัญชาติไทย ทั้งยังออกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ เพื่อดำเนินนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ของจีนอีกด้วย จากนั้นนโยบายและการดำเนินงานเช่นนี้จึงทำให้โรงเรียนจีนลดลงอย่างมาก และไม่สามารถที่จะกลับมามีบทบาทในสังคมไทยได้อีกต่อไป แต่สำหรับโรงเรียนเอกชนของมิชชันนารีนั้นเนื่องจากมีระเบียบแบบแผนของตัวเอง และมีผลงานเป็นที่ยอมรับของรัฐและผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนหลายแห่งจึงสามารถดำรงกิจการแพร่หลายจนมีชื่อเสียงอยู่จนปัจจุบัน เช่น โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เป็นต้น

ต่อมาได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 และรัฐบาลได้ขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปเป็น 7 ปี จึงทำให้การศึกษาขยายตัวออกไปมากขึ้น ซึ่งรัฐก็ได้สนับสนุนให้เอกชนเข้ามาช่วยดำเนินการมากขึ้น และได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้นในปี พ.ศ. 2515 ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับสูงในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพื่อทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบกิจการของโรงเรียนราษฎร์จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “โรงเรียนเอกชน” แต่ในปัจจุบันโดยทั่วไปยังคงเรียกว่าโรงเรียนราษฎร์หรือโรงเรียนเอกชนทั้งสองชื่อ

นอกจากนั้นยังได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ มาแล้วรวม 4 ฉบับ คือ ฉบับ พ.ศ. 2461 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ. 2470 ฉบับ พ.ศ. 2475 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม 2 ครั้ง คือ พ.ศ. 2482 และ พ.ศ. 2483 ฉบับ พ.ศ. 2497 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ. 2518 และตราเป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งใช้มายาวนานถึง 20 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาเอกชน ตลอดจนนโยบายในการจัดการศึกษาของรัฐบาลในแต่ละสมัย จึงมีการปรับปรุงเป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อ 11 มกราคม 2551

จะเห็นได้ว่าการศึกษาความเป็นมาของการศึกษาเอกชนนั้นเริ่มจัดมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นการศึกษาแบบธรรมดาดาวัด ไม่มีแบบแผนแน่นอน สถานศึกษา คือ บ้าน วัด และวัง ต่อมาในสมัยอยุธยาการศึกษาเอกชนได้จัดกันอย่างกว้างขวางโดยบาทหลวงชาวฝรั่งเศสได้จัดตั้งโรงเรียนสามเณรขึ้นได้รับความนิยมมาก จนกระทั่งสมัยกรุงธนบุรีและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็เริ่มซบเซาลง และเริ่มฟื้นฟูก่อตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 มิชชันนารีอเมริกันได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา โดยเป็นผู้บุกเบิกจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์และการศึกษาสมัยใหม่

ขึ้นในประเทศไทย ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการจัดตั้งโรงเรียนแบบสมัยใหม่ขึ้นและเรียกโรงเรียนราษฎรของพวกมิชชันนารีว่า “โรงเรียนเซนต์ค็อดี้” ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร พ.ศ. 2461 และเรียกว่า “โรงเรียนเอกชน” ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 จนถึงปัจจุบันนี้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ภาคเอกชนเป็นผู้บุกเบิกการศึกษาในระบบของไทยและมีบทบาทในการจัดการศึกษาควบคู่กับการจัดการศึกษาของรัฐมาโดยตลอด แม้ว่าในช่วงแรกกลุ่มเอกชนที่เข้ามาจัดการศึกษาเป็นกลุ่มศาสนาที่มุ่งจะเผยแพร่ศาสนาก็ตาม แต่ในระยะหลังจนถึงปัจจุบันกลุ่มเอกชนที่เข้ามาจัดการศึกษา เป็นบุคคลทั่วไปที่สนใจมาลงทุนและดำเนินการในเชิงธุรกิจมากกว่าการมีกุศลเจตนา และกลุ่มเป้าหมายที่จะให้บริการการศึกษาก็เปิดกว้างครอบคลุมถึงประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน จึงทำให้การศึกษาของเอกชนได้มีบทบาทสำคัญต่อชุมชนต่าง ๆ หลายประการ ดังจะได้กล่าวถึงในเรื่องบทบาทสถานศึกษาเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

2. บทบาทสถานศึกษาเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เนื่องด้วยเอกชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชาติ มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน รวมถึงการช่วยจัดการศึกษาทดแทนในส่วนที่รัฐจัดไม่ได้หรือไม่ถึงถึง บทบาทสถานศึกษาเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงสามารถสรุปไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

1. การแบ่งเบาภาระของรัฐ สถานศึกษาเอกชนมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชน ในเรื่องการจัดการศึกษาให้เยาวชนซึ่งมีทั้งการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเปรียบเทียบประสิทธิผลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน โดยพิจารณา 2 ปัจจัย คือ

1). การลดภาระงบประมาณรัฐคิดเป็นร้อยละ 10.43 ของค่าใช้จ่ายด้านศึกษา รวมประมาณปีละกว่า 30,000 ล้านบาท เมื่อพิจารณาถึงงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการย้อนหลังไปประมาณ 13 ปี ในช่วง พ.ศ. 2533-2545 ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า สถานศึกษาเอกชนมีส่วนแบ่งเบาภาระรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานคิดเป็นมูลค่า 202,831.6 ล้านบาท ถ้าหากแนวโน้มค่าใช้จ่ายในการลงทุนด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการยังเป็นไปตามแนวโน้มเดิมดังนั้น ช่วงเวลา 10 ปี ในอนาคตระหว่างปี พ.ศ. 2546-2555 สถานศึกษาเอกชนจะมีส่วนแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นมูลค่าสูงประมาณ 328,897.23 ล้านบาท และหาก

พิจารณาช่วงเวลา 22 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2555 ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาเอกชน จะมีส่วนแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาเป็นมูลค่าสูงถึง 531,728.8 ล้านบาท

2). ผลการจัดการศึกษาเอกชนที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ชี้ให้เห็นว่า บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่ออัตราเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) พบว่า จากอัตราเพิ่มของ GDP เฉลี่ยร้อยละ 10.16 ต่อปี ส่วนหนึ่งเป็นเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนค่าใช้จ่ายลงทุนของสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อค่าใช้จ่ายทางการศึกษาการศึกษารวมคิดร้อยละ 3.63 ต่อปี

2. เป็นสถานศึกษาใกล้บ้าน สถานศึกษาเอกชนส่วนมากเป็นโรงเรียนที่อยู่ใน แหล่งชุมชนเกือบทุกชุมชน ถือว่าเป็นโรงเรียนใกล้บ้าน และหรือมีการคมนาคมที่สะดวก จึง สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนและผู้ปกครองในเรื่องความสะดวกสบายและการ ประหยัดเวลา รวมทั้งค่าพาหนะในการเดินทางไป กลับของนักเรียน

3. บทบาทที่ช่วยสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง ได้เป็นอย่างดี สถานศึกษาเอกชนสามารถให้บริการที่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ สอนองความต้องการของกลุ่มคนได้ เป็นอย่างดี เช่น อาหารกลางวัน พาหนะรถรับ-ส่ง หอพัก และสามารถจัดหลักสูตรพิเศษทั้งในเรื่อง การฝึกอบรม การเน้นด้านระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม มารยาท หรือความสามารถทางด้าน ภาษา และอาชีพต่าง ๆ การฝึกทักษะทางภาษา ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรี กีฬา และอื่น ๆ

4. ส่งเสริมเสรีภาพในการเลือกด้านการศึกษา สถานศึกษาเอกชนสามารถ ส่งเสริมเสรีภาพในการเลือกด้านการศึกษา คือ ช่วยให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสในการเลือก สถานศึกษามากแห่งขึ้น โดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชนที่ดีมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสูง จะเป็นคู่แข่งกับสถานศึกษาของรัฐ จึงเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาสูงขึ้น และทั้งยังเป็นทางเลือกหรือลดความผูกขาดในการจัดการศึกษา

5. เป็นผู้นำความรู้ด้านวิทยาการใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาเอกชนมีความคล่องตัว ด้านการบริหารและการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ ดำเนินกิจการได้ตามความต้องการ โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านระเบียบข้อบังคับเหมือนสถานศึกษา ภาครัฐ จึงเป็นโอกาสให้สถานศึกษาเอกชนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างคล่องตัวมากกว่า สามารถปรับเปลี่ยนและเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์การศึกษาที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียนได้อย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์

6. มีประสิทธิภาพการบริหารสูงกว่าภาครัฐ สถานศึกษาเอกชนมีประสิทธิภาพ การบริหารที่สูงกว่าสถานศึกษาภาครัฐ เนื่องจากบริหารงานอย่างระบบธุรกิจ ซึ่งคล่องตัวมากกว่า

ระบบราชการ จึงสามารถลดขั้นตอนและระเบียบวิธีการในการสั่งการ บังคับบัญชา สามารถตัดสินใจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารงานด้านต่าง ๆ ตลอดจนบุคลากรและทรัพยากรอื่น ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มที่จึงสามารถประหยัดได้ทั้งเวลา เงินและคน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

7. คุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาเอกชนบางแห่งสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพพิเศษจนเป็นผู้นำหรือเป็นตัวอย่างให้แก่รัฐได้ เห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบแรกปี 2544 – 2548 พบว่า จากจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 30,010 แห่ง เป็นสถานศึกษารัฐ 27,894 แห่งและสถานศึกษาเอกชน 2,116 แห่ง โดยสถานศึกษาของรัฐที่ผ่านการประเมินและรับรองคุณภาพมาตรฐานระดับดี จำนวน 9,828 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.2 เปรียบเทียบกับสถานศึกษาเอกชนที่ผ่านการประเมินและรับรองคุณภาพมาตรฐานระดับดีจำนวน 1,037 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 49.0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษากฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี พบว่า มีกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

แผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน

มติคณะรัฐมนตรีและประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

โดยมีสาระสำคัญของกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, 2540) ได้แก่

มาตรา 43 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย...” ทั้งนี้ต้องดำเนินการภายใน 5 ปี นับจากวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

มาตรา 81 ที่กำหนดว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ...”

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชน สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับเดิม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, 2550) ได้แก่

มาตรา 49 “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย...”

มาตรา 80 (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 84 (1) รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้ สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

3. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

จากมาตรา 81 ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังที่ได้กล่าวท่อนให้ เกิด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ มีจุดเน้นที่จะให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในการดำเนินการดังกล่าวจะมีหน่วยงานหลายหน่วยงานมีส่วนร่วมแต่ที่สำคัญมาก คือ หน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดก็คือ หน่วยงานเอกชน ซึ่งมีบทบัญญัติที่เอกชนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ดังนี้

มาตรา 10 ที่บัญญัติว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ...”

มาตรา 43-46 กำหนดให้เอกชนมีความเป็นอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ ในการบริหารจัดการ

สามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับทุกประเภท โดยรัฐต้องสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีและสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสมรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้

นอกจากนั้น ใน **หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา** ได้มีมาตราที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น ๆ และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา

มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศโดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาดังนี้

(1) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน การศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน

(2) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น

(3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่ม ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และภารกิจของสถานศึกษา โดยให้อิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

(5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์กรมหาชน

(6) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้

(7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน

มาตรา 61 ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

4. แผนการศึกษาแห่งชาติ

เท่าที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนแม่บทหลักในการจัดการศึกษาของประเทศทั้งหมด 9 แผน ในระยะแรกสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชใช้ชื่อว่า “โครงการศึกษา” โครงการศึกษาระดับแรก ได้แก่ โครงการศึกษา พ.ศ. 2441 กล่าวถึงการศึกษาเอกชนโดยเฉพาะว่ารัฐจะเข้าควบคุมดูแลสถานศึกษาเอกชน พร้อมกับการส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการเงิน ครู และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ส่วนโครงการศึกษาระดับอื่นอีก 2 ฉบับได้ยอมรับความมีอยู่ของสถานศึกษาเอกชน มีเพียงโครงการศึกษา พ.ศ. 2456 ฉบับเดียวเท่านั้น ที่ได้กล่าวถึงเรื่องการศึกษาเอกชนเป็นการเฉพาะ

ต่อมาในสมัยที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้เปลี่ยนจากโครงการศึกษาเป็น “แผนการศึกษาชาติ” ซึ่งมีทั้งหมด 3 แผน แผนการศึกษาชาติ 2 แผนแรกคือ ฉบับ พ.ศ. 2475 และฉบับ พ.ศ. 2479 ได้ยอมรับและยินยอมให้เอกชนหรือคณะบุคคลจัดตั้งสถานศึกษาเอกชนได้ ถือว่าเป็นการช่วยแบ่งแรงแต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ และรัฐอาจให้การอุดหนุนส่งเสริมตามสมควร ต่อมาในแผนการศึกษาชาติฉบับ พ.ศ. 2494 ได้ให้ความสำคัญแก่การศึกษาเอกชนมากขึ้น กล่าวคือ มุ่งส่งเสริมให้คณะบุคคลและเอกชนจัดตั้งสถานศึกษาเอกชน

ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจากแผนการศึกษาชาติเป็น “แผนการศึกษาแห่งชาติ” ฉบับแรกได้แก่ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ซึ่งมุ่งให้เอกชนและคณะบุคคลจัดตั้งสถานศึกษาเอกชนได้ถึงระดับอุดมศึกษา ฉบับที่สองได้แก่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ซึ่งเป็นแผนหลักที่ใช้ในการจัดการศึกษาของประเทศ สาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้เกี่ยวกับการศึกษาเอกชน ทุกระดับชั้นและประเภทการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของเอกชนมีมาตรฐานทัดเทียมกับการจัดการศึกษาของรัฐ

จากแผนการศึกษาแห่งชาติที่ผ่านมา มีสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวนโยบายในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549) สรุปได้ดังนี้

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) รัฐมีนโยบายที่จะส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น โดยดำเนินการส่งเสริมด้านวุฒิครู อาจารย์เรียน

อุปกรณ์การสอน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากพบว่าสถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานต่ำมาก ทั้ง ๆ ที่ในช่วงแผนฯ1 เล็กน้อย และปริมาณการขยายตัวของสถานศึกษาเอกชนก็ลดลง

สำหรับในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 – 2519) รัฐมีนโยบายที่จะปรับปรุงและขยายการมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค โดยการเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับต่ำลงขึ้นตามความต้องการของท้องถิ่น เป็นเหตุให้ในช่วงแผนฯ 3 รัฐรับภาระในการจัดการมัธยมศึกษามากขึ้นกว่าในแผนก่อนมาก สำหรับสถานศึกษาเอกชนรัฐมีนโยบายที่จะปรับปรุงด้านประสิทธิภาพโดยเน้นเรื่องคุณภาพการสอน และในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้ได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ขึ้นใน พ.ศ. 2515 เพื่อทำหน้าที่ควบคุมส่งเสริมและให้บริการแก่สถานศึกษาเอกชนด้วย

ในช่วงแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524) นโยบายของแผนเน้นในด้านการปรับปรุงโครงสร้าง หลักสูตรของการมัธยมศึกษา ขยายปริมาณและปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา จะเห็นได้ว่าการขยายปริมาณนักเรียนภาครัฐบาลทำให้เกิดผลกระทบต่อปริมาณนักเรียนในภาคเอกชน ในด้านนโยบายโดยตรงต่อสถานศึกษาเอกชน แผนฯนี้ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาได้มีการดำเนินงานที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนของครูเป็นไปตามหลักสูตรใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการอบรมครูในเรื่องการใช้หลักสูตรใหม่อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีการอบรมครูในเรื่องการใช้หลักสูตร การแนะแนว การวัดผล และการอบรมครูรายวิชาต่าง ๆ เป็นต้น

ในช่วงแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529) รัฐมีนโยบายที่จะปรับปรุงสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานให้สูงขึ้น และจะปรับปริมาณการรับนักเรียนมัธยมศึกษาทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนให้มากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติการดำเนินงานทำได้เฉพาะในส่วนของภาครัฐบาล ส่วนในภาคเอกชนยังไม่สามารถปรับปริมาณการรับนักเรียนให้เพิ่มขึ้นได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานศึกษาเอกชนในแผนฯนี้ระบุว่า จะส่งเสริมและวางมาตรการช่วยเหลือสถานศึกษาเอกชนในด้านบุคลากร งานวิชาการ และงบประมาณให้สามารถร่วมรับผิดชอบในการจัดการมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) รัฐยังคงมีนโยบายเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษาโดยรัฐให้การช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้เงินอุดหนุนแก่สถานศึกษาประเภทสามัญในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา และให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับต่าง ๆ เป็นต้น

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) ได้กำหนดนโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษาไว้ โดยให้เร่งกระจายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับ และประเภท การศึกษาอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคมและกลุ่มชนต่าง วัฒนธรรม ตลอดจนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ซึ่งมุ่งไปที่การพัฒนา "คน" ให้มีความรู้ จึงเป็นแผนแห่งอนาคตและความหวังของการพัฒนาประเทศ เพื่อพัฒนาให้คนมี คุณภาพและเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยได้กำหนดให้มีแผนงานหลักรวม 9 แผน คือ การยกระดับการศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การผลิตครู การฝึกอบรมและพัฒนาครูประจำการครู การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษา การปฏิรูประบบ อุดมศึกษา การระดมสรรพกำลังเพื่อจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัด การศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559)จากการประเมินผลการพัฒนา ในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดสมดุล โดยประสบความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่ขาดความสมดุลด้านคุณภาพ ดังนั้น **แผนการศึกษา แห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559)** จึงเป็นแผนที่ได้ข้ัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตาม พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหาร ประเทศโดยยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์ เปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพ” ใน 3 ด้าน คือสังคมคุณภาพ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยการสร้างระบบ บริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม มีความสำคัญเป็นลำดับสูงสุด เน้นการปฏิรูป ให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดี ทั้งในภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ มีความ โปร่งใส ให้มีความรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี ให้สังคมไทยพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยป้องกันและขจัด ปัญหาคารุงจิตและประเพณีมิชอบ

5. พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน

พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พระราชบัญญัติอุดมศึกษาเอกชน และพระราชบัญญัติประถมศึกษา ในที่นี้จะขอล่าถึงเฉพาะพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน ซึ่งมีสาระสำคัญที่เป็นแนวนโยบายพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน ได้ประกาศใช้มาแล้วรวม 4 ฉบับ ดังนี้

5.1 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2461 เป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนฉบับแรก ซึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แบ่งโรงเรียนราษฎร์ออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) โรงเรียนราษฎร์ในความหมายทั่วไป หมายถึง สถานที่อันเอกชนคนใดให้การศึกษาแก่นักเรียน (2) โรงเรียนอนุบาล หมายถึง โรงเรียนซึ่งมุ่งประสงค์ให้การอบรมแก่เด็กเล็กเป็นส่วนใหญ่

สำหรับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ มุ่งที่จะควบคุมดูแลโรงเรียนเอกชนให้เป็นไปได้ด้วยดี มีระเบียบปฏิบัติที่เหมาะสมกับยุคสมัย จึงได้กล่าวถึงความทั่วไป การจัดตั้งโรงเรียน การควบคุมโรงเรียน การเลิกกิจการโรงเรียน โรงเรียนอนุบาล และบทลงโทษรวมทั้งหมดมี 33 มาตรา

5.2 พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2479 ได้มีการประกาศใช้แทนฉบับแรก ซึ่งในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมรายละเอียดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ให้แยกเจ้าของและผู้จัดการออกจากบุคคลคนเดียวกัน กำหนดจำนวนนักเรียนว่าถ้าจัดการเรียนการสอนเกิน 7 คน ขึ้นไปจึงจะเป็นโรงเรียนเอกชน และเพิ่มเติมคุณสมบัติของครูใหญ่และครูให้มีความชัดเจนมากขึ้น เช่น อายุ วุฒิ เป็นต้น นอกจากนี้ได้กำหนดให้มีโรงเรียนประเภทพิเศษเพิ่มขึ้นอีก 3 ประเภท ได้แก่ โรงเรียนสอนศาสนา โรงเรียนส่งคำสอน และโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ รวมทั้งได้กำหนดให้มีการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนในด้านครู เงิน หรือประการอื่นๆ อีกด้วย

5.3 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2497 เป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน ฉบับที่ 3 และได้แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ. 2518 เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในขณะนั้น ซึ่งประชาชนกำลังตื่นตัวกับระบอบประชาธิปไตยและมีการเรียกร้องกันอยู่ทั่วไป นอกจากนั้นยังได้ปรับปรุงของเดิมในเรื่องที่สำคัญได้แก่ การจำแนกโรงเรียนออกเป็น 6 ประเภท คือ โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา โรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษา และโรงเรียนการศึกษาพิเศษ และได้แยกโรงเรียนการศึกษาพิเศษซึ่งเป็นประเภทที่ 6 ออกเป็น 7 ลักษณะเพิ่มขึ้นจากพระราชบัญญัติฉบับที่ 2 ถึง 4 ลักษณะ ได้แก่

โรงเรียนเฉพาะกาล โรงเรียนกวดวิชา โรงเรียนสงเคราะห์คนพิการ และโรงเรียนศิลปศึกษา ส่วนการควบคุมโรงเรียนได้ปรับปรุงให้รัดกุมและเหมาะสมกับยุคสมัยยิ่งขึ้น โดยได้จัดให้มีบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและการสงเคราะห์ครูใหญ่และครู จัดให้มีกองทุนสงเคราะห์เพื่อสงเคราะห์และสวัสดิการแก่ครูใหญ่และครู จัดให้มีคณะกรรมการควบคุมโรงเรียน เพื่อช่วยดำเนินกิจการโรงเรียนในระหว่างที่โรงเรียนจะต้องถูกเพิกถอนใบอนุญาต พร้อมกันนี้ได้จัดให้มีคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้นเพื่อให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาของโรงเรียนเอกชนแก่รัฐมนตรีอีกด้วย

5.4 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2525 ทั้งนี้เพื่อเป็นการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ที่ประกาศใช้มานานแล้ว ให้มีบทบัญญัติที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันยิ่งขึ้น สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ได้กล่าวถึงความทั่วไปของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ลักษณะและการจัดตั้งโรงเรียนการบริหารและการควบคุมโรงเรียน จรรยาบรรณฯ วินัยและหน้าที่ การอุดหนุนส่งเสริม และช่วยเหลือโรงเรียน ครูใหญ่และครู การคุ้มครองการทำงานและการสงเคราะห์ครูใหญ่และครู คณะกรรมการคุ้มครองการทำงาน การเพิกถอนใบอนุญาตและมาตรการพิเศษ การอุทธรณ์ พนักงานเจ้าหน้าที่ บทกำหนดโทษ และบทเฉพาะกาลต่างๆ รวมทั้งการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนในมาตราที่สำคัญ ได้แก่

มาตรา 64 การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียน ให้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) จัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียน
- (2) ให้อุปการณการศึกษา
- (3) ให้เงินอุดหนุน
- (4) ให้เข้าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษา
- (5) อุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่น

มาตรา 65 การส่งเสริมและช่วยเหลือครูใหญ่และครู ให้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ให้การอบรมทางวิชาการ
- (2) ให้เงินสงเคราะห์ตามส่วนที่รัฐบาลจัดสรรเข้าในกองทุนสงเคราะห์
- (3) ให้เงินสมทบเงินเดือนหรือค่าครองชีพ
- (4) ส่งเสริมและช่วยเหลือด้วยประการอื่น

5.5 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 เป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนที่เพิ่งมีผลใช้บังคับเมื่อ 12 มกราคม 2551 โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อ 11 มกราคม 2551 ได้ปรับปรุงให้มีบทบัญญัติที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันยิ่งขึ้น มีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาเอกชนเพิ่มมากขึ้น สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ได้กล่าวถึง การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาเอกชน อำนาจในการบรรจุ-ถอดถอนครูโดยผู้อำนวยการสถานศึกษาได้โดยไม่ต้องขออนุญาตผ่านส่วนกลาง และอำนาจในการขออนุญาตเปิดสถานศึกษาสามารถดำเนินการโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนในระบบจากรัฐ ในมาตราต่างๆ ได้แก่

มาตรา 48 รัฐพึงให้การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนในระบบนอกเหนือจากเงินอุดหนุน ตามมาตรา 35 ได้ตามที่คณะกรรมการเสนอแนะ โดยเฉพาะในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(1) จัดบุคลากรทางการศึกษาพร้อมทั้งค่าตอบแทนบุคลากรดังกล่าวให้ในกรณีขาดแคลนหรือในกรณีมุ่งเน้นวิชาการด้านใดด้านหนึ่ง

(2) จัดครูพร้อมทั้งค่าตอบแทนครูให้ รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์การศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา สำหรับนักเรียนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ

(3) ลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าประเภทครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร

(4) ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินที่ได้รับจากการจัดสรรตามมาตรา 45 (3) ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

(5) ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือภาษีอื่นใดในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 49 ให้มีกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับการให้กู้ยืมเงินแก่โรงเรียนในระบบ

มาตรา 54 ให้มีกองทุนสงเคราะห์เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อสงเคราะห์ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมถึง

- (1) การจ่ายเป็นเงินทุนเลี้ยงชีพให้แก่ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา
- (2) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์แก่ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา
- (3) การส่งเสริมการออมทรัพย์ของผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา
- (4) การจ่ายเงินสวัสดิการสงเคราะห์

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นได้พบสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการศึกษาพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

(1) สิทธิในการรับการศึกษาพื้นฐาน

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ระบุไว้ในมาตรา 49 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

- แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กล่าวเป็นความนำของแผนว่า “รัฐมีหลักความเชื่อพื้นฐานว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการ พัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่จะมาถึง และเชื่อว่าการศึกษาที่จะเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศจะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย รัฐตระหนักว่าการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วนั้นได้ดีเท่าที่ควร”

การศึกษาพื้นฐานมีหลักการสำคัญ 4 ประการคือ การสร้างความเจริญงอกงามทางปัญญา ความคิด จิตใจ และคุณธรรม การใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่และความสมดุลระหว่างการพึ่งพาอาศัยกันกับการพึ่งตนเองพร้อมด้วยความมุ่งหมายที่จะพัฒนาบุคคลทั้งในด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ให้สมดุลกลมกลืนกัน โดยที่จะเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในรูปแบบต่างๆ และกำหนดการศึกษาตามแนวระบบสถานศึกษาไว้เป็น 4 ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มิได้กำหนดไว้เป็นการศึกษาภาคบังคับ เช่น ระดับประถมศึกษาที่กำหนดไว้ 6 ปี แต่เนื่องจากการศึกษาระดับนี้มีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนของเด็ก **แผนการศึกษาแห่งชาติ** ก็ได้กำหนดแนวนโยบายไว้ว่า “ข้อ 3. ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่าง น้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา”

หมวดที่ 3 ข้อ 5 ได้ระบุถึงการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับมัธยมว่า “ข้อ 5. ให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน รัฐพึงเร่งรัดและขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนอย่างทั่วถึงเพื่อยก ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น”

(2) การบังคับเข้าเรียน และการจัดแบบให้เปล่า

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติไว้ว่า “มาตรา 69 บุคคลมีหน้าที่รับการศึกษาอบรม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และ มาตรา 43 ที่ว่า การเข้ารับการศึกษาพื้นฐาน รัฐจะไม่เก็บค่าใช้จ่าย

- พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ได้บัญญัติไว้ว่า “มาตรา 6 ให้ผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปด ส่งเด็กนั้นเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่เป็นผู้สอบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่หกตามหลักสูตร หรือหลักสูตรอื่นที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ข้อสังเกต พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ไม่ได้ระบุไว้ที่ใดว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับ เป็นการศึกษาให้เปล่า ซึ่งต่างกับ พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. 2478 ซึ่งระบุไว้ในมาตรา 7 ว่า “โรงเรียนประชาบาลและโรงเรียนเทศบาล สอนให้โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน....”

- แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้ระบุในหมวด 3 ข้อ 4 ไว้ว่า “----- สถานศึกษาของรัฐและของท้องถิ่นจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับเป็นบริการแบบให้เปล่า”

ข้อสังเกต แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นเพียงแนวการดำเนินงานของรัฐเกี่ยวกับการศึกษา ไม่มีผลบังคับให้ต้องปฏิบัติเช่นกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ทางราชการก็ได้ถือปฏิบัติว่า การศึกษาภาคบังคับเป็นการศึกษาให้เปล่า ตามที่ได้เคยปฏิบัติต่อกันมา

จากข้อ (2) จะเห็นได้ว่า ได้มีการกล่าวถึงการศึกษาภาคบังคับไว้ในเอกสารต่างๆ คือ

1. **หน้าที่ในการเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ** มีกล่าวไว้ในมาตรา 69 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2533

2. **การจัดการศึกษาภาคบังคับแบบให้เปล่า** มีกล่าวไว้ในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 (เลิกใช้แล้ว) และข้อ 4 หมวด 3 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีข้อที่ควรสังเกตว่า พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 มิได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาภาคบังคับแบบให้เปล่าแต่อย่างใด

3. **จำนวนปีตามหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ** มาตรา 6 ของพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ได้กำหนดชั้นการศึกษาภาคบังคับไว้ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้บุคคลมี

สิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี (ไม่กำหนดว่าเป็นการศึกษาภาคบังคับ) ในขณะเดียวกัน แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กำหนดไว้ในหมวด 3 ข้อ 5 ให้การศึกษาระดับมัธยมเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน (ไม่ได้กล่าวว่าเป็นการศึกษาภาคบังคับ)

4. อายุของผู้อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ มีระบุไว้ในเอกสารฉบับเดียว คือ พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปด จะต้องเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า (เว้นแต่จะสอบไล่ได้ชั้นประถมปีที่ 6 ก่อน)

(3) การยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 มาตรา 8 ได้กำหนดไว้ว่า เด็กที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ไม่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาความบกพร่องในทางร่างกายและจิตใจ เป็นโรคติดต่อตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องหาเลี้ยงผู้ปกครองซึ่งทุพพลภาพ ไม่มีหนทางหาเลี้ยงชีพและไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน มีความจำเป็นอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีตาม (3.) ถ้าผู้ปกครองซึ่งทุพพลภาพมีเด็กซึ่งต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาพร้อมกันหลายคน ให้ยกเว้นเพียงหนึ่งคนต่อมา ได้มีการออกกฎกระทรวง ตามความใน พ.ร.บ. ข้างต้น ขยายความว่า โรคที่อาจขอยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียนได้แก่ โรคเรื้อนและวัณโรคในระยะอันตราย ส่วนความจำเป็นที่อาจขอยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียนได้แก่ อยู่ห่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนให้เปล่าตามเส้นทางคมนาคมเกิน 3 กิโลเมตร หรือมีอุปสรรคต่อการเดินทางเช่น สภาพภูมิประเทศเป็นป่าภูเขาและแม่น้ำ

(4) การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาพื้นฐาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาไว้ในมาตรา 43 ดังนี้ “---การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ที่ว่าไม่ขัดต่อมาตรา 43 ก็คือ การมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่วนมาตรา 81 ก็คือ แนวทางในทางจัดการศึกษา เช่น ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ในหมวดที่ 3 ข้อ 17 ไว้ดังนี้ “ปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งให้กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา

เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการจัดการศึกษาของชุมชน”

จากข้อความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า แผนการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจไว้ด้วย แต่ได้ขยายความไว้ว่า นอกจากกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและเอกชนแล้ว ยังต้องกระจายอำนาจให้สถานศึกษาด้วย แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กำหนดนโยบายการศึกษาที่ชี้ให้เห็นถึงความพยายามที่รัฐจะขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากเดิม 6 ปี ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับประถมศึกษาและเป็นการศึกษาภาคบังคับ ออกไปสู่ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นสองตอน ตอนละ 3 ปี คือมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

“การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม ความรู้ ความสามารถ และทักษะต่อจากระดับประถมศึกษา ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบกิจการงาน และอาชีพตามควรแก่วัย”

“การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือเพื่อให้เพียงพอแก่การประกอบกิจการงานและอาชีพที่ตนถนัด ทั้งอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการประกอบกิจการงาน และอาชีพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสันติสุข” สำหรับแนวทางการจัดการศึกษานั้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้เสนอแนะเอาไว้ในเรื่องการจัดเครือข่ายการเรียนรู้และบริการการศึกษาเพื่อปวงชนว่า---

“2. ขยายบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัด และความสามารถพิเศษของผู้เรียน เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทห่างไกล ในเขตชุมชนแออัดในเมือง เขตภูเขาและชายแดน รวมทั้งเด็กที่ต้องย้ายถิ่นตามพ่อแม่ ผู้ปกครองไปประกอบอาชีพ สามารถได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างทั่วถึง

3. ปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการรับเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา เพื่อกระจายโอกาสในการเข้ารับการศึกษให้เป็นธรรม”

สิ่งสำคัญยิ่งในขณะนี้ คือมาตรา 49 แห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กำหนดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นับเป็นนิมิตหมายที่ดียิ่งที่ประชาชนจะได้ทราบเจตนารมณ์ของรัฐที่หวังจะยกระดับคุณภาพของประชาชนให้ทัดเทียมกับอารยะประเทศทั้งหลายอย่างสำนึกในความรับผิดชอบ

6. มติคณะรัฐมนตรี ประกาศและระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) **มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 16 มีนาคม 2542** ได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ครอบคลุมการศึกษาระดับประถมศึกษา (6 ปี) ระดับมัธยมศึกษา (3 ปี) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญและสายอาชีพ 3 ปี) และได้กำหนดมาตรการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี 1 ใน 11 ข้อ ความว่า ค่าใช้จ่ายการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งรัฐจัดสรรให้กับผู้เรียนทุกคน และค่าใช้จ่ายพิเศษซึ่งรัฐจัดสรรให้กับกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้ โดยให้คงสัดส่วนค่าใช้จ่ายพิเศษในสัดส่วนที่ไม่สูงกว่าที่รัฐจัดสรรให้ในปัจจุบัน

(2) **มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 8 ตุลาคม 2545** ยืนยันมติเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542

1) เห็นชอบวิธีการศึกษาและประมาณการค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับทุกประเภท ที่กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงบประมาณได้ศึกษาจากสภาพจริงระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2542-2544 และค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ

2) เห็นชอบอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวและได้เห็นชอบวงเงินงบประมาณ 2546 และมอบกระทรวงศึกษาธิการรับไปพิจารณาปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและศึกษาวิจัยค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่เหมาะสมอย่างแท้จริงเพื่อกำหนดอัตราในปีงบประมาณในปีงบประมาณ 2547 ต่อไป

(3) **มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 7 เมษายน 2547** ได้มีมติอนุมัติให้อุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับระดับก่อนประถมศึกษา 2 ปี เพิ่มเติมจากเดิมในอัตราคนละ 600 บาทต่อคนต่อปี เดิมอัตราคนละ 215 บาท ต่อคนต่อปี ไม่เพียงพอที่นะพัฒนาการศึกษาระดับนี้ให้มีประสิทธิภาพ จึงได้รับอนุมัติให้ปรับตามผลการวิจัยการศึกษาค่าใช้จ่ายต่อหัวในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 ทำการศึกษา) ส่วนในระดับอื่นคงอัตราเดิม

(4) **มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 19 เมษายน 2548** อนุมัติให้เพิ่มการอุดหนุน ค่าใช้จ่ายรายบุคคลการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนสถานศึกษาเอกชน ในส่วนสมทบเงินเดือน ครูเอกชนเป็นอัตราเดียวกับเงินเดือนข้าราชการครู (ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา เพิ่มขึ้น 420 บาทต่อคนต่อปี และมัธยมศึกษา รวมถึงประกาศนียบัตรวิชาชีพเพิ่มขึ้น 525 บาทต่อคนต่อปี)

(5) **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2545**

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้

(5.1) การจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ

1) รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่นักเรียน คือ ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียนให้แก่ นักเรียนทุกคน รวมทั้งจัดสรรค่าใช้จ่ายพิเศษให้แก่ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มเติมตามความเหมาะสมและสภาพเศรษฐกิจ

2) ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาไม่เรียกเก็บจากนักเรียน ได้แก่ ค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน ดังต่อไปนี้

(1) เงินบำรุงการศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเก็บเงินบำรุงการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520 ซึ่งเดิมสถานศึกษาเรียกเก็บจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเงินงบประมาณที่รัฐสนับสนุนให้แก่สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

(2) วัสดุและครุภัณฑ์ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยรวมถึงอุปกรณ์การเรียนส่วนตัวที่นักเรียนต้องจัดหาเอง

การจำแนกอุปกรณ์การเรียนเพื่อกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาและอุปกรณ์การเรียนส่วนตัวของนักเรียนให้สถานศึกษาพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการใช้อุปกรณ์และคุณสมบัติของอุปกรณ์ที่ต้องใช้เรียนร่วมกันเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของนักเรียน

3) ในกรณีจำเป็น สถานศึกษาสามารถรับบริจาคและระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองนักเรียนได้ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) ต้องรับบริจาคและระดมทรัพยากรเพื่อใช้จ่ายในการจัดการศึกษา นอกเหนือจากหลักสูตรและบริการอื่น ๆ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการศึกษาของนักเรียน

(2) การรับบริจาคและระดมทรัพยากรของสถานศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

(3) การรับบริจาคและระดมทรัพยากรของสถานศึกษาต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ปกครอง

4) ทรัพย์สินที่ได้จากการรับบริจาคและระดมทรัพยากรตาม 3) ให้ถือเป็นเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

5) สถานศึกษาสามารถรับบริจาคระดมทรัพยากรจากองค์กรหน่วยงาน สมาคม และประชาชนทั่วไปได้ โดยสถานศึกษาต้องเสนอโครงการในการขอรับบริจาคและระดมทรัพยากรที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและการบริจาคโดยสมัครใจ

(5.2) การจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน

1) รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นเงินค่าจ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่นักเรียน คือ ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียนให้แก่เด็กทุกคน รวมทั้งจัดสรรค่าใช้จ่ายพิเศษให้แก่ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มเติมตามความเหมาะสมและสภาพเศรษฐกิจ ในอัตราเท่ากับนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐ

2) สถานศึกษาเอกชนอาจเก็บค่าธรรมเนียมนอกเหนือจากส่วนที่รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลของนักเรียนและเงินอุดหนุนอื่นได้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติมประกอบด้วย ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2545

3) สถานศึกษาเอกชนสามารถรับบริจาคและระดมทรัพยากรจากองค์กรหน่วยงาน สมาคม และประชาชนทั่วไปได้ โดยสถานศึกษาต้องเสนอโครงการในการขอรับบริจาคและระดมทรัพยากรที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการอำนวยการและเป็นการบริจาคโดยสมัครใจ

กระทรวงศึกษาธิการ โดยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำคำชี้แจงประกอบประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษาและสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด

ก. รัฐจัดสรรงบประมาณให้ 3 รายการ

1) งบบุคลากร ได้แก่ เงินเดือนและค่าจ้างประจำ และค่าจ้างชั่วคราว
2) งบดำเนินการ ได้แก่ ค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค และเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา

3) งบลงทุน ได้แก่ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง

เฉพาะงบดำเนินการ ซึ่งสถานศึกษาต้องใช้บริการจัดการให้สถานศึกษาดำรงคุณภาพพื้นฐานขั้นต่ำได้ รัฐจัดสรรให้ดังนี้

1) วัสดุการศึกษา	2) ค่าซ่อมแซมยานพาหนะและขนส่ง
3) ค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์	4) ค่าซ่อมแซมสิ่งก่อสร้าง
5) ค่าจ้างเหมาบริการ	6) วัสดุสำนักงาน
7) วัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	8) วัสดุยานพาหนะและขนส่ง
9) วัสดุลานบ้านงานครัว	10) วัสดุโฆษณาและเผยแพร่
11) วัสดุเวชภัณฑ์	12) วัสดุหนังสือ วารสาร และตำรา
13) วัสดุคอมพิวเตอร์	

14) ค่าสาธารณูปโภค ได้แก่ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ค่าไปรษณีย์ภัณฑ์ ค่าโทรศัพท์

15) เงินอุดหนุนชดเชยบำรุงการศึกษา ให้แก่สถานศึกษานำไปจ่ายตามข้อ

1)-14) และงบบุคลากร งบลงทุน ถ้ามีความขาดแคลนและจำเป็น

ข. สถานศึกษาไม่เรียกเก็บจากผู้เรียน

- 1) รายการตามข้อ ก. ในส่วนคุณภาพพื้นฐานขั้นต่ำ
- 2) ระเบียบการและใบสมัคร
- 3) ค่าสมัครเข้าเรียน
- 4) ค่าขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา
- 5) ค่าบำรุงสุขภาพหรือห้องพยาบาล
- 6) ค่าบำรุงห้องสมุด

7) ค่าภาคสนาม

8) ค่าลงทะเบียนรายวิชา

9) ค่าปรับการลงทะเบียนรายวิชาสำหรับกรณีที่มีการลงทะเบียนช้ากว่า

กำหนด

10) ค่าออกใบรับรองรายงานต่าง ชุดแรกไม่เรียกเก็บ ชุดต่อไปให้เรียกเก็บ

11) ค่าสอบแก้ตัว

นอกจากนี้ ได้ออกมติคณะรัฐมนตรี ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน ได้แก่

(1) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2531

ได้อนุมัติหลักการให้การอุดหนุนรายบุคคลนักเรียนแก่สถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาในอัตราไม่เกินร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐ ในแต่ละปีแต่ละระดับ และสถานศึกษาขอเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้ไม่เกินของค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนภาครัฐ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2532 เป็นต้นไป

(2) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2534

1) ได้อนุมัติหลักการให้การช่วยเหลือสถานศึกษาเอกชนการกุศลเป็นกรณีพิเศษ เพราะช่วยรัฐจัดการศึกษาให้แก่ผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาสตลอดจนเยาวชน โดยเพิ่มการอุดหนุนจากเดิมที่รัฐให้การอุดหนุนเป็นเงินรายบุคคลนักเรียน ร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐ เป็นร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 เป็นต้นไป โดยสถานศึกษาขอเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนภาครัฐ

2) ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการครู หรือข้าราชการในมหาวิทยาลัยไปปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนการกุศลได้ โดยให้ถือเสมือนปฏิบัติราชการตามปกติ

3) ให้การอุดหนุนด้านอาคารเรียนและอาคารประกอบแก่โรงเรียนเอกชนการกุศลได้ โดยตั้งงบประมาณเป็นรายปี

4) ให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนการกุศลทุกโรงที่มีอยู่แล้ว และ/หรือที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่

5) ให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

(3) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535

ได้อนุมัติหลักการให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่โรงเรียนปอเนาะที่ได้จัดตั้งและแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีการสอนภาษาไทยและวิชาสามัญ ตลอดจนวิชาชีพรุ่นก่อนปี พ.ศ.2517 และให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกโรงเรียนไม่เฉพาะภาคใต้ สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปลี่ยนจากโรงเรียนเอกชนตาม มาตรา 15(2) เป็นโรงเรียนเอกชน มาตรา 15(1) นั้น หากเป็นโรงเรียนเอกชนโดยทั่วไปจะให้การอุดหนุนด้านการเงินในอัตรา ร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐ แต่ถ้าเป็นโรงเรียนของมูลนิธิหรือมัสยิด จะให้การอุดหนุนด้านการเงินในอัตราร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐ เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนการกุศลในพระพุทธศาสนา

(4) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2539

ได้อนุมัติหลักการให้การช่วยเหลือนักเรียนในรูปปรับค่าเล่าเรียน คือ การอุดหนุนรายหัวนักเรียนในอัตราร้อยละ 100 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐแก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนการกุศลและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของมัสยิดหรือมูลนิธิ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นไป

(5) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545

สำหรับสถานศึกษาเอกชนที่รับการอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ควรเปิดโอกาสให้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนได้ไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัว ภาครัฐที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนด หรือตามอัตราที่สถานศึกษาเรียกเก็บไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวภาครัฐ โดยบุตรข้าราชการสามารถเบิกเงินชดเชยได้ตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด ส่วนสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ขอรับเงินอุดหนุน เช่น โรงเรียนนานาชาติควรมีให้สถานศึกษาเหล่านั้นพิจารณาเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

(6) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2547

1) เห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่นักเรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 2 ปี) ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญและสายอาชีพทุกคนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 ตามอัตราที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ

2) เห็นชอบหลักการที่ใช้ในปีการศึกษา 2546 และให้นำมาใช้ในปีการศึกษา 2547 ต่อไป คือ ให้สถานศึกษาเอกชนที่รับอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

(เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย) และระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 2 ปี) สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด ส่วนบุตรข้าราชการสามารถเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้ ส่วนสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ขอรับเงินอุดหนุนให้พิจารณาเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

(7) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2547

มีมติให้ความเห็นชอบค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 และรวมถึงชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาเอกชน ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 (ตุลาคม 2545) เป็นต้นไป โดยสถานศึกษาเอกชนจะได้รับเงินอุดหนุนในอัตราเท่ากับผลการคำนวณของกระทรวงศึกษาธิการและสมทบเงินเดือนครูเฉลี่ยต่อหัวนักเรียนพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเอกชนเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากนักเรียนเพิ่มได้ไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวภาครัฐที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือตามอัตราที่สถานศึกษาเรียกเก็บไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวภาครัฐโดยบุตรข้าราชการสามารถเบิกเงินชดเชยได้ตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดส่วนสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ขอรับเงินอุดหนุน เช่น โรงเรียนนานาชาติ ควรให้สถานศึกษาพิจารณาเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

(8) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2548

มติให้ความเห็นชอบให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนสถานศึกษาเอกชน เพื่อเพิ่มเงินเดือนครูเอกชนในอัตราเดียวกับเงินเดือนข้าราชการครู ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2547 ถึง 30 กันยายน 2548 โดยจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการนี้ ตามจำนวนนักเรียนจริง

(9) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2549

เห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เรื่อง **แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน** โดยมีเป้าหมายให้สัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ภายในปีการศึกษา 2551 และให้กระทรวงศึกษาธิการรับความเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอนะของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาประกอบการดำเนินการต่อไปด้วย

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการอุดหนุนการศึกษาเอกชนที่เหมาะสมและเป็นธรรมและความเห็นข้อสังเกต และข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

มาตรการ

1. กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องชะลอการจัดตั้งสถานศึกษาหรือขยายการรับนักเรียนในระดับ/ประเภทการศึกษาและในพื้นที่ที่เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ดีและมีคุณภาพ แต่ให้เน้นการจัดการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร และกลุ่มเป้าหมายพิเศษตามนโยบายของรัฐ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และกำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. กระทรวงศึกษาธิการออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้ทุกเขตพื้นที่การศึกษาวางแผนและกำหนดพื้นที่จัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนโดยให้ดำเนินการร่วมกับสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาเพื่อกำหนดเป้าหมายผู้เรียนในแต่ละสังกัดให้ชัดเจนและส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นได้ตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

3. สำนักงานประมาณจัดสรรงบประมาณการศึกษาโดยคำนึงถึงสัดส่วนผู้เรียนภาครัฐ : เอกชน เพื่อส่งเสริมให้มีการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

4. คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ร่วมกับคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) กำหนดอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาภาครัฐโดยคำนึงถึงสัดส่วนผู้เรียนภาครัฐเอกชนเพื่อส่งเสริมให้มีการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดทั้งในกระทรวงศึกษาธิการเกลี่ยอัตรากำลังครูส่วนเกินไปจัดสรรให้กับสถานศึกษาที่ขาดแคลนครู

5. คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการพิจารณา กำหนดให้สัดส่วนผู้เรียนภาครัฐ : ภาคเอกชนตามเป้าหมายที่กำหนด เป็นตัวชี้วัดและเกณฑ์ของ ก.พ.ร. ในการประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการทั้งในส่วนกลางและในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

6. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดรับนักเรียน โดยปฏิบัติให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อห้องอัตราส่วนครูต่อนักเรียน และยกเลิกนโยบายการรับนักเรียนแบบไม่จำกัด ซึ่งทำให้คุณภาพของสถานศึกษาของรัฐต่ำกว่ามาตรฐาน

7. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินโครงการนำร่องในบางจังหวัดเพื่อหามาตรการและนวัตกรรมในทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

8. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกย่องประกาศเกียรติคุณและให้ใบอนุญาตพิเศษแก่เขตพื้นที่การศึกษาที่มีการส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

9. เร่งปลูกฝังและปรับเปลี่ยนทัศนคติให้บุคลากรทางการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของเอกชนในการมีส่วนร่วมและลดภาระของรัฐในการจัดการศึกษา โดย

9.1 ให้สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูและผู้บริหารการศึกษาเพิ่มสาระเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาไว้ในหลักสูตรการศึกษา

9.2 ให้สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) เพิ่มสาระเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาไว้ในหลักสูตรการอบรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนที่เหมาะสมและเป็นธรรม
มาตรการ

1. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการให้มีการเพิ่มเงินอุดหนุนให้แก่สถานศึกษาเอกชน ดังนี้

1.1 เพิ่มเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลแก่ผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริงหรือให้ทัดเทียมกับการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลผู้เรียนภาครัฐ

1.2 ให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมแก่สถานศึกษาเอกชนขนาดเล็กและสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาสและพิการเป็นกรณีพิเศษ โดยมีเงื่อนไขต้องสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ

2. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนยกเลิกเพดานค่าเล่าเรียนสำหรับสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ขอรับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่าย

รายบุคคลจากรับซึ่งสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีการติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจะต้องมีมาตรการให้ผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนดังกล่าวได้รับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด

3. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนปรับปรุงระเบียบและหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินให้เอื้อต่อสถานศึกษาเอกชนในการขอกู้ยืมเงินไปใช้เพื่อพัฒนาการศึกษา และสามารถนำเงินไปปรับลดหนี้เดิม

จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะดังนี้

(1) กระทรวงการคลัง มีข้อสังเกตดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม โดยกำหนดให้เพิ่มเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลแก่ผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริงหรือให้ทัดเทียมกับการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลผู้เรียนภาครัฐ รวมทั้งให้เงินอุดหนุน

รวมทั้งให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมแก่สถานศึกษาเอกชนขนาดกลางและสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาสและพิการเป็นกรณีพิเศษ และให้ยกเลิกเพดานค่าเล่าเรียนสำหรับสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ขอรับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลนั้นเป็นการผูกพันภาระงบประมาณและอาจจะมีใช้แนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการพิจารณาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณารายละเอียด ก่อนการจัดสรรงบประมาณการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เหมาะสมต่อไป

(2) สำนักงบประมาณ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมดังนี้

การที่รัฐได้จัดสรรเงินอุดหนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับโรงเรียนเอกชน โดยใช้เกณฑ์อัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลพื้นฐานเดียวกันกับที่รัฐจัดสรรให้กับสถานศึกษาของภาครัฐ และบวกเพิ่มเงินเดือนครูไว้ในค่าใช้จ่ายรายบุคคล ทำให้ค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่รัฐอุดหนุนให้กับสถานศึกษาเอกชนมีอัตราสูงกว่าที่ภาครัฐได้รับ นอกจากนี้ยังมีการอุดหนุนโครงการอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวัน สื่อการเรียนการสอน ค่าก่อสร้างและปรับปรุงให้กับสถานศึกษาเอกชน การกุศล ดังนั้น อัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่จัดสรรให้กับสถานศึกษาเอกชนจึงผันแปรตามอัตราเงินเดือนครูที่จะมีการปรับเพิ่มตามอัตราเงินเดือนครูของภาครัฐ และส่งผลให้ต้องมีการปรับอัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลตามไปด้วย รวมทั้งมาตรการที่กำหนดให้มีการยกเลิกเพดานค่าเล่าเรียนกรณีที่สถานศึกษาเอกชนไม่ขอรับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผู้รับบริการ

ได้แก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงควรจะได้มีการศึกษาทบทวนอัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลและเกณฑ์การจัดสรรไว้กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคเอกชนใหม่ เพื่อให้มีความเหมาะสมเป็นธรรมและไม่เป็นภาระของภาครัฐและประชาชน ควบคู่กับให้มีการแข่งขันด้านคุณภาพและประสิทธิภาพของผู้จัดการศึกษา ทั้งนี้ การอุดหนุนดังกล่าวควรมีลักษณะของความประหยัด มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยควรกำหนดให้มีคณะทำงานที่ประกอบด้วย นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่มีองค์ความรู้เฉพาะทางจากสถาบันต่าง ๆ เพื่อพิจารณาแนวทางรูปแบบ และหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมต่อไป

(3) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว เห็นควรให้การสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของภาครัฐ และเป็นไปตามหลักการที่ต้องการให้ภาครัฐปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ดำเนินการเองมาเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อันจะช่วยให้การพัฒนาการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

(3.1) ให้มุ่งสร้างการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับอาชีวศึกษาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงานอย่างมาก โดยอาจเริ่มในสถานประกอบการขนาดใหญ่ หรือเป็นบริษัทข้ามชาติที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วประเทศ เพื่อผลิตกำลังคนที่พร้อมทำงานตรงตามความต้องการและเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Cooperate Social Responsibility) ของภาคเอกชน และส่งเสริมให้จัดการศึกษาที่เกิดการลงทุนอย่างคุ้มค่าในขนาดของสถานศึกษาที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษาที่สูงขึ้น รวมทั้งกำหนดเกณฑ์สำหรับการสนับสนุนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของภาครัฐและเอกชนที่ก่อให้เกิดเป็นธรรม

(3.2) การยกเลิกเพดานค่าเล่าเรียนสำหรับสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ขอรับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลอาจส่งผลกระทบต่อเด็กยากจนที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาเหล่านี้ จึงควรให้ทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเพิ่มสัดส่วนการจัดสรรทุนให้ถึงร้อยละ 10 พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการลงทุนที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนเป็นหลัก โดยกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน

(10) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2550

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบการปรับเพิ่มอัตราอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนสถานศึกษาเอกชนเพื่อปรับเพิ่มเงินเดือนครูสถานศึกษาเอกชน ตั้งแต่วันที่ 1

ตุลาคม 2548 ตามผลการหารือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2550 และให้ตั้ง คณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง(กรมบัญชีกลาง) สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียด รวมทั้งความจำเป็นในการอุดหนุนสถานศึกษาเอกชนและเสนอ หลักเกณฑ์และแนวทางที่รัฐจะให้การอุดหนุนสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงยกกรรวมค่าใช้จ่ายที่สถานศึกษาเอกชนเรียกเก็บจากนักเรียนนอกเหนือจากค่าเล่าเรียนด้วย

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงการอุดหนุนการศึกษา เอกชนเพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียด รวมทั้งเสนอหลักเกณฑ์และแนวทางที่รัฐจะให้การ อุดหนุนโรงเรียนเอกชนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม (คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป 102/2550 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2550)

ในการดำเนินการ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนได้ ศึกษากฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ เอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และขอความอนุเคราะห์คณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้คำปรึกษาในเรื่องดังกล่าว โดยจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อหา รูปแบบการอุดหนุนการศึกษาเอกชนที่เหมาะสมและเป็นธรรม รวม 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 ณ โรงแรมเอเชีย เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร เพื่อระดมความคิดจาก ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชน และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2550 ณ ห้องประชุมสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อพิจารณาเลือกรูปแบบ การอุดหนุนการศึกษาเอกชน โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบริวรรณพิทักษ์ ทำหน้าที่เป็น วิทยากรหลักทั้งสองครั้ง ซึ่งผลการประชุมครั้งสุดท้ายสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการอุดหนุนเป็นเงินรายบุคคลนักเรียน ควรประกอบด้วยค่าใช้จ่าย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน (อัตราเดียวกับนักเรียนภาครัฐ) และส่วนที่ 2 เงินสมทบเป็น เงินเดือนครู (คำนวณจากเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ฯ ที่ปรับใช้ในปัจจุบัน) โดยมีเงื่อนไข (1) ให้ ปรับเพิ่มตามอัตราเงินเฟ้อทุกปี (2) ให้ปรับเพิ่มตามบัญชีเงินเดือนข้าราชการในอัตราเดียวกัน
2. นักเรียนในสถานศึกษาที่ไม่รับเงินอุดหนุน ได้แก่ สถานศึกษาที่เก็บ ค่าธรรมเนียมการเรียนไม่เนิ่น/สูงกว่าอัตราที่กำหนด สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็น ภาษาอังกฤษ (English programmer: E.P.) โรงเรียนนานาชาติ ให้ได้รับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่าย

พื้นฐานเท่ากับนักเรียนภาครัฐด้วย เนื่องจากนักเรียนดังกล่าวเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้มีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

3. เพื่อให้การจัดการศึกษาเอกชนมีคุณภาพสูงขึ้น รัฐควรให้การสนับสนุนเพิ่มเติม โดยตั้งงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากร ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในอัตราและสัดส่วนเดียวกันกับที่จัดสรรให้ภาครัฐ มีเป้าหมายที่จะพัฒนาครูสถานศึกษาเอกชนในระบบทุกกลุ่มทุกประเภท ได้แก่ สถานศึกษาประเภทสามัญศึกษา สถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา สถานศึกษาที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนสูงกว่าเพดาน สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ (E.P.) รวมทั้งโรงเรียนนานาชาติ

4. การอุดหนุนประเภทอื่น ๆ ยังคงให้การอุดหนุนแบบเดิม

สำนักบริหารฯ ได้พิจารณาบททวนเกี่ยวกับการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคล นักเรียนใหม่เห็นว่า ควรเพิ่มรูปแบบป้องกันการศึกษาซึ่งจะทำให้เกิดความเสมอภาคทางโอกาสในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถเพิ่มสัดส่วนการจัดการศึกษาของเอกชนให้เป็นไปตามหมาย (ร้อยละ 25) และได้นำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2550 พร้อมทั้งขอรับนโยบายปรับปรุงการอุดหนุนการศึกษาเอกชนจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสรุปแนวนโยบายในการดำเนินงานต่อไป ดังนี้ การอุดหนุนเป็นเงินรายบุคคลนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังคงให้การอุดหนุนรูปแบบเดิมโดยอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐานในอัตราเดียวกับนักเรียนภาครัฐส่วนเงินสมทบเป็นเงินเดือนครุหนี้ ให้ปรับอัตราอุดหนุนทุกครั้งที่มีการปรับเพิ่มเงินเดือนข้าราชการ และให้มีคณะกรรมการพิจารณาการปรับเพิ่มเงินเดือนตามภาวะค่าครองชีพเป็นครั้งคราวไป

(11) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2550

มติคณะรัฐมนตรี ให้ปรับแนวทางการนำเงินสมทบเป็นเงินเดือนครุหนี้เพียงกรณีปรับเพิ่มในอัตราเดียวกันทุกครั้งที่มีการปรับเพิ่มเงินเดือนข้าราชการกรณีเดียวและกรณีการอุดหนุนเป็นรายหัวนักเรียนเพิ่มเติมแก่สถานศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คนนั้น ควรมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเน้นให้สถานศึกษาเหล่านั้นได้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

(12) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2551

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบการปรับเพิ่มอัตราอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนสถานศึกษาเอกชนเพื่อปรับเพิ่มเงินเดือนครุสถานศึกษาเอกชน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม

2551 โดย ระดับก่อนประถมศึกษา จาก 600 เป็น 1,700 บาท ต่อคน/ปี ระดับประถมศึกษา จาก 1,100 เป็น 1,900 บาท ต่อคน/ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 1,800 เป็น 3,500 บาท ต่อคน/ปี และ มัธยมศึกษาตอนปลาย 2,700 เป็น 3,800 บาท ต่อคน/ปี

(13) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2552

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียน(เพิ่มเติมสำหรับการศึกษาเอกชน) หนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามแผนงานเสริมสร้างรายได้พัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงด้านสังคม โครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 15 ปี (พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2552)

(14) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2553

เห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) ซึ่งเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ฉบับแก้ไขใหม่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และทิศทางการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 รวมทั้งเพื่อเป็นการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลด้วย และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้ที่ประชุมได้พิจารณาให้มีมติให้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เกิดการบูรณาการแบบองค์รวมที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมี “ดุลยภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยจะมีการกำหนดตัวชี้วัดที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลในปี 2559 อาทิ ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กไทยจะต้องปรับเพิ่มสูงขึ้นเกินกว่าร้อยละ 50 สถานศึกษาทุกแห่งผ่านการรับรองของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จากปัจจุบันร้อยละ 73 คนไทยได้รับการศึกษาเฉลี่ยสูงขึ้น 12 ปี จากปัจจุบัน 8.7 ปี สนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 35 จากปัจจุบันร้อยละ 20 และให้กระทรวงศึกษาธิการรับความเห็นข้อสังเกต และข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาประกอบการดำเนินการต่อไปด้วย โดยกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการอุดหนุนการศึกษาเอกชนที่เหมาะสมและเป็นธรรมและความเห็น ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนที่เหมาะสมและเป็นธรรม

ตอนที่ 3 การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การศึกษาภาคบังคับ (ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น) รวม 9 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสามัญศึกษา (ม. 4 – ม.6) และประเภทอาชีวศึกษา (ปวช. ปีที่ 1 - 3) รวมเป็น 12 ปี ซึ่งงานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญเท่านั้น ซึ่งจำแนกเป็น

1. **สถานศึกษาของรัฐ** หมายถึง สถานศึกษาในระบบโรงเรียนประเภทสามัญศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย โดยถูกควบคุมและบริหารจัดการศึกษาโดยตรงจากองค์กรหรือหน่วยงานการศึกษาของรัฐบาล ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสถานศึกษานอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

2. **สถานศึกษาเอกชน** หมายถึง สถานศึกษาในระบบ ประเภทสามัญศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีเอกชนเป็นเจ้าของและอยู่ในการดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ (สช.) โดยไม่รวมโรงเรียนเอกชนการกุศลโรงเรียนนานาชาติ

รัฐเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการให้บริการการศึกษาในประเทศไทย โดยทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนการศึกษา การกำกับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุน รวมทั้งเป็นผู้จัดการศึกษาโดยจัดตั้งสถานศึกษารัฐเพื่อให้บริการการศึกษา ตลอดจนให้เงินอุดหนุนการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชน

ชัยยุทธ์ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์ (2549) กล่าวว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เชื่อกันว่าการใช้จ่ายเงินจำนวนมากเพื่อการศึกษาจะมีผลดีต่อสังคม ช่วยให้เศรษฐกิจเติบโตได้ในอัตราที่ต่อเนื่อง อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาความยากจน ที่ผ่านมามีประเทศไทยมีการใช้จ่ายเงินด้านการศึกษาระดับที่สูง งบประมาณแผ่นดินด้านการศึกษาระหว่างปี 2540-2545 มียอดถึงปีละกว่า 2 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 22-25 ของงบประมาณแผ่นดิน หรือ ร้อยละ 4.2-4.5 ของ GDP โดยประมาณ นอกจากนี้ ใช้จ่ายทางการศึกษาที่จ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน อาจจะมีแนวโน้มสูงขึ้นอีกมากในอนาคต เนื่องจากตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้รัฐเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีสำหรับคนไทย ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ความจำเป็นที่รัฐต้องสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี นับว่าเป็นภาระผูกพันทางการคลังที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการบริหารจัดการการศึกษาในอนาคต จำเป็นต้องคำนึงถึงแหล่งทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้เพื่อการจัดการศึกษาของประเทศ การระดมทรัพยากรจากหน่วยอื่น ๆ ของสังคมหรือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการศึกษา จึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี แม้ว่าจะเป็นที่เข้าใจกันดีว่าในอดีตหน่วยทางสังคมอื่น ๆ ได้มีการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นจำนวนมากควบคู่ไปกับการใช้จ่ายของภาครัฐ เช่น รายจ่ายของครัวเรือน ในรูปรายจ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน รายจ่ายของภาคธุรกิจในการจัดการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะให้กับคนงานหรือภาคธุรกิจเอกชนที่ให้บริการด้านการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียน สถาบันอาชีวศึกษา หรือมหาวิทยาลัย เป็นต้น

หากรัฐจะเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายแทนภาคเอกชน ในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความรู้ในเรื่องทรัพยากรทั้งหมดที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา จึงเป็นเรื่องสำคัญและมีประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายหลายประการ ได้แก่

1. ก่อนมี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาสำหรับการศึกษาในแต่ละระดับนั้น ยังขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการจัดสรรที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม การศึกษาในอดีตหลายเรื่องชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่าการลงทุนเพื่อการศึกษาของรัฐในแต่ละระดับการศึกษายังมีสัดส่วนที่ไม่เหมาะสมกับปริมาณผู้เรียน และก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการจัดสรร

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายทรัพยากรของรัฐที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากต้องการความเข้าใจภาพรวมการใช้จ่ายทรัพยากรทางการศึกษา และสัดส่วนของรายจ่ายด้านการศึกษาที่มาจากภาครัฐและไม่ใช่แล้ว ความเข้าใจแบบแผนการลงทุนหรือระดับการลงทุนของภาคเอกชน อาจช่วยสะท้อนแนวทางการใช้เงินที่มีประสิทธิภาพได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากการใช้จ่ายด้านการศึกษาของภาคเอกชนถูกกำหนดโดยการตัดสินใจของหน่วยเศรษฐกิจนั้น ๆ เช่น ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะลงทุนศึกษาต่อระดับมัธยมปลายหรือไม่ หรือควรเลือกเรียนสายอาชีพ ผู้ขายบริการทางการศึกษาต้องเลือกว่าจะเปิดบริการการศึกษาในระดับใด เป็นต้น การตัดสินใจดังกล่าวสะท้อนข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและข้อมูลส่วนบุคคลในการตัดสินใจว่า จะเลือกลงทุนหรือไม่และลงทุนในด้านใด หากเลือกลงทุนก็น่าจะสะท้อนว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า แบบแผนการลงทุนของภาคเอกชนช่วยสะท้อนถึงแนวทางและระดับการใช้เงินที่มีประสิทธิภาพ

2. การใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษาพื้นฐานโดยภาครัฐส่วนหนึ่ง น่าจะมีผลให้การใช้จ่ายของภาคเอกชนในระดับนี้ลดลง (ทั้งภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ) กล่าวคือการใช้จ่ายของภาครัฐเข้าไปทดแทนการจัดการศึกษาบางส่วนที่แต่เดิมภาคธุรกิจเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ รวมทั้งยังอาจลดการใช้จ่ายบางส่วนของครัวเรือนลง ความรู้ในเรื่องการทดแทนการลงทุนทางการศึกษาจะทำให้ผู้กำหนดนโยบายทราบขอบเขตของงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้

3. หากเชื่อว่าที่ผ่านมาภาครัฐยังไม่สามารถให้บริการการศึกษาได้อย่างทั่วถึง ใช้จ่ายเพื่อการศึกษาที่จ่ายโดยหน่วยทางสังคมอื่น ๆ เช่น ครัวเรือน หรือภาคธุรกิจเอกชน คาดว่าน่าจะมีมูลค่าสูงเช่นเดียวกัน ดังนั้น หากรัฐจะลงทุนด้านการศึกษาบางส่วนแทนภาคเอกชน ความรู้ความเข้าใจในเรื่องปริมาณทรัพยากรที่สังคมไทยได้ใช้ไปทั้งหมดในการศึกษาในระดับต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการระดมทรัพยากรด้านการเงินเพื่อการจัดการศึกษาในระยะยาว

โดยในปีการศึกษา 2548 ภาครัฐได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญศึกษา) เท่ากับร้อยละ 87 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และอีกร้อยละ 13 เป็นการให้บริการการศึกษาโดยภาคเอกชน และรัฐให้เงินอุดหนุนนักเรียนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายถึงร้อยละ 99.4 ของนักเรียนทั้งหมด หากพิจารณาปริมาณเงินงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน พบว่าสัดส่วนเงินงบประมาณที่รัฐอุดหนุนการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาของรัฐต่อสถานศึกษาเอกชน เท่ากับ 95 : 5 นอกจากนี้สถานศึกษาเกือบทั้งหมด (ยกเว้นโรงเรียนนานาชาติ) ต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และต้องรับการประเมินและรับรองคุณภาพทางการศึกษา ข้อมูลจำนวนนักเรียน ครู สถานศึกษา และเงินทุนที่รัฐอุดหนุน จำแนกตามสถานศึกษาของรัฐและเอกชนในปีการศึกษา 2548 แสดงดังตารางที่ 1

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนนักเรียน ครู สถานศึกษา และเงินทุนที่รัฐอุดหนุน จำแนกตามสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2548

รายการ ข้อมูล	สถานศึกษาของรัฐ											สถานศึกษาของเอกชน						รวม ทั้งหมด	
	สพฐ.		สานิต		เทศบาล/ เมืองพัทยา		กทม		องค์การ มหาชน		รวม		รับเงินอุดหนุน		ไม่รับเงิน อุดหนุน		รวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน		ร้อยละ
จำนวน นักเรียนรวม	8,643,756	77.43	41,840	0.37	400,252	3.59	348,209	3.12	703	0.01	9,434,760	84.51	1,648,948	14.77	80,226	0.72	1,729,174	15.49	11,163,934
- ระดับก่อน ประถม	1,135,279	63.67	6,854	0.38	79,076	4.43	63,188	3.54	0	0.00	1,284,397	72.03	470,745	26.40	2,997	0.17	498,742	27.97	1,783,139
- ระดับ การศึกษาขั้น พื้นฐาน	7,508,477	80.04	34,986	0.37	321,176	3.42	285,021	3.04	703	0.01	8,150,363	86.88	1,178,203	12.56	5,229	0.06	1,230,432	13.12	9,380,795
จำนวน สถานศึกษา*	32,252	88.83	43	0.12	520	1.43	433	1.19	1	0.00	33,249	91.57	2,705	7.45	354	0.97	3,059	8.43	36,308
จำนวนครู*	418,429	75.57	2,405	0.43	14,024	2.53	12,840	2.32	88	0.02	447,786	80.87	99,382	17.95	6,518	1.18	105,900	19.13	553,686
งบประมาณ (ล้านบาท)**	111,230	88.71	N/A		4,185	3.34	3,634	2.90	111	0.09	119,160	95.03	6,232	4.97	-		N/A		125,392
งบประมาณ/ นักเรียน**	14,814		N/A		13,030		12,750		157,844		12,630		5,290		-		N/A		
นักเรียน/ครู*	20.66			17.40	28.54		27.12		7.99		21.07						16.33		20

ที่มา: สถิติการศึกษาของประเทศไทย (2548), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548), เอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2548 สำนักงบประมาณ (2548) สถิติการศึกษาเอกชน 2549

หมายเหตุ: ข้อมูลไม่รวมการจัดการศึกษาพิเศษ/สงเคราะห์ การจัดการศึกษาประเภทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการจัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา (ม.ปลาย สายอาชีพ (ปวช.))

* ข้อมูลรวมระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

** ข้อมูลเฉพาะระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

สถานศึกษาที่ให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ทั้งสถานศึกษา รัฐบาล สถานศึกษาเอกชน มีความแตกต่างในการจัดหาเงินลงทุนที่แตกต่างกันไปตามรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สถานศึกษาของรัฐ

1.1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาของรัฐ

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประเภทสามัญศึกษา) ของรัฐอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานต่าง ๆ จำแนกเป็น

1). สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ (สป.) และสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามพ.ร.บ.องค์การมหาชนซึ่งขึ้นตรงกับรัฐมนตรี กระทรวงว่าการศึกษาธิการ

2). สถานศึกษานอกสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) กระทรวงการท่องเที่ยวและ กีฬา กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 แหล่งที่มาและการจัดสรรเงินทุนของสถานศึกษาของรัฐ

การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบันนั้น เป็นการจัดสรรงบประมาณตาม พ.ร.บ.งบประมาณ พ.ศ. 2502 ซึ่งเริ่มจากการนำระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line Item Budgeting) มาใช้ และได้เปลี่ยนมาเป็นระบบ งบประมาณแบบแผนงาน/โครงการ (Planning Programming Budgeting System) ในเวลา ต่อมา (ปี 2525 - ปัจจุบัน) จากนั้นได้เริ่มมีการปรับเปลี่ยนวิธีการอุดหนุนให้แก่สถานศึกษามาเป็น การจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลตามตัวผู้เรียน (Demand side financing) เพื่อให้เกิดความ เสมอภาคระหว่างผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน อันเป็นผลสืบเนื่องจากมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อ 8 ตุลาคม 2545 และบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 60(1) ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุให้ “รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่ เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนอย่าง

เท่าเทียมกัน” แต่อัตราการจัดสรรเงินอุดหนุนดังกล่าวที่ให้แก่สถานศึกษาตามจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนนั้นเป็นวงเงินงบประมาณเพียงส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับวงเงินงบประมาณทั้งหมดที่จัดสรรให้แก่สถานศึกษา ซึ่งไม่ว่าจะเป็นระบบงบประมาณแบบใดก็ยังเป็นการจัดสรรงบประมาณด้านอุปทานหรือสถานศึกษาเป็นหลัก

สถานศึกษาของรัฐจะได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ เพื่อการดำเนินงานจากรัฐบาล โดยงบประมาณถูกจัดสรรโดยตรงจากหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งหน่วยงานในและนอกสังกัด กระทรวง ศึกษาธิการ

โดยสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย จะได้รับการจัดสรรงบประมาณผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เพื่อการจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษาของเทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยมีแผนที่จะจัดสรรงบประมาณโดยตรงให้กับองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในอนาคตอีกด้วย

การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จะแบ่งตามเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 185 เขตทั่วประเทศ โดยเขตการศึกษามีหน้าที่กำกับนโยบาย แผนมาตรฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษาในเขตพื้นที่ ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง

ในอดีตที่ผ่านมา งบประมาณที่จัดสรรให้กับสถานศึกษาแต่ละโรง จะจัดสรรจากหน่วยงานส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยผ่านเขตพื้นที่การศึกษา โดยหน่วยงานส่วนกลางจะเป็นผู้พิจารณากรอบวงเงินงบประมาณและจัดสรรเงิน โดยพิจารณาวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในปีที่ผ่านมา รวมทั้งความต้องการจำเป็นในการใช้งบประมาณ ซึ่งไม่มีสูตรการจัดสรรที่แน่นอนตายตัว แต่จะมีการปรับงบประมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งอยู่กับสถานะทางการเงินและการคลังของประเทศในแต่ละปี

งบประมาณที่จัดสรรให้กับสถานศึกษาของรัฐ ได้เปลี่ยนแปลงจากระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line-Item Budgeting System) เป็นระบบงบประมาณใหม่ แบ่งได้เป็น 4 ส่วนหลักๆ คือ

1) **เงินอุดหนุนรายบุคคล** เป็นเงินงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดสรรให้กับสถานศึกษาตามจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในแต่ละสถานศึกษา เป็นงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป ซึ่งจำแนกเป็น 3 รายการคือ

1.1) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายบุคคล)

1.2) เงินอุดหนุนค่าอาหาร สำหรับนักเรียนประจำพักนอน

1.3) เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจน

2) เงินเดือนและค่าจ้าง ซึ่งได้รับจัดสรรตามจำนวนและอัตราเงินเดือน

ข้าราชการของแต่ละสถานศึกษา โดยการปรับเพิ่ม/ลด จะเป็นไปตามกรอบอัตรากำลังข้าราชการ และการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ โดยกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง จะเป็นผู้โอนเงินเดือนของข้าราชการแต่ละรายเข้าบัญชีของข้าราชการโดยตรงโดยไม่ผ่านหน่วยต้นสังกัด

3) งบลงทุน เป็นเงินงบประมาณที่ใช้สำหรับจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมไปถึงรายจ่ายเพื่อประกอบติดตั้ง ต่อเติม หรือปรับปรุงที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างที่มีวงเงินเกินกว่า 50,000 บาท เช่น ค่าจัดสวน ค่าถมที่ดิน ค่าทำถนน รั้ว สะพาน บ่อน้ำ ฯลฯ

4) งบโครงการพิเศษของกระทรวง เป็นเงินงบประมาณที่ใช้สำหรับทำโครงการที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายโดยปกติ เช่น โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม โครงการติดตั้งคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตทุกโรงเรียน

โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบริหารจัดการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2547 และ 25 มีนาคม 2551 ดังนี้

เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานในการจัดการการศึกษา (ค่าใช้จ่ายรายบุคคล) มีเกณฑ์การจัดสรร จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานในการจัดการการศึกษา (ค่าใช้จ่ายรายบุคคล) จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (บาท ต่อคนปี)	
	ปีการศึกษา 2547	ปีการศึกษา 2551
ระดับก่อนประถมศึกษา	600	1,700
ระดับประถมศึกษา	1,100	1,900
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	1,800	3,500
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	2,700	3,800

ที่มา : กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, 2551)

ลักษณะการใช้งบประมาณ

การใช้งบประมาณงบเงินอุดหนุน ประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป รายการเงินอุดหนุน ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายบุคคล) ให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้อง โดยใช้จ่ายเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. **งบบุคลากร** ได้แก่ ค่าจ้างชั่วคราว เช่น จ้างครูอัตราจ้างรายเดือน พนักงานขับรถ ฯลฯ

2. **งบดำเนินงาน** ได้แก่

2.1 ค่าตอบแทน เช่น ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าตอบแทนวิทยากรวิชาชีพ
ท้องถิ่น ฯลฯ

2.2 ค่าใช้สอย เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะ ค่าจ้างซ่อมแซม
ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าพาหนะพานักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ฯลฯ

2.3 ค่าวัสดุ เช่น ค่าวัสดุการศึกษา ค่าเครื่องเขียน ค่าวัสดุ เวชภัณฑ์ ค่า
ซ่อมแซม บำรุงรักษาทรัพย์สิน ฯลฯ

2.4 ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ฯลฯ

ภายใต้กฎ ระเบียบ การดำเนินการในปัจจุบัน สถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งเสนอแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบ และต้องรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สาธารณชนได้รับทราบ เพื่อความโปร่งใสในการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และให้การใช้จ่ายเงินสอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมิได้ทำตามระเบียบดังกล่าว และกระทรวงฯเองก็ยังมีได้มีมาตรการบังคับหรือลงโทษสถานศึกษาที่ไม่ทำตามระเบียบดังกล่าว

นอกเหนือจากแนวทางการจัดสรรและใช้จ่ายที่โปร่งใสขึ้นแล้ว ในปีการศึกษา 2549 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เริ่มดำเนินงาน โครงการจ่ายเงินอุดหนุนให้กับสถานศึกษาโดยตรง จากเดิมที่ต้องทำการเบิกจ่ายจากคลังจังหวัดเป็นรายการๆ ไป

1.3 การบริหารและการเบิกจ่ายงบประมาณของสถานศึกษาของรัฐ

จากหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ ในการจัดสรรงบประมาณที่กล่าวมาข้างต้น ค่าใช้จ่ายในหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ กรมบัญชีกลางจะเป็นผู้จัดสรรตรงโดยโอนเงินเข้าบัญชีของข้าราชการเป็นรายบุคคลของแต่ละสถานศึกษา สำหรับเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล

ข้าราชการไม่ต้องจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาลล่วงหน้าและนำไปเสรีจรับเงินมาเบิกอีกต่อไป เนื่องจากข้าราชการสามารถแจ้งให้สถานพยาบาลที่ตนเข้ารับการรักษา ดำเนินการเรียกเก็บเงินค่ารักษาพยาบาลจากกรมบัญชีกลางได้ โดยหน่วยงานต้นสังกัดมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด สำหรับเงินอุดหนุนรายบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้รับผิดชอบและจัดสรรให้แก่สถานศึกษาตามจำนวนนักเรียนที่แต่ละสถานศึกษารับเข้าเรียน โดยจัดสรรตรงให้กับแต่ละสถานศึกษาโดยไม่ผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีขั้นตอนการจัดสรรคือ

ขั้นแรก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะใช้ฐานข้อมูลตามโปรแกรม obec 48 ในการคำนวณเงินอุดหนุนของแต่ละโรงเรียน

ขั้นที่สอง ตั้งเบิกเงินจากกรมบัญชีกลางตามระบบ GFMS (Government Fiscal Management Information System)

ขั้นที่สาม โอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของแต่ละสถานศึกษาโดยตรง โดยจะแจ้งยอดการจัดสรรและการโอนเงินให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ทราบ การโอนเงินเข้าบัญชีของแต่ละสถานศึกษาโดยตรงนับเป็นการลดขั้นตอนการเบิกจ่ายเงิน ลดภาระของเขตพื้นที่การศึกษา และสามารถใช้จ่ายเงินงบประมาณได้รวดเร็วยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ในการอนุมัติจ่ายเงินนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มอบอำนาจอนุมัติเบิก-จ่ายเงินของหน่วยงานย่อย (สถานศึกษา) ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการเบิก-จ่ายเงิน และอนุมัติการจ่ายเงินยืมของสถานศึกษา แทนเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงวงเงินที่อยู่ในความรับผิดชอบ ตามความจำเป็นเหมาะสม และเกิดความคุ้มค่า เพื่อประโยชน์ทางราชการเป็นสำคัญ ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 264/2549 ทั้งนี้ แต่ละสถานศึกษาจะต้องทำการบันทึกรายการรับ-จ่ายเงินตามระบบบัญชีของสถานศึกษา และรวบรวมหลักฐานการใช้จ่ายเงินอุดหนุน (ค่าใช้จ่ายรายบุคคล) เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้ามาตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอีกชั้นหนึ่ง

ดังนั้นจะเห็นว่า ขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณในปี 2549 ที่สั้นลง น่าจะช่วยให้ขั้นตอนการเบิก-จ่ายเงินงบประมาณของสถานศึกษามีความคล่องตัวมากกว่าเดิม แทนที่จะต้องทำการเบิก-จ่ายผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขออนุมัติเบิกเงินจากคลังจังหวัด ซึ่งมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากงบประมาณหมวดเงินเดือนครูและงบลงทุนยังถูกแยกออกจากสูตรการจัดสรรเงินดังกล่าว โดยที่เงินงบประมาณทั้งสองส่วนดังกล่าวคิดเป็นสัดส่วนกว่า

ร้อยละ 85 ของงบประมาณรายปีโดยเฉลี่ย ทำให้เงินส่วนที่เหลือมีจำนวนน้อยมากจนไม่สร้างความแตกต่างจากระบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญ

2. สถานศึกษาเอกชน

2.1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาเอกชน

สถานศึกษาเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย โรงเรียนทั่วไป โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ข้อมูลสถิติการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2551 นักเรียนเอกชนสายสามัญศึกษามีสัดส่วนร้อยละ 12 ของนักเรียนสายสามัญทั้งหมด

2.2 ประเภทของสถานศึกษาเอกชนประเภทการศึกษาในระบบโรงเรียน

ปัจจุบันสามารถจำแนกสถานศึกษาเอกชนตามประเภทของการได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ ได้เป็น 3 ประเภท คือ

- 1) สถานศึกษาเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเต็มจำนวน ได้แก่ โรงเรียนการศึกษาพิเศษ 17 โรง (ร้อยละ 0.45) และโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ 75 โรง (ร้อยละ 1.97)
- 2) สถานศึกษาเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบางส่วน จำนวน 3,164 โรง ซึ่งนับเป็นส่วนใหญ่ของสถานศึกษาเอกชนทั้งหมด คือ ร้อยละ 83
- 3) สถานศึกษาเอกชนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ คิดเป็นร้อยละ 14.5 ได้แก่
 - สถานศึกษาในระบบประเภทสามัญที่มีชื่อเสียงได้รับความนิยมสูง จำนวน 18 โรง
 - สถานศึกษาทั่วไป จำนวน 300 โรง
 - สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ จำนวน 127 โรง (สามัญศึกษา 122 โรง อาชีวศึกษา 5 โรง)
 - โรงเรียนนานาชาติ จำนวน 108 โรง

2.3 แหล่งที่มาและการจัดสรรเงินทุนของสถานศึกษาเอกชน

- 1) สถานศึกษาเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ 100% ได้แก่ โรงเรียนการศึกษาพิเศษและโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ รายได้ของสถานศึกษาเอกชนมาจากเงินอุดหนุนจากรัฐ

2) สถานศึกษาเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบางส่วน รายได้ของสถานศึกษามาจาก 3 ส่วนคือ เงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ ค่าธรรมเนียมการศึกษาและเงินค่าธรรมเนียมอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3) สถานศึกษาเอกชนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ สามารถเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา (โดยจำกัดเพดานค่าธรรมเนียมการศึกษา) ไม่เกินปีละ 24,000 บาท สำหรับสถานศึกษาทั่วไป และ 200,000 บาท สำหรับสถานศึกษาที่เปิดโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program: EP) ส่วนโรงเรียนนานาชาติไม่มีการจำกัดเพดานค่าธรรมเนียมการศึกษา

โดยในกลุ่มสถานศึกษาที่รับเงินอุดหนุนจากรัฐ กระทรวงศึกษาธิการไม่อนุญาตให้เก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาเกินกว่าเพดานค่าธรรมเนียมนโยบายที่รัฐกำหนด โดยรัฐจะให้เงินอุดหนุนรายบุคคลส่วนหนึ่ง (ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายพื้นฐานและเงินเดือนครู) และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมอื่นเพิ่มอีกจำนวนหนึ่งจากผู้ปกครอง

สถานศึกษาที่มีสิทธิรับเงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ จะต้องเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับใดระดับหนึ่งหรือหลายระดับรวมกัน โดยรัฐจะจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลซึ่งคำนวณจากจำนวนนักเรียนที่เรียนอยู่จริงและเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานสำรวจบัญชีนักเรียน ณ วันที่ 10 มิถุนายนของทุกปี โดยต้องจัดส่งรายชื่อนักเรียน บัญชีเรียกชื่อนักเรียนทุกชั้นเรียน สถิติการเรียนของนักเรียน ทะเบียนสถานศึกษา ทะเบียนครู ทะเบียนนักเรียน ใบมอบตัวนักเรียน พร้อมเอกสารมอบตัวตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ หลักฐานการจ่ายเงินเดือนครู สมุดลงเวลาทำงานของครู บัญชีการเงิน และบัญชีอื่นของสถานศึกษา ให้คณะกรรมการที่สถานศึกษาแต่งตั้งทำการตรวจสอบก่อนดำเนินการขอรับการอุดหนุน หลังจากนั้น สถานศึกษาต้องจัดทำคำร้องขอรับการอุดหนุนส่งให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำหรับสถานศึกษาที่ตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัด พร้อมเอกสารประกอบตามที่กำหนดภายในวันที่ 10 กรกฎาคมของทุกปี

2.4. การบริหารและเบิกจ่ายงบประมาณของสถานศึกษาเอกชน

สถานศึกษาเอกชนที่รับเงินอุดหนุนจากรัฐ จะต้องจัดทำใบสำคัญรับเงินค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนประจำเดือนประกอบด้วย บัญชีรายชื่อนักเรียนที่ขอรับการอุดหนุน บัญชีรายชื่อนักเรียนที่สถานศึกษาจำหน่าย/ลาออก/พักการเรียนในแต่ละเดือน บัญชีการจ่าย

เงินเดือนครู และนำไปส่งที่สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนหรือเขตพื้นที่การศึกษาในท้องที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ก่อนที่จะทำการตรวจสอบและโอนเงินค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนเข้าบัญชีสถานศึกษาผ่านคลังอำเภอหรือสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนต่อไป

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาในระบบ ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างสถานศึกษารัฐและเอกชน รวมทั้งข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ ตลอดจนเพดานค่าเล่าเรียนและการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมอื่น เนื่องจากผู้เรียนในสถานศึกษารัฐได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเกือบทั้งหมด ในขณะที่ผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนต้องรับภาระค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอัตราที่สูงกว่าสถานศึกษาของรัฐ เนื่องจากผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ได้รับอุดหนุนจากรัฐส่วนหนึ่ง และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่วนหนึ่ง หรือไม่ได้รับเงินอุดหนุนรายบุคคลและเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนสูงกว่าเพดานค่าเล่าเรียน ซึ่งต้องขออนุมัติจากสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนทุกปี ทำให้สถานศึกษาเอกชนไม่สามารถแข่งขันกับสถานศึกษารัฐได้ ทำให้สถานศึกษาเอกชนมีข้อจำกัดด้านรายได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับเพดานค่าเล่าเรียนและจำนวนนักเรียนที่แต่ละสถานศึกษาสามารถรับเข้า นอกจากนี้ การจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับสถานศึกษาเอกชนยังเต็มไปด้วยเอกสารและขั้นตอนมากมายซึ่งมิได้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาแต่อย่างใด ซึ่งต่างจากสถานศึกษารัฐซึ่งมิได้มีข้อจำกัดด้านการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายเงินเดือนครูซึ่งสามารถปรับเพิ่มขึ้นทุกปีตามกฎเกณฑ์ของระบบราชการ รวมทั้งสามารถระดมเงินจากผู้ปกครองและชุมชนมาใช้เพื่อการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาเอกชน แต่สถานศึกษาของรัฐกลับมีข้อจำกัดด้านกฎระเบียบและขั้นตอนการเบิก-จ่ายเงิน การอนุมัติเงิน ซึ่งต้องดำเนินการให้ถูกต้องการกฎระเบียบ มากกว่าจะเป็นการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานของสถานศึกษา

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย จากอดีตสู่ปัจจุบันมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาในตอนนี้ ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับ รูปแบบการสนับสนุนจากรัฐด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน และกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการอุดหนุนการศึกษาเอกชน โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย จากอดีตสู่ปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2507) ได้ศึกษา พบว่า การอุดหนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือการศึกษาเอกชนนั้น มีมานานนับตั้งแต่รัฐได้อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่ไม่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบระเบียบแต่อย่างใด เริ่มแรกนั้นการอุดหนุนเป็นไปในลักษณะของการที่พระมหากษัตริย์จะพระราชทานที่ดิน สิ่งของ สำหรับสร้างโรงเรียน โบสถ์ และบ้านแก่บาทหลวงชาวฝรั่งเศสที่เข้ามาจัดตั้งโรงเรียนควบคู่ไปกับการเผยแพร่ศาสนา

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการช่วยเหลือโรงเรียนราษฎร์ ด้วยการพระราชทานเงิน 20 ชั่ง (1,600 บาท) เพื่อสมทบซื้อที่ดินสร้างโรงเรียน ซึ่งต่อมาได้ชื่อว่า “โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน” และจากโครงการการศึกษา พ.ศ. 2411 ซึ่งนับว่าเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกของประเทศไทย

การอุดหนุนได้เริ่มกำหนดขึ้นเป็นครั้งแรกในโครงการศึกษา ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2441) โดยการให้เงินแก่โรงเรียนตามจำนวนนักเรียน ซึ่งต่อมาพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 มีสาระสำคัญที่จะให้การอุดหนุนเป็นรายบุคคลนักเรียนที่เข้ามาเรียนเช่นกัน กล่าวคือระดับประถมศึกษาคิดให้รายบุคคลละ 4 บาท ระดับมัธยมศึกษาคิดให้รายบุคคลละ 5 บาท มัธยมศึกษาตอนปลายคิดให้รายบุคคลละ 6 บาท โรงเรียนจะได้รับเงินอุดหนุนมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียน หลังจากนั้นวิธีการอุดหนุนได้เปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมาย นโยบาย และกำลังเงินงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี อาทิเช่น มีการอุดหนุนแก่ครูที่ทำงานประจำอยู่ในโรงเรียนราษฎร์ และมีมีอาชีพอย่างอื่น การให้กู้เงินเพื่อบูรณะและก่อสร้างอาคารเรียน การให้เช่าอาคารเพื่อเป็นสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนราษฎร์ เป็นต้น

หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ออกระเบียบว่าด้วยการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2479 ขึ้นเป็นฉบับแรก สาระสำคัญของระเบียบนี้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการอุดหนุนโรงเรียนด้วยการให้ครุ ให้ความ หรือด้วยประการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนมีฐานะมั่นคงและดำรงอยู่ได้ ในครั้งนั้นมีโรงเรียน 3 แห่ง เท่านั้นที่ได้รับเงินอุดหนุน คือ โรงเรียนอานวยศิลป์ โรงเรียนสีตบุตรบำรุง และโรงเรียนนันทศึกษา โดยครั้งนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้จ่ายเงินอุดหนุนให้แก่โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 3,100 บาท และต่อมาได้มีการเพิ่มเงินอุดหนุนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงประมาณ 577,926 บาทในปี พ.ศ. 2488 นอกจากนั้นในปี พ.ศ. 2487 ยังได้เริ่มให้เงินอุดหนุนเป็นค่าก่อสร้างอาคารเป็นครั้ง

แรกและได้ให้อีก 2 ปี ติดต่อกัน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการยังได้ยกเลิกการเก็บเงินเพิ่มพิเศษจากนักเรียน เปลี่ยนมาเป็นการขยายประเภทของการอุดหนุนและจำนวนเงินอุดหนุนแทน สำหรับประเภทของการอุดหนุนที่เพิ่มขึ้นได้แก่ การอุดหนุนครูที่ทำงานมานาน การอุดหนุนครูที่มีวุฒิทางครู การอุดหนุนเป็นเงินเดือนตามวุฒิแก่ครูช่วยสอน

นโยบายของรัฐบาลที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาได้เริ่มมีขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2484 พลเรือเอกสินธุ์ กมลนาวิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ชี้แจงนโยบายการศึกษาทั่วไปต่อที่ประชุมข้าหลวงประจำจังหวัด มีใจความดังนี้

“...2. สามัญศึกษาจะต้องเร่งทุกทาง เพื่อให้เด็กที่มีที่เรียนเพียงพอในชั้นสูง ตลอดถึงชั้นอุดมศึกษา แต่สำหรับโรงเรียนรัฐบาล รัฐบาลไม่มีนโยบายที่จะเพิ่มโรงเรียน หรือขยายชั้นเรียนออกไปอีก แต่จะให้โรงเรียนราษฎร์รับภาระอันนี้ไปให้มากที่สุด

3. โรงเรียนราษฎร์ การที่ต้องสนับสนุนโรงเรียนราษฎร์ให้รับภาระจัดตั้งโรงเรียนไปจากรัฐบาล ให้เด็กที่มีที่เรียนมากขึ้นจึงต้องสนับสนุนให้มีโรงเรียนราษฎร์มากขึ้นระดับประคองให้มันคงมีคุณภาพดีอยู่แล้ว เพื่อให้รัฐบาลลดน้อยลงไป...”

การอุดหนุนแก่โรงเรียนราษฎร์ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมาย นโยบายและกำลังเงินงบประมาณที่ได้รับมาแต่ละปี เช่น ระเบียบว่าด้วยการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2498 ซึ่งได้เพิ่มการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์อีกประเภทหนึ่งนอกเหนือจากที่เคยกระทำมา คือ การให้กู้ให้ยืม และให้เช่าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ระเบียบนี้ได้ยกเลิกไปในปี พ.ศ. 2504 โดยประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2504 แทน ซึ่งตามระเบียบนี้ได้แบ่งการอุดหนุนเป็น 5 ประเภท คือ

1. การอุดหนุนให้แก่โรงเรียนโดยให้เป็นเงินค่าใช้สอยในการวัดผลการศึกษา หรือให้เงินแก่โรงเรียน เพื่อไปจ้างครู หรือเพื่อปลูกสร้างโรงเรียน

2. การอุดหนุนเป็นเงินให้แก่ครูที่มีคุณวุฒิทางครูวุฒิปริญญา หรือครูที่ทำงานมานานโดยมีความประสงค์ที่จะอุปถัมภ์ครูโรงเรียนราษฎร์ที่ได้ทำประโยชน์แก่โรงเรียนและมิได้มีอาชีพอย่างอื่น

3. การอุดหนุนเป็นเงินให้กู้ ให้ยืม หรือให้เช่าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ

4. การอุดหนุนด้วยการให้ครูไปช่วยสอนในโรงเรียนเอกชนและของกระทรวงศึกษาธิการ

5. การอุดหนุนด้วยการให้สิทธิต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมแก่ครู ให้ครูเข้าอบรมกับครูโรงเรียนรัฐบาล และให้สิทธิแก่โรงเรียนส่งนักเรียนเข้าโรงเรียนส่งนักเรียนเข้าโรงเรียนฝึกหัดครู

การที่รัฐบาลต้องการให้การอุดหนุนช่วยเหลือแก่โรงเรียนราษฎร์นั้น สืบเนื่องมาจากนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ ที่มุ่งให้เอกชนเข้ามารับภาระการจัดการศึกษาในลักษณะแบ่งแรง ดังที่ได้กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ว่า “การจัดให้มีสถานศึกษานั้น รัฐใช้วิธีแบ่งแรง คือรัฐจัดเองบ้าง และส่งเสริมให้คณะหรือเอกชนจัดในระดับที่ต่ำกว่าอุดมศึกษาบ้าง”

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2504 ได้เปลี่ยนแปลงจากการให้การอุดหนุนเป็นรายบุคคลนักเรียนมาเป็นเงินไปจ้างครู โดยถือเอาจำนวนห้องเรียนเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ เพื่อหาจำนวนครูแต่ละวุฒิที่โรงเรียนจะได้รับสำหรับไปจ้างครูช่วยสอนต่อไป

ต่อมาแนวความคิดที่จะให้โรงเรียนราษฎร์รับภาระจัดการศึกษานั้นเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางที่รัฐจะเข้าจัดการศึกษาเองมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของรัฐบาลโดยตรงที่จะต้องจัดให้ทั่วถึงสำหรับมัธยมศึกษาประชาชนได้เรียกร้องให้รัฐจัดการศึกษามากขึ้นโดยลำดับ จากการที่รัฐบาลได้ขยายการศึกษาเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ความจำเป็นที่จะให้โรงเรียนราษฎร์เป็นผู้รับภาระจัดการศึกษาก็ลดลง

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบว่าด้วยการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2517 แทนฉบับ พ.ศ. 2504 ที่จะให้การอุดหนุนที่ให้เป็นเงินค่าจ้างครูช่วยสอน เงินครุฑน และเงินค่าวุฒิทางครูแต่เฉพาะโรงเรียนที่ได้รับการอุดหนุนอยู่เดิมแล้วเท่านั้น สำหรับโรงเรียนที่เปิดใหม่จะไม่ได้รับการอุดหนุน ทำให้โรงเรียนที่เปิดใหม่จะต้องเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนสูงพอสมควร เพื่อให้การบริหารจัดการมีคุณภาพ

โดยนโยบายการส่งเสริมและอุดหนุนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ คือ

1. ส่งเสริมให้โรงเรียนราษฎร์มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ดำเนินกิจการได้ด้วยความสามารถของตนเอง และให้บริการแก่สังคมด้วยความเป็นธรรม

2. ส่งเสริมให้ครูมีความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพครูและมีสวัสดิการที่ดี

ในปี พ.ศ. 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2518 และเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518 กำหนดให้มีการส่งเสริม อุดหนุนและช่วยเหลือ โรงเรียนราษฎร์ครูใหญ่และครู ดังนี้

1. ให้กระทรวงศึกษาธิการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1.1 จัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาได้จัดส่งข้าราชการครู 55 คน ไปช่วยสอนอยู่ในโรงเรียนเอกชนของวัดและมูลนิธิตั้งแต่ปีการศึกษา 2522 เป็นต้นมา

1.2 ให้อุปการะการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเคยแจกหนังสือแบบเรียน ให้แก่โรงเรียนเอกชน ในปีการศึกษา 2520 เพื่อให้ให้นักเรียนใช้ประโยชน์

1.3 ให้เงิน ทั้งนี้เฉพาะแก่โรงเรียนเอกชนการกุศล เช่น ให้แก่โรงเรียนนวิธารุช วิทยาลัย ประมาณปีละ 750,000 บาท เป็นต้น

1.4 ให้เช่าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ

1.5 อุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่น ๆ เช่น อุดหนุนเป็นเงินค่าวัสดุ การศึกษาเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการวัดผลการศึกษาของนักเรียนเป็นรายบุคคลในชั้นตัว ประโยค

2. การส่งเสริมและช่วยเหลือครู ประกอบด้วย

2.1 ให้การอบรมทางวิชาการ เช่น อบรมวิธีสอนตามหลักสูตรใหม่และอบรมวิธี สอนอนุบาลศึกษา เป็นต้น

2.2 ให้เงินสงเคราะห์ตามส่วนที่รัฐบาลจัดสรรเข้าในกองทุนสงเคราะห์ การ สมทบเงินเข้ากองทุนสงเคราะห์ระหว่างรัฐ : เจ้าของ : ครู : 6 : 3 : 3 ของเงินเดือนครูใหญ่ และครู แต่ละคน ในปี พ.ศ. 2525 กองทุนนี้มีเงินประมาณ 800 ล้านบาท และกระทรวงศึกษาธิการได้ใช้ ดอกผลซึ่งเกิดจากการฝากเงินไว้กับธนาคารกรุงไทยและธนาคารออมสิน ในการให้การสงเคราะห์ แก่ครูใหญ่และครู รวมทั้งคู่สมรส บิดา มารดา และบุตรธิดา ด้วยเมื่อเจ็บป่วย เป็นคนไข้ของ โรงพยาบาล นอกจากนี้ยังจ่ายให้แก่ครูใหญ่และครูเป็นเงินทุนเลี้ยงชีพ 2 (เท่ากับจำนวนเงินที่ทั้ง 3 ฝ่ายจ่ายสมทบพร้อมดอกเบี้ย เฉพาะเงินส่วนที่เป็นของครูใหญ่หรือครูผู้นั้นด้วย) ทั้งนี้ครูใหญ่ และครูผู้นั้นจะต้องส่งเงินกองทุนสมทบกองทุนมาแล้วครบ 5 ปี หรือ ออกจากงานเพราะโรงเรียน ล้มเลิกกิจการหรือเจ็บป่วยทุพพลภาพ และหากออกจากการเป็นครูใหญ่หรือครูก่อนครบเวลา 5 ปี ดังกล่าวก็จะได้เพียงเงินทุนเลี้ยงชีพ 1 (เท่ากับจำนวนเงินที่ครูใหญ่หรือครูผู้นั้นจ่ายเงินสมทบ พร้อมทั้งดอกเบี้ยของเงินที่ครูใหญ่หรือครูผู้นั้นจ่ายสมทบ)

2.3 ให้เงินสมทบเงินเดือนหรือค่าครองชีพ ซึ่งเป็นเงินอุดหนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือการศึกษาเอกชนที่มีจำนวนมากที่สุดตั้งแต่ปีการศึกษา 2518 เป็นต้นมา และแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ เงินสมทบเงินเดือนครู เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว เงินเพิ่มวุฒิตามบัญชีหมายเลข 2 และเงินเพิ่มวุฒิตามบัญชีหมายเลข 3 โดยจะให้เฉพาะครูในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่เก็บค่าธรรมเนียมในอัตราต่ำซึ่งปัจจุบันถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการช่วยเหลือครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชนเป็นเงินสมทบเงินเดือนและเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว พ.ศ. 2528 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530

2.4 ช่วยเหลือด้วยประการอื่น เช่น ให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่เจ้าของผู้จัดการและครูที่สามารถจัดการศึกษาได้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประเทศชาติ การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร หรือให้สิทธิในการศึกษาต่อ เป็นต้น

หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518 แล้วกระทรวงศึกษาธิการจึงได้แก้ไขปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2517 แก้ไขเพิ่มเติมเป็น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518 และมีการแก้ไขปรับปรุงระเบียบเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน กล่าวคือ ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนราษฎร์เป็นเงินค่าจ้างครูช่วยสอนมาเป็นการอุดหนุนเป็นเงินเดือนครูใหญ่และครูโรงเรียนราษฎร์ เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว เป็นต้น พร้อมกันนั้นได้ยกเลิกการอุดหนุนเป็นเงินให้แก่ครูเพื่อช่วยเหลือครูที่มีวุฒิทางครูหรือปริญญา และเงินช่วยเหลือครูที่ทำงานนาน โดยกำหนดให้ครูโรงเรียนราษฎร์ได้รับเงินเดือนเต็มตามวุฒิและเพิ่มเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชนเข้ามาแทน ทำให้ครูมีความมั่นคงในอาชีพ และได้รับสวัสดิการต่าง ๆ จากกองทุนสงเคราะห์ ฯ

การคำนวณเงินอุดหนุนเป็นเงินสมทบเงินเดือนครูใหญ่และครูโรงเรียนราษฎร์ตามระเบียบกำหนด ดังนี้

1. อัตราค่าธรรมเนียมการเรียนต่ำสุดให้ถืออัตรา 100 บาท สูงสุด 1,000 บาท
2. โรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนในอัตราต่ำจะได้รับเงินสมทบเงินเดือนมากและโรงเรียนที่เก็บเงินค่าธรรมเนียมการเรียนในอัตราสูงจะได้รับเงินสมทบเงินเดือนต่ำ
3. อัตราการอุดหนุนสูงสุดสำหรับอนุบาลและประถมศึกษาให้ 75% ต่ำสุดให้ 10% สำหรับมัธยมศึกษาสูงสุดให้ 15%

4. กำหนดให้โรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนสูงขึ้นไปจะได้รับเงินอุดหนุนรวมกับค่าธรรมเนียมการเรียนมากกว่าการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนต่ำ เพื่อเป็นการจูงใจให้โรงเรียนปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนต่ำ เพื่อเป็นการจูงใจให้โรงเรียนปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดสามารถหลุดพ้นจากการอุดหนุนเป็นเงิน

ปีการศึกษา 2520

รัฐได้มีการปรับปรุงเงินเดือนให้แก่ข้าราชการใหม่ และมีการจ่ายเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว เมื่อ 1 ตุลาคม 2521 ในขณะเดียวกันครูโรงเรียนราษฎร์ก็ได้รับการปรับปรุงอัตราเงินเดือนและเงินเพิ่มค่าครองชีพด้วยเช่นกัน โดยกำหนดเป็นหลักการว่า

1. รัฐจะรับภาระจ่ายเงินเพิ่มตามวุฒิและเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวระยะหนึ่ง
2. พยายามให้เจ้าของโรงเรียนราษฎร์เป็นผู้รับภาระต่อไปในต้นปีการศึกษาใหม่

ปีการศึกษา 2521

1. โรงเรียนที่ขึ้นค่าธรรมเนียมการเรียนในระดับไม่เกิน 200 บาท จะได้รับเงินสมทบเงินเดือนระดับนั้นในอัตราร้อยละเท่าเดิม โดยโรงเรียนจะต้องรับภาระจ่ายเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวให้แก่ครูเอง (คนละ 200 บาทต่อเดือน) ระดับที่ขอขึ้นค่าธรรมเนียมการเรียนเกิน 200 บาทจะได้รับการช่วยเหลือลดลงตามส่วน

2. ระดับที่โรงเรียนไม่ขึ้นค่าธรรมเนียมการเรียน รัฐจะรับภาระจ่ายเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวให้แก่ครู

3. รัฐรับเงินเดือนข้าราชการพลเรือนตามบัญชีหมายเลข 1 และให้เงินปรับตามวุฒิแก่ครูเอกชนสายสามัญและสายอาชีพทุกคน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2521 – พฤษภาคม 2522

ปีการศึกษา 2522

1. โรงเรียนที่ปรับอัตราสูงสุดของค่าธรรมเนียมการเรียน จะได้รับเงินช่วยเหลือฯ จากเดิมคือ 1,000 บาท เป็น 1,300 บาท

2. ให้โรงเรียนรับภาระในการจ่ายเงินปรับวุฒิครู โดยโรงเรียนที่ปรับอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนในระดับใด ไม่เกิน 300 บาท จะได้รับเงินสมทบเงินเดือนระดับนั้นในอัตรเท่าเดิม ส่วนระดับที่ปรับอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนเกิน 300 บาท จะลดเงินช่วยเหลือลงตามส่วน

3. โรงเรียนเอกชนสายสามัญ (รับเงินอุดหนุน) ที่ไม่ขึ้นค่าธรรมเนียมการเรียน รัฐรับภาระจ่ายเงินปรับตามวุฒิบัญชี 1 ให้แก่ครู

ปีการศึกษา 2523

1. รัฐปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนตามบัญชีหมายเลข 2 และปรับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวใหม่ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2523 ดังนั้น รัฐจ่ายเงินปรับตามวุฒิบัญชี 2 แก่ครูโรงเรียนเอกชนสายสามัญและสายอาชีพแก่ครูทุกคน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2523 พฤษภาคม 20 และเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวแล้วไม่เกินเงินเดือน 1,930 บาท อีกคนละ 70 บาทต่อเดือน

2. รัฐรับภาระจ่ายเงินปรับตามวุฒิบัญชี 2 ให้แก่ทุกโรงเรียน ทั้งโรงเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือและโรงเรียนที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือ (เก็บค่าธรรมเนียมเกิน 1,300) โดยไม่ให้เพิ่มค่าธรรมเนียมการเรียน

ปีการศึกษา 2524

1. รัฐเลิกให้ความช่วยเหลือเป็นเงินปรับตามวุฒิบัญชี 2 แก่โรงเรียนเอกชนในระดับที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนเกิน 1,300 บาท ในปีการศึกษา 2523

2. ปรับอัตราสูงสุดของค่าธรรมเนียมการเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือ จากเดิม 1,300 บาท เป็น 1,600 บาท

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับระดับที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนไม่เกิน 1,300 บาท ในปีการศึกษา 2523 ที่มีความประสงค์จะขอเพิ่มค่าธรรมเนียมการเรียน ในปีการศึกษา 2524 ดังนี้

3.1 เพิ่มค่าธรรมเนียมการเรียนไม่เกิน 200 บาทต่อปี จะถูกตัดเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว แต่ได้รับเงินปรับตามวุฒิบัญชี 2 และเงินสมทบเงินเดือนในอัตราร้อยละเท่าเดิม

3.2 เพิ่มค่าธรรมเนียมการเรียนไม่เกิน 300 บาทต่อปี จะถูกตัดเงินเพิ่มเงินปรับตามวุฒิบัญชี 2 แต่รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว และเงินสมทบเงินเดือนในอัตราร้อยละเท่าเดิม

3.3 เพิ่มค่าธรรมเนียมการเรียนไม่เกิน 500 บาทต่อปี จะถูกตัดเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวและเงินปรับตามวุฒิบัญชี 2 แต่ได้รับเงินสมทบเงินเดือนในอัตราร้อยละเท่าเดิม

3.4 เพิ่มค่าธรรมเนียมการเรียนเกิน 500 บาทต่อปี จะถูกตัดเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวและเงินปรับตามวุฒิบัญชี 2 และอัตราร้อยละของเงินเดือนจะลดลงผูกผันกับอัตราค่าธรรมเนียมที่เพิ่มขึ้น

4. รัฐให้เงินปรับตามวุฒิบัญชี 3 แก่ครูทุกคนทั้งระดับที่ได้รับการช่วยเหลือและนอกความช่วยเหลือ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2525

ปีการศึกษา 2525

จากการเสนอแผนการอุดหนุนของกระทรวงศึกษาธิการและคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อ 20 เมษายน 2525 กระทรวงศึกษาธิการได้ให้การช่วยเหลือครูใหญ่และครู ปีการศึกษา 2525 ดังนี้

1. ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2525 – พฤษภาคม 2526 จะให้การช่วยเหลือแก่ครูที่เคยได้รับการช่วยเหลือในปีการศึกษา 2524 เป็นเงินสมทบเงินเดือน/หรือเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว และ/หรือเงินปรับตามวุฒิ บัญชี 2 โดยหากปรับค่าธรรมเนียมการเรียนในปีการศึกษา 2525 แล้วไม่เกินอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนสูงสุด (เพดาน) ที่ได้รับเงินอุดหนุน (1,600) จะยังได้รับเงินอุดหนุนเท่าเดิม เพื่อให้โรงเรียนนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. การให้เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว และ/หรือเงินปรับวุฒิ จะให้แก่ครูทุกคนโดยไม่คำนึงถึงอัตรากำลังที่ควรจะมี

3. โรงเรียนการกุศลจะได้รับการช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะโรงเรียนตามพระราชประสงค์จะได้รับการช่วยเหลือสมทบเงินเดือน 100%

ต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งกล่าวถึงการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียน การส่งเสริมและช่วยเหลือครูใหญ่และครู ดังนี้

1. การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียน ให้กระทำดังต่อไปนี้

- 1.1 จัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียน
- 1.2 ให้อุปการณการศึกษา
- 1.3 ให้เงินอุดหนุน
- 1.4 ให้เช่าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ
- 1.5 อุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่น

2. การส่งเสริมและช่วยเหลือครูใหญ่และครู ให้กระทำดังต่อไปนี้

- 2.1 ให้การอบรมทางวิชาการ
- 2.2 ให้เงินสงเคราะห์ตามส่วนที่รัฐบาลจัดสรรเข้าในกองทุนสงเคราะห์
- 2.3 ให้เงินสมทบเงินเดือนหรือค่าครองชีพ
- 2.4 ส่งเสริมและช่วยเหลือด้วยประการอื่น

การส่งเสริมและช่วยเหลือทั้ง 2 ข้อ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ปีการศึกษา 2531

แม้รัฐจะให้การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนในด้านต่าง ๆ เพียงใดก็ตาม แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกิดขึ้นหลายประการ อาทิ จำนวนเงินที่ให้การอุดหนุนมีไม่พอเพียง จึงไม่อาจจูงใจให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพอย่างเต็มที่ การคำนวณเงินอุดหนุนมีความยุ่งยากซับซ้อน ทั้งนี้เพราะเงินอุดหนุนมีหลายประเภท หลายบัญชีและผูกพันอยู่กับบัญชีเงินโอน ตลอดจนเงินเพิ่มค่าครองชีพของรัฐ จึงอาจต้องมีบัญชีเงินเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเงินเดือนและ/หรือเงินเพิ่มค่าครองชีพของรัฐ นอกจากนั้นการที่โรงเรียนแต่ละแห่งได้รับเงินอุดหนุนไม่เท่ากัน จึงทำให้โรงเรียนที่อยู่ในสภาพได้เปรียบ ไม่ตั้งใจพัฒนาให้โรงเรียนสามารถดำรงอยู่ด้วยรายได้ของตนเอง ส่วนโรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนน้อย ก็ไม่สามารถพัฒนาโรงเรียนให้ได้คุณภาพมาตรฐานเท่าที่ควร และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน จึงได้มีการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางในการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนด้วยวิธีการอื่นมาโดยตลอด จึงได้เสนอนโยบายและแนวทางการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนแบบใหม่ต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2531 ซึ่งตามแนวทางที่เสนอนี้ ได้กำหนดหลักการที่จะอุดหนุนเป็นรายบุคคลแก่นักเรียนเอกชนไว้เป็น 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 โรงเรียนที่ขอรับเงินอุดหนุนจะเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้ไม่เกินร้อยละ 60 และรัฐบาลอุดหนุนไม่เกินร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคลของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลแต่ละปีแต่ละระดับการศึกษา

รูปแบบที่ 2 โรงเรียนที่ขอรับเงินอุดหนุนจะเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนไม่ได้เกินร้อยละ 55 และรัฐบาลอุดหนุนไม่เกินร้อยละ 45 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคลของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลแต่ละปีแต่ละระดับการศึกษา

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ได้ลงมติเห็นชอบกับหลักการอุดหนุนเป็นรายบุคคลแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชน รูปแบบที่ 1 โดยให้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 4 ข้อ ซึ่งได้แก่

1. เห็นชอบกับหลักการที่จะให้ลงมติเห็นชอบกับหลักการอุดหนุนเป็นรายบุคคลแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชนส่วนการคำนวณค่าใช้จ่ายรายบุคคลของโรงเรียนรัฐบาล เพื่อนำมาใช้ในการคำนวณเงินอุดหนุนนั้นควรคิดเฉพาะงบดำเนินการเท่านั้น ไม่รวมงบลงทุน อันได้แก่ ค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง

2. แผนการอุดหนุนต้องมุ่งให้โรงเรียนเอกชนสามารถพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ดีขึ้น และสามารถดำรงโรงเรียนอยู่ได้ด้วยรายได้ของโรงเรียนเองในที่สุด

3. โรงเรียนเอกชนที่ได้รับการอุดหนุนตามนโยบายและแนวทางในการอุดหนุนใหม่นี้ เป็นโรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนอยู่ในปัจจุบัน และให้โรงเรียนที่ไม่ได้รับการอุดหนุนและไม่ขอรับการอุดหนุนกำหนดค่าธรรมเนียมการเรียนได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้โรงเรียนต้องมีมาตรการในการช่วยเหลือผู้ยากจนด้วย

4. ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดทำรายละเอียดค่าใช้จ่ายรายบุคคลและจัดทำแผนการอุดหนุนตามแนวทางที่เสนอใหม่นี้

และเพื่อให้เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดทำรายละเอียดค่าใช้จ่ายต่อหัว และแผนการอุดหนุนโรงเรียนเอกชน โดยคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนประถมและก่อนประถมศึกษาจากงบประมาณรายจ่าย ปีงบประมาณ 2531 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเฉพาะบางแผนงาน / โครงการ ส่วนการคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลายได้ใช้งบประมาณ รายจ่ายปีงบประมาณ 2531 ของกรมสามัญศึกษาเฉพาะบางแผนงาน / โครงการ ร่วมกับเงินบำรุงการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยค่าธรรมเนียมหน่วยการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น ทั้งนี้ไม่รวมหมวดเงินค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างสำหรับจำนวนนักเรียนที่ใช้ในการคำนวณเป็นจำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมและประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และจำนวนปีการศึกษา 2531 ซึ่งในการนี้ได้กำหนดอัตราอุดหนุนนักเรียนต่อคนต่อปีสำหรับระดับก่อนประถมและประถมศึกษาไว้ 1,200 บาท ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายนั้นได้กำหนดไว้คนละ 1,500 บาท และ 1,720 บาท และได้นำอัตราอุดหนุนนี้มาเป็นฐานในการคำนวณเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชน ในปีงบประมาณที่สมควรจัดสรรไว้เป็นเงินอุดหนุนรวมทั้งสิ้น 947,929,920 บาท ในจำนวนนี้เป็นเงินอุดหนุนในระดับก่อนประถมและประถมศึกษาจำนวน 762,702,600 บาท ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 145,083,120 บาท และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 40,144,800 บาท แต่เนื่องจากในปีงบประมาณ 2532 นี้จะเริ่มให้การอุดหนุนตามแนวทางใหม่ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - กันยายน ซึ่งเป็นระยะเวลารวม 5 เดือน ดังนั้น จำนวนเงินที่จะต้องจัดสรรไว้จึงเป็นเพียง 394,970,800 บาท

รัฐให้การช่วยเหลือครูโรงเรียนเอกชนเป็นการอุดหนุนเป็นเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2531 - 31 ธันวาคม 2531 ครูที่มีสิทธิรับการช่วยเหลือต้องบรรจุถูกต้องและมาทำการสอนก่อนวันที่ 1 ตุลาคม 2531 หรือบรรจทดแทนครูที่ลาออกในโรงเรียนสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษาทั้งโรงเรียนที่รับการอุดหนุนและไม่รับการอุดหนุน

ปีการศึกษา 2532

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2531 เปลี่ยนการอุดหนุนจาก การช่วยเหลือครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชนเป็นเงินสมทบเงินเดือน ค่าครองชีพชั่วคราว และเงินเพิ่ม ตามวุฒิตามบัญชี 2,3 และ ก มาเป็นการอุดหนุนเป็นเงินรายบุคคลแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2532 (1 พฤษภาคม 2532) เป็นต้นไป โดยให้เงินอุดหนุนร้อยละ 40 ของ ค่าใช้จ่ายรายบุคคลของนักเรียนภาครัฐแต่ละปีแต่ละระดับการศึกษา

ปีการศึกษา 2533

รัฐให้การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนด้วยการอุดหนุนเป็นเงินเพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในการวัดผลการศึกษาของนักเรียน โดยจ่ายให้โรงเรียนเพื่อนำไปจ่ายให้แก่ครูที่เป็น กรรมการตรวจกระดาษคำตอบนักเรียน ป.6

ปีการศึกษา 2534

รัฐให้การช่วยเหลือครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชนเป็นเงินเพิ่มตามวุฒิบัญชีตาม บัญชี ข ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2533 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2534 และให้รวมเงินจำนวนนี้เป็น เงินเดือนครูเพื่อคำนวณหักเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ และหรือคำนวณเป็นค่าชดเชยครู

ปีการศึกษา 2535

รัฐให้การช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนการกุศลเป็นกรณีพิเศษ ดังนี้

1. เพิ่มการให้การอุดหนุนเป็นเงินรายบุคคลนักเรียนร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่าย รายบุคคลนักเรียนภาครัฐ เป็นร้อยละ 60
2. ให้การอุดหนุนด้านอาคารเรียนและอาคารประกอบแก่โรงเรียนเอกชนการกุศล โดยตั้งงบประมาณเป็นรายปี
3. ให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนการกุศลทุกโรงเรียนที่มีอยู่แล้ว และ/หรือที่จะจัดตั้ง ขึ้นใหม่
4. ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการครู หรือข้าราชการมหาวิทยาลัยไป ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนการกุศลได้ โดยให้ถือเสมือนปฏิบัติราชการปกติ
5. ให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

รัฐให้การอุดหนุนด้านการเงินแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ดังนี้

1. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จัดตามมาตรา 15 (1) ที่จัดตั้งโดยมูลนิธิหรือ มัสยิด ให้การอุดหนุนไม่เกินร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนภาครัฐ และโรงเรียนที่จัดตั้ง
2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่จัดตามมาตรา 15(2) ให้การอุดหนุน ตามเดิมไม่จำกัดอยู่เฉพาะโรงเรียนทางภาคใต้เท่านั้น

ปีการศึกษา 2536

เพื่อเป็นการชะลอการขึ้นค่าธรรมเนียมการเรียนและเพื่อเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมภาคเอกชนให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและให้ครูได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ จากโรงเรียนดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในเรื่องค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของบุตรหลาน รัฐจึงให้การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นกรณีพิเศษ ดังนี้

1. โรงเรียนที่รับเงินอุดหนุนอยู่แล้ว ให้ได้เงินอุดหนุนเพิ่มอีกร้อยละ 10 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนภาครัฐ
2. โรงเรียนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน ให้ได้รับเงินอุดหนุนร้อยละ 10 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนภาครัฐ

ปีการศึกษา 2538

รัฐให้การช่วยเหลือครูโรงเรียนเอกชนทุกคนในระบบโรงเรียนเป็นเงินเพิ่มตามวุฒิ จากบัญชีอัตราเงินเดือนตามบัญชี 1 เป็นอัตราเงินเดือนข้าราชการตามบัญชีใหม่ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2537 ถึง 30 เมษายน 2538

ปีการศึกษา 2539 -2544

เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษาของนักเรียนและให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพดียิ่งขึ้น รัฐได้ให้การอุดหนุนเป็นเงินรายบุคคลนักเรียนในอัตราร้อยละ 100 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคลภาครัฐแก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนการกุศลและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของมัสยิดหรือมูลนิธิ

ปีการศึกษา 2545

ปี พ.ศ. 2545 ได้เกิดกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของไทยที่สำคัญ และส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการจัดการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน อันได้แก่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ มาตราที่ 43 “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และมาตรา 81 “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ...” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, 2540) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ได้มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษาโดย มาตรา 10 ที่บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” มาตรา 43-46 กำหนดให้เอกชนมีความเป็นอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ ในการบริหารจัดการ สามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับทุกประเภท โดยรัฐต้องสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษา แก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสมรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ มาตรา 60(1) “ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้การศึกษ โดยจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542, แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ส่งผลให้รัฐจำเป็นต้องดำเนินการในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี นับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ใช้บังคับ (มาตรา 72) ซึ่งหมายความว่าต้องดำเนินการภายในวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ประกอบกับในมาตรา 43 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ว่า เอกชนจะต้องมีความเป็นอิสระในการบริหารและการจัดการศึกษา ภายใต้การกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของรัฐ และในมาตรา 44 สถานศึกษาเอกชนจะต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ทำหน้าที่ในการบริหารและการจัดการในสถานศึกษา โดยรัฐจะต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการศึกษาของเอกชน (มาตรา 45) นอกจากนั้นรัฐจะต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ตามความเหมาะสม (มาตรา 46)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า “ ประชาชนไทยมีสิทธิ

เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานแก่ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน แต่ยังมีปัญหาในด้านงบประมาณ ทำให้รัฐไม่สามารถให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานแก่โรงเรียนเอกชนได้ครบถ้วน

คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 อนุมัติค่าใช้จ่ายจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยรัฐได้ปรับเปลี่ยนการอุดหนุนเป็นเงินรายบุคคลนักเรียนในโรงเรียนเอกชนใหม่ รวมทั้งขยายการอุดหนุนให้ครอบคลุมนักเรียนในโรงเรียนเอกชนที่ขอรับเงินอุดหนุนเพิ่มเติม โดยอัตราเงินอุดหนุนใหม่ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน (อัตราเดียวกับนักเรียนภาครัฐ) และเงินสมทบเป็นเงินเดือนครู (คำนวณจากเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545) สำหรับนักเรียนปกติในโรงเรียนทั่วไป และอุดหนุนเป็นเงินสมทบแก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนการกุศลเพื่อให้อัตราเงินอุดหนุนใหม่ไม่ต่ำกว่าเดิม นอกจากนี้ยังให้เงินอุดหนุนสมทบแก่นักเรียนพิการในโรงเรียนเฉพาะทางและนักเรียนพิการที่เรียนร่วมกับนักเรียนปกติเพื่อให้อัตราเงินอุดหนุนสมทบแก่นักเรียนพิการในโรงเรียนเฉพาะทางและทางนักเรียนพิการที่เรียนร่วมกับนักเรียนปกติเพื่อให้อัตราเงินอุดหนุนใหม่ไม่ต่ำกว่าเดิมเช่นเดียวกัน แต่เนื่องจากอัตราเงินอุดหนุนยังต่ำกว่าอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนที่สถานศึกษาเคยเก็บอยู่ จึงเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเอกชนที่รับการอุดหนุนเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนได้ไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวภาครัฐที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) กำหนด อัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี สำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เงินอุดหนุนรายบุคคลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของโรงเรียนเอกชน หลังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บังคับใช้เมื่อ ตุลาคม 2545 (หน่วย: บาท)

ระดับการศึกษา	ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน	ค่าใช้จ่ายเงินเดือนครู/นร. 1 คน	รวม	ค่าธรรมเนียมอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพ	อัตราที่สกศ. กำหนด
ประถมศึกษา	1,100	3,440	4,540	4,460	9,000
มัธยมศึกษาตอนต้น	1,800	4,300	6,100	3,900	10,000
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2,700	4,300	7,000	3,900	10,900

ที่มา : กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2545)

โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชนว่า

รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่นักเรียน คือค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเล่าเรียนและอุปกรณ์ให้แก่แก่นักเรียนทุกคน รวมทั้งจัดสรรค่าใช้จ่ายพิเศษให้แก่ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และนักเรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษเพิ่มเติมตามความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ในอัตราเท่ากับนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐ

สถานศึกษาเอกชนอาจเก็บค่าธรรมเนียมอื่นเพื่อพัฒนาการศึกษา นอกเหนือจากส่วนที่รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลของนักเรียน และเงินอุดหนุนอื่นให้ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย ค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2535 และที่เพิ่มเติม ประกอบด้วยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2545

สถานศึกษาเอกชนสามารถรับบริจาคและระดมทรัพยากรจากองค์กรหน่วยงาน สมาคม และประชาชนทั่วไปได้ โดยสถานศึกษาต้องเสนอโครงการในการขอรับบริจาคและระดมทรัพยากรที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการอำนวยการและเป็นการสมควรโดยสมัครใจ

จากมติคณะรัฐมนตรีและประกาศกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว สรุปได้ว่ารัฐช่วยอุดหนุนส่วนหนึ่ง และเก็บค่าธรรมเนียมอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อีกส่วนหนึ่ง เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินกรอบกำหนด ดังนั้นเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลจากรัฐบาลจึงปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน

ปีการศึกษา 2547

เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2548 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคลนักเรียนเฉพาะในส่วนของเงินสมทบเป็นเงินเดือนครู เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเพิ่มเงินเดือนข้าราชการตามบัญชีเงินเดือนใหม่ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2547 ตัวอย่างเช่น ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีจะได้รับเงินเดือนเพิ่มอีกคนละ 900 บาท โดยปรับเพิ่มอัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาอีกคนละ 420 บาท/ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญคนละ 525 บาท/ปี ทั้งนี้ให้มีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2547 ทำให้ปัจจุบันนักเรียนในโรงเรียนเอกชนทั่วไปประเภทสามัญศึกษาได้รับเงิน

อุดหนุนในอัตราร้อยละ 47 ถึง 66 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนภาครัฐปีการศึกษา 2545 รวมกับเงินอุดหนุนเพิ่มวุฒิรายละเอียด

ปีการศึกษา 2548

รัฐได้ปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคลนักเรียนเฉพาะในส่วนของเงินสมทบเป็นเงินเดือนครูอีกครึ่งหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเพิ่มเงินเดือนข้าราชการตามบัญชีเงินเดือนใหม่ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2548 แสดงดังภาคผนวก

ปีการศึกษา 2550 – 2552

รัฐจะปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคลนักเรียนเฉพาะในส่วนของค่าใช้จ่ายพื้นฐานเพื่อให้สถานศึกษามีทรัพยากรเพียงพอที่จะจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพรวมทั้งผ่อนคลายความเดือดร้อนของผู้ปกครองนักเรียน แสดงในภาคผนวก

นอกจากนี้รัฐยังให้การอุดหนุนสถานศึกษาเอกชนในรูปแบบอื่น ดังนี้

1. อุดหนุนด้านการเงิน

1.1 อุดหนุนเป็นค่าตอบแทนพิเศษแก่ครูที่สอนนักเรียนพิการ (ต้องมีคุณสมบัติตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด) เดือนละ 2,000 บาท ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 เป็นต้นไป)

1.2 อุดหนุนเป็นกรณีพิเศษ

- อุดหนุนเป็นเงินรายปีแก่โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย 1.5 ล้านบาท
- อุดหนุนเป็นเงินรายปีแก่โรงเรียนวังไกลกังวล 1.5 ล้านบาท

2. อุดหนุนด้านสื่อการเรียนการสอน

ปี 2549 ได้รับงบประมาณ จำนวน 10.75 ล้านบาท

(1) อุดหนุนสื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนสามัญ (รวมการกุศล) จำนวน 2,600 โรง เป็นเงิน 0.95 ล้านบาท

(2) อุดหนุนสื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวน 600 โรง เป็นเงิน 0.80 ล้านบาท

(4) อุดหนุนสื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนการกุศล

- โรงเรียนการกุศลของวัด 60 โรง เป็นเงิน 7 ล้านบาท
- โรงเรียนการศึกษาพิเศษ 12 โรง เป็นเงิน 2 ล้านบาท

3. อุดหนุนค่าอาหารกลางวัน

อุดหนุนค่าอาหารกลางวันแก่นักเรียน ชั้นอนุบาล 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนการกุศล และนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการในโรงเรียนสามัญศึกษา จำนวน 306,000 คน คนละ 2,000 บาท/ปี (10 บาท x 200 วัน) เป็นเงิน 612 ล้านบาท

นอกจากนี้ สช.ได้รับเงินอุดหนุนเพิ่มเติมจากดอกผลของกองทุนโครงการ อาหารกลางวัน ปีละประมาณ 20 ล้านบาทเศษ

4. อุดหนุนค่าอาหารเสริม (นม)

อุดหนุนค่าอาหารเสริม (นม) แก่นักเรียนชั้น อนุบาล 1 – ประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนการกุศล จำนวน 73,420 คน คนละ 1,150 บาท/ปี (5 บาทx230 วัน) เป็นเงิน 84 ล้านบาท

5. อุดหนุนเป็นเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน

อุดหนุนเป็นเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ฯ ในอัตรา 6% ของเงินเดือนครู ปี 2549 ได้รับงบประมาณ 606 ล้านบาท ดอกผลในส่วนของผู้รับใบอนุญาตและรัฐจะนำไปจัดสวัสดิการ ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล (เฉพาะตัวครู) ค่าการศึกษาบุตร ค่าช่วยเหลือบุตร และเงินทดแทน

6. กองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ

6.1 เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษาโรงเรียนเอกชน ได้รับงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2532 – 2546 รวมทั้งสิ้น 790 ล้านบาท

ปี 2549 อนุมัติให้โรงเรียนกู้ไป รวม 177.78 ล้านบาท

- กู้เพื่อก่อสร้างอาคาร 4 โรง เป็นเงิน 163.30 ล้านบาท

- กู้เพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน 3 โรง วงเงินกู้ 14.48 ล้านบาท

6.2 เงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยากรสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ได้รับงบประมาณตั้งแต่ปี 2532 – 2545 รวมทั้งสิ้น 92 ล้านบาท ปี 2549 อนุมัติให้โรงเรียนยืมไปสร้างและซ่อมแซมอาคารเรียนอาคารประกอบ จำนวน 3 โรง วงเงิน 22.6 ล้านบาท

6.3 กองทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (โครงการสนับสนุนการจัดตั้งสถานศึกษาเอกชน) เพื่อให้สถานศึกษาเอกชนกู้ไปก่อสร้างอาคาร สถานที่ จัดซื้อครุภัณฑ์ และซ่อมแซมอาคารเรียน ตั้งแต่ปี 2538 – 2545 มีโรงเรียนกู้ยืมไปสร้างอาคารเรียน จำนวน 26 โรง วงเงินกู้ 1,850.8 ล้านบาท

ตอนที่ 4 การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ

องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) ให้คำจำกัดความว่า สถาบันจะถูกจัดเป็นหน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชนนั้น ขึ้นกับอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจในการดำเนินการของสถาบันโดยแต่ละประเทศมีกฎและระเบียบที่สอดคล้องกับบริบทและลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศ ดังนั้น

สถาบันการศึกษาจะถูกจัดเป็นของรัฐในกรณีที่ (1) ควบคุมและบริหารจัดการโดยตรงจากองค์กรหรือหน่วยงานการศึกษาของรัฐบาล หรือ (2) ควบคุมและจัดการโดยหน่วยงานรัฐบาลโดยตรงหรือคณะกรรมการของรัฐบาล โดยสมาชิกส่วนใหญ่ถูกแต่งตั้งโดยผู้มีอำนาจของรัฐ หรือถูกคัดเลือกโดยหน่วยงานของรัฐ

สถาบันการศึกษาจะถูกจัดเป็นของเอกชนในกรณีที่ (1) ควบคุมและบริหารจัดการโดยองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาล เช่น โบสถ์ สหภาพการค้า หรือบรรษัทธุรกิจ เป็นต้น (2) คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่ใช่มาจากหน่วยงานรัฐรัฐบาล

โดยการเปรียบเทียบประสบการณ์การจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ จะเห็นว่าระบบการศึกษาของแต่ละประเทศ จะมีการจัดการศึกษาในลักษณะผสมผสานระหว่างโรงเรียนหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับหลักการและแนวคิดของการบริหารจัดการศึกษาของรัฐ สำหรับประเทศไทย ความแตกต่างระหว่างรูปแบบของการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ระดับเงินอุดหนุนจากภาครัฐ (Public Financing of Education) และระดับการให้การศึกษารัฐ (Public Provision of Education) สามารถจำแนกโรงเรียนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. โรงเรียนรัฐ แบ่งเป็น โรงเรียนรัฐที่ไม่เก็บค่าใช้จ่า และโรงเรียนรัฐที่เก็บค่าใช้จ่าบางส่วน

2. โรงเรียนเอกชน แบ่งเป็น โรงเรียนเอกชนที่รับเงินอุดหนุนจากรัฐและโรงเรียนเอกชนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549)

การศึกษาเอกชนนับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาของนานาประเทศ การศึกษาเอกชนในต่างประเทศมีความเหมือนและมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ทั้งด้านการพัฒนาการ ความหมายและประเภทของการศึกษา โดยระดับของความเหมือนและความแตกต่างกันของการศึกษาเอกชนขึ้นอยู่กับนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนของแต่ละประเทศ

สัดส่วนนักเรียนที่เรียนในสถานศึกษาเอกชนกับสถานศึกษาของรัฐมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ และสอดคล้องกับเงินอุดหนุนที่สถานศึกษาเอกชนได้รับจากรัฐ ประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่โรงเรียนทั้งหมดทั้งโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชน รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 งบประมาณที่รัฐสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนเมื่อเทียบกับสถานศึกษาของรัฐจำนวนนักเรียนที่ศึกษาในสถานศึกษาเอกชน ต่อรัฐ ของประเทศในกลุ่ม OECD

ประเทศ	งบประมาณที่รัฐสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนเมื่อเทียบกับสถานศึกษาของรัฐ	จำนวนนักเรียนที่ศึกษาในสถานศึกษาเอกชน : รัฐ
สหราชอาณาจักร	-	7 : 93
สหรัฐอเมริกา	4 %	11 : 89
ออสเตรเลีย	10 %	30 : 70
ฝรั่งเศส	12 %	18 : 82
เบลเยียม	100 %	50 : 50
เนเธอร์แลนด์	100 %	69 : 31

ที่มา : องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) สถิติการศึกษา 1998.

ความจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณของประเทศทำให้ประเทศส่วนใหญ่หันมาแสวงหาวิธีการบริหารทรัพยากรและงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านการศึกษา รัฐบาลในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังหันมาสนใจการศึกษาเอกชนมากขึ้น และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเรื่องการแปรรูปการศึกษา และการใช้บัตรแทนเงินเพื่อการศึกษา

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการวางแผนการศึกษา (International Institute for Education Planning: IIEP) องค์การยูเนสโกปารีส โดย Igor Kitaev (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(แปล), 2549) จึงได้ดำเนินโครงการวิจัยเปรียบเทียบการศึกษาเอกชนในประเทศต่าง ๆ

โดยศึกษาเรื่องการศึกษาเอกชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว (Private Education in Developed Countries) มีข้อค้นพบและสาระที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและการกำหนดนโยบายทางด้านการศึกษาของประเทศ รวมทั้งอาจนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการศึกษาเอกชนในประเทศไทย เป็นประโยชน์ต่อองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนของประเทศไทย ตลอดจนคนที่สนใจด้านการศึกษาเอกชนในการนำข้อมูลและข้อค้นพบไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอสาระเกี่ยวกับการสนับสนุนจากรัฐด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาเอกชนในต่างประเทศ ในด้าน 1) หลักเหตุผลของโรงเรียนเอกชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว 2) ความแตกต่างของการพัฒนาการศึกษาเอกชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว 3) การใช้จ่ายของภาคเอกชนเพื่อการศึกษา และ 4) หลักการและวิธีการจัดการจัดสรรงบประมาณการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักเหตุผลของโรงเรียนเอกชนในประเทศพัฒนาแล้ว

ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้รัฐบาลในประเทศพัฒนาแล้วหันมาสนใจในการแปรรูปการศึกษา ข้อจำกัดด้านงบประมาณเป็นเหตุผลที่สำคัญประการหนึ่ง โดยในประเทศที่ภาคเอกชนมีความเข้มแข็งแล้ว รัฐบาลส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นไม่ต้องการหาทรัพยากรเพื่อสร้างโรงเรียนของรัฐเพิ่มเติมและไม่ต้องการรับภาระในการจัดหาครูและบุคลากรในโรงเรียนที่สร้างขึ้นใหม่ รวมทั้งไม่ต้องการรับภาระเรื่องการฝึกอบรมครูและบุคลากรในโรงเรียน จึงทำให้เกิดแนวคิดเรื่องการแปรรูปการศึกษาขึ้น

ความกดดันจากกลุ่มศาสนาและชนกลุ่มน้อยเป็นเหตุผลประการที่สอง เนื่องจากกลุ่มศาสนาและอนุวัฒนธรรม (Ethnic Subcultures) เห็นว่าการศึกษาของรัฐไม่มีประสิทธิภาพในการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของกลุ่มตน

ความขึ้นชอบในการบริหารจัดการและประสิทธิภาพ ในการบริหารต้นทุนของเอกชนเป็นเหตุผลประการที่สาม ในการสนับสนุนภาคเอกชน หลังจากเศรษฐกิจโลกตกต่ำเมื่อกลางทศวรรษที่ 1970 ความเชื่อในความสามารถของพลังตลาดมีพลังมากกว่าความเชื่อในกฎระเบียบและวางแผนของรัฐบาล ทำให้หลายประเทศเริ่มพิจารณาเรื่องการแปรรูปการบริหารจัดการขององค์กรภาครัฐ โรงเรียนเอกชนจึงอาจเป็นสถาบัน “ประเภทการ” ที่เพิ่มความหลากหลายของโรงเรียนและเป็นช่องทางช่วยลดความกดดันจากผู้ปกครองที่ไม่นิยมโรงเรียนรัฐบาล

ระหว่างทศวรรษที่ 1980 คำว่า บัตรแทนเงิน (Voucher) ตัวเลือก (Choice) และการโอนอำนาจ (Devolution) เป็นผู้ขึ้นชอบของกลุ่มผู้ปฏิรูปโรงเรียนโดยเฉพาะกลุ่มประเทศ

แองโกล – อเมริกัน ซึ่งมีความต้องการที่จะเห็นการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเอกชนมากกว่ารูปแบบโรงเรียนรัฐบาล ในสหราชอาณาจักร รัฐบาลของนางมากาเรต แททเชอร์ จึงริเริ่มให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่นักเรียนที่มีสติปัญญาดีแต่ยากจนเพื่อให้สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนของเอกชนได้ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลของนายโทนี แบลร์ ได้ระงับโครงการนี้แล้ว

เมื่อนายจอห์น เมเจอร์ได้รับเลือกเป็นรัฐบาลได้มีการเร่งรัดนโยบายอนุญาตให้โรงเรียนรัฐออกจากระบบการบริหารจัดการของภาครัฐได้ และเปลี่ยนเป็นโรงเรียนที่บริหารจัดการตนเองโดยไม่ถูกควบคุม แต่ยังคงได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากรัฐบาล โครงการนี้ก็ถูกยกเลิกโดยรัฐบาลของนายโทนี แบลร์ เช่นเดียวกัน

ในสหรัฐอเมริกา หลังจากที่พบว่าการศึกษาของประเทศตกต่ำในปี 1991 ประธานาธิบดี จอร์จ บุช ได้ปราศรัยครั้งสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา โดยเน้นว่าผู้ปกครองควรมีอิสระจากการถูกควบคุมทางการเมือง กลยุทธ์ของทฤษฎีทางการตลาดและแนวคิดที่มีอิทธิพลเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ในหนังสือของ ชับบ์ และโม (Chubb And Moe, 1997) ซึ่งกล่าวถึงการปฏิรูปโรงเรียนรัฐบาลโดยเพิ่มความเป็นอิสระและประสิทธิภาพขององค์กรอันเป็นคุณลักษณะของโรงเรียนเอกชน

ประเทศในทวีปยุโรปบางประเทศดำเนินการกระจายอำนาจจากรัฐบาลส่วนกลางไปยังรัฐบาลส่วนท้องถิ่นและโรงเรียนต่าง ๆ จึงอาจจะทำให้เกิดความไม่ชัดเจนถึงขอบเขตของความเป็นภาครัฐกับความเป็นภาคเอกชน เช่น ในประเทศสวีเดน ภายหลังจากปฏิรูปสังคมประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ของการบริหารจัดการจากส่วนกลางถูกลดความสำคัญลง มีการโอนการจัดการการศึกษาจากรัฐบาลกลางไปยังเทศบาล พร้อมกับมีการลดกฎเกณฑ์ที่วางไว้สำหรับโรงเรียนประเภทต่าง ๆ เหลือเพียงเกณฑ์การได้รับเงินอุดหนุน โรงเรียนเอกชนซึ่งมีจำนวนน้อยในประเทศสวีเดนได้รับการสนับสนุน ในปี 1993 มีนักเรียนน้อยกว่าร้อยละหนึ่งเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน แต่ภายใต้การบริหารราชการแผ่นดินแบบใหม่นี้คาดว่าจะมีโรงเรียนเอกชนเพิ่มมากขึ้น เช่น โรงเรียนชุมชนคริสตชน และโรงเรียนวอลดอร์ฟ (วูดอร์ฟ สไตเนอร์)

การแปรรูปมีหลายแบบ การใช้บัตรแทนเงินถือได้ว่าเป็นการแปรรูปแบบหนึ่ง โดยผู้บริโภคได้รับสิทธิที่จะได้รับเงินจากรัฐบาลในการซื้อสินค้าและบริการจากตลาดภาคเอกชนในส่วนของศึกษานั้น ข้อเสนอเพื่อการแปรรูปของตลาดโรงเรียนเป็นสถานที่ที่ลูกค้าสามารถจะเลือกใช้บริการและจ่ายด้วยบัตรแทนเงินเพื่อรับบริการการศึกษาที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม มีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางนับตั้งแต่ มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman, 1995) เริ่มนำเสนอแนวคิดนี้ ในปี 1962 ปัจจุบันมีบางมลรัฐที่กำลังทดลองปฏิบัติตามแนวคิดนี้อยู่

ทางเลือกหนึ่งของแนวคิดเรื่องบัตรแทนเงินคือ การให้โรงเรียนเก็บค่าเรียนเพิ่มเติมได้นอกเหนือจากการได้รับบัตรแทนเงินจากรัฐ ในประเทศออสเตรเลีย โรงเรียนเอกชนที่เก็บค่าเล่าเรียนยังได้รับเงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐบาลด้วย จำนวนเด็กที่เพิ่มขึ้นทำให้โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนมากขึ้น “เสรีภาพในการเลือก” ได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองทั้งสองพรรคอย่างมาก มีเด็กเกือบร้อยละ 30 ได้รับบัตรแทนเงิน ส่วนใหญ่เป็นเด็กคาทอลิกที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเหล่านี้ได้รับเงินอุดหนุนอย่างเพียงพอ โดยปริมาณการอุดหนุนแตกต่างกันไปตามทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียน ในประเทศที่ไม่มีการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนโดยตรงจากรัฐบาล มีจำนวนโรงเรียนเอกชนไม่มากนัก เช่น ในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร การศึกษาเอกชนมีอัตราส่วนนักเรียนประมาณร้อยละ 10 เท่านั้น

นอกจากนี้ กลุ่มผู้สนับสนุนการแปรรูปการศึกษายังให้เหตุผลว่าการแปรรูปทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น รวมทั้งเป็นการเพิ่มเสรีภาพในการเลือกให้กับผู้ปกครอง การแปรรูปมีวิธีการแตกต่างกันไปตามจุดเน้นของเป้าหมาย โดยแต่ละวิธีการสามารถประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ เสรีภาพในการเลือกเป็นเรื่องของค่านิยม โดยเฉพาะในประเทศที่มีศาสนาและชุมชนที่มีเชื้อชาติที่หลากหลายผู้สนับสนุนวิธีแก้ปัญหาคือการตลาดมองเสรีภาพในการเลือกว่าเป็นเครื่องมือที่จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ความแตกต่างของการพัฒนาการศึกษาเอกชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว

ในสหรัฐอเมริกา โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนมีความแตกต่างกันทั้งด้านการควบคุมดูแลและเงินทุน โดยปกติแล้ว โรงเรียนรัฐบาลอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลและรับเงินอุดหนุนจากหน่วยงานของรัฐบาล ในขณะที่โรงเรียนเอกชนอยู่ภายใต้การปกครองและรับเงินอุดหนุนจากองค์กรเอกชน ระบบโรงเรียนของสหรัฐอเมริกาไม่เหมือนกับระบบโรงเรียนที่พบทั่วไปในประเทศพัฒนาแล้ว

ประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่โรงเรียนทั้งหมดทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนศาสนา มาเป็นเวลานานแล้ว สำหรับสัดส่วนของงบประมาณที่รัฐบาลอุดหนุนการศึกษาเอกชนคือ ร้อยละ 4 ในสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 7 ในสวิสเซอร์แลนด์ ร้อยละ 10 ในออสเตรเลีย และเกือบร้อยละ 12 ในฝรั่งเศส สำหรับในเบลเยียมและเนเธอร์แลนด์การศึกษาเอกชนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลทั้งหมด ดังนั้น นักเรียนทั้งหมดจึงเรียนอยู่ในโรงเรียนเอกชน ประเด็นเรื่องเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในประเทศดังกล่าวไม่ทำให้เกิดปัญหาในวงกว้างเหมือนที่เกิดในสหรัฐอเมริกา โดยโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนศาสนาตกลงที่จะ

ยอมรับมาตรฐานของรัฐบาลในเรื่องหลักสูตร จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องและมาตรฐานอื่น ๆ ที่รัฐกำหนด นักเรียนในโรงเรียนเอกชนต้องผ่านการสอบระดับชาติเช่นเดียวกับนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล เมื่อเปรียบเทียบระบบการเงินเพื่อการศึกษาและระบบการบริหารจัดการศึกษาของประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ กับสหรัฐอเมริกาพบว่าระบบของสหรัฐอเมริกามีความแตกต่างกับประเทศดังกล่าวอย่างน่าสนใจ

ในทางประวัติศาสตร์นั้น เยอรมนีมีโรงเรียนหลายประเภท ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาลที่มีลักษณะแบบคาทอลิก โรงเรียนรัฐบาลที่มีลักษณะแบบโปรเตสแตนต์ โรงเรียนรัฐบาลที่มีรูปแบบการศึกษาเฉพาะ โรงเรียนรัฐบาลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับหลักศาสนา และโรงเรียนเอกชน รัฐแต่ละรัฐของประเทศเยอรมนีเป็นผู้รับผิดชอบโรงเรียนในรัฐของตนเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา ดังนั้นการจัดประเภทโรงเรียนและการกำหนดระดับของเนื้อหาการเรียนด้านศาสนาจึงแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ รวมทั้งมีความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นที่อยู่ในรัฐเดียวกันด้วย

โรงเรียนเอกชนในเยอรมนีได้รับอนุญาตให้คัดเลือกนักเรียนและครูได้เอง รวมทั้งไม่ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายเรื่องการเลือกสรรการสอนและการกำหนดวิชาที่เรียนในแต่ละสัปดาห์ อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการตอบแทนการได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล รัฐบาลจึงเป็นผู้ที่จัดสอนและเป็นผู้รับผิดชอบต่อกรณียั่วยุเช่นเดียวกับโรงเรียนรัฐบาล トラบิตที่นักเรียนของโรงเรียนเอกชนมีผลการเรียนน่าพอใจหลังจากการสอบของรัฐ รัฐบาลก็จะไม่เข้าไปก้าวกาย

ฝรั่งเศสแตกต่างจากเยอรมนีตรงที่ ในฝรั่งเศสโรงเรียนรัฐบาลไม่มีการสอนศาสนา แม้ว่าโรงเรียนเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นกลางด้านค่านิยมและความเชื่อ และรัฐบาลฝรั่งเศสสนับสนุนการปลูกฝังความเชื่อและค่านิยมของประเทศให้กับประชาชนของตนก็ตาม ฝรั่งเศสเหมือนเยอรมนีตรงที่รัฐบาลให้เงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชน โรงเรียนที่ไม่ใช่ของรัฐบาลในฝรั่งเศสมีทางเลือกในการบริหารจัดการและการรับเงินอุดหนุนดังนี้ (1) ดำเนินการโดยเป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐบาล แต่ต้องจ้างครูที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์ (2) ใช้ระบบการศึกษาแห่งชาติ (3) ยอมรับหลักเกณฑ์ของรัฐบาลเรื่องหลักสูตรและการสอบเพื่อแลกกับเงินเดือนพนักงาน ตามสัญญาแบบสามัญ (Contract Simple) และ (4) ยอมรับการควบคุมบางประการจากรัฐบาลในเรื่องแนวการสอนและการคัดเลือกครูเพื่อแลกกับเงินดำเนินการและเงินเดือนครูตามสัญญาแบบสมาคม (Contract Association) สำหรับกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ซึ่งมีเงินทุนจำกัดเลือกทำสัญญาแบบสามัญ ในขณะที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนมากซึ่งมีค่าดำเนินการที่สูงกว่าเลือกทำสัญญาแบบสมาคมโรงเรียนที่ได้รับเงินแบบสัญญาสมาคมต้องแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีลักษณะและปรัชญาพิเศษที่ไม่มีในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนที่ไม่มีการ

สอนศาสนา มักเลือกเป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐบาล แม้ว่าจะรับเงินทุนจากรัฐบาลจำนวนหนึ่งภายใต้กฎหมายที่แตกต่างกัน

ประเทศเนเธอร์แลนด์ให้เงินช่วยเหลือโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนเท่ากัน รัฐบาลเนเธอร์แลนด์จ่ายเงินเดือนให้ครูเองโดยตรง รวมทั้งจ่ายค่าสิ่งก่อสร้าง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้ทั้งโรงเรียนรัฐและโรงเรียนเอกชน เนื่องจากรัฐบาลกลางให้เงินอุดหนุนโดยตรงสำหรับการใช้จ่ายของโรงเรียนเอกชนเช่นเดียวกับโรงเรียนรัฐ ดังนั้นโรงเรียนเอกชนจึงไม่มีอิสระเหมือนโรงเรียนเอกชนในประเทศอื่น ๆ ทั้งในด้านการบริหารจัดการและหลักสูตร ความแตกต่างที่ชัดเจนที่สุดระหว่างโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐคือ โรงเรียนเอกชนสามารถปฏิเสธการรับนักเรียนภายใต้เงื่อนไขบางอย่างที่กำหนดไว้ก่อนการรับสมัครแล้ว ความแตกต่างอีกประการหนึ่งคือ โรงเรียนเอกชนอาจเก็บค่าเล่าเรียนสำหรับกิจกรรมนอกหลักสูตรได้ ในปี 1990 มีนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลร้อยละ 31 ที่เหลือร้อยละ 69 เรียนในโรงเรียนเอกชน

กฎหมายการศึกษาของเนเธอร์แลนด์แยกประเภทโรงเรียน โดยดูที่หน่วยงานรับผิดชอบหากเป็นโรงเรียนที่รัฐบาลแห่งชาติและรัฐบาลท้องถิ่นรับผิดชอบให้ถือว่าเป็นโรงเรียนรัฐ ถ้าหน่วยงานรับผิดชอบโรงเรียนได้แก่ สมาคม มูลนิธิ สถาบัน สภาโบสถ์ หรือชุมชนทางศาสนาให้ถือว่าเป็นโรงเรียนเอกชน ในการก่อตั้งโรงเรียน การหาเงินทุน และการดำเนินกิจการโรงเรียนเอกชนนั้น โรงเรียนเอกชนต้องแสดงให้เห็นว่าจะมีนักเรียนในจำนวนที่เพียงพอ ซึ่งการกำหนดปริมาณของนักเรียนนั้นแตกต่างกันไปตามขนาดของชุมชน

สำหรับโรงเรียนที่มีลักษณะเฉพาะที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายรัฐบาล เช่น โรงเรียนสไตเนอร์วอลดอร์ฟ (Steiner – Waldorf School) ซึ่งเป็นชื่อของนักปรัชญาชาวออสเตรียผู้ก่อตั้งโรงเรียนทางเลือกที่โรงงานยาสูบวอลดอร์ฟ โรงเรียนประเภทนี้มีจำนวน 780 แห่งทั่วโลก ในหลายประเทศ รัฐบาลเป็นผู้ให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเหล่านี้ เพื่อทำให้เกิดความหลากหลายในสังคม ในเยอรมนี เนเธอร์แลนด์ และนอร์เวย์ รัฐบาลให้เงินอุดหนุนตั้งแต่ร้อยละ 55 ถึงร้อยละ 85 ในฟินแลนด์และนิวซีแลนด์โรงเรียนสไตเนอร์ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลร้อยละ 100

ในสหราชอาณาจักรมีโรงเรียนสไตเนอร์จำนวน 30 แห่ง (ในอังกฤษ 23 แห่ง ในสกอตแลนด์ 4 แห่ง ในเวลส์ 2 แห่ง และ ในไอร์แลนด์เหนือ 1 แห่ง) โรงเรียนเหล่านี้จัดเป็นโรงเรียนอิสระซึ่งนักเรียนต้องจ่ายค่าเล่าเรียนเต็มอัตรา

ในสหรัฐอเมริกา รัฐบาลให้เงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชนระดับประถมและมัธยมศึกษาเพียงเล็กน้อย ในบางรัฐนักเรียนของโรงเรียนเอกชนสามารถเดินทางไปเรียนโดยใช้บริการรถขนส่งของรัฐ ผู้ปกครองได้รับเครดิตภาษีจำนวนเท่ากับค่าเล่าเรียนของบุตร สำหรับเด็ก

ยากจนที่เรียนในโรงเรียนเอกชนสามารถรับเงินช่วยเหลือด้านการศึกษจากรัฐ เช่น ค่าสอนพิเศษ หรือค่าอาหารกลางวันในราคาถูกลง อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยเอกชนในสหรัฐอเมริกาได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจำนวนมาก นักศึกษาทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชนสามารถกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาได้เท่าเทียมกัน โรงเรียนเอกชนทุกแห่งในสหรัฐอเมริกายังได้รับการลดหย่อนภาษีทรัพย์สิน (Property – Tax)

3. การใช้จ่ายของภาคเอกชนเพื่อการศึกษา

ตามคำนิยามขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) แหล่งเงินทุนด้านการศึกษาที่มาจากภาคเอกชน ได้แก่ ครอบครัวและองค์กรเอกชนอื่น ๆ “ครอบครัว” หมายถึง นักเรียนและครอบครัว “องค์กรเอกชนอื่น ๆ” หมายถึง บริษัทเอกชนและองค์กรไม่หวังกำไรซึ่งรวมถึงองค์กรศาสนา องค์กรการกุศล และสมาคมธุรกิจและแรงงาน สำหรับสถาบันการศึกษาเอกชนจัดเป็นผู้บริการ ไม่ใช่แหล่งเงินทุน

3.1 การจ่ายเงินให้กับสถาบันการศึกษา

ในประเทศส่วนใหญ่ ค่าธรรมเนียมการเรียนเป็นรายจ่ายหลักของครอบครัว ซึ่งรวมถึงค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่จ่ายเพื่อรับบริการทางการศึกษา (เช่น ค่าลงทะเบียนเรียน ค่าห้องทดลอง และค่าอุปกรณ์การเรียนการสอน) รวมถึงค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการสุขภาพ และค่าบริการอื่น ๆ ซึ่งจัดบริการโดยสถาบันการศึกษา

การจ่ายเงินโดยนักเรียน/ครอบครัวให้สถาบันเป็นรายจ่ายสุทธิ หมายถึง จำนวนเงินที่ครอบครัวต้องจ่ายจริงหลังจากการหักลบจำนวนเงินที่ได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษาและจากแหล่งอื่นแล้ว โดยเป็นความช่วยเหลือทางการเงินของสถาบันเท่านั้น เช่น การได้รับทุนการศึกษา การลดค่าเล่าเรียนหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมที่สถาบันการศึกษาจัดให้แก่นักเรียนเอง สำหรับทุนและความช่วยเหลือทางการเงินแก่นักเรียนจากรัฐบาลหรือแหล่งเอกชนอื่นแม้จะเป็นความช่วยเหลือที่ผ่านทางสถาบันศึกษาก็ตามไม่นับเป็นจำนวนเงินที่สถาบันการศึกษาช่วยเหลือ

ในบางกรณีนั้น นักเรียนที่เรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ ก็ต้องจ่ายค่าเล่าเรียนด้วยแต่การจ่ายค่าเล่าเรียนดังกล่าวต้องเป็นการกำหนดโดยรัฐบาลส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่นมิใช่สถาบันการศึกษา และเพื่อหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนด้านบัญชี จำนวนค่าเล่าเรียนที่รัฐบาลจ่ายให้นักเรียนไม่นับเป็นค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่ให้แก่สถาบันการศึกษา

3.2 การซื้อของใช้ส่วนตัวเพื่อการศึกษา

การซื้อของใช้ส่วนตัวของนักเรียนหรือครอบครัวเพื่อใช้ในการศึกษา ได้แก่ กระดาษและอุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน อุปกรณ์กีฬา เครื่องคิดเลข และหนังสือที่สถาบันไม่ได้จัดให้แต่ต้องซื้อจากร้านค้าทั่วไป หรือจากผู้ผลิตอื่น ๆ รวมทั้งการซื้อจากบริษัทที่ดำเนินการและได้รับการสนับสนุนโดยสถาบันการศึกษา (เช่น ร้านหนังสือมหาวิทยาลัย) สำหรับค่าธรรมเนียมที่นักเรียนต้องจ่ายให้สถาบันเป็นค่าอุปกรณ์ทดลอง และอุปกรณ์ด้านศิลปะไม่ถือว่าเป็นการซื้อของใช้ส่วนตัวแต่เป็นการจ่ายเงินให้สถาบันการศึกษา

3.3 เงินช่วยเหลือของครอบครัวเพื่อค่าครองชีพของนักเรียน

โดยปกติแล้ว ค่าใช้จ่ายในการครองชีพของนักเรียน เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าความบันเทิง ฯลฯ ไม่นับเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายในการศึกษา ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวควรรวมเป็นค่าใช้จ่ายทางการศึกษาหรือไม่นั้นยังเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันอยู่ เพราะมีการโต้แย้งว่านักเรียนยังคงต้องเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าวอยู่ แม้ว่าพวกเขาไม่ได้เรียน อย่างไรก็ตามเงินค่าหอพักในมหาวิทยาลัยแทนการอาศัยอยู่ที่บ้านควรได้รับพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการศึกษาด้วย สำหรับข้อมูลของต้นทุนที่เพิ่มขึ้นในเรื่องนี้ยังไม่มีการเก็บสถิติเนื่องจากมีความยุ่งยากทางปฏิบัติ

3.4 เงินช่วยเหลือจากบริษัทหรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ

เงินช่วยเหลือขององค์กรเอกชนอื่น ๆ (บริษัทและองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร แต่ไม่รวมถึงองค์กรเอกชนที่ใช้ทุนจากแหล่งนานาชาติ) มี 2 ประเภท ได้แก่ การจ่ายตรงให้สถาบันการศึกษาและการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินให้นักเรียนหรือครอบครัว

3.5 ค่าใช้จ่ายโดยตรงสำหรับการให้บริการทางการศึกษา

การจ่ายเงินขององค์กรเอกชนอื่น ๆ ให้แก่สถาบันการศึกษา ได้แก่ เงินช่วยเหลือโรงเรียนเทคนิคอาชีพที่สนับสนุนโดยองค์กรธุรกิจหรือองค์กรแรงงาน การจ่ายเงินให้มหาวิทยาลัยภายใต้สัญญาเพื่อการวิจัย การอบรมหรือบริการอื่นโดยบริษัทต่าง ๆ การให้เงินช่วยเหลือสถาบันการศึกษาโดยองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร เช่น มูลนิธิเอกชน การบริจาคเป็นการกุศลให้สถาบันการศึกษา โดยองค์กรเอกชน และการจัดสรรรายได้ของกองทุนของเอกชนเพื่อการศึกษา

อย่างไรก็ตาม จำนวนค่าใช้จ่ายนี้ไม่มากนัก และมักจะน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่สูงกว่ามากของนายจ้างที่จ่ายในการฝึกอบรมและการฝึกงานของบุคคลากรรวมทั้งผู้ที่เรียนแบบโรงเรียน – โรงงาน (School -And-Work-Based Training)

3.6 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวสำหรับนักศึกษาฝึกงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการอบรมแบบโรงเรียน-โรงงาน (School/Work-Based Training Programmes)

ค่าใช้จ่ายของบริษัทเอกชนสำหรับการอบรมแบบโรงเรียน – โรงงาน รวมถึงการอบรมนักศึกษาฝึกงานภายใต้โครงการประเภทระบบทวิภาคี ซึ่งรวมอยู่ในตัวเลขค่าใช้จ่ายประเภทนี้ได้แก่ (ก) โครงการฝึกงานที่จัดโดยความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่มีการฝึกอบรมแบบโรงเรียน – โรงงาน และ (ข) โครงการที่ร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาเวลาเรียนที่สถาบันการศึกษาและร่วมรับการฝึกอบรมในที่ทำงาน (โครงการการอบรมแบบสลับกันบางครั้งเรียกว่าโครงการ “แซนวิช”) โครงการฝึกงานแบบทวิภาคีมักเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับมัธยมปลาย (ISCED 3) แต่โครงการอื่น ๆ ภายใต้ชื่อนี้ อาจเรียกได้ทั้ง ISCED 3 ISCED 5 หรือ ISCED 6

ค่าใช้จ่ายในโครงการเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการอบรมโดยตรง ซึ่งหมายถึงเงินเดือนและค่าจ้างสำหรับผู้สอนและพนักงานอื่น ๆ รวมทั้งค่าอุปกรณ์และสื่อการอบรม ค่าใช้จ่ายนี้ไม่รวมเงินเดือนค่าจ้างของนักเรียนหรือผู้ฝึกงาน

แม้ว่าจำนวนค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่ต้องจ่ายให้กับโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนในบางประเทศจะไม่มาก คือ ประมาณร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาทั้งหมด เช่นในประเทศเยอรมนี ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ค่าใช้จ่ายจากแหล่งเอกชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อาจมีมากถึงร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายการศึกษาทั้งหมดในประเทศสหรัฐอเมริกา มากกว่าร้อยละ 55 ในประเทศญี่ปุ่น และประมาณร้อยละ 20 ในประเทศสเปนและออสเตรเลีย

ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาอยู่หลายรูปแบบ เช่น ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมเงินอุดหนุน และค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเพิ่มเติมส่วนตัว ในสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสเปน ค่าใช้จ่ายส่วนตัวด้านการศึกษา เกิดขึ้นในการศึกษาระดับอุดมศึกษามากที่สุด ค่าใช้จ่ายส่วนตัวด้านการศึกษาในประเทศส่วนใหญ่แม้แต่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของรัฐบาล ได้แก่ ค่าอุปกรณ์การเรียนและหนังสือเรียน ในสหรัฐอเมริกามีการจัดบริการด้านการขนส่งสาธารณะและอาหารให้แก่นักเรียน

การสนับสนุนทางการเงินโดยตรงแก่โรงเรียนเกิดขึ้นในโรงเรียนเอกชนมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในสหรัฐอเมริกาได้รับรายรับกว่าร้อยละ 10 ในรูปของของขวัญและเงินสนับสนุนจากภาคเอกชนด้วยการจัดตั้งเป็นกองทุน โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเอกชนในสหรัฐอเมริกาได้รับเงินสนับสนุนจาก

ภาคเอกชน บริษัท สมาคม และกลุ่มศาสนา โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเอกชนในสหรัฐอเมริกาและในประเทศอื่น ๆ ยังอาจได้รับเงินสนับสนุนชนิดระบุประเภทการใช้ เช่น สำหรับอาคาร อุปกรณ์หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ จากกลุ่มศาสนา องค์กรสังคมและวัฒนธรรมที่ให้การสนับสนุน

นอกจากนี้ ในบางประเทศ กลุ่มเอกชนเป็นผู้จัดการศึกษาโดยตรง ดังอย่างเช่น ระบบ “ทวิภาคี” ในประเทศเยอรมนีและออสเตรเลีย นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เลือกเรียนสายวิชาชีพมักใช้เวลาของการเรียนในแต่ละสัปดาห์ฝึกงานอยู่ในบริษัทหรือโรงงาน พวกเขาได้รับการสอนด้านการทำธุรกิจจากลูกจ้างของบริษัท เป็นการสอนแบบห้องเรียนที่อยู่ในสถานที่ทำงานโดยมีที่ทำงานเป็นห้องเรียนสาธิต บริษัทที่เข้าร่วมโครงการ “การฝึกงานเยาวชน” นี้ได้รับการลดหย่อนภาษี แต่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนโดยตรงจากรัฐบาล โครงการฝึกงานเยาวชนที่นักเรียนใช้เวลาเรียนทั้งที่โรงเรียนและสถานที่ทำงานกำลังได้รับความนิยมในสหรัฐอเมริกาแต่ยังมีจำนวนไม่มาก

ในบางประเทศ เงินทุนเอกชนสำหรับการศึกษานั้นสำคัญยิ่งต่อ “ขอบเขต” ระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม ตัวอย่างเช่น ระบบ “จูคัส-Jukus” ของญี่ปุ่น ทำให้การสอนเสริมหลังการเรียน กลายเป็นที่นิยม (มีลักษณะเหมือนกับในสหรัฐอเมริกาที่บริษัทเอกชนรับติวเข้มเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย) สำหรับการศึกษาศึกษาของเด็กปฐมวัย ในบางประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศสและกลุ่มประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย เยอรมนี สเปน และแคนาดา มักเป็นหน้าที่ของภาคเอกชน รูปแบบการให้เงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญารวมทั้งการอาชีวศึกษาและการค้ามีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม มีความเป็นไปได้สูงที่การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการศึกษามักถูกประเมินค่าต่ำ โดยมีสองปัจจัยที่ทำให้เป็นเช่นนั้น ปัจจัยแรกคือ การจัดการศึกษาแบบ “เสริม” ในสถานรับเลี้ยงเด็กอ่อน โรงเรียนหลังเวลาเรียน หรือโรงเรียนสอนอาชีพเฉพาะทางซึ่งมักมีอยู่นอกสังกัดหน่วยงานการศึกษาของรัฐบาล และไม่มี การเก็บข้อมูลของรัฐบาล ดังนั้นจึงยังไม่มีการศึกษาเรื่องการเงินเพื่อจัดการศึกษาเอกชนประเภทนี้ ปัจจัยที่สองคือ ในบางประเทศนั้นไม่มีการเก็บข้อมูลด้านการเงินในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเอกชน ตัวอย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกา สิ่งหนึ่งที่โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขึ้นชอบคือการเป็นอิสระจากการจำต้องให้ข้อมูลแก่รัฐ

การอุดหนุนการศึกษาเอกชนเฉพาะด้านการเงินในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของต่างประเทศ พบว่าในแต่ละประเทศมีเงื่อนไขและหลักการในการให้เงินอุดหนุนที่แตกต่างกันตามสภาพการจัดการศึกษา แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ทำให้เกิดความเสมอภาค อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพทางการศึกษา วิธีการอุดหนุนจำแนกได้ 2 ประเภท คือ การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนฝ่ายผู้ให้บริการด้านอุปทานหรือสถานศึกษา

(Supply-Side Financing) และการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนฝ่ายผู้รับบริการด้านอุปสงค์หรือ นักเรียน (Demand-Side Financing) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing)

1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

อุดหนุนในรูปแบบ “คูปองการศึกษา (Educational Coupon / Voucher)” โดยให้การอุดหนุนค่าธรรมเนียมการเรียน (Tuition) เต็มจำนวนหรือเพียงบางส่วนแก่นักเรียน

การใช้คูปองการศึกษา ทำให้เกิดการแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพระหว่างโรงเรียนของรัฐบาลด้วยกันรวมทั้งการแข่งขันระหว่างโรงเรียนเอกชน โรงเรียนสามารถจัดรูปแบบการเรียนได้อย่างหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความแตกต่างของแต่ละคน

การใช้คูปองการศึกษา ในเมือง Nova Scotia, ผู้ปกครองนักเรียนจะได้รับคูปองการศึกษา มูลค่า 4,000 เหรียญสหรัฐอเมริกา (ซึ่งมีมูลค่าน้อยกว่าค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนภาครัฐ)

1.2 ประเทศไต้หวัน

ประเทศไต้หวันได้เริ่มใช้ “คูปองการศึกษา (Educational Coupons)” เมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยอุดหนุนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีอายุครบ 5 ปี และเรียนอยู่ในโรงเรียนอนุบาลหรือศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ปีละ 10,000 เหรียญไต้หวัน

1.3 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียอุดหนุนนักเรียนในหลากหลายรูปแบบ เช่น

- 1) เงินอุดหนุนรายบุคคล และทุนการศึกษา
- 2) ตำราสื่อประกอบการเรียนการสอน
- 3) การดูแลสุขภาพ
- 4) อาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม)

1.4 ประเทศออสเตรเลีย

รัฐบาลออสเตรเลียให้การอุดหนุนเฉพาะ นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนของรัฐบาลในระดับการศึกษาภาคบังคับ ส่วนนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเอกชนจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการเรียน แต่รัฐบาลให้การอุดหนุนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนที่มาจากชุมชนยากจนเป็นเงินจำนวนครึ่งหนึ่งของต้นทุนการจัดการศึกษาเฉลี่ยของนักเรียนภาครัฐ โดยนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนคาทอลิกจะได้รับอุดหนุนน้อยกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเอกชนทั่วไป

2. การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์จะไม่ให้การอุดหนุนแก่นักเรียนทุกคน แต่จะให้การอุดหนุนแก่นักเรียนที่ศึกษาทั้งในโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชน โดยพิจารณาจากรายได้ของผู้ปกครองตามแผนการอุดหนุนทางการเงินที่รัฐบาลได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ คือ ครอบครัวที่มีบุตร 1-2 คน และมีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 1,500 เหรียญสิงคโปร์ หรือ ครอบครัวที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป และมีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 1,800 เหรียญสิงคโปร์ จะได้รับการอุดหนุน ดังนี้

ระดับประถมศึกษาไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการเรียนเนื่องจากเป็นการศึกษาภาคบังคับ และได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมร้อยละ 100 ได้รับตำราเรียนฟรี รวมทั้งได้รับการอุดหนุนค่าธรรมเนียมการสอบ ร้อยละ 75 ของค่าธรรมเนียมการสอบ และอุดหนุนเพิ่มเติมเพื่อใช้จ่ายเป็นค่าธรรมเนียมอื่นอีกคนละไม่เกิน 13 เหรียญสิงคโปร์ต่อเดือนระดับมัธยมศึกษาได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมการเรียน และได้รับการยกเว้นได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมร้อยละ 100 ได้รับตำราเรียนฟรี รวมทั้งได้รับการอุดหนุนค่าธรรมเนียมการสอบร้อยละ 75 ของค่าธรรมเนียมการสอบ

นอกจากรัฐบาลจะอุดหนุนค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นแล้ว ยังได้อุดหนุนในรูปแบบ “บัญชีออมทรัพย์เพื่อการศึกษา (EDUSAVE ACCOUNT)” ให้นักเรียนที่เรียนในระบบโรงเรียนแบบเต็มเวลาทั้งในโรงเรียนของรัฐบาล โรงเรียนเอกชน วิทยาลัยระดับต้น สถาบันเทคนิคการศึกษา รวมทั้งโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่มีผลการเรียนทั้งด้านวิชาการหรือวิชาชีพ อยู่ในระดับดีเด่น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าโปรแกรมพิเศษ ค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าธรรมเนียมพิเศษ

นอกจากนี้ในประเทศฝรั่งเศส และเยอรมัน เทศบาลท้องถิ่นได้มีการจ่ายเงินก้อน (Lump Sum) แก่สถานศึกษาเอกชน แทนเงินอุดหนุนรายหัว

ความจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณของประเทศทำให้ประเทศส่วนใหญ่หันมาแสวงหาวิธีการบริหารทรัพยากรและงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านการศึกษา รัฐบาลในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังหันมาสนใจการศึกษาเอกชนมากขึ้น และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเรื่องการแปรรูปการศึกษา การปรับเปลี่ยนรูปแบบการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) มาเป็นการให้อุดหนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) เช่น การใช้คู่มือการศึกษาซึ่งทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น รวมทั้งเป็นการเพิ่มเสรีภาพในการเลือกให้กับผู้ปกครอง การ

แปรรูปมีวิธีการแตกต่างกันไปตามจุดเน้นของเป้าหมาย โดยแต่ละวิธีการสามารถประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ เสรีภาพในการเลือกเป็นเรื่องของค่านิยม โดยเฉพาะในประเทศที่มีศาสนาและชุมชนที่มีเชื้อชาติที่หลากหลายผู้สนับสนุนวิธีแก้ปัญหาโดยการตลาดมองเสรีภาพในการเลือกว่าเป็นเครื่องมือที่จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

การแปรรูปการศึกษา เป็นการถ่ายโอนกิจกรรม ทรัพย์สินและความรับผิดชอบจากสถาบันและองค์กรภาครัฐ/สาธารณะ ไปสู่บุคคลและหน่วยงานภาคเอกชน เป็นการเปิดเสรีให้องค์กร/หน่วยงานเป็นอิสระจากระเบียบปฏิบัติของภาครัฐ ตัวอย่างได้แก่ การใช้บัตรแทนเงินเพื่อการศึกษา (Educational Voucher) เช่น สหรัฐอเมริกาและหลายประเทศในทวีปยุโรป เนเธอร์แลนด์ รวมถึงการให้โรงเรียนเก็บค่าเรียนเพิ่มได้ และประเทศที่กำลังพัฒนาอื่นๆ เช่น โคลอมเบีย เม็กซิโก อาร์เจนตินา ประสบความสำเร็จในการการใช้บัตรแทนเงินเพื่อการศึกษาเช่นกัน สามารถเพิ่มอัตราการเข้าเรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดจำนวนนักเรียนออกกลางคัน (Dropout) รัฐสามารถลดต้นทุนต่อผลผลิตที่ใช้จัดการศึกษาได้

ตัวอย่างประเทศที่ใช้คู่มือการศึกษา

1. ประเทศ ชิลี

ชิลีเป็นประเทศกำลังพัฒนาเพียงประเทศเดียวที่มีโปรแกรมคู่มือใช้ทั่วประเทศ ในปี ค.ศ.1980 ทรัพย์สินทั้งหมดของโรงเรียนถูกถ่ายโอนจากกระทรวงศึกษาธิการไปยังส่วนปกครองท้องถิ่นและครูกลายมาเป็นลูกจ้างของรัฐ ส่วนปกครองท้องถิ่นจะได้รับเงินอุดหนุน ในแต่ละเดือนโดยคำนวณจากจำนวนนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลแต่ละโรงเรียน นอกจากนี้ส่วนท้องถิ่นยังให้เงินแก่นักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนด้วย ส่วนโรงเรียนเอกชนที่ไม่อยู่ในระบบคู่มือก็จะได้ไม่ได้รับเงินทุนใดๆ โดยในปี ค.ศ.1987 ชิลีเริ่มมีการอุดหนุนโรงเรียนเอกชน ทำให้มีนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้ในปี ค.ศ.1988 มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่เข้าเรียนโรงเรียนเอกชนถึงร้อยละ 30.4 และในปีเดียวกันมีการขยายตัวของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยภาคเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนมีนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 40.8 ของผู้เรียนที่สมัครเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมด

การใช้คู่มือการศึกษาของประเทศชิลีมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงคุณภาพและระยะเวลาของการเข้ารับการศึกษ โดยใช้วิธีทดสอบผลการเรียนของนักเรียน (Student Performance Examination-PER) ซึ่งผลการทดสอบชี้ให้เห็นว่า ในปี ค.ศ.1988 คุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนสูงกว่าโรงเรียนเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้จำนวนปีการศึกษาโดยเฉลี่ยของกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำในประเทศชิลีเพิ่มสูงขึ้น และอัตราการ

ไม่รู้หนังสือในหมู่เยาวชนก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตาม ระบบคูปองการศึกษาของประเทศชิลีเคยได้รับผลกระทบจากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ ทำให้มูลค่าที่แท้จริงของคูปองลดน้อยลง รัฐจึงแก้ปัญหาโดยยินยอมให้โรงเรียนเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการเพื่อชดเชยมูลค่าที่ลดลงของคูปอง ซึ่งทำให้ผู้ปกครองจ่ายเงินเพิ่มขึ้นแก่โรงเรียนที่ส่งบุตรหลานไปเรียนด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะพยายามรักษาหรือเพิ่มคุณภาพของการศึกษา

2. ประเทศสหรัฐอเมริกา

ผลการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับประโยชน์ที่เกิดกับโรงเรียนของรัฐในการใช้คูปองการศึกษาในโรงเรียน โดย Scribner J ในปี ค.ศ.1999 พบว่ากลไกการใช้คูปองการศึกษานั้น ก่อให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียนของรัฐ เพราะทำให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างโรงเรียนของรัฐกับเอกชน โรงเรียนของรัฐต้องเผชิญกับการสูญเสียรายได้อันเนื่องจากการโยกย้ายโรงเรียนของนักเรียน ถ้าไม่สามารถปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งการแข่งขันระหว่างสถานศึกษานั้นจะช่วยให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษา อันส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนของรัฐให้มีคุณภาพดีขึ้น โครงการนี้คือโครงการทางเลือกเข้าเรียน (School Choice Program) ซึ่งเป็นโครงการทดลองในเขตการศึกษาที่ 4 ของเมืองนิวยอร์ก พบว่าการเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทางเลือกเข้าเรียนมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มคะแนนผลการทดสอบวิชาคณิตศาสตร์และคะแนนการอ่านของนักเรียน

เมื่อนำโครงการดังกล่าวมาใช้กับโรงเรียนเอกชนในเมืองมิลวอว์คกี (Milwaukee) โดยการให้ทุนการศึกษาสำหรับเอกชน (Private Scholarship Program) เพื่อให้ผู้ปกครองมีโอกาสเลือกโรงเรียนเอกชนให้กับนักเรียนได้ โดยผู้ปกครองต้องบริจาคเงินเข้าโครงการเพื่อช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงนับพันคน และเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของเมืองมิลวอว์คกี (Milwaukee) เพราะมีความเชื่อว่าโครงการนี้จะช่วยให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้น

แนวทางการใช้คูปองการศึกษาดังกล่าวข้างต้นเป็นการศึกษาจากต่างประเทศซึ่งในประเทศไทยได้มีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้เช่นเดียวกัน ตามรายงานการสัมมนาผลงานวิจัยตามโครงการความช่วยเหลือทางวิชาการด้านการศึกษาของธนาคารพัฒนาเอเชีย ให้ข้อสรุปว่า การให้คูปองการศึกษานั้น สามารถดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การให้กับสถานศึกษาในรูปของการจัดเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป
2. การให้กับผู้เรียนโดยตรงในรูปของคูปองการศึกษา

ทั้งนี้ในการนำคูปองการศึกษามาใช้ เป็นการเปลี่ยนรูปแบบการจัดสรรงบประมาณด้านอุปทานเป็นอุปสงค์ เพื่อสามารถส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันและสร้างจิตวิทยาและ

เพิ่มอำนาจให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งวิธีที่เหมาะสมกับประเทศไทยน่าจะเป็นการนำมาใช้ในรูปแบบของคูปองการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการให้คูปองการศึกษากับผู้เรียนโดยตรงกับการให้เงินอุดหนุนรายหัวไปยังสถานศึกษา อย่างไรก็ตามการนำระบบคูปองการศึกษามาใช้ต้องไม่สร้างความยุ่งยากและเป็นภาระกับผู้รับบริการ และต้องมีระบบการบริหารจัดการคูปองการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ผลดีและผลเสีย ของคูปองการศึกษา

ผลดี คูปองการศึกษาร้างจิตวิทยาเกี่ยวกับอำนาจในการซื้อบริการการศึกษาแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะสถานศึกษาในเขตเมืองซึ่งมีสถานศึกษาจำนวนมากที่ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกมากกว่าสถานศึกษาในเขตพื้นที่ห่างไกล

ผลเสีย คือ เกิดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการคูปอง รวมถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลนักเรียนที่สามารถตรวจสอบได้ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่มีสิทธิ์มาขอใช้คูปอง นอกจากนี้ยังมีความยุ่งยากในการคัดเลือกผู้เรียนที่ยากจนจริง

คุรุวิทยาลัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5 สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานในปัจจุบัน

ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประเทศไทย มาโดยตลอดตั้งแต่ สมัยพระนารายณ์มหาราช กรุงศรีอยุธยา โดยสนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศส บาทหลวงคริสต์ (โรมันคาทอลิก) ตั้งโรงเรียนราษฎร์รุ่นแรกและส่งนักเรียนศึกษาต่อที่ต่างประเทศ ต่อมาในสมัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งราชวงศ์จักรี (พ.ศ. 2371) มีชชันนารีอเมริกัน นิกายโปแตสแตนท์ได้ ตั้งโรงเรียนแผนใหม่ทั้งชาย-หญิง ขึ้นในประเทศไทยทั้งที่ส่วนกลางและ ภูมิภาค โดย“โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย” เป็นโรงเรียนราษฎร์แห่งแรกของไทย จนกระทั่ง พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 ได้ตราขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 แห่งราชวงศ์จักรี การศึกษาเอกชนได้เติบโตขึ้นและเป็นที่ได้รับความนิยมและ นำบุตรหลานเข้าศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการสำรวจของสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่าจำนวนโรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะแรก จากปี พ.ศ. 2460 จำนวน 27 โรงเรียน เป็น 127 โรงเรียน ในปี พ.ศ. 2461 และ แต่หลังจากปี พ.ศ. 2517 การจัดการศึกษาของเอกชนเริ่มประสบกับภาวะชะงักงัน อัน เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญหลายประการ อาทิ การเพิ่มขึ้นของโรงเรียนรัฐตามนโยบายขยาย การศึกษาทุกระดับและประเภท การกระจายการจัดบริการการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค อีกทั้ง ความสำเร็จของการวางแผนครอบครัวที่ทำให้อัตราการเกิดของประชากรลดลง และการที่รัฐควบคุม มาตรฐานการศึกษาของเอกชนอย่างจริงจัง ทำให้เอกชนมีการขยายตัวลดลงและมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาในสัดส่วนที่ลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษา สัดส่วนของผู้เรียนใน สถานศึกษาของรัฐและเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย ปีการศึกษา 2504-2551 แสดงในตารางที่ 5

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 สัดส่วนของผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย ปีการศึกษา 2504-2551 (หน่วย: ร้อยละ)

ปีการศึกษา	2504		2510		2515		2520		2525		2529		2545		2548		2551	
	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน
ก่อนประถมศึกษา	50	50	38	62	41	59	40	60	52	48	43	57	80	20	79	21	66	34
ประถมศึกษา	87	13	86	14	87	13	90	10	93	7	95	5	85	15	83	17	79	21
มัธยมศึกษา	ไม่มีข้อมูล		56	44	62	38	73	27	87	13	90	10	93	7	87	13	86	14

ที่มา : กองสถิติและวิเคราะห์การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2551

นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้สำรวจพบว่า จำนวนสถานศึกษาเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษา จำนวนนักเรียนและจำนวนครูของสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 – 2551 มีปริมาณที่มีแนวโน้มสูงขึ้น กล่าวคือ ปีการศึกษา 2544 มีจำนวนสถานศึกษา 3,016 โรง, จำนวนนักเรียน 1,667,715 คน จำนวนครู 82,452 คน ต่อมาปี พ.ศ. 2545 มีจำนวนสถานศึกษา 3,122 โรง, จำนวนนักเรียน 1,722,217คน,จำนวนครู 86,773 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.51, 3.27, 5.24 ตามลำดับ ซึ่งในปีการศึกษา 2546 – 2547 เป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกัน ตั้งแต่ในปีการศึกษา 2550-2551 กลับพบว่า มีจำนวนสถานศึกษาลดลง รายละเอียดแสดงดัง ตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียนและ จำนวนครูของสถานศึกษาเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544-2551

ปีการศึกษา	จำนวนสถานศึกษา		จำนวนนักเรียน		จำนวนครู	
	คน	เพิ่มขึ้นร้อยละ	คน	เพิ่มขึ้นร้อยละ	คน	เพิ่มขึ้นร้อยละ
2544	3,016		1,667,715		82,452	
2545	3,122	3.40	1,722,217	3.16	86,773	4.98
2546	3,267	4.44	1,773,697	2.90	95,433	9.07
2547	3,330	1.89	1,784,454	0.60	97,535	2.16
2548	3,303	-0.82	1,866,637	4.40	104,162	6.36
2549	3,394	2.68	1,952,474	4.40	109,024	4.46
2550	3,371	-0.68	1,947,358	-0.26	111,166	1.93
2551	3,361	-0.30	1,965,566	0.93	105,063	-5.81

ที่มา : สถิติการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 2544-2551

ภาคเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของประเทศไทยมาโดยตลอด โดยเฉพาะในส่วนที่รัฐไม่สามารถจัดได้หรือจัดได้ไม่พอเพียง อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของรัฐ ในด้านทรัพยากร งบประมาณและด้านบุคลากร รัฐจึงได้เปิดโอกาสให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นในทุกระดับ

ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ มาตราที่ 43 “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และมาตรา 81 “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ...” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, 2540)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ได้มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษาโดย **มาตรา 10** ที่บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” **มาตรา 43-46** กำหนดให้เอกชนมีความเป็นอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ ในการบริหารจัดการ สามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับทุกประเภท โดยรัฐต้องสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสมรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ **มาตรา 60(1)** “ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้การศึกษ โดยจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545, 2545)

แม้ว่านโยบายของรัฐ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะระบุให้มีการส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนอย่างชัดเจน ซึ่งทำให้โรงเรียนเอกชนคาดหวังว่าจะได้รับการอุดหนุนช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ แต่ปรากฏว่ามีระเบียบและแนวปฏิบัติที่กำหนดขึ้นใหม่ๆ ที่เป็นปัญหาต่อการดำเนินการของโรงเรียนเอกชนมากขึ้นจนขาดความเป็นอิสระและคล่องตัว ส่งผลให้ในโรงเรียนเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสัดส่วนที่ลดลง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2548)

ในระบอบที่ผ่านมภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย และมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จากสถิติการศึกษาปี 2551 พบว่าภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงร้อยละ 18-20 โดยคงสัดส่วนดังกล่าวตลอดช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาร้อยละ 34 ระดับประถมศึกษาร้อยละ 21 สำหรับระดับมัธยมศึกษา สัดส่วนการจัดการศึกษาของเอกชนต่ำกว่าระดับอื่น คือประมาณร้อยละ 14 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประมาณร้อยละ 12 ในระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และเป็นที่น่าสังเกตว่าในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ สัดส่วนร่วมกันรับภาระการจัดการศึกษาของภาคเอกชนได้ลดลงอย่างมากจากร้อยละ 50 ในปี 2534 เหลือเพียงร้อยละ 30 ในปี 2545 และร้อยละ 20 ในปี 2551 (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2551)

การที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อยลงนั้นอาจมีสาเหตุ เนื่องจากการขยายตัวของภาครัฐที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานแนวคิดที่ว่ารัฐควรดำเนินการจัด การศึกษาเอง จึงขาดมาตรการส่งเสริมภาคเอกชนอย่างแท้จริง รวมถึงการที่ภาคเอกชนไม่มีส่วน ร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย และการบัญญัติกฎหมาย ทำให้กฎหมาย ระเบียบและแนว ปฏิบัติต่างๆ มีลักษณะของการกำกับ ควบคุมมากกว่าการส่งเสริมสนับสนุน และมีผลทำให้เกิด ความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน เช่น การพัฒนาครู ซึ่งโรงเรียนเอกชนต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองเป็นส่วนใหญ่ การเสียภาษีในอัตราที่สูง ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องของภาษีที่ดิน โรงเรือน อาคารสถานที่ และอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนการคำนวณ การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่เท่าเทียมกับ ผู้เรียนของรัฐ เป็นต้น แม้ว่าขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มดำเนินการแก้ไขไปบ้างแล้วใน บางส่วน แต่ยังไม่เกิดผลให้เห็นเป็นรูปธรรม

สถานศึกษาเอกชนมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการ ให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชน โดยสามารถช่วยรัฐประหยัดงบประมาณ คิดเป็น 10.43% ของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาทั้งหมด ประมาณปีละกว่า 30,000 ล้านบาท คาดว่าปี 2546-2555 การศึกษาเอกชนมีส่วนแบ่งเบาภาระเป็นมูลค่าสูงถึงประมาณ 328,897 ล้านบาท (สำนักงาน การศึกษาเอกชน, 2547) และสามารถสนองความต้องการพิเศษของผู้ปกครองและนักเรียนบางกลุ่ม ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชนที่มีคุณภาพในการจัดการศึกษาสูงจนเป็นที่ยอมรับนับ ถือแก่ประชาชนทั่วไป มีส่วนส่งเสริมนวัตกรรมตลอดจนเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ซึ่งอาจ เป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนรัฐบาลในการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาได้

อย่างไรก็ตาม การให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชาตินั้น รัฐบาลได้ ควบคุมการดำเนินกิจการทางการศึกษาของเอกชนทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาให้เป็นไป ตามนโยบายของรัฐและแผนการศึกษาของชาติ ตลอดจนให้การส่งเสริมช่วยเหลือและอุดหนุน สถานศึกษาเอกชนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษาเอกชนสามารถดำเนินกิจการอยู่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพและคุณภาพทัดเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ(สิปปนนท์ เกตุทัต อ่างใน การศึกษา เอกชน : นโยบายที่ต้องทบทวน, 2520.) ดังจะเห็นได้ว่ามีโรงเรียนเอกชนจำนวนไม่น้อยที่เป็น

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีชื่อเสียง คุณภาพสูง เป็นที่นิยมของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานไปเรียน อย่างไรก็ตามยังมีโรงเรียนเอกชนจำนวนมากที่มีปัญหาและด้อยคุณภาพ แสดงให้เห็นว่า สภาพการจัดการศึกษาเอกชนของประเทศไทยยังมีข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาทั้งหลายและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งหามาตรการที่เหมาะสมเพื่อหาทางช่วยเหลือในด้านต่างๆ

นโยบายด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐที่มีต่อโรงเรียนเอกชนในแนวทางปฏิบัติมิได้ดำเนินได้โดยสะดวกดังค่าแถลงในหลายด้าน ก่อให้เกิดสภาพปัญหาของสถานศึกษาเอกชนในปัจจุบัน ได้แก่ ความไม่มีอิสระและคล่องตัวในการดำเนินงาน ต้องคอยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอันเนื่องมาจากผลกระทบของนโยบายของรัฐที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อาทิ นโยบายค่าธรรมเนียมการเรียนที่มีการตรึงเพดาน, นโยบายเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน ซึ่งยังไม่สอดคล้องและเป็นไปตามสภาพปัจจุบัน โดยอัตราเงินเพื่อและดัชนีผู้บริโภคนเฉลี่ยปีละ 5%, การปรับโครงสร้างเงินเดือน และเงินวิทยฐานะของภาครัฐถึง 2 ครั้ง ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเอกชน

นอกจากนี้สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ(สกศ.) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนไว้เมื่อปี 2540 กล่าวคือ ในระดับก่อนประถมศึกษาจำนวนเงิน 9,000 บาท, ประถมศึกษา 9,000 บาทและมัธยมศึกษา 10,000 บาทต่อคน ต่อปี แต่รัฐไม่สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนได้ตามที่ สกศ. ได้ศึกษาไว้ ดังเช่นในปีการศึกษา 2550 รัฐอุดหนุนเพียงร้อยละ 60 ในระดับก่อนประถมศึกษาเพียง 5,162 บาท, ประถมศึกษา 5,562 บาท และมัธยมศึกษา 7,613 บาทต่อคนต่อปี และในปีการศึกษา 2552 รัฐเพิ่มอุดหนุนเป็นร้อยละ 70 คือ ในระดับก่อนประถมศึกษา 6,982 บาท, ประถมศึกษา 7,152 บาท และมัธยมศึกษา 10,012 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งเงินอุดหนุนดังกล่าวต่ำกว่าที่ สกศ. ได้ศึกษาไว้มาก และไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และส่วนต่างในการอุดหนุนค่าใช้จ่ายนี้ตกเป็นภาระแก่สถานศึกษาเอกชนและผู้ปกครอง

เมื่อก้าวถึงสถานศึกษาเอกชนในประเทศไทย คนทั่วไปมักเข้าใจว่าเป็นโรงเรียนที่มีฐานะการเงินดีกว่าโรงเรียนรัฐ เนื่องจากนักเรียนที่มาศึกษาโดยส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีเศรษฐกิจฐานะดี แต่โดยสภาพความเป็นจริงแล้วยังมีสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาให้แก่บุคคลที่มีความต้องการพิเศษ อาทิ ผู้ที่มีความผิดปกติทางด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา รวมไปถึงบุคคลผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาสหรือเสียเปรียบทางการศึกษา ในปีการศึกษา 2546 มีสถานศึกษาประเภทนี้จำนวน 60 โรงและมีนักเรียนจำนวน 36,417 คน

นอกจากนี้นักเรียนที่ศึกษาในสถานศึกษาเอกชนสามัญส่วนหนึ่งเป็นสถานศึกษา เอกชนการกุศล ได้แก่ โรงเรียนที่สำนักพระราชวังเป็นผู้รับใบอนุญาต โรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงเรียนการกุศลของวัดในพุทธศาสนา รวมถึงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่กับวิชาสามัญ ซึ่งเป็นนักเรียนที่ยากจน จำนวน 215 โรงเรียนและมีนักเรียนจำนวน 168,926 คน

จากการสำรวจข้อมูลของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 พบว่า ในส่วนของนักเรียนที่ศึกษาในสถานศึกษาเอกชนทั่วไปทั้งในโรงเรียนสามัญและโรงเรียนอาชีวศึกษา มีนักเรียนที่ฐานะปานกลางถึงยากจนเป็นจำนวนมาก รายได้ประจำของผู้ปกครองนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนส่วนมากน้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ผู้ปกครองไม่มีรายได้พิเศษเมื่อเปรียบเทียบรายได้รายจ่ายของครอบครัวนักเรียน พบว่า ส่วนมากมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้

บทบาทของเอกชนในด้านการจัดการศึกษามีประวัติความเป็นมาอันยาวนานทั้งด้านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเอกชนมีมาก่อนการศึกษาของรัฐและเป็นผู้นำในบางด้านให้กับโรงเรียนของรัฐ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีบางช่วงบางเวลาการศึกษาเอกชนก็เฟื่องฟูเพราะรัฐให้การสนับสนุน แต่บางช่วงก็ซบเซาไป โดยเฉพาะหลัง พ.ศ. 2518 เมื่อรัฐมีนโยบายที่จะเป็นผู้จัดการศึกษาภาคบังคับตัวเองทั้งหมด จึงมีผลทำให้ดูเหมือนโรงเรียนเอกชนเป็นคู่แข่งกับโรงเรียนของรัฐมากกว่าเป็นผู้มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งหากมองในแง่ของการลงทุนแล้วสถานศึกษาเอกชนสามารถช่วยประหยัดงบประมาณทางการจัดการศึกษาของรัฐได้ปีละมากกว่าสามหมื่นล้านบาท (ศรียาชา เจริญพานิช, 2548)

การศึกษาเอกชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับระบบของการศึกษาไทย ตลอดมา ทั้งนี้เนื่องมาจาก

1. การศึกษาเอกชนช่วยแบ่งเบาภาระรัฐบาล จากการศึกษาคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตามโครงการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งกองทุนการศึกษาเอกชนได้แสดงให้เห็นว่า การศึกษาเอกชนได้ช่วยแบ่งเบาภาระรัฐบาล
2. การศึกษาเอกชนตอบสนองความต้องการของประชาชน สถานศึกษาเอกชนสามารถจัดบริการพิเศษต่างๆ เช่น พาหนะรับส่ง หอพัก หลักสูตรพิเศษ ฯลฯ สนองความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี
3. การศึกษาเอกชนช่วยส่งเสริมเสรีภาพในการเลือกด้านการศึกษา สถานศึกษาเอกชนช่วยให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสในการเลือกสถานศึกษามากแห่งขึ้น

4. การศึกษาเอกชนช่วยจัดการผูกขาดตัดตอน สถานศึกษาเอกชนที่ดีมีคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาสูง สามารถใช้เป็นต้นแบบของสถานศึกษาของรัฐได้ หากมีแต่สถานศึกษาของรัฐเพียงอย่างเดียว จะทำให้ขาดคู่แข่งหรือตัวเทียบมาตรฐานและเกิดการผูกขาดตัดตอนในการจัดการศึกษา

5. การศึกษาเอกชนมีความคล่องตัวในการจัดการ สถานศึกษาเอกชนสามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาใช้ดำเนินกิจการได้ตามความต้องการ โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านระเบียบข้อบังคับเหมือนสถานศึกษาของรัฐ ฉะนั้นสถานศึกษาเอกชนจึงมีโอกาสที่จะเป็นผู้ริเริ่มและเป็นแบบอย่างในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นอย่างมาก

รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิด เรื่อง การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา : การบริหารและการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549:17-18) ที่ประชุมได้อภิปรายสรุปสาเหตุสำคัญที่ทำให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อยมีเหตุผล ดังนี้

1. รัฐบาลยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของเอกชนอย่างจริงจัง เช่น ไม่มีการกำหนดสัดส่วนการรับเด็กเข้าเรียนระหว่างสถานศึกษาของรัฐและเอกชนและขาดกลไกในการประสานการรับนักเรียนในระดับเขตพื้นที่

2. การจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนยังไม่เท่าเทียมกับการจัดสรรให้กับสถานศึกษาของรัฐ และการให้เงินอุดหนุนไม่ครบ 100%

3. สถานศึกษาเอกชนขนาดเล็กที่มีความพร้อมน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่จะประสบปัญหาทางการเงินในการนำไปพัฒนาคุณภาพ

4. กฎระเบียบไม่เอื้อต่อการลงทุนจัดตั้งสถานศึกษาของเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่มีการลดหย่อนภาษีที่ดินและสิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ ค่าสาธารณูปโภค

5. ครูในโรงเรียนเอกชนขาดขวัญกำลังใจในการทำงานเนื่องจากเงินเดือนน้อยและไม่มั่นคง

6. สถานศึกษาเอกชนเดือดร้อนมากเนื่องจากบุคลากรครูเป็นจำนวนมากลาออกไปเป็นครูในสถานศึกษาของรัฐ เมื่อสอบบรรจุได้ในช่วงที่มีการเรียนการสอน

7. บุคลากร/ครูของสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการและร่วมกิจกรรมจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งต่างจากครูอาจารย์ของสถานศึกษาของรัฐบาลได้รับ เนื่องจากโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการเป็นอุปสรรค

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน มีสาระครอบคลุม ความหมายของรูปแบบ ประเภทของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี การพัฒนารูปแบบ การทดสอบรูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Model” ในภาษาไทยมีคำที่ใช้ร่วมกันหลายคำคือ ตัวแบบ ต้นแบบหรือแบบจำลอง มีนักวิชาการหลายท่าน เช่น Bardo and Hartman (1982: 70-71) ทาคาโอะ มียากาวะ (คงศักดิ์ สันติพิฤกษ์วงศ์ ผู้แปล, 1986: 12) Steiner (1988) พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman Dictionary of Contemporary English (1987: 668) Keeves (1988: 559) Wikipedia (เว็บไซต์, 2007) อุทัย บุญประเสริฐ (2516: 25-34) สวัสดิ์ สุคนธ์รังสี (2520: 206) สมาน อัครภูมิ (2537: 13) กรรณิกา เจิมเทียนชัย (2539: 82) พูลสุข หิงคานนท์ (2540: 50) นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542: 11) และรุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548: 14) อธิบายถึงรูปแบบว่า เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง มีลักษณะที่มาและที่ใช้แตกต่างกันไป ผู้วิจัยได้จำแนกความหมายต่างๆ สรุปพอสังเขป เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) **รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical / Analogue Models)** หมายถึง แบบจำลองที่เป็นตัวแทน (Representation) หรือแผนแบบ (Design) ของระบบ สิ่งมีชีวิต หรือสิ่งประดิษฐ์ ที่ได้รับการพัฒนา หรือจัดสร้างขึ้นให้มีขนาดย่อหรือขยายส่วนจากของจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงลักษณะรายละเอียด แสดงแนวคิด (Concept) หลักการ หรือการทำงานของส่วนต่าง ๆ และเพื่อแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างส่วนประกอบย่อยแต่ละส่วนของระบบ สิ่งมีชีวิต หรือสิ่งประดิษฐ์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1.1 **รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model-of)** หมายถึง รุ่นจำลองหรือของจำลองในลักษณะสามมิติเหมือนของจริงโดยย่อส่วนจากที่มีขนาดใหญ่ เช่น แบบจำลองระบบสุริยจักรวาล หรือมีขนาดขยายใหญ่มากกว่าขนาดจริงซึ่งเล็กหรือไม่อาจมองเห็นด้วยตาเปล่า เช่น ลักษณะของโมเลกุล โครงสร้างอะตอม เป็นต้น

1.2 **รูปแบบเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model-For)** หมายถึง ต้นแบบของสิ่งประดิษฐ์ เพื่อจะนำไปผลิตจริง เช่น รูปแบบหรือแบบจำลองที่ออกแบบเพื่อใช้เป็นต้นแบบผลิต

เครื่องบินเอฟ 16 โดยต้องสร้างแบบจำลองชนิดนี้ขึ้นมาก่อนเพื่อจะนำไปเป็นต้นแบบผลิตเครื่องบินเอฟ 16 ล้ำจริง เป็นต้น

2) รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Models) แบ่งออกเป็นดังนี้

2.1 รูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Selection) หมายถึงแบบอย่างหรือตัวอย่างที่ใช้เป็นแนวทางในการกระทำหรือการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.2 รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model-For) คือรูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายความคิดรวบยอด เป็นสิ่งที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษา เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ง่ายขึ้น โดยอาจแสดงออกมาในรูปแบบของแผนภาพ ทางความคิด (Diagrammatic Model) ด้วยภาษา (Descriptive Model) สมการ หรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ (Mathematic Model) ซึ่งนิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้านและระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

จากการสังเคราะห์ความหมายของรูปแบบจากนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ในการศึกษาครั้งนี้จะเน้นเฉพาะรูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Models) เท่านั้น โดยผู้ศึกษาได้สรุปความหมายว่า **รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิดหรือความสัมพันธ์เชิงเหตุผลขององค์ประกอบที่สำคัญในปรากฏการณ์ที่ศึกษาให้สามารถเข้าใจได้ง่ายอย่างเป็นรูปธรรม และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง**

รูปแบบการสนับสนุนจากรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆที่สำคัญเกี่ยวกับวิธีการหรือกระบวนการที่รัฐนำมาปฏิบัติเพื่อการสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน

2. ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการต่างๆ ได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้หลายลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น Keeves (1994: 3865 - 3873) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์เอาไว้ 5 ประเภท คือ

1) **รูปแบบเชิงเทียบเคียง (Analogue Model)** เป็นรูปแบบเชิงกายภาพที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียนเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้น นักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับ นักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2) **รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model)** เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ ทำให้อธิบายรายละเอียดของรูปแบบได้ดี จึงให้เนื้อหาสาระได้มากกว่ารูปแบบเชิงเทียบเคียง แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้ก็คือ ข้อความขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบโครงสร้างของรูปแบบ อย่างไรก็ตามรูปแบบเชิงข้อความก็นำมาใช้กันแพร่หลายทางด้านการศึกษา เพราะสามารถใช้ศึกษาหรือวิจัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางการศึกษาได้ดี เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นต้น

3) **รูปแบบเชิงแบบแผน (Schematic Models)** เป็นรูปแบบที่มีลักษณะสำคัญคือ การจัดระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในอย่างเป็นลำดับขั้น มีลักษณะคล้าย ๆ กับแผนที่ ดังนั้นรูปแบบจึงเป็นสิ่งเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเข้าด้วยกัน นักจิตวิทยาได้พัฒนารูปแบบเชิงแบบแผนเพื่อใช้อธิบายเขาวงกตปัญญาของมนุษย์ เช่น รูปแบบโครงสร้างทางเขาวงกตปัญญา (Structure of Intellect Model) ของ Guilford (1967) อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์ในเชิงองค์ประกอบหลัก 3 ด้านคือ ด้านปฏิบัติการ (Operations) ด้านเนื้อหา (Contents) และด้านการผลิต (Products) จากนั้นก็แยกแต่ละองค์ประกอบหลักออกเป็นองค์ประกอบย่อย การทดสอบรูปแบบประเภทนี้ จะต้องสร้างแบบวัดแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาองค์ประกอบว่าสอดคล้องกับรูปแบบหรือไม่ โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

4) **รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematic Model)** เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ซึ่ง ทัทสุโอกะ (Tatsuoka, 1968, อ้างถึงใน Keeves, 1988) ศึกษาพบว่ารูปแบบประเภทนี้ ส่วนใหญ่พัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Models) โดยรูปแบบนี้ได้เริ่มนำมาใช้ทางการศึกษาในปีค.ศ. 1960 โดย

นำมาใช้กับการวิจัยทางด้านวัดผลการศึกษาก่อน ต่อมาได้นำไปใช้กับการวิจัยทางการศึกษา สาขาวิชาอื่น ๆ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เพิ่มขึ้น เพราะสามารถทดสอบด้วยวิธีการทางสถิติได้ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างทฤษฎีในสาขาวิชานั้น

5) รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า การนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นตรง (Path Analysis) และหลักการสร้างรูปแบบเชิงแบบแผน (Semantic Model) โดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น ทำให้เราสามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความซึ่งตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนได้ แนวคิดที่สำคัญของรูปแบบเชิงสาเหตุก็คือ รูปแบบต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว ความสัมพันธ์ของตัวแปรจะถูกเขียนออกมาเป็นสมการเส้นตรง ซึ่งแต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างตัวแปร จากนั้นก็เก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพธรรมชาติมาใช้ทดสอบว่า ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้สอดคล้องกับรูปแบบที่สร้างขึ้นหรือไม่ ทำให้เราสามารถใช้อ้างอิงข้อมูลตรวจสอบเพื่อยืนยันหรือปฏิเสธรูปแบบ/ทฤษฎีที่เราศึกษาได้ เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้านและระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

3. องค์ประกอบของรูปแบบ (Model Elements)

จากการศึกษาตัวอย่างของรูปแบบจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบว่าไม่ปรากฏหลักเกณฑ์ที่เป็นเกณฑ์ตายตัวว่ารูปแบบนั้นต้องมีองค์ประกอบอะไร อย่างไร ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจดำเนินการศึกษา แต่ส่วนใหญ่จะกล่าวถึง การจัดองค์การบริหารหรือโครงสร้างระบบบริหารและแนวทางในการดำเนินงานในภาระหน้าที่ที่สำคัญๆ ในการบริหารงานขององค์การนั้นๆ เช่น การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานการเงิน เป็นต้น

โครงสร้างของระบบแต่ละระบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ (Ivancevich & Others, 1989) คือ

1) ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึงทรัพยากรและสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบข้างระบบ ที่ถูกป้อนเข้าไปให้ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบแรกที่จะนำไปสู่การดำเนินงานระบบ เช่น ในระบบทางการศึกษาในโรงเรียน ตัวป้อนได้แก่ โรงเรียน ครู นักเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและของนักเรียนเอง เป็นต้น

2) **กระบวนการ (Process)** หมายถึง วิธีการดำเนินงานต่างๆ ที่ทำให้สิ่งที่ป้อนเข้าไป เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่ผลงานหรือผลผลิตของระบบ ซึ่งนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สองของระบบ เช่น ในระบบการศึกษากระบวนการ ได้แก่ วิธีการสอน หรือการบริหารการเรียน การสอนด้านต่างๆ เป็นต้น

3) **ผลงานหรือผลผลิต (Product)** หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ในลักษณะต่างๆ ทั้งที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดจากการดำเนินงานในระบบกระบวนการในระบบทางการศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในลักษณะต่างๆ เป็นต้น

4) **ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)** การพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดจากการที่มีปัจจัยนำเข้าส่งเข้าไปผ่านกระบวนการซึ่งจะจัดกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก

องค์ประกอบทั้งหลายของระบบจะมีการดำเนินงานไปตามลำดับ และต่างก็มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเดียวกันด้วย ส่วนการควบคุมหรือการตรวจสอบแก้ไขระบบอาจไม่เป็นไปตามลำดับก็ได้ เช่น ตัวนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการตรวจสอบแก้ไขจะต้องอาศัยข้อมูลย้อนกลับด้วย

ส่วนการกำหนดองค์ประกอบ รูปแบบในการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์การและการบริหารจัดการ (The Model of Organization and Management) ตามแนวคิดของ Brown and Moberg (1980: 16-17) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นจากแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) และองค์ประกอบตามรูปแบบของ Brown and Moberg ประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อม (Environment)
2. เทคโนโลยี (Technology)
3. โครงสร้าง (Structure)
4. กระบวนการจัดการ (Management Process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

โดยสรุปแล้วในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าจะประกอบด้วยสิ่งใดจำนวนและมีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่เรากำลังศึกษาหรือออกแบบแนวคิด ทฤษฎีและหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบแต่ละรูปแบบนั้นๆเป็นหลัก

4. คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

ทาคาโอะ มียากาวะ (คงศักดิ์ สันติพิทักษ์วงศ์ (แปล), 1986: 15) กล่าวว่า รูปแบบที่ดีควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าที่จะเน้นความสัมพันธ์แบบรวม ๆ อย่างไม่รู้ดีสสัมพันธ์และสมการถดถอยที่ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก็สามารถนำไปใช้สร้างรูปแบบได้
2. รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้ว ถ้าปรากฏว่ารูปแบบไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบนั้นก็ถูกยกเลิกไป
3. รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้
4. รูปแบบควรนำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่ของเรื่องที่ศึกษาได้

5. การพัฒนารูปแบบ (Model Development)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของนักวิชาการต่างๆ อาทิ บุญชม ศรีสะอาด (2533: 3-5) สมาน อัครภูมิ (2537: 66) อำนาจ บัวศิริ (2539: 147) พูลสุข หิงคานนท์ (2540: 87) อุทัย บุญประเสริฐ (2546) รุ่งนภา จตรโจนรักษ์ (2548) และ Willer (1986: 83) กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบว่า แบ่งออกเป็นตอนๆ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ เช่น

Willer (1986: 83) และสมาน อัครภูมิ (2537: 66) แบ่งการพัฒนารูปแบบเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการทดสอบรูปแบบ (Validity)

ส่วนKeeves (1988: 560) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้างๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

- 1) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (ของตัวแปร) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้นก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ
- 2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อมูลสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
- 3) รูปแบบควรจะต้องระบุ หรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4) นอกจากคุณสมบัติต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

อุทัย บุญประเสริฐ (2546) กล่าวถึงการพัฒนาารูปแบบว่า ไม่มีข้อกำหนดแน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้างในแบบที่แน่นอนตายตัว แต่โดยทั่วไปแล้วการพัฒนาารูปแบบมักจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้ (Body of knowledge) ที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างหรือจะพัฒนาารูปแบบให้ชัดเจนเสียก่อน จากนั้นจึงนำมากำหนดหลักการและองค์ประกอบของรูปแบบที่ใช้เป็นกรอบกำกับ (Framework) การพัฒนาารูปแบบ จากนั้นสร้างรูปแบบ (Model construction) เป็นต้นแบบขึ้น โดยต้องให้สอดคล้องกับเงื่อนไขในกรอบหลักการและองค์ประกอบที่ได้กำหนดไว้ หลังจากนั้นจึงทำการทดสอบรูปแบบ (Verify) นั้น โดยนำรูปแบบนั้นไปตรวจสอบหาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ หรือ ทดลองใช้ในลักษณะโครงการนำร่อง (Pilot Project) เพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปรับปรุงจากการปฏิบัติในภาคสนามก่อนที่จะกำหนดเป็นต้นแบบที่สมบูรณ์ต่อไป

ในการพัฒนาารูปแบบของอุทัย บุญประเสริฐ (2546) ซึ่งเป็นกระบวนการในการสร้างหรือพัฒนาารูปแบบ ส่วนใหญ่แล้วมักจะประกอบด้วย

- 1) การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง
- 2) การกำหนดหลักการและองค์ประกอบที่ใช้กำกับการสร้างของรูปแบบต้นแบบ
- 3) การร่างรูปแบบ
- 4) ทดสอบรูปแบบด้วยการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ หรือด้วยการทดลองในแบบโครงการนำร่องก่อนกำหนดเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์พร้อมใช้ในการดำเนินงานจริงต่อไป

การสร้างรูปแบบ มีข้อที่ควรระมัดระวัง อยู่ 2 ประการ คือ

1) การทำให้รูปแบบชัดเจนเกินไป เนื่องจากในการสร้างรูปแบบจะต้องทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมหรือสลับซับซ้อนมีความชัดเจนขึ้น เพื่อให้เห็นองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้ชัดเจน บางครั้งการพยายามทำให้รูปแบบชัดเจนหรือเข้าใจง่าย โดยการกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งมากและน้อยเข้ามาไว้ในรูปแบบ ทำให้รูปแบบสลับซับซ้อนเกินไปเพราะมีจำนวนตัวแปรที่เกี่ยวข้องมากไม่สะดวกต่อการทดสอบรูปแบบ

ดังนั้น การทำให้รูปแบบชัดเจน จึงต้องกำหนดขอบเขตความเกี่ยวข้องขององค์ประกอบหรือตัวแปรให้เหมาะสม โดยกำหนดเฉพาะองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันจริง ๆ เท่านั้นเข้าไปในรูปแบบ

2) การเน้นรูปแบบหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบมากเกินไป ทำให้ละเลยความสำคัญขององค์ประกอบหรือตัวแปรที่ต้องนำไปทดสอบหรือตรวจสอบ อาจทำให้มองไม่เห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ที่แท้จริงขององค์ประกอบหรือตัวแปรในรูปแบบ

6. การทดสอบรูปแบบ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเมื่อจะนำไปใช้ในการปฏิบัติจริง รูปแบบทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์นั้น ในขั้นต้น มักจะทำการทดสอบโดยการพิสูจน์ตามสูตรหรือสมการ หรือ ตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ

ดังนั้นรูปแบบที่สร้างขึ้นจึงควรมีความชัดเจนและเหมาะสมกับวิธีการทดสอบ โดยปกติแล้วการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มักจะทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติหรือการทดสอบด้วยโครงการนำร่อง และผลของการทดสอบจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธรูปแบบนั้นและนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป

นักวิชาการหลายท่าน อาทิ Eisner (1976: 192-193) และอุทัย บุญประเสริฐ (2546) กล่าวถึงการทดสอบรูปแบบดำเนินการโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นนิยามกันมากในการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ การวิจัยทางการศึกษาส่วนใหญ่มักจะดำเนินการโดยใช้วิธีการประเมิน โดยอาศัยความรู้และการรับรู้ของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือร่วมประเมินโดยผู้ที่มีประสบการณ์มากและมีความรอบรู้(ที่รู้จริง) ในภาคปฏิบัติในงานสาขานั้น ๆ ซึ่งสามารถช่วยให้การทดสอบรูปแบบทางสังคมศาสตร์ดำเนินไปได้ด้วยดีและง่ายต่อการปฏิบัติ แต่ต้องระมัดระวังในความน่าเชื่อถือได้ของผู้ที่ถูกเลือกให้ทำหน้าที่ประเมินและในเชิงความแม่นยำและความน่าเชื่อถือในเชิงวิชาการ โดยเฉพาะสำหรับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบว่า จะสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริง ได้มากน้อยเพียงใดเหมาะสมเพียงใด ควรปรับปรุงในส่วนใดของรูปแบบ โดยการประเมินด้วยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว

การสร้างรูปแบบ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการทดสอบรูปแบบเป็นกิจกรรมที่ต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน เนื่องจากโครงสร้างของรูปแบบจะเป็นตัวกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะนำไปใช้ทดสอบรูปแบบ ผลของการทดสอบรูปแบบย่อมนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธรูปแบบนั้น การทดสอบรูปแบบนับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากของการสร้างรูปแบบ ถ้าไม่มีการทดสอบรูปแบบ รูปแบบที่สร้างขึ้นก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรมากนัก เพราะเป็น

เพียงการพิจารณาความสอดคล้องของรูปแบบกับสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์เท่านั้น ทำให้ไม่สามารถพัฒนารูปแบบที่สร้างขึ้นไปสู่การเป็นทฤษฎีได้

ผู้ศึกษาจึงได้วิเคราะห์ความสอดคล้องของขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบและการทดสอบรูปแบบ โดยใช้ตารางประกอบการวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ จากนักวิชาการต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความสอดคล้องเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบ

ขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบ	บุญชม ศรีสะอาด(2533)	สมาน อัครภูมิ (2537: 66)	อำนาจ บัวศิริ (2539: 147)	พูนสุข หิงคานนท์ (2540: 87)	อุทัย บุญประเสริฐ (2546)	Eisner (1976: 192-193)	Willer (1986: 83)
1. การพัฒนารูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<ul style="list-style-type: none"> ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐาน (ได้แก่องค์ประกอบ และสภาพจริง) และการระบุปัญหาและความต้องการ 	-	✓	✓	✓	✓	✓	-
<ul style="list-style-type: none"> สร้างรูปแบบเบื้องต้น 	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. การตรวจสอบ/ทดสอบรูปแบบ (ความเหมาะสมความตรงของรูปแบบและการยอมรับ)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<ul style="list-style-type: none"> ประมวลความคิดเห็นจากการตรวจสอบและเปรียบเทียบรูปแบบกับ องค์ประกอบและภารกิจจริงหรือทดสอบ 	-	✓	✓	✓	✓	✓	-
3. ทบทวนและปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้สมบูรณ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-

ตอนที่ 7 แนวคิด/หลักการและวิธีการจัดการจัดสรรงบประมาณการศึกษา

ระบบงบประมาณการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระบบใด การจัดสรรงบประมาณ การศึกษานับว่าเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่ง ในการใช้ระบบงบประมาณการศึกษาเป็นเครื่องมือ ควบคุมการดำเนินงานจัดการศึกษาด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณ การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ใน แผนพัฒนาการศึกษา เมื่อมีการจัดสรรงบประมาณศึกษาตามหลักการด้วยวิธีการที่เหมาะสมแล้ว การดำเนินงานจัดการศึกษาย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ หากมีการดำเนินการใน ขั้นตอนอื่นของกระบวนการงบประมาณการศึกษา ได้แก่ การบริหารงบประมาณ และการควบคุม งบประมาณที่เป็นแนวทางเดียวกัน ส่งเสริมกัน ย่อมมีส่วนทำให้การจัดการศึกษาได้ผลตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากขึ้นด้วย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องแนวคิด/หลักการและวิธีการ จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ได้แก่ เศรษฐศาสตร์การศึกษา หลักการจัดการศึกษา หลักการ จัดสรรงบประมาณการศึกษา และรูปแบบการจัดสรรงบประมาณการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. เศรษฐศาสตร์การศึกษา (Economics of Education)

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, ชญาพิมพ์ อุสาโห (2552) กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์ การศึกษา หมายถึง การประยุกต์วิชาเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการนำเอาหลักทางเศรษฐศาสตร์มาวิเคราะห์กับการ จัดการศึกษา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคน (ทรัพยากรมนุษย์) และสังคม ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัด เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล อย่างมี ความเสมอภาคและเป็นธรรม สอดคล้องกับ Elehanan Cohn (1990) ที่ได้นิยามไว้ว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการที่คนและสังคมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัดในการพัฒนาความรู้ทักษะและคุณลักษณะด้วยรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการศึกษาใน ระบบเพื่อการอบรมและเพื่อประโยชน์ของคนในสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เศรษฐศาสตร์ศึกษานำหลักการทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาวิเคราะห์การ จัด การศึกษาในเรื่องที่สำคัญอย่างน้อย 4 เรื่อง คือ (1) การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการศึกษา (2) กระบวนการจัดการศึกษา (3) การกระจายการจัดการศึกษาระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคล (ที่ แตกต่างกัน) และ (4) สัดส่วนการรับภาระค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการศึกษาระหว่างผู้เรียนกับ สังคม จะทำให้เรารู้ว่ากระบวนการทางการศึกษาผลิตอะไร ผลผลิตจากการจัดการศึกษาคือการ

ได้ประชากร(ประชาชน)ที่เข้มแข็ง เป็นคนดีของสังคม เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การกระจายการศึกษา ระดับกลุ่ม และบุคคลเป็นอย่างไร สังคมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจำนวนเท่าไร รูปแบบใดของการจัดกิจกรรมทางการศึกษาที่ควรจัด

เศรษฐศาสตร์การศึกษามีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสำคัญต่อการบริหารการศึกษา

เศรษฐศาสตร์การศึกษาสรางหลักคิดที่สำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของการใช้ทรัพยากรให้เกิดผลิตภาพ (Productivity) ประกอบด้วย 2 มิติ คือ มิติประสิทธิผล (Effectiveness) และมิติประสิทธิภาพ (Efficiency) ซึ่งจะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการตัดสินใจทางการบริหารและการจัดการศึกษา

ประสิทธิผล หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจริงเมื่อเทียบกับผลที่ตั้งเป้าหมายไว้ ผลที่เกิดขึ้นอาจเป็นผลเชิงปริมาณหรือผลเชิงคุณภาพก็ได้ โดยทั่วไปนิยมวัดเป็นร้อยละค่าร้อยละที่สูงกว่า หมายถึง การมีประสิทธิผลที่ดีกว่า

ประสิทธิภาพ หมายถึง ความประหยัดหรือความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร ประกอบด้วย 2 ลักษณะ

1. **ประสิทธิภาพภายใน (Internal Efficiency)** หมายถึง ประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการผลิตหรือสอนนักเรียนโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด หรือเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด นิยมวัดโดยใช้ต้นทุนต่อหน่วย (Unit cost) ในกรณีที่คุณภาพเท่ากัน ต้นทุนต่อหน่วยที่ต่ำกว่า หมายถึง การมีประสิทธิภาพภายในดีกว่า ดัชนีประสิทธิภาพภายใน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายรายหัว จำนวนผู้สอบตกซ้ำชั้น จำนวนผู้ออกกลางคัน ดัชนีเหล่านี้เป็นดัชนีประสิทธิภาพภายในเชิงปริมาณ ส่วนในเชิงคุณภาพนั้น ได้แก่ค่าใช้จ่ายในการสอนแบบต่างๆ เปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดการอบรมแบบต่างๆ กับคะแนนความประพฤติของนักเรียน เป็นต้น

2. **ประสิทธิภาพภายนอก (External Efficiency)** หมายถึง ประสิทธิภาพของบัณฑิตการใช้ความรู้ความสามารถในสังคมโลกกว้าง ดัชนีที่ใช้วัดประสิทธิภาพภายนอกดัชนีที่ใช้วัดประสิทธิภาพภายนอกในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ (สอบ) ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่มืงานทำ (ในระยะเวลา 3 เดือน) อัตราการเพิ่มผลผลิต อัตราการเพิ่มผลิตภัณท์มวลรวมประชาชาติ

การวัดประสิทธิภาพทั้งสองรูปแบบนี้มีวิธีแตกต่างกัน โดยทั่วไปจะใช้การวิเคราะห์ต้นทุนผลิตผล (Cost-Effectiveness Analysis) เพื่อวัดประสิทธิภาพภายใน และใช้การ

วิเคราะห์ต้นทุน - ผลตอบแทน (Cost – Benefit Analysis) เพื่อวัดประสิทธิภาพภายนอก (Psachoropoulos 1980) ข้อดีของ Cost-Effectiveness Analysis คือ ประเมินค่าผลิตผลของโครงการหรือโรงเรียนเป็นหน่วยและประเมินค่าเป็นตัวเงินและคิดเป็นค่าใช้จ่ายเท่านั้น แต่ข้อเสียคือไม่ได้ประเมินค่าผลิตผลตามสถานะทางเศรษฐกิจ แต่ Cost –Benefit Analysis ได้ประเมินค่าผลิตผลเป็นตัวเงินอันเป็นผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ซึ่งดีกว่า Cost – Effectiveness Analysis แต่ก็มีข้อเสียเช่นกัน คือ มีปัญหาและความยุ่งยากในการประเมินค่าผลิตผลหรือตอบแทนเป็นตัวเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลตอบแทนทางสังคม

คำถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหาประสิทธิภาพทางการศึกษาทั้งสองรูปแบบมักจะเกี่ยวพันกัน เช่นรัฐบาลควรจะขยายการประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ถ้าเห็นว่าควรขยายระดับมัธยมศึกษา ก็จะมีคำถามต่ออีกว่า จะเน้นการศึกษาสายสามัญหรือสายอาชีพ นอกจากนี้ถ้าพิจารณาการศึกษาระดับอุดมศึกษาเราจะมีเหตุผลอะไรที่จะบอกว่าควรตั้งมหาวิทยาลัยปัจจุบันเพื่อตั้งมหาวิทยาลัยใหม่หรือไม่ปัญหาที่กำลังถกเถียงกันอยู่ในปัจจุบันปัญหาหนึ่ง คือ มีการผลิตบัณฑิตด้นตลาดหลายสาขาวิชา จนมีเสียงเรียกร้องให้คุมกำเนิดหรือจำนวนการผลิต แต่เพิ่มคุณภาพให้ดีขึ้น นั้นควรจะลดลงเท่าไร และควรลงทุนในการปรับปรุงคุณภาพเท่าไรจึงจะมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายการศึกษา

เศรษฐศาสตร์การศึกษาสร้างข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบายการศึกษานโยบายเฉพาะส่วนที่เป็นนโยบายการศึกษาโดยเฉพาะส่วนที่เป็นนโยบายพื้นฐานว่าจะจัดอะไร จัดอย่างไร จัดเพื่อใคร และใครเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย

2.1 ประเด็นนโยบายว่าจะจัดอะไร ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย คือ (1) รูปแบบการศึกษาควรจัดรูปแบบใดระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (2) ระดับการศึกษาควรจัดระดับใดระหว่างระดับการศึกษาพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา (3) ประเภทการศึกษาควรจัดประเภทใดระหว่างสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา

2.2 ประเด็นนโยบายว่าจะจัดอย่างไร ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย คือ (1) จัดโดยใคร โดยรัฐหรือเอกชนหรือทุกภาคส่วน (2) จัดโดยกระบวนการหรือวิธีใด วิธีดั้งเดิมใช้ระบบห้องเรียน หรือวิธีใหม่ใช้ระบบทางไกล

2.3 ประเด็นนโยบายว่า จัดเพื่อใครหรือกระจายการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงอย่างไร ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย คือ (1) จัดเพื่อประชากรในวัยเรียน หรือจัดเพื่อประชากร

นอกวัยเรียน (2) จัดเพื่อคนชนบทห่างไกล หรือคนเมือง (3) จัดเพื่อคนด้อยโอกาส หรือคนที่มีโอกาสอยู่แล้ว

2.4 ประเด็นนโยบายว่า ใครเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย คือ (1) ควรมีการเรียนฟรีหรือไม่ ควรเรียนฟรีในระดับใด (2) รัฐและผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายอย่างไร

3. ความสำคัญต่อการพัฒนาศาสตร์สหวิทยาการ

เศรษฐศาสตร์การศึกษาสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการประยุกต์วิชาการข้ามศาสตร์ระหว่างเศรษฐศาสตร์และการศึกษาหรือครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งก่อให้เกิดความเจริญทางวิชาการหรือการพัฒนาศาสตร์แบบสหวิทยาการที่ตอบสนองของความจำเป็นในการพัฒนากิจกรรมสำคัญของมนุษยชาติให้สอดคล้องกับธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีองค์ความรู้ในการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน กล่าวคือ ในด้านการพัฒนาการศึกษาได้ใช้หลักเศรษฐศาสตร์ในการพัฒนานโยบายและการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล มีประสิทธิภาพและมีเหตุผลเชิงการใช้ทรัพยากรที่ดีในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจเมื่อการจัดการศึกษาก็จะทำให้เกิดการพัฒนาร্থพยากรณ์มนุษย์ มีการพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

องค์ประกอบเศรษฐศาสตร์การศึกษา

การนำหลักเศรษฐศาสตร์มาวิเคราะห์การจัดการศึกษาใช้หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค และหลักเศรษฐศาสตร์มหภาค

1. เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics)

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคที่สำคัญ คือ ทฤษฎีหน่วยธุรกิจหรือหน่วยผลิตและทฤษฎีราคาโดยพิจารณาว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยธุรกิจหรือหน่วยผลิตซึ่งต้องจัดการศึกษาหรือผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ แล้วจะตั้งราคาผลผลิตเท่าไร นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีการจัดสรรทรัพยากร การกระจายสถานศึกษา พฤติกรรมการผลิต การบริโภคและการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

2. เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics)

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคที่สำคัญ คือ ทฤษฎีการลงทุน ทฤษฎีการจ้างงาน ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างระบบการศึกษากับระบบเศรษฐกิจ ทฤษฎีการศึกษากับการพัฒนาประเทศโดยพิจารณาว่าระบบการศึกษาส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศอย่างไร และระบบเศรษฐกิจส่งผลต่อระบบการศึกษาอย่างไร

พื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การศึกษา

1. แนวคิดการศึกษาเป็นอุตสาหกรรม (Education as industry)

การศึกษาเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่มีขนาดใหญ่ มีผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการจำนวนมาก ทำให้มีการใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ดังนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้หลักการและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มาบริหารจัดการเพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัดคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

การศึกษาจึงเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ใช้เงินจำนวนมากในการลงทุนทางการศึกษาในทุกประเทศทั่วโลก ในกรณีประเทศไทย จำนวนผู้กำลังศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอกในระบบทั้งของรัฐและเอกชน มีทั้งสิ้นประมาณ 15 ล้านคน ในปีการศึกษา 2549 รัฐจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 21.8 ของงบประมาณแผ่นดิน และคิดเป็นร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) (OEC.2007)

2. แนวคิดการศึกษาเป็นการลงทุน (Education as investment)

การใช้จ่ายทางการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่ายที่คาดหวังผลตอบแทนในอนาคตตลอดช่วงอายุของบุคคล จึงเป็นการใช้จ่ายเพื่อการลงทุน การพิจารณาความคุ้มค่าและความมีประสิทธิภาพของการลงทุนคือการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทน (Rate of return) ที่ได้จากการลงทุนทางการศึกษามี 2 มิติ คือ ผลตอบแทนส่วนบุคคลและผลตอบแทนทางสังคม มีการพิจารณาต้นทุนทางสังคม (Social cost) และต้นทุนบุคคล (Private cost) ต้นทุนทางสังคม คือ ต้นทุนที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรส่วนรวมร่วมกัน ส่วนต้นทุนบุคคล คือ ต้นทุนที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรส่วนตัวเพื่อการศึกษา ต้นทุนอาจจำแนกเป็นต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมก็ได้

ต้นทุนทางตรง คือ ต้นทุนที่มีจ่ายจริงของสถาบันและผู้เรียนหรือครัวเรือน เช่น ค่าดำเนินการของสถาบัน ค่าธรรมเนียมการเรียนของผู้เรียน

ต้นทุนทางอ้อม คือ ต้นทุนค่าเสียโอกาสทางสังคมและผู้เรียนควรได้รับ หากไม่มีการจัดการศึกษาและเข้ารับการศึกษา

สำหรับผลตอบแทนทางการศึกษาแบ่งออกเป็นผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน (Monetary Benefits) และผลตอบแทนที่ไม่ใช่ตัวเงิน (Non-monetary Benefits) ผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน คือ ผลตอบแทนที่สามารถวัดได้ในรูปของตัวเงิน ทั้งในรูปของเงินเดือนค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง สวัสดิการหรือผลตอบแทนต่าง ๆ ที่ได้รับจากการทำงานที่สามารถวัดเป็นตัวเงินหรือวัดเป็นตัวเงินได้ยาก เช่น ความภูมิใจ ความสามารถในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และการได้รับการยอมรับจากสังคม เป็นต้น ผลตอบแทนอาจจำแนกเป็นผลตอบแทนทางตรงและผลตอบแทนทางอ้อมก็ได้

ผลตอบแทนทางตรง คือ ผลตอบแทนที่สามารถวัดได้ในรูปตัวเงินทั้งต่อบุคคลและสังคม เช่น รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการทำงานที่สูงขึ้นจากการศึกษาหลัง-ก่อนหักภาษี

ผลตอบแทนทางอ้อม คือ ผลตอบแทนที่ไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้หรือวัดได้ยาก ซึ่งให้ประโยชน์ต่อผู้ลงทุนเองและสังคม เช่น การได้รับการยอมรับ การมีโอกาสเลือกงาน การลดความยากจน

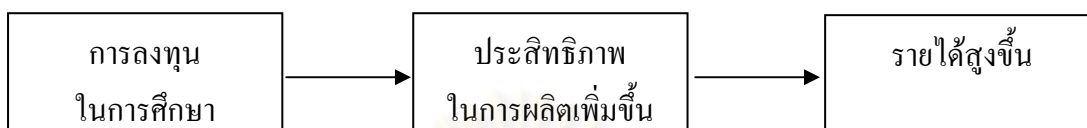
3. ทฤษฎีทุนมนุษย์

เศรษฐศาสตร์การศึกษามีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนในมนุษย์ (human investment) ในแนวความคิดแรก ๆ เริ่มจากความพยายามที่จะประเมินคุณค่าของมนุษย์ออกมาเป็นตัวเงิน รวมทั้งความพยายามที่จะประเมินมูลค่าการสูญเสียมนุษย์จากการเสียชีวิตในสงครามและการเสียชีวิตด้วยสาเหตุอื่นออกมาเป็นตัวเงิน ต่อมา อัดัม สมิท (Adam Smith) ได้นิยามทักษะและความสามารถของมนุษย์ว่าเป็นทุนคงที่ชนิดหนึ่ง นอกจากนี้การบำรุงรักษาทุนมนุษย์และการเพิ่มค่าทุนมนุษย์ยังเกี่ยวข้องโดยตรงกับการลงทุนทางการศึกษา กล่าวคือ การรักษาคุณค่าของทุนมนุษย์ที่เสื่อมค่าลงไปในลักษณะของการบำรุงรักษา เช่น การรักษาพยาบาล การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ และการเพิ่มค่าของทุนมนุษย์ในลักษณะของการลงทุนใหม่ เช่น การศึกษาในสาขาวิชาใหม่ รวมทั้งการย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น จะเห็นได้ว่าทฤษฎีทุนมนุษย์เกี่ยวข้องกับทั้งเศรษฐศาสตร์สุขภาพ เศรษฐศาสตร์การย้ายถิ่น และเศรษฐศาสตร์การศึกษา

แนวคิดซึ่งพัฒนามาเป็นเศรษฐศาสตร์การศึกษานั้น เริ่มขึ้นเมื่อ อัดัม สมิท ได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ An Inquiry into the Nature and Causes of The Wealth of Nations ซึ่งกล่าวว่าความมั่งคั่งของชาตินั้นขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของแรงงานและสัดส่วนของแรงงานในประเทศที่มั่งคั่งทำและได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยชี้ให้เห็นว่าทรัพยากรมนุษย์ที่ได้รับการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นนั้นจะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าทรัพยากรมนุษย์ที่ไร้การศึกษา จากนั้น โรเบิร์ต เอ็มโซโล (Robert M. Solo) ได้ศึกษาอัตราการเพิ่มผลผลิต พบว่าอัตราการเพิ่มผลผลิตเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมากกว่าทุนทางกายภาพและแรงงาน และได้เสนอฟังก์ชันการผลิต (Production Function) ที่ให้ความสำคัญกับการลงทุนทางการศึกษา (Romer.2006) ต่อมา ทีโอดอร์ ดับเบิลยู ชูลท์ส (Theodore W.Schultz) ให้ความสำคัญกับการลงทุนกับการลงทุนทางการศึกษามากขึ้น และการศึกษาปัจจัยสำคัญในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยประยุกต์ฟังก์ชันการผลิตของโซโล พบว่าผลิตภัณฑ์รวมที่เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 20 เป็นผลมาจากการลงทุนทางการศึกษา และชูลท์ส (Schultz) ก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้เริ่มต้นศึกษาวิชา

เศรษฐศาสตร์การศึกษา โดยเศรษฐศาสตร์การศึกษามีความสัมพันธ์กับทั้งเศรษฐศาสตร์จุลภาค และเศรษฐศาสตร์มหภาค

การศึกษาเป็นกระบวนการลงทุนในมนุษย์ แสดงเป็นแผนภาพได้ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Psacharopoulos, 1987)

การจัดสรรการเงินและทรัพยากรเพื่อการศึกษา

ธนาคารโลกเห็นว่าการพิจารณาการจัดการศึกษา โดยดูแต่ประสิทธิภาพประการเดียวไม่เพียงพอ แม้โครงการจะมีประสิทธิภาพสูง หากไม่มีเงินหรือทรัพยากรให้ก็เป็นไปไม่ได้ ดังนั้นโครงการพิจารณาการศึกษาของธนาคารโลกจึงสนใจทางเลือกของแหล่งเงินสนับสนุนและวิธีการจัดหาเงินและทรัพยากรด้วย ประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการศึกษา ทั้งส่วนบุคคลและสังคมควรแบ่งภาระค่าใช้จ่ายการศึกษาในอัตราส่วนอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะทำให้กลุ่มบุคคลซึ่งได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการศึกษาสูงกว่าได้แบกรับภาระมากขึ้นโดยไม่ทำให้ผู้เรียนลดลง

ประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งในเรื่องนี้ คือ เรื่องที่สืบเนื่องจากการวัดประสิทธิภาพภายนอกของการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องอัตราผลตอบแทนของการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องของอัตราผลตอบแทนการศึกษาในประเทศไทยซึ่งบุกเบิกโดย Mark Blaug ปรากฏว่า ในปี ค.ศ. 1970 การศึกษาที่ให้ผลตอบแทนต่อสังคมสูงที่สุด คือ ประถมศึกษา 31 % และระดับที่ให้อัตราผลตอบแทนต่ำที่สุด คือ อุดมศึกษา 11 % (อ้างถึงใน Cohn 1979) ผลการวิจัยนี้ทำให้นักวิชาการบางคนสรุปว่า เราควรทุ่มเททรัพยากรไปจัดการประถมศึกษาโดยลดและไม่ขยายการจัดการระดับอุดมศึกษา ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำผลการวิจัยนี้ ไปใช้ก็คือ การพัฒนาประเทศจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่ส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษาเลย

ความเป็นธรรม

แม้ว่าโครงการหรือนโยบายทางการศึกษาจะมีประสิทธิภาพสูงและมีความเป็นไปได้ทางการเงิน แต่ก็อาจมีปัญหาเกี่ยวกับความเป็นธรรม เช่น ถ้าขึ้นค่าเล่าเรียน เพื่อผู้รับประโยชน์ต่อการศึกษาแบกรับภาระมากขึ้น เพราะเขาได้รับผลตอบแทนสูงกว่าสังคม ก็จะมีปัญหาว่าต่อไปนี้คนที่มีฐานะดีเท่านั้นที่จะสนับสนุนการศึกษาของเขาได้ซึ่งจะขัดกับหลักความเสมอภาคในโอกาส

ที่จะได้รับการศึกษาและการกระจายรายได้ แต่ในขณะที่เดียวกันถ้าจะทำให้เกิดความเสมอภาคและมีความเป็นธรรมในการเข้ารับการศึกษา ก็อาจขัดกับหลักของประสิทธิภาพ ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในระดับที่พอใจและมีความเป็นไปได้ทางการเงินด้วย

กล่าวโดยสรุปว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีลักษณะเป็น สินค้ากึ่งสาธารณะ (Semi-public goods) นอกจากจะมีผลโดยตรงต่อตัวผู้เรียน คือจะทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษามีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ และรายได้ มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งทางตรงซึ่งวัดด้วย มูลค่าผลิตภัณฑ์รวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และทางอ้อม กล่าวคือ การศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า หรือกล่าวในเชิงวิชาการว่า เป็นการสะสมทุนมนุษย์ (Human capital) ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาและสะสมทุนทางสังคม (Social capital) คือสร้างความมั่นคงและความเท่าเทียมกันทางด้านสถานะและรายได้ นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างให้ประชากรมีความรู้เรื่องสุขอนามัยทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ที่ได้รับการศึกษาดีขึ้น และมีผลกระทบทางบวกต่อสังคมโดยรวม (Positive Externality) เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า และจะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทำให้ภาครัฐคงต้องเข้ามามีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้คุณภาพการศึกษาสามารถสนองต่อตลาดแรงงานในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ควรจะยึดหลักตลาดเสรี (Free Market) แต่เป็นระบบผสมที่มีสถานศึกษาของภาครัฐ เอกชน วัดหรือมูลนิธิเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ภายใต้การกำกับของรัฐ (Regulated Market) โดยอิงเป้าหมายความเป็นธรรมในสังคม และเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันในเวทีสากลได้

การศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผลตอบแทนกับสังคมมากกว่าบุคคล เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทำให้ภาครัฐคงต้องเข้ามามีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้คุณภาพการศึกษาสามารถสนองต่อตลาดแรงงานในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นานาประเทศจึงจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้พลเมืองโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียน สำหรับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นไปกว่านี้ ให้พิจารณาจัดให้พลเมืองโดยอยู่บนพื้นฐานของความสามารถ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคและเท่าเทียมกันด้วย แต่ความจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณทำให้ประเทศส่วนใหญ่หันมาแสวงหาวิธีการบริหารทรัพยากรและงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านการศึกษา รัฐบาลในหลายประเทศ

โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังหันมาสนใจการศึกษาเอกชนมากขึ้น และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเรื่อง การแปรรูปการศึกษา การปรับเปลี่ยนรูปแบบการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาด้านอุปทานหรือสถานศึกษา (Supply-Side Financing) มาเป็นการให้อุดหนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน (Demand-Side Financing) เช่น การใช้จ่ายตรงแทนเงินเพื่อการศึกษา ซึ่งทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น รวมทั้งเป็นการเพิ่มเสรีภาพในการเลือกให้กับผู้ปกครอง การแปรรูปการศึกษามีวิธีการแตกต่างกันไปตามจุดเน้นของเป้าหมาย โดยแต่ละวิธีการสามารถประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ เสรีภาพในการเลือกเป็นเรื่องของค่านิยม โดยเฉพาะในประเทศที่มีศาสนาและชุมชนที่มีเชื้อชาติที่หลากหลายผู้สนับสนุนวิธีแก้ปัญหาโดยการตลาด มองเสรีภาพในการเลือกกว่าเป็นเครื่องมือที่จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

สภาพปัจจุบันและปัญหาของการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยนั้น ไม่ได้อยู่ที่ขนาดของการระดมทุน (Financing) แต่เป็นปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการการศึกษา ทั้งในมิติของเครื่องมือที่เลือกใช้ การบริหารจัดการโรงเรียน การแบ่งความรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมจากเอกชน ท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ ขาดโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการจากรัฐ ความด้อยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเนื่องจากระบบการจัดสรรเงินงบประมาณในปัจจุบันเป็นการจัดสรรด้านอุปทานหรือสถานศึกษา เป็นหลักและในสัดส่วนที่สูงมาก ส่วนการจัดสรรเงินงบประมาณด้านอุปสงค์หรือตัวผู้เรียน แม้ว่าจะมีการจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนรายหัวตามตัวผู้เรียนอยู่บ้าง (ตั้งแต่ปี 2545) แต่ก็ยังเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อพิจารณาจากงบประมาณปี 2550 พบว่า รัฐได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งสิ้น 217,280 ล้านบาท ในจำนวนงบประมาณดังกล่าว รัฐจัดสรรงบประมาณด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) โดยเป็นเงินอุดหนุนรายหัวสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 33,958.40 ล้านบาท คิดเป็นเพียงร้อยละ 15.6 ของวงเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เหลือเป็นการจัดสรรด้านอุปทาน ส่วนใหญ่เป็นงบเงินเดือนและค่าจ้าง (เอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550, สำนักงบประมาณ) ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษาที่มุ่งให้การอุดหนุนต่อผู้เรียนโดยตรงและให้ผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้น การปรับตัวและแข่งขันของสถานศึกษาในการให้บริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณจึงยังไม่เกิดขึ้นตามคาดหวัง อีกทั้งยังทำให้ทรัพยากรไม่สามารถจัดสรรไปสู่แหล่งผลิตบริการการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างแท้จริง

2. หลักการจัดการศึกษา

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน หลักการสำคัญดังกล่าว ตรงกับแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการศึกษา (All for Education) อันเป็นหลักการพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก กอปรกับนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการและจัดทำข้อเสนอ **การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561)** (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ

- (1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้
- (2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
- (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งครอบครัว ศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารและจัดการศึกษา

โดยมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ

- (1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่
- (2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่
- (3) พัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้/สถานศึกษายุคใหม่
- (4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ส่งผลให้คนไทยยุคใหม่ มี

ความสามารถในการสื่อสาร สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และสามารถก้าวทันโลก

3. หลักการจัดสรรงบประมาณการศึกษา

ระบบงบประมาณการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระบบใด การจัดสรรงบประมาณ การศึกษานับว่าเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่ง ในการใช้ระบบงบประมาณการศึกษาเป็นเครื่องมือ ควบคุมการดำเนินงานจัดการศึกษา ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณ การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ใน แผนพัฒนาการศึกษา เมื่อมีการจัดสรรงบประมาณศึกษาตามหลักการด้วยวิธีการที่เหมาะสมแล้ว การดำเนินงานจัดการศึกษาย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ หากมีการดำเนินการใน ขั้นตอนอื่นของกระบวนการงบประมาณการศึกษา ได้แก่ การบริหารงบประมาณ และการควบคุม งบประมาณที่เป็นแนวทางเดียวกัน ส่งเสริมกัน ย่อมมีส่วนทำให้การจัดการศึกษาได้ผลตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากขึ้นด้วย

Crocker Horstman (1987) Geske (1983) Guthrie (1983) Burrup, Brimley and Garfield (1996) Parrish, et al (1997) Adams and White II (1997) อ้างใน นางลักษณ วิรัช ชัย (2543) และ Guthrie, et al (2007) ได้กล่าวถึง หลักการในการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนา การศึกษา อันเป็นหลักการเดียวกันกับหลักการที่ใช้ในระบบงบประมาณการศึกษา รวมทั้งการ จัดสรรงบประมาณการศึกษาไว้ และได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดสรรงบประมาณ การศึกษา ให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว อันประกอบด้วย หลักความพอเพียง (Adequacy) หลัก ความเป็นธรรม (Equity) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) หลัก เสรีภาพ (Liberty) และหลักการปฏิบัติได้จริง (Practicality) ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปสาระมานำเสนอเป็น หลักการและวิธีการโดยสังเขปดังนี้

1. หลักความพอเพียง (Adequacy)

หลักความพอเพียงเป็นหลักการแรก ในการจัดสรรงบประมาณการศึกษาของทุก ประเทศ นับแต่เริ่มมีการใช้ระบบงบประมาณการศึกษาในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 การจัดการ การศึกษาในช่วงนั้นเริ่มมีการขยายตัวในเชิงปริมาณ ทุกประเทศตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การศึกษากับการพัฒนาประเทศ และได้จัดสรรงบประมาณการศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปีเพื่อสนองตอบ หลักการในการจัดการศึกษาอย่างพอเพียงปริมาณ งบประมาณการศึกษาที่ได้รับเพิ่มขึ้นในแต่ละปี สะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการขยายการศึกษาของแต่ละประเทศ การเพิ่มขึ้น ของอุปสงค์ทางการศึกษา และการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแต่ละระดับ ปริมาณ งบประมาณการศึกษาที่เพิ่มขึ้นนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการลงทุนทางการศึกษาและ ความเหมาะสมตามหลักเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ การลงทุนทางการศึกษามีความสำคัญต่อการ

พัฒนาประเทศ และการลงทุนทางการศึกษาไม่ว่าจะมีประมาณมากเพียงใดก็ยังมีปริมาณน้อยกว่าการลงทุนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการที่ประชาชนไม่ได้รับการศึกษา (Adams and White II, 1997; Burrup, Brimley and Garfield, 1996)

Reschovsky and Imazeki (1997) เสนอว่า การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาหรือการลงทุนทางการศึกษาที่พอเพียง หรือเขตการศึกษา ต้นทุนค่าใช้จ่ายในที่นี้หมายถึงงบประมาณขั้นต่ำที่โรงเรียนหรือเขตการศึกษา จำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ต้นทุนค่าใช้จ่ายของแต่ละเขตการศึกษามีปริมาณแตกต่างกันตามลักษณะและจำนวนนักเรียน และมาตรฐานการครองชีพของแต่ละท้องถิ่น เมื่อศึกษาค่าใช้จ่ายจริงของเขตการศึกษาจะพบว่าค่าใช้จ่ายจริงมีความสัมพันธ์กับต้นทุนค่าใช้จ่าย และนักการศึกษาอาจประมาณค่าต้นทุนค่าใช้จ่ายจากค่าใช้จ่ายจริงได้แบบหนึ่ง อย่างไรก็ตามก็ได้ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนค่าใช้จ่ายกับค่าใช้จ่ายจริงมีค่าไม่สูงมากนัก ในทางปฏิบัติจึงพบว่าเขตการศึกษาบางเขตที่มีต้นทุนค่าใช้จ่ายต่ำ อาจมีค่าใช้จ่ายสูงจริงก็ได้ เนื่องจากเขตการศึกษานั้นเลือกที่จะจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาให้นักเรียนได้ประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างกว้างขวางหลากหลายในทางตรงกันข้าม อาจมีเขตการศึกษาจำนวนหนึ่งที่มีต้นทุนค่าใช้จ่ายต่ำ และมีค่าใช้จ่ายจริงต่ำมากก็ได้

หลักความพอเพียงเป็นหลักการที่ทุกประเทศยึดเป็นแนวทางในการจัดสรรงบประมาณการศึกษาแต่เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด ทุกประเทศจึงต้องใช้หลักความพอเพียงภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าวในการจัดการศึกษาของประเทศเพื่อสนองตอบความต้องการของบุคคลและสังคม กล่าวได้ว่าระบบงบประมาณการศึกษาทุกระบบมีวัตถุประสงค์ในการจัดสรรงบประมาณที่ใช้หลักความพอเพียงภายใต้เงื่อนไขอันเนื่องมาจากความจำกัดของงบประมาณและต้องมีการใช้งบประมาณอย่างประหยัดเพื่อการศึกษาให้ได้ตามความต้องการมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. หลักความเป็นธรรม (Equity)

ช่วงทศวรรษที่ 1950 และ 1970 นับเป็นช่วงที่ทุกประเทศตื่นตัวและให้ความสำคัญกับหลักความเป็นธรรม (Equity) ในโอกาสทางการศึกษา เป็นผลให้การจัดสรรงบประมาณการศึกษาต้องดำเนินการโดยใช้หลักความเป็นธรรมและความเสมอภาคด้วย ความเป็นธรรมและความเสมอภาคมีความหมายแตกต่างกันแต่เกี่ยวข้องกัน ความเป็นธรรม (Equity) หมายถึง ความยุติธรรมในการจัดสรรงบประมาณ และการเก็บภาษีอากรอันเป็นแหล่งที่มาของงบประมาณ ส่วนความเสมอภาค (Equality) หมายถึง ความเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสทาง

การศึกษาโดยไม่มีข้อจำกัดด้านโอกาส ประชากรทุกคนมีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนและได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาโดยเสมอหน้ากัน แสดงว่ามีความเสมอภาคกันในการได้รับโอกาสทางการศึกษา และจัดสรรงบประมาณให้นักเรียนทุกคนเป็นปริมาณเท่ากันแสดงว่ามีความเสมอภาคในการจัดสรรงบประมาณการศึกษา แต่อาจจะยังขาดความเป็นธรรม เพราะนักเรียนที่ด้อยความสามารถจำเป็นต้องใช้งบประมาณการศึกษาต่อหัวสูงกว่านักเรียนปกติ จึงจะสามารถเรียนรู้ได้ในระดับเดียวกับนักเรียนปกติ ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณการศึกษาให้มีความเสมอภาคจึงได้ง่ายกว่าการจัดสรรที่มีความเป็นธรรม ซึ่งมีผลทำให้หลักความเป็นธรรมมีความสำคัญมากกว่าหลักความเสมอภาค (Burrup, Brimley and Garfield, 1996; Parrish, et al., 1997; Adams and White II, 1997)

หลักความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณการศึกษา แยกได้เป็น 2 องค์ประกอบย่อยตามวิธีจัดสรร องค์ประกอบแรก คือ

2.1 ความเป็นธรรมในแนวราบ (Horizontal Equity) หมายถึง การจัดสรรงบประมาณการศึกษาให้แก่นักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะเท่าเทียมกันให้ได้รับงบประมาณที่เท่าเทียมกันองค์ประกอบนี้สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค และเป็นหลักเดียวกับหลักความเป็นเอกรูป (Uniformity) นั่นเอง Adams and White II (1997) อธิบายเพิ่มเติมว่า ข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญของความเป็นธรรมในแนวราบ คือ นักเรียนทุกคนมีความต้องการทางการศึกษา (Educational Needs) เป็นแบบเดียวกัน การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความเป็นธรรมในแนวราบจึงเป็นการตรวจสอบว่านักเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเท่าเทียมกัน

2.2 ความเป็นธรรมในแนวตั้ง (Vertical Equity) หมายถึงการจัดสรรงบประมาณให้แก่นักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะต่างกันให้ได้รับงบประมาณที่แตกต่างกัน ข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ คือ นักเรียนมีคุณลักษณะของความต้องการทางการศึกษาแตกต่างกัน โดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นผู้พิการ ประเด็นที่เป็นปัญหาคือ ยังไม่สามารถตอบได้ว่าการจัดสรรงบประมาณให้ต่างกันนั้นควรจะมิขนาดของความแตกต่างกันเป็นเท่าไร ปัญหาดังกล่าวจึงทำให้การจัดสรรงบประมาณการศึกษาตามหลักความเป็นธรรมในแนวตั้งทำได้ค่อนข้างยาก

หลักความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณการศึกษา ยังแยกออกได้เป็น 2 องค์ประกอบย่อยตามตัวบุคคล (Burrup, Brimley and Garfield, 1996; Adams and Withite II, 1997; Witham, 1993) คือ ความเป็นธรรมด้านผู้เสียภาษี (Taxpayer Equity) และความเป็นธรรมด้านนักเรียน (Student Equity) ในช่วงทศวรรษที่ 1920 – 1978 การจัดการศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนความรับผิดชอบของท้องถิ่นเป็นของมลรัฐมากขึ้น โดยใช้เงินภาษีรายได้และภาษีการ

ของของมลรัฐเป็นแหล่งรายได้ มีการพัฒนาสูตรการเงิน (Finance Formula) ที่จะประกันว่าเขตการศึกษาที่เสียภาษีในอัตราที่เท่ากัน จะได้รับการจัดสรรงบประมาณการศึกษามีความเป็นธรรมในแนวราบด้านภาษีมากยิ่งขึ้น ส่วนการเพิ่มความเป็นธรรมในแนวตั้งด้านภาษี มีการใช้โครงสร้างภาษีแบบก้าวหน้าสำหรับการเก็บภาษีรายได้ของมลรัฐ ในการเพิ่มรายได้มาจัดสรรงบประมาณการศึกษาสำหรับเขตการศึกษาที่เสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าเขตอื่น ในช่วงเวลาต่อมาความนิยมในกระแสหลักความเป็นธรรมด้านภาษีเริ่มลดลง เมื่อนักการศึกษาเริ่มตระหนักว่าถึงแม้ค่ารายได้และสินทรัพย์ของเขตการศึกษาจะเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีในการวัดสภาพความมั่นคงของเขตการศึกษา แต่ก็มีข้อบ่งชี้ที่ดีในการวัดทรัพยากรที่ลงทุนทางการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จึงมีความพยายามในการศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับงบประมาณการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ในรูปของการศึกษาฟังก์ชันผลผลิตทางการศึกษา (Educational Production Function)

Guthrie (1983) Burrup, Brimley and Garfield (1996) รายงานว่างานวิจัยเกี่ยวกับฟังก์ชันผลผลิตทางการศึกษาที่สำคัญมีหลายเรื่อง งานวิจัยดังกล่าวประกอบด้วยความทางการศึกษาทำให้เกิดกระแสความนิยมหลักความเป็นธรรมด้านตัวนักเรียน งานวิจัยของ Coleman ในปี 1966 และงานวิจัยของ Bowles and Levin ในปี 1968 แสดงให้เห็นว่าลักษณะที่แตกต่างกันของนักเรียน ของครอบครัว และของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน งานวิจัยของ California คดี Rose ปี 1989 ในมลรัฐ Kentucky มีผลทำให้การจัดสรรงบประมาณการศึกษาเปลี่ยนแนวมาใช้หลักความเป็นธรรมด้านนักเรียนมากขึ้นกว่าเดิม และเน้นความเสมอภาคด้านบริการที่นักเรียนแต่ละคนควรได้รับ ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาวิธีการจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกันตามความสามารถและความต้องการของแต่ละคน และมีการพัฒนาหลักสูตรหรือวิธีการ เรียกว่า วิธีการถ่วงน้ำหนักตามนักเรียน (Pupil-Weight Approach) ในการจัดสรรงบประมาณการศึกษาให้เขตการศึกษาโดยให้น้ำหนัก (เพิ่มงบประมาณ) สำหรับนักเรียนที่ด้อยโอกาส หรือด้อยความสามารถหรือมีความต้องการพิเศษ การจัดสรรงบประมาณการศึกษาตามวิธีนี้ เรียกว่า การจัดสรรงบประมาณการศึกษาเป็นรายบุคคล ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นวิธีที่มีความเป็นธรรมมากที่สุดในปัจจุบัน และนับวันจะได้รับความนิยมมากขึ้น ปัจจัยที่ใช้ในการถ่วงน้ำหนักนอกจากจะใช้ตัวนักเรียนแล้ว ยังมีการพิจารณาปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น สถานที่ตั้งของเขตการศึกษา หรือโรงเรียน คุณวุฒิครู และโปรแกรมการศึกษาพิเศษมาใช้ถ่วงน้ำหนักด้วย

3. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness)

การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ควรต้องสะท้อนให้เป็นถึงประสิทธิภาพในด้านความคุ้มค่าในการลงทุนทางการศึกษา และประสิทธิผลในด้านผลผลิตของโรงเรียนว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ Reschovsky and Imazeki (1997); Gallagher (1997); Adams and White II (1997) Parrish, et al (1997) Witham (1993) อธิบายว่า การจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้กับเขตการศึกษาได้ใช้ในปริมาณที่ต่ำสุดและเหมาะสมที่จะทำให้ได้ผลการจัดการศึกษาสูงสุดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในทางตรงกันข้าม การจัดสรรงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การจัดสรรงบประมาณที่ทำให้เขตการศึกษาได้รับงบประมาณมากเกินไปกว่าค่าใช้จ่ายที่ควรจะเป็น ไปในการจัดการศึกษาให้ได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิผลนั้น หมายถึงการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้กับเขตการศึกษาเพียงพอที่จะทำให้ได้ผลสูงสุด ตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ตามหลักประสิทธิผล แม้งบประมาณการศึกษาจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาต้องมีปริมาณเพียงพอ ที่จะใช้จ่ายในกิจการหลักอื่นจะทำให้การจัดการศึกษาได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนด

Reschovsky and Imazeki (1997); Gallagher (1997) เสนอว่าในการจัดสรรงบประมาณการศึกษา นักการศึกษาสามารถตรวจสอบได้ว่าผลการจัดสรรงบประมาณนั้นเป็นไปตามหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์พรมแดน (frontier analysis) การวิเคราะห์โมเดลฟังก์ชันผลผลิตแบบฟังก์ชันค็อบ-ดักกลาส (Cobb-Douglas-like production function model) วิธีการวิเคราะห์ดังกล่าวค่อนข้างยุ่งยากและต้องมีการพิจารณาถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายด้วย ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดสรรงบประมาณตามหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องเป็นวิธีที่ใช้ต้นทุนค่าใช้จ่ายเป็นฐาน (Cost based approach)

4. หลักการปฏิบัติได้จริง (Practicality)

นอกเหนือจากหลักการสำคัญในการจัดสรรงบประมาณการศึกษา ได้แก่ หลักความพอเพียง หลักความเป็นธรรม หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีหลักย่อย ๆ อีกหลายประการที่น่าเสนอโดย Parrish, et al (1997); Reschovsky and Imazeki (1997); Gallagher (1997) ซึ่งผู้วิจัยรวมเรียกว่าหลักการปฏิบัติได้จริง การจัดสรรงบประมาณการศึกษาที่ใช้ปฏิบัติได้จริงนั้น ควรต้องมีสูตรการคำนวณหรือรูปแบบหรือวิธีการที่สอดคล้องตามหลักการหรือเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- สามารถเข้าใจได้ง่าย (Understandable) ไม่มีส่วนที่ยุ่งยากซับซ้อนโดยไม่จำเป็น
 - มีความยืดหยุ่น (Flexible) เมื่อมีเงื่อนไขหรือสภาพเปลี่ยนแปลงไปยังคงให้ผลที่เชื่อถือได้ หรือสามารถใช้ได้ในสภาพที่มีเงื่อนไขแตกต่างกัน
 - สามารถตรวจสอบการเงินได้ (Fiscal Accountability)
 - สามารถทำนายได้ (Predictable) เขตการศึกษา หรือโรงเรียนสามารถทำนายอุปสงค์ และเชื่อถือผลการจัดสรรงบประมาณแต่ละปีได้
 - สามารถตรวจสอบด้านผลลัพธ์ได้ (Outcome Accountability)
 - มีภาระในการจัดทำรายงานพอสมควร (Reasonable Reporting Burden) ในด้านค่าใช้จ่าย และงานเอกสาร
 - เป็นกลางในเรื่องการระบุประเภทของนักเรียน (Identification Neutral)
 - เป็นรูปแบบที่อิงเรื่องต้นทุนค่าใช้จ่าย (Cost-based)
 - มีการควบคุมด้านต้นทุนค่าใช้จ่าย (Cost control) ค่าใช้จ่ายคงที่ตลอดช่วงเวลา
 - เป็นกลางในด้านการได้ทำงาน (Placement Neutral) หรือไม่เกี่ยวข้องกับสัมพันธกับการมีงานทำของนักเรียน
 - มีส่วนสัมพันธ์กับวิธีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาพิเศษ (Connection to Special Education Funding) นวัตกรรมรูปแบบการจัดสรรงบประมาณการศึกษาขั้นพื้นฐานกับรูปแบบการจัดสรรงบประมาณการศึกษาพิเศษได้
 - ความสามารถยอมรับได้ทางการเมือง (Political Acceptability)
- การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาในทุกประเทศได้รับการพัฒนาให้เพื่อผลของการจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั้งสี่ประการที่กล่าวมาข้างต้น ในจำนวนหลักเกณฑ์ทั้งหมด หลักความเป็นธรรม และหลักความพอเพียงเป็นเกณฑ์ที่สำคัญที่สุด และทำให้เกิดการพัฒนาในรูปแบบการจัดสรรงบประมาณหลายรูปแบบ

4.รูปแบบการจัดสรรงบประมาณการศึกษา

การจัดสรรงบประมาณการศึกษามีการจำแนกประเภทของรูปแบบ ได้หลายลักษณะ ตามลักษณะและวิธีการการจัดสรรงบประมาณการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1.วิธีการสนับสนุน 2 วิธี คือ การสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน และไม่เป็นตัวเงิน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548; สำนักงานประมาณ, 2548, 2550) ประกอบด้วย

1.1 การสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษา โดยให้เป็นเงินอุดหนุนมายังสถานศึกษาและนักเรียน ครอบคลุมในส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุน ได้แก่

(1) การสนับสนุนงบดำเนินการ (Operation Expenditures) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ด้านรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ทั้งในส่วนงบบุคลากรและงบนอกเหนือบุคลากร จำแนกตามรูปแบบของผู้รับการสนับสนุน มีรายละเอียด ดังนี้

- **งบบุคลากร** หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานบุคคลภาครัฐ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว และค่าตอบแทน ได้แก่เงินที่จ่ายตอบแทนให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานให้ทางราชการตามที่กระทรวงการคลังกำหนด เช่นค่าตอบแทนพนักงานราชการ เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าครองชีพ เงินค่าเช่าบ้าน ค่าพาหนะ ค่ารักษาพยาบาล เงินช่วยเหลือ เงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ รวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

- **งบนอกเหนือบุคลากร** หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าใช้จ่ายพื้นฐาน เช่น ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายอื่น เช่น ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา รวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว เช่น ค่าภาษีโรงเรือน ค่าภาษีบำรุงท้องที่ ค่าตรวจสอบบัญชี

(2) การสนับสนุนงบลงทุน (Investment Expenditures) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการลงทุน ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน ค่าที่ดิน

ค่าสิ่งก่อสร้างและการลงทุนด้านอื่นๆรวมถึงการสนับสนุนที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

1.2 การสนับสนุนการให้ในรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ได้แก่

(1) **การสนับสนุนด้านวิชาการ (Academic Expenditures)** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา การพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ การส่งเสริม สนับสนุน การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรเอกชน การให้สิทธิและทุนในการศึกษาต่อ การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา

(2) **การสนับสนุนด้านอื่นๆ** หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน โดยการสนับสนุนในด้านต่างๆดังนี้ (1) ด้านบริหารงานทั่วไป เช่น การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา (2) ด้านบุคลากร เช่น การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร เป็นต้น

2. การจำแนกประเภทรูปแบบตามผู้รับการสนับสนุน ซึ่งลักษณะการสนับสนุน (Brimley, Jr. and Garfield, 2002; Guthrie et al, 2007) จำแนกเป็น 2 ด้าน

2.1 การสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาโดยการสนับสนุนการอุดหนุนผ่านไปทาง ผู้ให้บริการ ได้แก่ สถานศึกษา โดยจัดสรรงบประมาณจ่ายตามรายการ (Line Item) และหมวดงบประมาณ สำหรับเป็นเงินเดือนครู ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

2.2 การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาโดยให้ผ่านผู้รับบริการ คือ ผู้เรียนหรือผู้ปกครอง ซึ่งผู้เรียนหรือผู้ปกครอง สามารถที่จะเลือกซื้อบริการทางการศึกษาได้ เช่น รูปแบบในการให้เงินช่วยเหลือผ่านทางค่าใช้จ่ายการศึกษา ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่างๆ ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าเดินทาง / รถรับส่ง ค่าที่พัก ค่าอาหารกลางวันนักเรียน ค่าอาหารเสริม (นม) นักเรียน และอื่นๆ

สมชัย ฤชุพันธ์ และคณะ (2550) ได้กล่าวถึง ข้อดี ข้อด้อย ของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนด้านอุปทานหรือสถานศึกษา และการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน แสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ของการสนับสนุนด้านอุปทานหรือสถานศึกษา (Supply-Side Financing) และการสนับสนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน (Demand-Side Financing)

การสนับสนุนด้านอุปทานหรือสถานศึกษา (Supply-Side Financing)	การสนับสนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน (Demand-Side Financing)
<p>ข้อดี</p> <p>1) รัฐสามารถให้หลักประกันแก่พลเมืองในการเข้าถึง (Accessibility) บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงตามสิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นธรรมในแนวนอน (Horizontal Equity) ที่ผู้มีอายุในวัยเรียนควรจะมีสิทธิเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้การจัดการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณไปยังสถานศึกษานั้น โดยหลักการรัฐสามารถออกแบบและสั่งการให้สถานศึกษาปฏิบัติตามความต้องการและตามงบประมาณที่จัดสรรไปให้</p>	<p>ข้อดี</p> <p>1) เป็นการอุดหนุนที่ตัวนักเรียนโดยตรง และเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้เลือกการศึกษาที่ตนต้องการ</p> <p>2) สร้างความสำนึกในต้นทุน (Cost) ของการศึกษา เพื่อลดปัญหาด้านศีลธรรมและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษามากเกินไป</p> <p>3) กระตุ้นการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพในระบบให้เกิดขึ้นในโรงเรียนมากขึ้น เนื่องจากการให้การสนับสนุนด้านอุปสงค์จะตามตัวนักเรียนไป หากโรงเรียนมีคุณภาพจะสามารถดึงดูดให้นักเรียนเข้ามาเรียนมากขึ้นด้วย</p> <p>4) เมื่อเปรียบเทียบกับ การสนับสนุนด้านอุปทานที่เสมือนเป็นการอุดหนุนแบบให้เปล่าแล้ว การสนับสนุนด้านอุปสงค์บางประเภท เช่น การให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ยังมีลักษณะที่รัฐสามารถได้รับเงินอุดหนุนเหล่านั้นคืน (Cost Recovery Ability) ในบางส่วนอีกด้วย</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การสนับสนุนด้านอุปทานหรือสถานศึกษา (Supply-Side Financing)	การสนับสนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน (Demand-Side Financing)
<p>ข้อดี</p> <p>1) เงินที่อุดหนุนด้านอุปทานส่วนใหญ่เป็นงบเงินเดือนและค่าจ้าง ส่งผลให้ทรัพยากร ไม่สามารถจัดสรรไปยังแหล่งบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เนื่องจากระบบการจัดสรรเงินไปสู่สถานศึกษาไม่สัมพันธ์กับจำนวนผลผลิต (จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในแต่ละโรงเรียน) ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล</p> <p>2) การระดมทุนเพื่อการศึกษาจากงบประมาณนั้น แม้จะมีสัดส่วนที่สูงต่องบประมาณรายจ่ายของประเทศ ซึ่งแสดงถึงความจริงใจของรัฐที่ให้ความสำคัญกับการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่พลเมืองตามสิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ แต่ในข้อเท็จจริงกลับพบว่าโรงเรียนของรัฐยังต้องพึ่งรายได้จากภาคครัวเรือน และสถาบัน/องค์กรอื่น ๆ ในสังคม (ผู้ปกครอง นักเรียน การรับบริจาค ฯลฯ) เนื่องจากระบบและกระบวนการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปทานในลักษณะงบประมาณแบบแสดงรายการ อีกทั้งการบริหารและการใช้งบประมาณตามระบบราชการที่แข็งตัว ทำให้ผู้บริหารขาดดุลพินิจในการตัดสินใจและบริหารงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสนองตอบความต้องการของผู้เรียนด้วยคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทำให้การบริหารและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาอาจไม่เพียงพอและไม่ส่งผลต่อการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้</p> <p>3) ขนาดของงบประมาณที่โรงเรียนได้รับมิได้สะท้อนประสิทธิภาพของโรงเรียน แต่สะท้อนถึงจำนวนของครูและนักเรียนเป็นหลัก ทำให้โรงเรียนไม่มีสิ่งจูงใจ (Incentive) ในการแข่งขันในเชิงคุณภาพเพื่อได้มาซึ่งงบประมาณ</p>	<p>ข้อดี</p> <p>1) ในกรณีของสถานศึกษาเอกชนหรือกึ่งเอกชน อาจถือโอกาสขึ้นค่าเล่าเรียน เนื่องจากมองเห็นว่าผู้รับบริการทางการศึกษามีความสามารถในการจ่ายค่าบริการมากขึ้น (Ability to Pay Principle) เช่น ในกรณีที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ</p> <p>2) การให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาโดยรัฐอุดหนุนทางด้านดอกเบี้ยเงินกู้และรับความเสี่ยงจากสถาบันการเงินนั้น จะเพิ่มความเสี่ยงในการก่อให้เกิดหนี้สูญ (NPL) เนื่องจากผลตอบแทนของการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องใช้เวลาในการระดมทุนคืนจากการกู้ยืม อีกทั้งการผลิตนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ยังไม่มีความหลากหลายและสนองความต้องการต่อตลาดได้เต็มที่ ดังนั้นความเสี่ยงจึงมีสูง</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การสนับสนุนด้านอุปทานหรือสถานศึกษา(Supply-Side Financing)	การสนับสนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน (Demand-Side Financing)
<p>4) ผลการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในภาพรวมพบว่า โรงเรียนเอกชนที่พึ่งพิงงบประมาณโดยเปรียบเทียบกับน้อยกว่าโรงเรียนของรัฐ มีคุณภาพการศึกษาในระดับดีถึงร้อยละ 49 ขณะที่โรงเรียนของรัฐที่พึ่งพิงงบประมาณของรัฐเป็นหลักกลับมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 35 ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับดี ผลการเปรียบเทียบคุณภาพมาตรฐานดังกล่าวแสดงถึงการให้ การสนับสนุนด้านอุปทานของภาครัฐอาจไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นปัญหาต่อคุณภาพการศึกษา</p> <p>5) งบประมาณที่จัดสรรไม่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในการให้บริการศึกษาที่เป็นหัวใจสำคัญในพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เนื่องจากเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณยังคงสะท้อนระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line Items) มากกว่าระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance -Based Budgeting)</p> <p>6) รูปแบบ/วิธีการสนองทุนด้านอุปทาน (งบประมาณ) ยังขาดการเชื่อมโยงสู่การวัดผลเชิง “ประสิทธิภาพและประสิทธิผล” ทำให้ขาดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด</p> <p>7) อาจเพิ่มความเหลื่อมล้ำในสังคมเพิ่มขึ้นในแง่ความเป็นธรรมในแนวตั้ง (Vertical Equity) เนื่องจากเครื่องมือสนองทุนผ่านด้านอุปทานให้ประโยชน์แก่นักเรียนที่มีฐานะยากจนเท่ากับนักเรียนที่มีฐานะดี ทำให้นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อยโดยเปรียบเทียบ ได้รับประโยชน์จากการสนองทุนที่จำกัด เนื่องจากมีรายได้หลังหักค่าใช้จ่าย (Disposable Income) ที่ต่ำ ทำให้เงินสำหรับการศึกษามีไม่เพียงพอ โดยในความเป็นจริงนั้น เงินงบประมาณนั้นครอบคลุมเพียงค่าเล่าเรียนเท่านั้น แต่ค่าอุปกรณ์และค่ากิจกรรมอื่นที่โรงเรียนเรียกเก็บนั้นไม่สามารถเบิกได้ ซึ่งอาจทำให้นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อยต้องคงอยู่ในโรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายต่ำซึ่งจำนวนไม่น้อยที่มีคุณภาพการศึกษาต่ำ ด้วย ผลคือทำให้นักเรียนที่ครอบครัวมีฐานะยากจนขาดโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ</p>	

วิชา ปัญญานวัตกรรมและคณะ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน (Demand-Side Financing) ของนานาชาติในหลายรูปแบบดังนี้

1. **การให้เงินช่วยเหลือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมด (Stipend)** เป็นการให้เงินอุดหนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆแก่ครอบครัวของนักเรียนทั้งหมดที่เกี่ยวกับการเรียน เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือเรียน ค่าเดินทาง เสื้อผ้า เพื่อชดเชยแรงงานที่นักเรียนไม่สามารถทำงานเพื่อหารายได้ให้แก่ครอบครัวได้ โดยเฉพาะสำหรับคนยากจนทำให้มีโอกาสได้เรียนหนังสือ แต่นักเรียนไม่สามารถเลือกโรงเรียนได้ เช่นการให้เงินช่วยเหลือแก่นักเรียนหญิงในโรงเรียนมัธยมได้ศึกษาเล่าเรียนในประเทศบังคลาเทศ

2. **ความช่วยเหลือของชุมชน (Community Financing)** เกิดขึ้นโดยการให้การสนับสนุนโดยไม่ได้ใช้เงิน แต่ชุมชนมีส่วนช่วยเหลือการศึกษาโดยสนับสนุนในส่วนที่เป็นที่ดิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้สังคมเห็นประโยชน์ของการศึกษา โดยอาจทำในลักษณะของสมาคมครูและผู้ปกครอง

3. **ทุนการศึกษาเฉพาะกลุ่ม (Targeted Bursary)** ทุนการศึกษาเฉพาะกลุ่มนี้เป็นการจ่ายเงินโดยตรงแก่โรงเรียน เขตพื้นที่หรือท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เช่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านหลักสูตร หรือเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่คนกลุ่มน้อย คนยากจน หรือคนพื้นเมือง ดังเช่นในประเทศจีน เม็กซิโก มีการช่วยเหลือในลักษณะนี้ซึ่งสอดคล้องกับการให้เงินช่วยเหลือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในประเทศอาร์มาเนีย ซิลี อินเดียและปารากวัย แนวทางนี้ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างโรงเรียน โดยโรงเรียนที่มีความต้องการจะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มคนที่สมควรได้รับเงินช่วยเหลือ จากนั้นจะพิจารณาโรงเรียนที่เหมาะสมต่อไป

4. **เงินกู้เพื่อการศึกษา (Student Loan)** เป็นการช่วยเหลือจากภาครัฐที่ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสในการเรียนที่สูงขึ้น การให้เงินกู้ยืมอาจเป็นไปในลักษณะเหมือนการให้กู้เชิงพาณิชย์ หรือการที่ภาครัฐค้ำประกันการกู้ยืมให้ ซึ่งภาครัฐจะเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์และเงื่อนไขในการกู้ยืม เช่น ประเทศจาไมกาให้นักเรียนกู้ยืมโดยได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารพาณิชย์

5. **เงินอุดหนุนชุมชน (Community Grant)** เป็นการให้เงินช่วยเหลือแก่ชุมชนในลักษณะเป็นเงินก้อน และมีการกำหนดให้ชุมชนก่อตั้งสถาบันขึ้นมา ซึ่งอาจจะนำหลักการของคู่มือการศึกษามาใช้เพราะจำนวนเงินที่ได้รับจะมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักเรียน ผู้ปกครองมีโอกาสให้นักเรียนได้เข้าเรียนในโรงเรียนของชุมชน จำนวนเงินที่ได้จะครอบคลุมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเรียนหนังสือในโรงเรียน

6. **เงินช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆในสังคม (Social Fund)** เป็นการรับเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานพิเศษที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านต่างๆ เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือหน่วยงานทางศาสนาที่ให้การสนับสนุนทางการศึกษา ซึ่งเป็นการให้โดยตรงแก่ผู้เรียน

7. **คูปองการศึกษา (Voucher)** เป็นการให้เงินช่วยเหลือแก่นักเรียนโดยตรง และนักเรียนสามารถเลือกเรียนในโรงเรียนที่สนใจหรือโรงเรียนที่มีคุณภาพได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำคูปองการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนที่สอนเฉพาะทางได้ เช่น โรงเรียนที่สอนทางศิลปะหรือดนตรี ซึ่งแตกต่างจากการให้เงินช่วยเหลือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมด (Stipend) ที่นักเรียนไม่สามารถเลือกโรงเรียนได้ การใช้คูปองการศึกษานี้ต้องมีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนของการเข้าเรียน หลักสูตรและเรื่องอื่นๆ

กลไกของคูปองการศึกษานั้นต้องการที่จะให้คนที่ด้อยโอกาสสามารถเรียนในโรงเรียนที่เหมาะสมได้ แบบแผนของการใช้คูปองการศึกษานั้นต้องพิจารณาในเรื่องของการเดินทาง การได้รับข้อมูลข่าวสารรวมทั้งเกณฑ์ในการเข้าเรียนและการเปลี่ยนวงเงินของคูปองการศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว เพราะเงื่อนไขต่างๆที่กำหนดจะเป็นการป้องกันการนำคูปองการศึกษาไปใช้ผิดกลุ่มคน เพราะการใช้คูปองการศึกษาต้องการช่วยเหลือคนยากจน

อีกแนวทางหนึ่งในการใช้คูปองการศึกษา ก็เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางการศึกษา คือ การมีกลไกในการให้นักเรียนยากจนได้มีโอกาสเรียนในโรงเรียนเอกชนได้ ในลักษณะนี้การให้เงินอุดหนุนเป็นในรูปของเงินทุน โดยภาครัฐให้เงินชดเชยแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือให้เงินช่วยเหลือเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าบำรุงรักษา หรือค่าเดินทาง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Hanushek (1986, 1989) ทำการสังเคราะห์งานวิจัยสมการการผลิตกว่า 30 เรื่อง และใช้เทคนิควิธีทางเศรษฐศาสตร์ในการศึกษา เช่น หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวป้อนกับผลลัพธ์ทางการศึกษาโดยควบคุมคุณลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวกับนักเรียน เช่น ครอบครัว เพื่อน และชุมชน ได้ผลสรุปว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายทางการศึกษากับผลการเรียนของนักเรียน

Hedges Laine และ Greenwald (1996) ซึ่งทำการสังเคราะห์งานวิจัยชุดเดียวกับที่ Hanushek ศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์อภิมานแบบแจกนับคะแนน (Vote counting) กลับได้ข้อสรุปที่แตกต่างกัน คือ พบว่าตัวป้อนทางการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการเรียนของนักเรียน ข้อค้นพบที่ได้ขึ้นอยู่กับระเบียบวิธีการสังเคราะห์ผลงานวิจัยคุณภาพของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ นอกจากนี้ก็มีผลงานวิจัยพบว่า ต้นทุนค่าใช้จ่ายของทรัพยากรที่มีมาตรฐานเหมือนกันภายในเขตการศึกษาเดียวกันมีค่าแตกต่างกันประมาณร้อยละ 20-40 และระหว่างเขตการศึกษามีค่าแตกต่างกันประมาณร้อยละ 40 (Chambers, 1981; McMahon, 1995)

จากการศึกษาของ Emmanuel Jimenez และ Anthony Patrinos (1998) ถึงแนวทางในการให้เงินอุดหนุนผ่านทางผู้เรียนในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย เช่น ประเทศกัวเตมาลา จีน ให้เป็นทุนการศึกษา ประเทศเคนยา โคลัมเบีย ให้เป็นคู่มือการศึกษาเพื่อการอบรม ประเทศจาไมกา ให้เป็นเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ประเทศบังคลาเทศ แทนซาเนีย อินโดนีเซีย ให้เป็นเงินค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการศึกษา เช่น ค่าลงทะเบียน อุปกรณ์การเรียน ค่าเดินทางไปโรงเรียน แต่ต้องมีการกำหนดผู้ที่ได้รับเงินอุดหนุน เช่น การให้กับคนยากจน หรือคนด้อยโอกาสทางการศึกษา ทั้งนี้การใช้หลักการให้เงินอุดหนุนแบบเน้นอุปสงค์ (Demand-Side Financing) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน โดยภาครัฐจัดสรรเงินให้แก่ชุมชน เพราะชุมชนเข้าใจถึงสภาพความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชนนั้นๆ ส่งผลให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามในการจัดสรรเงินอุดหนุนในลักษณะนี้ ต้องพิจารณาถึงระดับชั้นของนักเรียน สภาพของโรงเรียนในแต่พื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

Loxley (2002) ทำการศึกษาเปรียบเทียบการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยด้านการศึกษา (World Education Indicators : WEI Participation) จำนวน 12 ประเทศ และประเทศพัฒนาแล้ว (OECD) จำนวน 30 ประเทศ พบข้อเท็จจริงที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของประเทศต่างๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย พอสรุปได้ ดังนี้ (1) ด้านสัดส่วนการใช้จ่ายทางการศึกษาต่อ GDP และต่อรายจ่าย

ภาครัฐ ปรากฏว่าสัดส่วนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อ GDP ของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 4.7 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนา (WEI Participants) ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 5.5 โดยมีเพียง 2 ประเทศคือ อินโดนีเซียและอุรุกวัยที่มีสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการศึกษาต่อ GDP ต่ำกว่าของประเทศไทย คือ ร้อยละ 1.2 และ 2.9 ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากประเทศไทยมีสัดส่วนรายจ่ายภาครัฐทั้งหมดต่อ GDP ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการใช้จ่ายทางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อรายจ่ายภาครัฐทั้งหมดแล้วปรากฏว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนดังกล่าวประมาณร้อยละ 14.6 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 11.17 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณแก่การศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ และมีเพียง 3 ประเทศที่มีสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อค่าใช้จ่ายของรัฐสูงกว่าประเทศไทย คือ ฟิลิปปินส์ ปารากวัย และเปรู คือ เท่ากับร้อยละ 16.2 15.8 และร้อยละ 15.6 ตามลำดับ

นอกจากนั้นสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการวางแผนการศึกษา (The International Institute for Educational Planning: IIEP) โดย Harry Anthony Patrinos (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาลในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาในกลุ่มองค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) หันมาสนใจการศึกษาเอกชนมากขึ้น และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเรื่องการแปรรูปการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจากเดิมด้านอุปทานหรือสถานศึกษา (Supply-Side Financing) มาเป็นการให้อุดหนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน (Demand-Side Financing) เช่น การใช้บัตรแทนเงินเพื่อการศึกษา เนื่องจากพบว่า แนวทางในการให้เงินอุดหนุนด้านอุปสงค์หรือทางผู้เรียนนั้นเป็นสิ่งที่ดีในหลายด้าน ได้แก่ ด้านผู้รับบริการเป็นการเพิ่มอำนาจ (Empowering) ในการเลือกสถานศึกษาแก่ผู้ปกครองและนักเรียน ในด้านสถานศึกษาทำให้อัตราการเข้าเรียนของนักเรียน (Student Enrollment) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มสูงขึ้น อัตราการการออกเรียนกลางคัน (Dropout) ลดลง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา เช่น ผู้ยากจน หรือชนกลุ่มน้อย เมื่อศึกษาในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผล พบว่า การให้อุดหนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน ช่วยลดต้นทุนของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา (Cost Effectiveness) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนดีขึ้น และผู้เรียนเลือกเรียนในสถานศึกษาเอกชนสูงขึ้น

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนเอกชนกรุงเทพ: ค่าใช้จ่ายของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมี

ความเห็นว่าการให้เงินอุดหนุนเป็นหลักการที่ดีและควรจะมีต่อไป และเห็นว่าค่าเล่าเรียนที่ได้รับอนุญาตให้เก็บได้ในปัจจุบันไม่เหมาะสม ควรได้รับการพิจารณาให้เก็บในอัตราที่สูงขึ้น

สุภมนัส ภากรพบ (2528) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2527 โดยแบ่งรายจ่ายดำเนินการของโรงเรียนออกเป็น 4 หมวดใหญ่ ได้แก่ 1. หมวดเงินเดือน 2. หมวดค่าจ้างประจำและค่าจ้างชั่วคราว 3. หมวดค่าใช้สอยและค่าอุปกรณ์ 4. หมวดค่าตอบแทน ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุน และรายจ่ายอื่น ๆ ผลจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนรัฐบาลมีต้นทุนรวมเฉลี่ยเป็น 3,747.37 บาท มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษามากกว่า โรงเรียนเอกชนซึ่งมีต้นทุนรวมเฉลี่ยเป็น 5,619.57 บาท

ศรินทิพย์ สิงห์อุสาหะ (2539) ได้ศึกษาการลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2535 – 2537 พบว่า การได้กำไรและขาดทุนของโรงเรียนเอกชนขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนและขนาดของโรงเรียน โรงเรียนเอกชนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยจะประสบปัญหาด้านการลงทุนทางการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ โรงเรียนเอกชนไม่สามารถดำรงกิจการอยู่ได้โดยอาศัยรายได้จากค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นเพียงอย่างเดียว ต้องอาศัยรายได้จากเงินอุดหนุน เงินบริจาค และรายได้จากกิจกรรมบางประเภท ในด้านปัญหาการลงทุนของโรงเรียนเอกชน ได้แก่ รายได้ไม่พอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539) ได้ศึกษาเรื่องอัตราผลตอบแทนของเศรษฐกิจจากการลงทุนการศึกษา พบว่า ค่าใช้จ่ายดำเนินการต่อผู้สำเร็จ 1 คน ต่อปีของโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา 6,695 บาท ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 5,194 บาท ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษา 8,124 บาท

กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2540) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาแยกตามระดับที่เปิดสอน พบว่า ค่าใช้จ่ายรวมของโรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ มีค่าใช้จ่ายสูงสุด 41,048.50 บาทต่อคนต่อปี รองลงไปเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วไป 17,505.60 บาท โรงเรียนที่เปิดสอนทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย 13,034.70 บาท และโรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะมัธยมศึกษาตอนต้น 12,123.15 บาท ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ร้อยละ 81.25 – 95.76 เป็นเงินงบประมาณ นอกจากนั้นเป็นเงินบำรุงการศึกษาร้อยละ 6.60 – 9.01 เงินบริจากร้อยละ 5.26 – 10.03 และเงินอุดหนุนร้อยละ 11.50 – 3.11 หากพิจารณาตามขนาด

โรงเรียนพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายสูงที่สุด 48,534.11 บาทต่อคนต่อปี โรงเรียนขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายต่ำสุด 10,583.06 บาท

สมาคมสหพันธ์โรงเรียนราษฎร์ (2542) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนระดับอนุบาลปีการศึกษา 2542 ซึ่งเป็นการศึกษาใน 2 มิติ คือ ศึกษาจากแบบจำลอง และศึกษาจากข้อเท็จจริงของโรงเรียนเอกชน จำนวน 10 โรงเรียน ผลจากการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายแบบจำลอง สูงกว่า การศึกษาจากข้อเท็จจริง โดยการศึกษาจากข้อเท็จจริง มีต้นทุนดำเนินการ (เงินเดือนค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย การซื้อบริการ สาธารณูปโภค วัสดุสิ้นเปลือง และทุนการศึกษา/ทุนสังคม) 19,608 บาท/ปี ต้นทุนทรัพย์สิน (ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ ยานพาหนะ) 4,981 บาท /ปี รวม 24,589 บาท /ปี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) (2542) ได้ดำเนินการศึกษาค่าใช้จ่ายรายบุคคลสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสุ่มตัวอย่างสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา จากโรงเรียนที่ได้คุณภาพมาตรฐาน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานของ สช. (2) โรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน และ (3) โรงเรียนที่ได้รับความนิยมจากผู้ปกครอง พบว่า มีค่าใช้จ่ายรายบุคคลจำแนกตามระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2539-2541 ในระดับก่อนประถมศึกษา 9,364 บาท/ปี ประถมศึกษา 13,401 บาท/ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 10,637 บาท/ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 16,681 บาท/ปี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546) ได้คำนวณค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนปีการศึกษา 2546 จากงบดำเนินงานทางตรงไม่รวมเงินเดือนบุคลากร เป็นรายบุคคลนักเรียนในแต่ละรายการ ดังนี้ ค่าวัสดุการศึกษา ค่าซ่อมครุภัณฑ์ ค่าซ่อมแซมสิ่งก่อสร้าง ค่าจ้างเหมาบริการ(ติดตั้ง ซ่อมแซมไฟฟ้า ประปา) ค่าวัสดุสำนักงาน (วัสดุโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น วัสดุเวชภัณฑ์ ค่าวัสดุการศึกษา (ค่านั่งสือแบบเรียน ค่าวัสดุกีฬา ค่าวัสดุฝึกทักษะ ค่านั่งสือห้องสมุด ค่าวัสดุคอมพิวเตอร์ ค่าวัสดุสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตร ค่าใช้จ่ายในการจัดแข่งขันกีฬา ค่าพาหนะนักเรียนไปสถานพยาบาล ค่าวัสดุดำเนินกิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอน ค่าเครื่องเขียน (สมุด-ดินสอ) และค่าสาธารณูปโภค รวม 1,200บาท /คนปี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546) ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา พบว่า มีค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัวนักเรียน ในระดับก่อนประถมศึกษาเท่ากับ 7,977 บาท/ปี ประถมศึกษา 7,965 บาท/ปี

มัธยมศึกษาตอนต้น 8,827 บาท/ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 9,725 บาท/ปี มีค่าใช้จ่ายลงทุน (ไม่รวมค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง)เฉลี่ยต่อหัวนักเรียน ในระดับก่อนประถมศึกษาเท่ากับ 140 บาท/ปี ประถมศึกษา 160 บาท/ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 186 บาท/ปีและมัธยมศึกษาตอนปลาย 181 บาท/ปี รวมค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัวในระดับก่อนประถมศึกษาเท่ากับ 8,117 บาท/ปี ประถมศึกษา 8,125 บาท/ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 9,013 บาท/ปีและมัธยมศึกษาตอนปลาย 9,906 บาท/ปี เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนภาครัฐ (เฉพาะงบดำเนินการ) ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติคำนวณไว้ คือ ค่าใช้จ่ายในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา 9,000 บาท/ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 10,000 บาท/ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 10,900 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายดำเนินการของโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งกรมสามัญศึกษาข้อมูลโรงเรียนเอกชนในสังกัด (2545) พบว่า ค่าใช้จ่ายดำเนินการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 11,176 บาท/ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 12,812 บาท / ปี แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาโดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวต่ำกว่าโรงเรียนภาครัฐ ซึ่งน่าจะเป็นผลของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูง ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาที่ต่ำกว่าโรงเรียนภาครัฐ มิได้แสดงว่าคุณภาพนักเรียนโรงเรียนเอกชนด้อยกว่าโรงเรียนรัฐ เพราะจากการประเมินคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการ ปีการศึกษา 2545 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศและสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนภาครัฐ (ยกเว้นนักเรียนในโรงเรียนสาธิตของทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏ) ทุกรายวิชาที่ประเมินคือ รายวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาที่ประเมินคือ รายวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ทำการศึกษารายงานการวิจัย สูตรการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษารูปแบบใหม่ พบว่า เงินอุดหนุนรายหัวสำหรับสถานศึกษา ต่างกันตามระดับชั้นและหน่วยงานที่สถานศึกษาเหล่านั้นสังกัด ระบบการบริหารงบประมาณปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลให้เกิดความเสมอภาคและไม่พอเพียง ความด้อยประสิทธิภาพเกิดจากการที่โรงเรียนในระดับเดียวกันได้รับงบประมาณต่างกัน นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายดำเนินการต่อหัว และอัตราส่วนครูต่อนักเรียนของโรงเรียนขนาดใกล้เคียงกันยังต่างกัน เช่น ในสถานศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาของรัฐบาลสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีนักเรียนอยู่ 100-120 คน งบดำเนินการต่อหัวอยู่ระหว่าง 7,029 ถึง 37,070 บาทและอัตราส่วนครูต่อนักเรียน อยู่ระหว่าง 1:13 ถึง 1:36 คน นอกจากนั้นการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนในส่วนภูมิภาค

โดยเฉพาะโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา มีลักษณะถดถอยกล่าวคือ ค่าใช้จ่ายต่อหัวในจังหวัดที่ยากจนกว่าจะต่ำกว่าโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ภาคการศึกษาเป็นภาคที่ใช้แรงงานเป็นสัดส่วนสูงเงินเดือนครูจึงมีสัดส่วนมากกว่าค่าใช้จ่ายส่วนอื่นทางการศึกษา โดยเฉลี่ยแล้วอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นเงินเดือนต่างกันตามระดับของการศึกษาและสังกัด ที่สูงสุดคือ โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต่ำสุดคือ โรงเรียนเอกชน การจัดสรรและใช้บุคลากรครูอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงแรงจูงใจในการทำงานของครู เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลถึงประสิทธิภาพในระบบการศึกษา ดังนั้นเงินเดือนครูควรรวมอยู่ในกรอบการคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัวเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณสู่สถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และวิเคราะห์ว่ากรอบการจัดสรรงบประมาณปัจจุบันไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างของค่าใช้จ่ายที่เป็นผลมาจากขนาดของสถานศึกษา หรือที่ตั้งของสถานศึกษา นอกจากนี้การจัดสรรงบประมาณต่อหัวให้โรงเรียนในปัจจุบันยังครอบคลุมเฉพาะถึงค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เงินเดือน โดยคิดเป็นอัตราคงที่ต่างไปตามระดับการศึกษา การจัดสรรงบประมาณลักษณะนี้ไม่ทำให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา นอกเหนือจากงบประมาณพื้นฐานต่อหัวที่เท่ากันที่จัดสรรให้กับทุกโรงเรียนในระดับการศึกษาเดียวกันแล้ว ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีฐานะยากจน นักเรียนพิการ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ยากจนเพื่อให้เกิดความเสมอภาค นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนใหญ่เนื่องจากไม่ได้รับประโยชน์จาก

สำนักงบประมาณ (2550) ทำการศึกษาเกี่ยวกับงบประมาณทางด้านค่าใช้จ่ายในการจัดการขั้นพื้นฐาน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้ส่วนราชการที่เป็นสถานศึกษาของรัฐโดยตรง (Supply-Side Financing) เป็นเงินทั้งสิ้น 196,504,665,504 บาท โดยมีจำนวนนักเรียน 12,479,281 คน เฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 15,746 บาท/คน โดยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัวต่ำสุด 12,606 บาท/คน/ปี รองลงมาได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา 15,949, มัธยมศึกษาตอนต้น 16,140 และประถมศึกษา 17,403 บาท/คน/ปี ตามลำดับ สำหรับค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองรับผิดชอบทั้งสิ้น 43,688,847,450 บาท เฉลี่ยต่อหัว 3,501 บาท/คน รวมค่าเฉลี่ยต่อหัวสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น 19,247 บาท (ภาครัฐ 15,746 บาท + ผู้ปกครอง 3,501 บาท) คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยต่อหัวภาครัฐ : ผู้ปกครอง เท่ากับ 81.8 : 18.2 ระดับการศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวจากภาครัฐต่อผู้ปกครองมากที่สุดคือ ระดับประถมศึกษา ในขณะที่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพมีเฉลี่ยต่อหัวจากภาครัฐต่อผู้ปกครองน้อยที่สุดคือ 71 : 29

สมชัย ฤชุพันธุ์และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัยโครงการระบบการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัญหาของระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยไม่ได้อยู่ที่ขนาดของการระดมทุน (Financing) แต่เกิดจากการบริหารจัดการการศึกษา ทั้งในมิติของเครื่องมือที่เลือกใช้ การบริหารจัดการโรงเรียน การแบ่งความรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมจากท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ ได้วิเคราะห์ถึงเครื่องมือและแนวคิดที่เหมาะสมในการระดมทุนเพื่อการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทย ได้แก่ (1) การแบ่งรับภาระของการศึกษาระหว่างรัฐและผู้เรียนนั้น รัฐยังคงต้องมีบทบาทหลักในการสนับสนุนการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน รัฐบาลควรเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายหลักในการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านระบบการระดมทุนด้านอุปสงค์ เพื่อสร้างความเป็นธรรมในแนวนอน (Horizontal equity) รวมทั้งการสนับสนุนด้านอุปทาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนที่มีอยู่ให้ลดลง ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็นผู้แบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงบริการการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส/ยากจน เพื่อเพิ่มความเป็นธรรมในแนวตั้ง (Vertical equity) (2) ด้านความสมดุลของการใช้เครื่องมือระดมทุน (Financing) นั้น การเพิ่มบทบาทของการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อสร้างความตระหนักแก่ผู้รับบริการถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น โดยเป็นการให้แบบเสมอภาคและเท่าเทียมตามกำลังงบประมาณที่มี และควรให้เปล่าแก่ผู้เรียน รวมทั้งการให้เงินอุดหนุนแบบเฉพาะเจาะจงแก่ผู้มีฐานะยากจน เพื่อสร้างความเป็นธรรมในแนวตั้ง แต่ขณะเดียวกันต้องไม่สร้างภาระทางการคลังมากเกินไป ขณะที่การสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) ต้องเน้นการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและบุคลากร รวมทั้งการลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระหว่างสถานศึกษาให้มีคุณภาพใกล้เคียงกันมากขึ้น เพื่อเสริมสร้าง ความเป็นธรรมในแนวตั้ง แก่โรงเรียนที่มีระดับการพัฒนาและคุณภาพแตกต่างกัน (3) หากโครงสร้างประชากรมีแนวโน้มลดลงในอนาคต การเพิ่มการใช้การสนับสนุนด้านอุปสงค์ ควบคู่กับการลดจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนที่ด้อยคุณภาพ ด้อยประสิทธิภาพลง เพื่อโอนย้ายสู่โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ จะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด (4) ด้านการบริหารจัดการด้านการศึกษา นั้น ควรเน้นการแบ่งบทบาทที่ชัดเจน โดยส่วนกลางทำหน้าที่ดูแลด้านมาตรฐาน ขณะที่ท้องถิ่นต้องมีความรับผิดชอบในการดูแลด้านการบริหารจัดการ โดยต้องเน้นเรื่องประสิทธิภาพของการเรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ เพื่อให้กรอบแนวคิดดังกล่าว มีความสมบูรณ์และนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงได้นำเสนอแนวคิดการวาง

ระบบการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การปรับปรุงโครงสร้างระบบการเงินเพื่อการศึกษา (Structural Adjustment) การจัดหาแหล่งรายได้ (Source of Funds) การวางกรอบการใช้เงิน และการทำแผนการเปลี่ยนผ่าน (Phasing Plan)

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์และคณะ (2551) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัย แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) ที่เป็นกรณีศึกษา 4 แห่ง ในจังหวัดราชบุรีและสมุทรปราการ พบว่า สภาพปัญหาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาเอกชน (1) ด้านงบประมาณ สถานศึกษาเอกชนที่รับงบประมาณจากรัฐ ร้อยละ 53.85 ระบุว่า ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ และเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆตามระเบียบได้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ร้อยละ 23.29 (2) ด้านวิชาการ ดำเนินการน้อยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การนิเทศกับสถานศึกษาอื่นๆ ปัญหาสูงสุด ได้แก่ การประเมินหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา (3) ด้านบุคลากร มีปัญหาปานกลางในการสรรหาและบรรจุบุคลากรตามความต้องการ เนื่องจากลาออกเพื่อไปบรรจุเป็นพนักงานของรัฐ (4) ด้านบริหารงานทั่วไป ปัญหาคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนการรับนักเรียนระหว่างภาครัฐและเอกชน และการสร้างความสัมพันธ์ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (5) สภาพบริบทที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษา ได้แก่ การย้ายที่อยู่ของประชากรตามฤดูกาล การเปลี่ยนแปลงสังคมจากชนบทไปสู่สังคมเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ส่วนสภาพและปัญหาในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาเอกชน พบว่า (1) ด้านงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) มีการดำเนินการน้อยที่สุดในเรื่องการประสานแหล่งเงินทุนภาคเอกชนให้แก่สถานศึกษาเอกชนและไม่ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนพัฒนาด้านวิชาการ โดยมีปัญหาปานกลางในเรื่องการกำหนดอัตราเงินอุดหนุนที่ได้รับเรื่องความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ (2) ด้านวิชาการ สพท. และสช. ดำเนินการประสานส่งเสริมในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาในด้านการให้ความช่วยเหลือแนะนำ และการจัดเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) ด้านบุคลากร มีปัญหาระดับมากในเรื่องการสรรหาครูภาครัฐส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาเอกชนและการสนับสนุนช่วยเหลือครูสถานศึกษาเอกชนด้านสวัสดิการ (4) ด้านบริหารงานทั่วไป ระดับ สพท. มีปัญหาระดับปานกลางในเรื่องการให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาที่ส่งผลถึงสถานศึกษาเอกชน และการให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการรับนักเรียนกับ สพท. ระดับ สช. มีปัญหามากในการจัดเก็บภาษี และการจัดเก็บค่าสาธารณูปโภคในอัตราที่เหมาะสม

ตอนที่ 9 สรุปผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า เอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษาของประเทศไทยมาโดยตลอด โดยรัฐให้ความสำคัญกับการศึกษาเอกชนด้วยดีเสมอมา เช่น ให้การอุดหนุนด้านการเงินเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียน สื้อและอุปกรณ์การเรียนการสอน กองทุนดอกเบี้ยต่ำ และสิทธิประโยชน์ด้านภาษีสวัสดิการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังให้การอุดหนุนค่าก่อสร้าง/ซ่อมแซมอาคารเรียนอาคารประกอบแก่โรงเรียนเอกชนการกุศล แต่ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาปรากฏว่าโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ เพราะมีรายได้คงที่จากค่าธรรมเนียมการเรียนเท่านั้น จึงไม่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพได้ ส่งผลกระทบให้ครูที่สอนในโรงเรียนเอกชนได้รับเงินเดือนค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับข้าราชการครูในโรงเรียนรัฐบาลหรือครูเอกชน

ในระหว่างที่ผ่านมาภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย และมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จากสถิติการศึกษาปี 2551 พบว่าภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงร้อยละ 18-20 โดยคงสัดส่วนดังกล่าวตลอดช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาร้อยละ 34 ระดับประถมศึกษาร้อยละ 21 สำหรับระดับมัธยมศึกษา สัดส่วนการจัดการศึกษาของเอกชนต่ำกว่าระดับอื่น คือประมาณร้อยละ 14 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประมาณร้อยละ 12 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และเป็นที่น่าสังเกตว่าในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ สัดส่วนร่วมกันรับภาระการจัดการศึกษาของภาคเอกชนได้ลดลงอย่างมากจากร้อยละ 50 ในปี 2534 เหลือเพียงร้อยละ ร้อยละ 20 ในปี 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) และจากรายงานผลการประเมินการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชนพบว่า ในปี พ.ศ.2545 โรงเรียนเอกชนมีส่วนช่วยลดงบประมาณรัฐเป็นมูลค่า 22,508.10 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.43 ของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษารวม และคาดว่าในอนาคตอีก 10 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 2555 โรงเรียนเอกชนจะมีส่วนแบ่งเบาระยะของรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นมูลค่าสูงประมาณ 328,897.23 ล้านบาท (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547)

สำหรับการอุดหนุนด้านการเงินเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนแทนการอุดหนุนเป็นเงินสมทบเงินเดือนครูนั้นได้เริ่มมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2532 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2531 ซึ่งครั้งแรกให้การอุดหนุนในอัตราร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนภาครัฐ (เฉพาะงบดำเนินการ) ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลบังคับให้รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบัญญัติมาตรา 43 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับเปลี่ยนอัตราอุดหนุน นักเรียนโรงเรียนเอกชนทั่วไปตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสายสามัญและอาชีพ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 โดยอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐานในอัตราเดียวกับนักเรียนภาครัฐสมทบกับส่วนที่เป็นเงินเดือนครู ร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคลนักเรียนภาครัฐ และได้เพิ่มอัตราเงินอุดหนุนเป็นร้อยละ 70 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 แต่ยังไม่พอเพียงกับค่าดำเนินการเพื่อจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้ รัฐจึงอนุญาตให้โรงเรียนเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียนได้เป็นค่าธรรมเนียมอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นภาระค่าใช้จ่ายส่วนนี้จึงตกเป็นของผู้เรียน

จากบทบาทสำคัญที่ได้รับมอบจากรัฐ กอปรกับความไว้วางใจที่ประชาชนได้ให้ความเชื่อถือส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษาเอกชนอย่างต่อเนื่อง ล้วนส่งผลให้สถานศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หน่วยงานภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ มีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาทั้งในแง่ของการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงนั้น ดำเนินการใน 2 แนวทาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2546) คือแนวทางแรกเป็นการพัฒนาที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 46 “รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐาน และสามารถพึ่งตนเองได้” และในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 หมวด 5 มาตรา 64 ที่กล่าวถึง การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนโดย (1) จัดครูไปช่วยสอนในโรงเรียน (2) ให้อุปกรณ์การศึกษา (3) ให้เงินอุดหนุน (4) ให้เช่าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ (5) อุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่น และมาตรา 65 ได้กล่าวถึงการส่งเสริมและช่วยเหลือครูใหญ่และครู โดย (1) ให้การอบรมทางวิชาการ (2) ให้เงินสงเคราะห์ตามส่วนที่รัฐบาลจัดสรรเข้าในกองทุนสงเคราะห์ (3) ให้เงินสมทบเงินเดือนหรือค่าครองชีพ (4) ส่งเสริมและช่วยเหลือด้วยประการอื่น ในส่วนแนวทางหลังเป็นการพัฒนาในส่วนขององค์กรเอกชนเอง ในรูปของการพัฒนาตนเองด้านการบริหารจัดการศึกษา การเร่งรัดคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา การปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อการแข่งขันและความอยู่รอด การศึกษาข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือ การสนับสนุนของรัฐ เพื่อนำมาวางแผนการพัฒนาสถานศึกษาที่มีอยู่เดิม รวมทั้งการขยายกิจการและหรือผู้ที่สนใจลงทุนทางการศึกษา

รุ่ง แก้วแดง กล่าวถึงปัญหาการจัดการศึกษาของเอกชนว่า การจัดการศึกษาส่วนใหญ่รัฐจะยังเป็นผู้ดำเนินการเองกว่า 80% การจัดการศึกษาของภาครัฐจะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับการจัดการศึกษาของเอกชน และหาวิธีถึงแผนการลดสัดส่วนการจัดการศึกษาของภาครัฐ และเพิ่มสัดส่วนของเอกชน ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง เพราะที่ผ่านมาเคยมีความตกลงสัดส่วนการรับนักเรียนระหว่างภาครัฐและเอกชน (กรุงเทพฯธุรกิจ, 20 ตุลาคม 2548)

ปัจจุบันเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของรัฐ และเพื่อส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น รัฐจึงมีนโยบายตามมติคณะรัฐมนตรี 5 มกราคม 2553 ที่จะให้การศึกษาศึกษาเอกชนเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นจากเดิมร้อยละ 18 เป็น 35 ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และกระทรวงศึกษาธิการกำลังเร่งจัดทำยุทธศาสตร์ต่าง ๆ โดยมีการศึกษาอย่างเป็นระบบและหารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับระบบการอุดหนุนการศึกษาเอกชนที่เหมาะสมและเป็นธรรมเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ

จากการศึกษารูปแบบการสนับสนุนจากรัฐด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนในต่างประเทศ พบว่า การศึกษาเอกชนนับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาของนานาประเทศ การศึกษาเอกชนในต่างประเทศมีความเหมือนและมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ทั้งด้านการพัฒนาการ ความหมายและประเภทของการศึกษา โดยระดับของความเหมือนและความแตกต่างกันของการศึกษาเอกชนขึ้นอยู่กับนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนของแต่ละประเทศ เนื่องจากความจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณของประเทศทำให้ประเทศส่วนใหญ่หันมาแสวงหาวิธีการบริหารทรัพยากรและงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านการศึกษา รัฐบาลในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังหันมาสนใจการศึกษาเอกชนมากขึ้น และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเรื่อง การแปรรูปการศึกษา และการใช้บัตรแทนเงินเพื่อการศึกษา

IIEP ได้ดำเนินโครงการวิจัยเปรียบเทียบการศึกษาเอกชนในประเทศต่าง ๆ โดยศึกษาเรื่องการศึกษาเอกชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว มีข้อค้นพบในรูปแบบการสนับสนุนและสาระที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของประเทศ รวมทั้งอาจนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการศึกษาเอกชนในประเทศไทย เป็นประโยชน์ต่อองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนของประเทศไทย ตลอดจนผู้ที่สนใจด้านการศึกษาเอกชนในการนำข้อมูลและข้อค้นพบไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญยิ่ง ผู้วิจัยจึงพิจารณาเห็นว่า การศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็น การประมวลข้อมูลเสนอแนะเชิงนโยบายแก่ทุกฝ่ายในการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น จะเป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐด้านการศึกษา อันจะนำไปสู่ความเข้าใจระหว่างรัฐและเอกชนให้ชัดเจนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการส่งเสริม สนับสนุนที่เหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และหลักการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับวิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ
- ขั้นตอนที่ 3 การร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบและประเมินรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Judgments)
- ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยจากเอกสารต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยการศึกษ วิเคราะห์และสังเคราะห์ เอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในด้านแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ประวัติและบทบาทการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน
2. กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน
4. การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ
5. สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน
6. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
7. แนวคิด/หลักการ ที่เกี่ยวกับงบประมาณการศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพและปัญหาการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ประกอบด้วยการศึกษาจาก 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาจากเอกสารและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยสำหรับขั้นตอนการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ มีกระบวนการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับเงินอุดหนุนจากรัฐ และเปิดสอนในปีการศึกษา 2551 (1 พฤษภาคม 2551-30 เมษายน 2551) จำนวน 2,587 โรงเรียน (ไม่รวมสถานศึกษาเอกชนการกุศลและโรงเรียนนานาชาติ) จำแนกเป็น

1) ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน	จำนวน	2,587	คน
2) ครูสถานศึกษาเอกชน	จำนวน	114,152	คน
3) ผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน	จำนวน	2,002,141	คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน	จำนวน	353	คน
2) ครูสถานศึกษาเอกชน	จำนวน	706	คน
3) ผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน	จำนวน	706	คน

2.2.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ประกอบด้วย วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ให้ครอบคลุมใน 5 ภูมิภาค (ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อกำหนดสัดส่วนของโรงเรียนในแต่ละขนาด โดยพิจารณาจาก ขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เกณฑ์การจำแนกตามขนาดสถานศึกษา และตามระดับการศึกษาที่เปิดสอน ในปีการศึกษา 2551 ดังนี้

- (1) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เป็น สถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่
- (2) จำแนกตามระดับการศึกษาที่เปิดสอน เป็น สถานศึกษาประเภทสามัญศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งเพียงระดับเดียว และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาหลายระดับในสถานศึกษาเดียวกัน โดยใช้หลักเกณฑ์ตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 เกณฑ์การจำแนกขนาดสถานศึกษาเอกชนตามระดับการศึกษาที่เปิดสอน

ระดับการศึกษาที่เปิดสอน	จำนวนนักเรียน		
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ก่อนประถมศึกษา	≤ 120	121-240	> 240
ประถมศึกษา	≤ 270	271-540	> 540
มัธยมศึกษา	≤ 300	301-600	> 600
ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา	≤ 390	391-780	> 780
ก่อนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	≤ 420	421-840	> 840
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	≤ 570	571-1,140	> 1,140
ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	≤ 690	691-1,380	> 1,380

ที่มา: กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

หมายเหตุ: 1. การกำหนดขนาดของสถานศึกษาสัมพันธ์กับความจุสูงสุดของห้องเรียนมาตรฐาน คือ

ก่อนประถมศึกษา ห้องละ 40 คน ประถมศึกษา ห้องละ 45 คน มัธยมศึกษา ห้องละ 50 คน

2. สถานศึกษาประเภทสามัญศึกษา

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับเดียว ชั้นปีละ 1 ห้องเรียน จัดเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับเดียว ชั้นปีละ 2 ห้องเรียน จัดเป็นสถานศึกษาขนาดกลาง

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับเดียว ชั้นปีละ > 2 ห้องเรียน จัดเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาหลายระดับ ใช้หลักการเดียวกัน

2. การกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 กรอบการศึกษาสภาพและปัญหาการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ การสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน และไม่เป็นตัวเงิน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548; สำนักงานประมาณ, 2548, 2550) โดยการสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษา โดยให้เป็นเงินอุดหนุนมายังสถานศึกษาและนักเรียน ครอบคลุมในส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุน ได้แก่ (1) การสนับสนุนงบดำเนินการ (Operation Expenditures) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ด้านรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ทั้งในส่วนงบบุคลากร (เงินเดือน ค่าจ้างและค่าตอบแทน เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าครองชีพ เงินค่าเช่าบ้าน ค่าพาหนะ ค่ารักษาพยาบาล เงินช่วยเหลือ เงิน

บำเหน็จบำนาญ) และงบนอกเหนือบุคลากร (ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค และค่าใช้สอย เช่น ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา) (2) การสนับสนุนงบลงทุน (Investment Expenditures) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการลงทุน ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน ค่าที่ดิน ค่าสิ่งก่อสร้างและการลงทุนด้านอื่นๆ ส่วนการสนับสนุนการให้ในรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ได้แก่ (1) การสนับสนุนด้านวิชาการ (Academic Expenditures) การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา การพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ การส่งเสริม สนับสนุน การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรเอกชน การให้สิทธิและทุนในการศึกษาต่อ การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา และ(2) การสนับสนุนด้านอื่นๆ คือ ด้านบริหารงานทั่วไป เช่น การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา และ ด้านบุคลากร เช่น การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร เป็นต้น

2.2 กรอบการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา จำแนกตาม ขนาดและระดับการศึกษาที่สถานศึกษาจัดการเรียนการสอน จำแนกตามกรอบการสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน และไม่เป็นตัวเงิน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548; สำนักงานประมาณ, 2548, 2550) เช่นเดียวกับข้อ 2.1

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ โดยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ครูสถานศึกษาเอกชนและผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน ในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยนำข้อค้นพบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 จัดทำร่างแบบสอบถามและรายการข้อคำถามแต่ละประเด็น โดยจำแนกเป็น 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จำแนกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบเติมคำ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

แบบสอบถามในด้านต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ได้แก่ ที่ตั้ง จำนวนห้องเรียน จำนวนนักเรียน จำนวนครูที่ทำการสอนในแต่ละระดับการศึกษา และงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดยเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติจริงและระดับที่ควรปฏิบัติของการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีค่าตัวเลขที่เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง - รายการนั้นมีการ**ปฏิบัติจริงเป็นปกติ สม่าเสมอ** หรือ 81-100 %
 - คิดว่ารายการนั้นเป็นปัญหา**สำคัญจำเป็น**ต่อการสนับสนุนโรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาก และต้องปฏิบัติ
- 4 หมายถึง - รายการนั้นมีการ**ปฏิบัติจริงเป็นส่วนใหญ** หรือ 61-80 %
 - คิดว่ารายการนั้นเป็นปัญหา**สำคัญและต้องจัดสรรเวลา**ในการปฏิบัติแต่ไม่

เร่งด่วน

- 3 หมายถึง - รายการนั้นมีการ**ปฏิบัติจริงเป็นครั้งคราว** หรือ 41-60 %
 - คิดว่ารายการนั้น**ควรปฏิบัติหากมีเวลา**
- 2 หมายถึง - รายการนั้นมีการ**ปฏิบัติจริงน้อย** หรือ 21-40%
 - คิดว่ารายการนั้นจะ**ปฏิบัติหรือไม่ก็ได้**
- 1 หมายถึง - รายการนั้นมีการ**ปฏิบัติจริงน้อยมากหรือไม่ได้ปฏิบัติ** หรือน้อยกว่า 20 %
 - คิดว่ารายการนั้น**ไม่ควรปฏิบัติ**

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบเติมคำ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ ค่าใช้จ่ายลงทุน และด้านวิชาการ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครูสถานศึกษาเอกชน จำแนกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและโรงเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการสนับสนุนของรัฐแก่ครูโรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่ครูโรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลักษณะแบบสอบถามคล้ายกับฉบับที่ 1

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน จำแนกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามและค่าธรรมเนียมการศึกษาของนักเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบเติมคำ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านต่างๆ ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส อายุ อาชีพ รายได้ ความสัมพันธ์กับนักเรียน จำนวนบุตร-หลานและระดับการศึกษาของนักเรียน ข้อมูลค่าธรรมเนียมการศึกษาของนักเรียน และข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ได้แก่ ที่ตั้ง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดยเปรียบเทียบระดับความเหมาะสมของการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีค่าตัวเลขที่เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง - รายการนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง - รายการนั้นมีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง - รายการนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง - รายการนั้นมีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง - รายการนั้นมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไว้ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามตามกรอบที่ได้กำหนดไว้และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4.2 นำข้อคำถามที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน (รายนามและหลักเกณฑ์การพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในภาคผนวก) เพื่อพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด เป็นเป้าหมาย โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน คือ การค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) แล้วพิจารณาข้อที่มีค่า $IOC \geq 0.50$ เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย (ศิริชัย กาญจนวสี, 2541)

4.3 นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขอีกครั้ง

4.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองของสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด นำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของ Cronbach' Alpha ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .975

4.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปเก็บข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและการส่งทางไปรษณีย์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

5.1 ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม โดยแนบของเปล่าที่ติดแสตมป์ไปรษณีย์ด่วน (EMS) แล้วไปพร้อมกับแบบสอบถาม เพื่ออำนวยความสะดวกและความรวดเร็ว ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนมาภายใน 15 วันหลังจากได้รับแบบสอบถาม

5.2 ผู้วิจัยตรวจนับแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับกลับคืนมาทางโทรศัพท์และโทรสารหลังจากได้รับข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และครบถ้วนก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS/PC ทางคอมพิวเตอร์ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และโรงเรียน โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.2.1 โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง ประเด็นในข้อนั้นมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง ประเด็นในข้อนั้นมีการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง ประเด็นในข้อนั้นมีการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง ประเด็นในข้อนั้นมีการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง ประเด็นในข้อนั้นมีการปฏิบัติมากที่สุด

6.2.2 การใช้สถิติอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าเฉลี่ย (t-test) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการปฏิบัติจริงและสภาพที่ควรปฏิบัติในการสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

6.3 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ

ขั้นตอนที่ 3 การร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นไปได้

ขั้นตอนการร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และผลที่ได้จากการสังเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 และ 2 โดยดำเนินการดังนี้

- นำผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและต่างประเทศ ผลการศึกษาสภาพปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาวิเคราะห์สาระสำคัญเพื่อกำหนดกรอบการร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- สังเคราะห์สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ องค์ประกอบของรูปแบบ แนวทางการนำรูปแบบไปใช้และปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้

- ผู้วิจัยร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นไปได้ แล้วนำข้อมูลปรึกษาและหาข้อสรุปร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

4. ดำเนินการแก้ไขและการปรับปรุงเพื่อพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษา เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามผลการพิจารณาและให้ความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบและประเมินรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Judgments)

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้เพื่อตรวจสอบและประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Judgments) ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ร่วมกันพิจารณาถึงความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ รวมถึงให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขั้นตอนนี้มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน เพื่อเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 15 ท่านโดยจำแนกเป็น 5 กลุ่ม คือ

4.1.1 นักวิชาการด้านบริหารการศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

- เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา เศรษฐศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ในการสอนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ
- เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน / การบริหารสถานศึกษาเอกชน หรือ
- เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทและมีผลงานทางวิชาการ หรือ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนจากรัฐ ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน

4.1.2 ผู้กำหนดนโยบายการศึกษาเอกชน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4.1.3 ผู้บริหารสมาคมที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา ได้แก่ สภาการศึกษาเอกชน สมาพันธ์โรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย สมาคมอนุบาลเอกชนแห่งประเทศไทย

4.1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา

4.1.5 ผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน

4.2 ผู้วิจัยทำหน้าที่เชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมสัมมนา ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการประชุมสัมมนาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันพิจารณาถึงความตรวจสอบและประเมินรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความเป็นไปได้

4.4 ผู้วิจัยประมวลข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการร่วมอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนจากรัฐด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้และสรุปผลการประชุมสัมมนา

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เป็นขั้นตอนที่นำผลที่ได้จากการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิมาดำเนินการดังนี้

5.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากขั้นตอนที่ 4 มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

5.2 ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขและการปรับปรุงรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสังเคราะห์ ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

5.3 ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและให้ความเห็น

5.4 ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขและการปรับปรุงการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามผลการพิจารณาและให้ความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

5.5 ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์และเสนอคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ต่อไป

สรุปขั้นตอนการวิจัย การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนจากรัฐด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 ขั้นตอนการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปัจจุบัน
- ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การสนับสนุนสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐและเอกชนมี 2 ด้าน คือ การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) และการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) แต่การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เท่าเทียมและไม่เสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ กล่าวคือ

1. สถานศึกษาของรัฐ ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการดำเนินงานจากรัฐบาล โดยงบประมาณถูกจัดสรรโดยตรงจากหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งหน่วยงานในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้รับการสนับสนุนทั้งงบดำเนินการและงบลงทุน แบ่งได้เป็น 4 ส่วนหลักๆ คือ (1) เงินอุดหนุนรายบุคคล จำแนกเป็น 3 รายการคือ เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายบุคคล) เงินอุดหนุนค่าอาหาร สำหรับนักเรียนประจำพักนอน และเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจน (2) เงินเดือนและค่าจ้าง ซึ่งได้รับจัดสรรตามจำนวนและอัตราเงินเดือนข้าราชการของแต่ละสถานศึกษา โดยการปรับเพิ่ม/ลด จะเป็นไปตามกรอบอัตรากำลังข้าราชการและการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ โดยกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง จะเป็นผู้โอนเงินเดือนของข้าราชการแต่ละรายเข้าบัญชีของข้าราชการโดยตรง โดยไม่ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด (3) งบลงทุน เป็นเงินงบประมาณที่ใช้สำหรับจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมไปถึงรายจ่ายเพื่อประกอบดูแล ต่อเติม หรือปรับปรุงที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างที่มีวงเงินเกินกว่า 50,000 บาท เช่น ค่าจัด

สวน ค่าถมที่ดิน ค่าทำถนน รั้ว สะพาน บ่อน้ำ ฯลฯ (4) งบโครงการพิเศษของกระทรวง เป็นเงินงบประมาณที่ใช้สำหรับทำโครงการที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายโดยปกติ

2. สถานศึกษาเอกชนได้รับการสนับสนุนจากรัฐเฉพาะค่าใช้จ่ายดำเนินการ เป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ในรูปเงินอุดหนุนรายบุคคล (Flat Grant) ซึ่งไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และไม่เท่าเทียมกับการจัดสรรให้กับสถานศึกษาของรัฐ เนื่องจากสถานศึกษาเอกชนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเพียงร้อยละ 70 ของค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งคำนวณ โดย สกศ. ตั้งแต่ปี 2545 รัฐจึงอนุญาตให้เก็บเงินค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นจากผู้ปกครอง ตามอัตราที่กำหนด สำหรับเงินเดือนครูเอกชนได้รับจัดสรรรวมกับเงินอุดหนุนรายบุคคลโดยคำนวณตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียน แต่ครูในสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง ค่าครองชีพ/เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว และเงินเพิ่มวุฒิ สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลดังเช่นครูในสถานศึกษาของรัฐ สำหรับการสนับสนุนการลงทุน รัฐสนับสนุนให้เฉพาะค่าครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน ครุภัณฑ์สำนักงาน แต่ไม่สนับสนุนในส่วนค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง มีเพียงการให้กู้เงินจากกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งมีจำกัดและไม่พอเพียงต่อความต้องการของสถานศึกษาเอกชน

ในส่วนการสนับสนุนด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาบุคลากร การนิเทศ พบว่า ครูและบุคลากรของสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐ เนื่องจาก โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการเป็นอุปสรรค (สถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักปลัด ในขณะที่สถานศึกษาของรัฐสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

รายละเอียดการสนับสนุนสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐและเอกชน แสดงดังตารางที่ 10

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2552)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐ	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน
1. การให้เป็นเงิน (In Cash)		
1.1 งบดำเนินการ (Operation Expenditures)		
<p>1.1.1 ค่าใช้จ่ายพื้นฐานในการจัดการศึกษา</p> <p>คือ ค่าใช้จ่ายจริงสำหรับผู้เรียนทุกคน และค่าใช้จ่ายของสถานศึกษา ประกอบด้วย ค่าวัสดุครุภัณฑ์ การศึกษา และค่าวัสดุครุภัณฑ์ สำนักงาน ค่าซ่อมแซม ค่าสาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นต้น เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านผู้เรียน ผู้สอนและการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้ดำรงคุณภาพขั้นต่ำที่จำเป็นตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.</p>	<p>รัฐจัดสรรให้ในรูปของเงินอุดหนุนรายบุคคล เป็น ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน (Flat Grant) สำหรับสถานศึกษาให้เท่ากันทุกสถานศึกษาในระดับชั้นเรียนเดียวกัน มีรายละเอียด ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับก่อนประถมศึกษา คนละ 1,700 บาท /คน/ปี - ระดับประถมศึกษา คนละ 1,900 บาท /คน/ปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คนละ 3,500 บาท /คน/ปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คนละ 3,800 บาท /คน/ปี <p>ได้รับเงินอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่ยากจน พิการ หรือมีความสามารถพิเศษ</p>	<p>รัฐจัดสรรให้ในรูปของเงินอุดหนุนรายบุคคล เป็น ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน (Flat Grant) เหมือนสถานศึกษาของรัฐ แต่ไม่ได้รับการลดหย่อนอัตราค่าบริการสาธารณูปโภค ภาษีโรงเรือน และที่ดินเหมือนสถานศึกษาของรัฐ</p> <p>เงินอุดหนุนรายบุคคลที่รัฐจัดสรรให้ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการศึกษา โดยการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลรวมเงินเดือนครูในสถานศึกษาเอกชนยังไม่เท่าเทียมกับการจัดสรรให้กับสถานศึกษาของรัฐ เนื่องจากสถานศึกษาเอกชนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเพียงร้อยละ 70 ของค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งคำนวณ โดย สกศ.ตั้งแต่ปี 2545 รัฐจึงอนุญาตให้เก็บเงินค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นจากผู้ปกครอง ตามอัตราที่กำหนด รายละเอียดดังตาราง</p>

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน				
	การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐ		การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน		
1.1.3 ค่าใช้จ่ายของผู้เรียน					
(1) ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	ได้รับตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ เท่ากันทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน โดยมีอัตราแตกต่างตามระดับการศึกษา รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้				
	รายการ	หนังสือแบบเรียนต่อปี	อุปกรณ์การเรียน ต่อภาคเรียน	เครื่องแบบนักเรียน คนละ 2 ชุด ต่อปี	กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ต่อภาคเรียน
	อนุบาล 1-3	200.00	100.00	300.00	215.00
	ประถมศึกษาปีที่ 1	483.20	195.00	360.00	240.00
	ประถมศึกษาปีที่ 2	347.20	195.00	360.00	240.00
	ประถมศึกษาปีที่ 3	365.60	195.00	360.00	240.00
	ประถมศึกษาปีที่ 4	580.00	195.00	360.00	240.00
	ประถมศึกษาปีที่ 5	424.00	195.00	360.00	240.00
	ประถมศึกษาปีที่ 6	496.00	195.00	360.00	240.00
	มัธยมศึกษาปีที่ 1	739.20	210.00	450.00	440.00
	มัธยมศึกษาปีที่ 2	564.80	210.00	450.00	440.00
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	560.00	210.00	450.00	440.00

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐ	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน
(2) เงินอุดหนุนค่าอาหารกลางวันนักเรียน	ให้นักเรียนทุกคนอัตราคนละ 13 บาทต่อวัน จำนวน 200 วันต่อ ปี	อุดหนุนให้เฉพาะนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการและขาดแคลนอาหารกลางวัน ในอัตราเดียวกับ สถานศึกษาของรัฐ อัตราคนละ 13 บาทต่อวัน จำนวน 200 วัน ต่อ ปี
(3) เงินอุดหนุนค่าอาหารเสริม (นม) นักเรียน	จัดสรรให้นักเรียนชั้นอนุบาล ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำงบประมาณด้านรายรับ - รายจ่าย จากเงินอุดหนุนทั่วไป รายการค่าอาหารกลางวัน และค่าอาหารเสริม (นม) จำนวน 264 วัน (เปิดเทอม 200 วัน ปิดเทอม 64 วัน)	เริ่มให้ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2552 ให้เฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 อัตราคนละ 7 บาทต่อวัน จำนวน 25 วัน ตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม 2552 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2552
1.1.4 งบบุคลากร		
(1) เงินเดือนครู	ได้รับจัดสรรตามจำนวนและอัตราเงินเดือนข้าราชการของแต่ละสถานศึกษา การปรับเพิ่ม/ลด ตามกรอบอัตรากำลัง ข้าราชการและการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ โดยกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง โอนเงินเดือนเข้าบัญชีข้าราชการโดยตรงไม่ผ่านต้นสังกัด	ได้รับจัดสรรเงินเดือนครู โดยคำนวณตามอัตราส่วนต่อนักเรียน ให้มายังสถานศึกษาพร้อมเงินอุดหนุนรายบุคคล - ระดับก่อนประถมศึกษา คนละ 4,196 บาท /คน/ปี - ระดับประถมศึกษา คนละ 4,196 บาท /คน/ปี (คำนวณจากอัตราส่วนครู : นักเรียน 1:25) - ระดับมัธยมศึกษา คนละ 5,247 บาท /คน/ปี (คำนวณจากอัตราส่วนครู : นักเรียน 1:20) - ครูเอกชนไม่มีอัตราระดับเงินเดือนเหมือนกับครูสถานศึกษาของรัฐ การพิจารณาปรับเพิ่มขึ้นเงินเดือนเป็นไปตามเกณฑ์ของแต่ละโรงเรียน

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐ	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน
(2) เงินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา	<p>ได้รับตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ.ที่ ศธ 0206.3/ว 25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548</p> <p>ร่างบัญชีอัตราเงินวิทยฐานะจำแนกเป็นเงินวิทยฐานะตำแหน่งครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา รวมถึงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ.กำหนด มีอัตราดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิทยฐานะชำนาญการ 3,500 บาท - วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ 5,600 บาท - วิทยฐานะเชี่ยวชาญ 9,900 บาท - วิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ 15,600 บาท 	ไม่มี
(3) เงินประจำตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษา	ได้รับตามพระราชบัญญัติเงินเดือนเงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547	ไม่มี
(4) เงินค่าครองชีพและบุคลากรทางการศึกษา	ผู้ที่ได้รับเงินเดือนและค่าครองชีพไม่เกิน 7,700-11,000 บาท ต่อเดือน จะได้รับปรับเพิ่มขึ้นแต่ละปีประมาณ 6% คิดเป็น 8,200-11,700 บาท	ไม่มี

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐ	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน
(5) เงินค่าเช่าบ้าน	ได้รับตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการพ.ศ. 2547 และ บัญชีอัตราค่าเช่าบ้านข้าราชการ	ไม่มี
(6) ค่าพาหนะเหมาจ่าย	ได้รับตามระเบียบสำนักงานประมาณ	ไม่มี
(7) ค่ารักษาพยาบาล	ได้รับตามระเบียบกรมบัญชีกลาง โดยสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลครอบคลุมทั้งตัวข้าราชการและครอบครัว	เบิกค่ารักษาพยาบาลได้เฉพาะตัว ไม่ครอบคลุมถึงครอบครัวปีละ 100,000 บาท โดยเบิกจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน
(8) เงินบำเหน็จบำนาญ	มีเงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ สิทธิประโยชน์ตามระเบียบ คือ 1. พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการพ.ศ.2494 (ปัจจุบันแก้ไขถึง ฉบับที่ 21 พ.ศ. 2546) 2. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง พ.ศ.2519 3. พระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. 2535 บำเหน็จ หมายความว่า เงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการมาซึ่งจ่ายครั้งเดียว (วิธีคิด เงินเดือนเดือนสุดท้าย x อายุราชการ) บำนาญ หมายความว่า เงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการมาซึ่งจ่ายเป็นรายเดือน (วิธีคิด เงินเดือนเดือนสุดท้าย x อายุราชการ/50) - กรณีรับราชการ ตั้งแต่ 1ปี – 10 ปี มีสิทธิได้รับเฉพาะบำเหน็จ - กรณีรับราชการตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป สามารถพิจารณาเลือกจะรับเป็นบำเหน็จ หรือบำนาญ	ไม่มี กองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน ซึ่งครูและสถานศึกษาสมทบเข้ากองทุนฯ ฝ่ายละ 3% ของเงินเดือน ส่วนรัฐสมทบ 6% (แต่รัฐค้างชำระเป็นเวลาหลายปีแล้ว เป็นจำนวนเงินกว่า 900 ล้านบาท) ในขณะนี้กองทุนมีเงินอยู่ประมาณ 1.2 หมื่นล้านบาท เพื่อนำเงินดังกล่าวมาใช้เป็นเงินทุนเลี้ยงชีพ (เมื่อเกษียณ/ลาออก) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ เช่น ค่าช่วยเหลือบุตร, ค่าการศึกษาบุตร, สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล การส่งเสริมการออมทรัพย์ และการจ่ายเงินสวัสดิการสงเคราะห์ กรณีประสบอันตรายเจ็บป่วย หรือเสียชีวิต

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐ	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน
(9) เงินช่วยเหลือ	ได้รับเงินช่วยเหลือ	ได้รับเงินช่วยเหลือจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน
- เงินช่วยเหลือการศึกษาของบุตร	ได้รับเงินช่วยเหลือตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร	เบิกจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน ตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด
- เงินช่วยเหลือบุตร	ค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลจ่ายเพื่อเป็นสวัสดิการช่วยเหลือบุตรของข้าราชการ โดยจ่ายให้แก่ข้าราชการที่มีบุตร ตามระเบียบและอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับบุตรคนที่ 1 – คนที่ 3 จนบุตรอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ อัตราคนละ 50 บาท/เดือน (ปีละ 600 บาท/คน)	เบิกจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน สำหรับบุตรคนที่ 1 – คนที่ 3 จนถึงบุตรอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ อัตราคนละ 50 บาท/เดือน (ปีละ 600 บาท/คน)
- เงินพิเศษในกรณีตายในระหว่างปฏิบัติหน้าที่	ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินตามอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. 2535 หมวด 4 มาตรา 23 “ให้จ่ายเงินช่วยเหลือพิเศษจำนวนสามเท่าของเงินเดือนเต็มเดือน ที่ข้าราชการผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินเดือนที่ถึงแก่ความตายและหากข้าราชการผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินเพิ่มค่าวิชา เงินประจำตำแหน่งที่ต้องฝ่าอันตรายเป็นปกติ เงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบและเงินเพิ่มพิเศษจำนวนสามเท่าด้วย”	เบิกจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน เป็น 1. ค่าทำศพ จำนวน 3 เท่า ของเงินเดือน เดือนสุดท้ายแต่ต้องไม่น้อยกว่า 100 เท่า ของอัตราสูงสุดของค่าจ้างขั้นต่ำรายวัน 2. เงินทดแทน ร้อยละ 60 ของอัตราค่าจ้างเดือนสุดท้ายเป็นเวลา 8 ปี
สรุปด้านงบประมาณบุคลากร	ครูและบุคลากรในสถานศึกษาของรัฐ ได้รับเงินเดือนจากส่วนกลางโดยตรง (ต่างจากครูเอกชนที่คำนวณเงินเดือนครูตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียน และโอนมายังสถานศึกษาพร้อมเงินอุดหนุนรายบุคคล) รวมทั้งได้รับเงินวิทยฐานะ	การสนับสนุนจากรัฐในด้านงบประมาณของสถานศึกษาเอกชน ทั้งเงินเดือนครู เงินวิทยฐานะ ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ ไม่เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูของรัฐ ส่งผลให้ครูเอกชนขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน เนื่องจากเงินเดือนน้อยและไม่มั่นคง ครูและบุคลากรเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐ	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน
	ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ มากกว่าครูและบุคลากรในสถานศึกษาเอกชน	ลาออกไปสอบบรรจุเป็นพนักงานของรัฐ ส่งผลกระทบทางลบต่อการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาเอกชน
1.1.5 งบเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	ได้รับงบโครงการพิเศษ	ไม่มี
1.2 งบลงทุน		
2.1.1 ครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน	รัฐจัดสรรให้เป็นงบลงทุน (ไม่ต้องกู้) เป็นเงินงบประมาณที่ใช้สำหรับจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมไปถึงรายจ่ายเพื่อประกอบดัดแปลง ต่อเติม หรือปรับปรุงที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างที่มีวงเงินเกินกว่า 50,000 บาท เช่น ค่าจัดสวน ค่าถมที่ดิน ค่าทำถนน รั้ว สะพาน บ่อน้ำ ฯลฯ	ได้รับรวมอยู่ในเงินอุดหนุนรายบุคคลเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ
2.1.2 ครุภัณฑ์สำนักงาน	รัฐจัดสรรให้โดยรวมอยู่ในเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ได้รับรวมอยู่ในเงินอุดหนุนรายบุคคลเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ
2.1.3 ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	รัฐลงทุนให้ทั้งที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐในแง่เงินอุดหนุนของงบลงทุน (ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง) แต่จัดสรรในลักษณะการให้กู้จากกองทุนส่งเสริมสถานศึกษาในระบบ ซึ่งก่อตั้งตามพระราชบัญญัติสถานศึกษาเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 49 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับให้กู้ยืมเงินแก่สถานศึกษาในระบบใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา เช่น เงินกู้เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ เพื่อซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ซ่อมที่ดิน ซึ่งไม่พอเพียง และมีระเบียบและขั้นตอนในการกู้ที่ไม่คล่องตัวเมื่อเทียบกับการกู้จากสถาบันการเงินอื่น (ณ 31 พฤษภาคม 2552 มีจำนวนเงิน 236,107,234 บาท)

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐ	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน
2. การให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind)		
2.1 การสนับสนุนวิชาการ		
2.1.1 การพัฒนาครูและบุคลากร	ครูและบุคลากรในสถานศึกษาของรัฐ ได้รับการพัฒนาครูและบุคลากร ได้แก่ การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพครู การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการ และข้อมูลสารสนเทศ การสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา การแนะนำส่งเสริมการจัดทำ รวบรวม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การจัดเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนับสนุนเผยแพร่ผลงานสื่อ/นวัตกรรมดีเด่นของครู หรือรับการนิเทศเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการและร่วมกิจกรรม รวมถึงการให้โอกาสในการส่งนักเรียน ครูหรือสถานศึกษาเอกชนในการเข้าร่วมกิจกรรมประกวด / แข่งขันจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	พบว่า ครูและบุคลากรของสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐ เนื่องจาก 1. โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการเป็นอุปสรรค 2. สช. ได้รับงบประมาณครูปีละประมาณ 23-27 ล้านบาท สามารถอบรมได้ประมาณ 12,000 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ของครูในสถานศึกษาเอกชน
2.1.2 การให้สิทธิและทุนในการศึกษาต่อ	ได้รับ	ไม่มี

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	การสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐ	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน
2.2 การสนับสนุนด้านอื่นๆ		
2.2.1 ด้านบริหารงานทั่วไป		
(1) การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม		การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนยังเป็นอุปสรรคในหลายๆด้าน เช่น การเป็นนิติบุคคล การอินเทอร์เน็ต การตัดสิทธิประกันสังคมของลูกจ้างในสถานศึกษาเอกชน
(2) การให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา	กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังคงบทบาทในการจัดการศึกษาเอง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาน้อย เนื่องจาก คณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มาจากภาครัฐ ซึ่งให้ความสำคัญกับนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของรัฐมากกว่าเอกชน	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 37 ได้กำหนดให้มีผู้แทนผู้รับใบอนุญาตและผู้แทนครูของสถานศึกษาเอกชน เข้าเป็นคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งละ 1 คน แต่ผู้แทนผู้รับใบอนุญาตและผู้แทนครูของสถานศึกษาเอกชนยังมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาค่อนข้างน้อย
2.2.2 ด้านบุคลากร		
(1) การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์	เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีแนบท้ายระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ พ.ศ. 2538	เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีแนบท้ายระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ พ.ศ. 2538 แต่ไม่ได้รับอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐ
(2) การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร	ได้รับการผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร	ได้รับการผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารเช่นเดียวกับครูในสถานศึกษาของรัฐ

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์ในขั้นนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาจากเอกสาร และจากการสำรวจ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการสนับสนุนและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนจากเอกสาร

การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย จากอดีตสู่ปัจจุบันมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากเอกสารและหน่วยงานที่รับผิดชอบ พบว่า การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) ส่วนการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ โดยมีทั้งการสนับสนุนโดยการให้เป็นเงิน และไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) มีรายละเอียดดังนี้

การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) ได้แก่

(1) ค่าใช้จ่ายพื้นฐานในการจัดการศึกษาและเงินเดือนครู ซึ่งแตกต่างกันตามระดับการศึกษา ส่วนค่าใช้จ่ายลงทุน รัฐให้เป็นเงินกู้ยืม เนื่องจากสถานศึกษาเอกชนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเพียงร้อยละ 70 ของค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของรัฐ (ซึ่งคำนวณ โดย สกศ.ตั้งแต่ปี 2545) รัฐจึงอนุญาตให้เก็บเงินค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นจากผู้ปกครอง ตามอัตราที่กำหนด รายละเอียดอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคล ปีการศึกษา 2552 แสดงดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 อัตราเงินอุดหนุนรายบุคคลของนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา พ.ศ. 2552

ระดับการศึกษา	ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน	เงินเดือนครู	อุดหนุนเพิ่ม 10%	รวมอัตราการอุดหนุน	ค่าธรรมเนียมการศึกษา	ค่าใช้จ่ายรายบุคคล
ก่อนประถมศึกษา	1,700	4,196	1,086	6,982	3,874	10,856
ประถมศึกษา	1,900	4,196	1,056	7,152	3,404	10,556
มัธยมศึกษาตอนต้น	3,500	5,247	1,265	10,012	2,634	12,647
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3,800	5,247	1,295	10,342	2,605	12,947

ที่มา: ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรการช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนประเภท

สามัญศึกษาเป็นเงินอุดหนุนรายบุคคล พ.ศ. 2552

สำหรับเงินเดือนครูและบุคลากร ได้รับจัดสรรรวมกับเงินอุดหนุนรายบุคคลโดยคำนวณตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียน แต่ครูในสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง ค่าครองชีพ/เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว และเงินเพิ่มวุฒิ สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลดังเช่นครูในสถานศึกษาของรัฐ ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดการสูญเสียครูเอกชนในระหว่างปีการศึกษา เพื่อไปสอบบรรจุเป็นพนักงานของรัฐ

(2) การสนับสนุนการลงทุน รัฐสนับสนุนให้เฉพาะค่าครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน แต่ไม่สนับสนุนในส่วนค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง มีเพียงการให้กู้เงินจากกองทุนส่งเสริมสถานศึกษาในระบบ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา เช่น ค่าที่ดิน ค่าสิ่งก่อสร้างและการลงทุนด้านอื่นๆ ซึ่งมีจำกัดและไม่พอเพียงต่อความต้องการของสถานศึกษาเอกชน

การสนับสนุนโดยการให้ไม่เป็นเงิน (In Kind) ประกอบด้วย (1) การสนับสนุนด้านวิชาการ เช่น การพัฒนา (2) การสนับสนุนด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป เช่น การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชน การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา และด้านบุคลากร เช่น การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร เป็นต้น ซึ่งไม่เสมอภาคและเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ

นอกจากนั้น ในปีการศึกษา 2552 รัฐบาลได้ประกาศนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพให้แก่ นักเรียน ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน 4 ด้าน ได้แก่ หนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชนเท่าเทียมกัน

ปัญหาที่สำคัญ คือ สถานศึกษาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย และมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ โดยเฉพาะหลัง พ.ศ. 2518 เมื่อรัฐมีนโยบายที่จะเป็นผู้จัดการศึกษาภาคบังคับเองทั้งหมด จึงมีผลทำให้ดูเหมือนสถานศึกษาเอกชนเป็นคู่แข่งกับสถานศึกษาของรัฐมากกว่าเป็นผู้มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐ จากสถิติการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ปีการศึกษา 2552 ภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงร้อยละ 16 โดยคงสัดส่วนดังกล่าวตลอดช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา สาเหตุสำคัญเนื่องมาจาก

8. รัฐดำเนินการจัดการศึกษาเอง ไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของเอกชนอย่างจริงจัง ขาดมาตรการส่งเสริมภาคเอกชนอย่างแท้จริง เช่น ไม่มีการกำหนดสัดส่วนการรับ

เด็กเข้าเรียนระหว่างสถานศึกษาของรัฐและเอกชนและขาดกลไกในการประสานการรับนักเรียนในระดับเขตพื้นที่

9. การจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนยังไม่เท่าเทียมกับการจัดสรรให้กับสถานศึกษาของรัฐ และการให้เงินอุดหนุนไม่ครบ 100%

10. สถานศึกษาเอกชนไม่มีส่วนร่วม ในกระบวนการกำหนดนโยบาย และการบัญญัติกฎหมาย ทำให้กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ มีลักษณะของการกำกับ ควบคุมมากกว่าการส่งเสริมสนับสนุน และมีผลทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน

11. กฎระเบียบไม่เอื้อต่อการลงทุนจัดตั้งสถานศึกษาของเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่มีการลดหย่อนภาษีที่ดินและสิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ ค่าสาธารณูปโภค

12. ครูในสถานศึกษาเอกชนขาดขวัญกำลังใจในการทำงานเนื่องจากเงินเดือนน้อย ไม่มั่นคง ไม่มีค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐ

13. สถานศึกษาเอกชนได้รับผลกระทบด้านการบริหารบุคลากร เนื่องจากบุคลากรครูเป็นจำนวนมากลาออกไปเป็นสอบบรรจุเป็นครู/พนักงานของรัฐในสถานศึกษาของรัฐในช่วงระหว่างปีการศึกษา

14. ครูและบุคลากรของสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการและร่วมกิจกรรมจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งต่างจากครูและบุคลากรของสถานศึกษาของรัฐได้รับ เนื่องจากโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการเป็นอุปสรรค

15. สถานศึกษาเอกชนขนาดเล็กที่มีความพร้อมน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่จะประสบปัญหาทางการเงินในการนำไปพัฒนาคุณภาพ

2.2 การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ โดยใช้การศึกษาเชิงสำรวจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ โดยใช้การศึกษาเชิงสำรวจครั้งนี้ ศึกษาจากสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาในระบบ (ประเภทสามัญศึกษา) ที่เปิดสอน ในปีการศึกษา 2551 โดยไม่รวมสถานศึกษาเอกชนการกุศล โรงเรียนนานาชาติ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และตามระดับการศึกษา

การวิจัยในขั้นตอนนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนั้น มาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวมของสถานศึกษาต่อไป

ผลการรวบรวมข้อมูล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 353 คน ได้รับกลับมาจำนวน 276 คิดเป็นร้อยละ 78.2 ครูสถานศึกษาเอกชนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 706 ตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับมา 635 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 90 ผู้ปกครองที่เป็นกรรมการบริหารสถานศึกษา กรรมการภาคี 4 ฝ่ายจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 706 ตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับมา 507 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 71.8 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็น 3 ตอน คือ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน มีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษา เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ โดยใช้การศึกษาเชิงสำรวจ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 4 ตอน คือ (1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหาร (2) ผลการศึกษาศภาพการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ (3) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ และ (4) ผลการศึกษาคำความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน แสดงตั้งแต่ตาราง ที่ 12 – 30 ดังนี้

(1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหาร

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน แสดงดังตาราง ที่ 12 – 14

ตารางที่ 12 ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	91	33.0
หญิง	185	67.0
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	3	1.1
31-40 ปี	35	12.7
41-50 ปี	91	33.0
51-60 ปี	102	37.0
มากกว่า 60 ปี	45	16.3
3. ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษา		
ผู้รับใบอนุญาต	32	11.6
ผู้จัดการ	26	9.4
ผู้อำนวยการ	218	79.0
4. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในสถานศึกษานี้		
น้อยกว่า 5 ปี	53	19.2
6-10 ปี	69	25.0
11-20 ปี	75	27.2
21-30 ปี	44	15.9
มากกว่า 30 ปี	35	12.7
5. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษา		
- ด้านการสอน		
1 - 5 ปี	36	16.5
6 - 10 ปี	59	27.1
11 - 20 ปี	73	33.5
มากกว่า 20 ปี	50	22.9

ตารางที่ 12 (ต่อ)

รายการ	ผู้บริหาร	
	จำนวน	ร้อยละ
- ด้านการบริหารสถานศึกษา		
1 - 5 ปี	50	18.5
6 - 10 ปี	63	23.3
11 - 20 ปี	88	32.6
มากกว่า 20 ปี	69	25.6
6.วุฒิการศึกษา		
- ปริญญาตรี จำแนกเป็น	80	29.1
ปริญญาตรีที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา	17	6.2
ปริญญาตรีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	63	22.9
- ปริญญาโท จำแนกเป็น	176	64.0
ปริญญาโทที่ไม่ใช่ด้านบริหารการศึกษา	16	5.8
ปริญญาโท ด้านบริหารการศึกษา	160	58.2
- ปริญญาเอก จำแนกเป็น	19	6.9
ปริญญาเอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	5	1.8

จากตารางที่ 12 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 185 คน (ร้อยละ 67.0) ส่วนใหญ่ อายุ 51-60 ปี จำนวน 102 คน (ร้อยละ 37.0) รองลงมา อายุ 41-50 ปี จำนวน 91 คน (ร้อยละ 33.0), มากกว่า 60 ปี จำนวน 45 คน (ร้อยละ 16.8), ตำแหน่งของผู้บริหาร ส่วนใหญ่คือ ผู้อำนวยการ จำนวน 218 คน (ร้อยละ 79.0) รองลงมาคือ ผู้รับใบอนุญาต จำนวน 32 คน (ร้อยละ 11.6) และ ผู้จัดการ จำนวน 26 คน (ร้อยละ 9.4) ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานศึกษา ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง 11 - 20 ปี จำนวน 75 คน (ร้อยละ 27.2) รองลงมาดำรงตำแหน่ง 6 - 10 ปี จำนวน 69 คน (ร้อยละ 25.0), น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 53 คน (ร้อยละ 19.2)

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการสอน 11 - 20 ปี จำนวน 73 คน (ร้อยละ 33.5), รองลงมา 6 - 10 ปี จำนวน 59 คน (ร้อยละ 27.1), มากกว่า 20 ปี จำนวน 50 คน (ร้อยละ 22.9) ผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา 11 - 20 ปี จำนวน 88 คน

(ร้อยละ 32.6), รองลงมา มากกว่า 20 ปี จำนวน 69 คน (ร้อยละ 25.6), 6 – 10 ปี จำนวน 63 คน (ร้อยละ 23.3) และ 1 - 5 ปี จำนวน 50 คน (ร้อยละ 18.5) ตามลำดับ

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิกการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท จำนวน 176 คน (ร้อยละ 64.0) โดยเป็นปริญญาโทด้านบริหารการศึกษา จำนวน 160 คน ร้อยละ 58.2 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี จำนวน 80 คน (ร้อยละ 29.1) และ ปริญญาเอก จำนวน 19 คน (ร้อยละ 6.9)

ตารางที่ 13 ข้อมูลสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามสถานที่ตั้ง จำนวนนักเรียน และระดับการศึกษาที่เปิดสอน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานที่ตั้งของสถานศึกษา		
1.1 จำแนกตามภูมิภาค		
กรุงเทพมหานคร	62	22.5
ภาคเหนือ	55	19.9
ภาคกลาง	59	21.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	53	19.2
ภาคใต้	47	17.0
1.2 จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา		
ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1	143	51.8
ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา นอกเขต 1	130	47.1
1.3 ระยะเวลาเปิดดำเนินการสอน		
1 – 10 ปี	35	14.1
11 – 20 ปี	40	16.1
21 – 30 ปี	29	11.6
มากกว่า 30 ปี	145	58.2
2. จำนวนนักเรียน จำแนกตาม ระดับการศึกษาที่เปิดสอน		
ระดับก่อนประถมศึกษา	56	20.4
ไม่เกิน 120 คน (ขนาดเล็ก)	12	4.4
121 – 240 คน (ขนาดกลาง)	24	8.7
มากกว่า 240 คน (ขนาดใหญ่)	20	7.3

ตารางที่ 13 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษา	23	8.4
ไม่เกิน 270 คน (ขนาดเล็ก)	15	5.5
271 – 540 คน (ขนาดกลาง)	5	1.8
มากกว่า 540 คน (ขนาดใหญ่)	3	1.1
ระดับมัธยมศึกษา	8	2.9
ไม่เกิน 300 คน (ขนาดเล็ก)	5	1.8
301 – 600 คน (ขนาดกลาง)	2	0.7
มากกว่า 600 คน (ขนาดใหญ่)	1	0.4
ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา	85	30.9
ไม่เกิน 390 คน (ขนาดเล็ก)	24	8.7
391 – 780 คน (ขนาดกลาง)	36	13.1
มากกว่า 780 คน (ขนาดใหญ่)	25	9.1
ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	19	6.9
ไม่เกิน 570 คน (ขนาดเล็ก)	7	8.7
571 – 1,140 คน (ขนาดกลาง)	6	13.1
มากกว่า 1,140 คน (ขนาดใหญ่)	6	9.1
ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	84	30.5
ไม่เกิน 690 คน (ขนาดเล็ก)	21	8.7
691 – 1,380 คน (ขนาดกลาง)	30	13.1
มากกว่า 1,380 คน (ขนาดใหญ่)	33	9.1

จากตารางที่ 13 แสดงข้อมูลสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามสถานที่ตั้ง จำนวนนักเรียน และระดับการศึกษาที่เปิดสอน พบว่า สถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.5 รองลงมาคือ ภาคกลางคิดเป็นร้อยละ 21.4 และภาคเหนือคิดเป็นร้อยละ 19.9 ตามลำดับ โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.8 และอยู่นอกเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 คิดเป็นร้อยละ 47.1 สถานศึกษาส่วนใหญ่เปิดดำเนินการสอนมากกว่า 30 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 58.2

สถานศึกษาส่วนใหญ่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 30.9 รองลงมาได้แก่ จัดการศึกษาทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ร้อยละ 30.5 และจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 20.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลสถานศึกษาในการเก็บค่าธรรมเนียมจากนักเรียน และการระดมทรัพยากรนอกเหนือจากเงินอุดหนุนที่ได้จากรัฐ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ จากนักเรียน		
เก็บได้ครบทุกคน	54	20.5
เก็บได้ไม่ครบ	210	79.5
2. การระดมทรัพยากรนอกเหนือจากเงินอุดหนุนที่ได้จากรัฐ		
ได้รับการระดมทรัพยากรนอกเหนือจากเงินอุดหนุนที่ได้จากรัฐ	133	48.3
ชมรมหรือสมาคมผู้ปกครองและครู	14	5.1
ชมรมหรือสมาคมศิษย์เก่า	17	6.3
กลุ่มสถานศึกษาหรือสถานศึกษาในเครือข่ายเดียวกัน	11	3.9
ผู้ปกครอง	33	12.1
ศิษย์เก่า	19	6.9
บุคคล ห้างร้าน บริษัทเอกชนทั่วไป	17	6.3
อื่นๆ เช่น		
-คณะกรรมการชุมชน	4	1.5
-จัดกิจกรรมพิเศษนอกเวลา	2	0.7
-มูลนิธิ / สโมสรอื่นๆ เช่น โรตารี	5	1.8
-หน่วยงานของรัฐ	6	2.2
-ครอบครัวของผู้รับใบอนุญาต	4	1.5
ไม่ได้รับการระดมทรัพยากรนอกเหนือจากเงินอุดหนุนที่ได้จากรัฐ	142	51.6

จากตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลสถานศึกษาในการเก็บค่าธรรมเนียมจากนักเรียน และการระดมทรัพยากรนอกเหนือจากเงินอุดหนุนที่ได้จากรัฐ พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 79.5 เก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ จากนักเรียน ได้ไม่ครบถ้วน

สถานศึกษาคิดเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 51.6 ไม่ได้รับการระดมทรัพยากรนอกเหนือจากเงินอุดหนุนที่ได้จากรัฐ ในขณะที่สถานศึกษาร้อยละ 48.3 มีการระดมทรัพยากรนอกเหนือจากเงินอุดหนุนที่ได้จากรัฐ โดยได้รับจาก ผู้ปกครองมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 12.1, รองลงมา คือ การระดมทรัพยากรจากศิษย์เก่าและชมรมหรือสมาคมศิษย์เก่า 6.9 และ 6.3 ตามลำดับ

(2) ผลการศึกษาสภาพการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐตามความคิดเห็นของผู้บริหารแสดงผลดังตารางที่ 15-19

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยภาพรวม

รายการ	ระดับที่ปฏิบัติจริง			ระดับที่ควรปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
I.การสนับสนุนโดยการให้เงิน (In Cash)						
1.ค่าใช้จ่ายดำเนินการ (Operation Expenditures)	2.32	.659	น้อย	4.46	.715	มากที่สุด
2.ค่าใช้จ่ายลงทุน(Investment Expenditures)	2.00	.953	น้อย	4.38	.995	มากที่สุด
รวมด้านการสนับสนุนโดยการให้เงิน	2.16	.706	น้อย	4.42	.803	มากที่สุด
II.การสนับสนุนโดยการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind)						
1. การสนับสนุนด้านวิชาการ	2.22	.814	น้อย	4.56	.688	มากที่สุด
2.การสนับสนุนด้านอื่นๆ	2.60	.802	น้อย	4.48	.645	มากที่สุด
รวมด้านการสนับสนุนโดยไม่เป็นตัวเงิน	2.41	.748	น้อย	4.52	.637	มากที่สุด
รวม	2.29	.669	น้อย	4.47	.687	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ในระดับที่ปฏิบัติจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย (\bar{x} = 2.29, S.D.=.669) และระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.47, S.D.=.687) ในทุกด้าน

เมื่อพิจารณาระดับที่ปฏิบัติจริงเป็นรายด้าน พบว่า ระดับที่ปฏิบัติจริงมีค่าในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสนับสนุนโดยไม่เป็นตัวเงินในเรื่องการสนับสนุนด้านอื่นๆ (\bar{x} =2.60, S.D.=.802) รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ (\bar{x} =2.32, S.D.=.659), ด้านการสนับสนุนด้านวิชาการ (\bar{x} =2.22, S.D.=.814) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านค่าใช้จ่ายลงทุน (\bar{x} =2.00, S.D.=.953)

เมื่อพิจารณาระดับที่ควรปฏิบัติเป็นรายด้าน พบว่าระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านวิชาการ (\bar{x} =4.56, S.D.=.688) รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านอื่นๆและ (\bar{x} =4.48, S.D.=.645) ด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ (\bar{x} = 4.46, S.D.=.715) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านค่าใช้จ่ายลงทุน (\bar{x} =4.38, S.D.=.995)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) ด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการที่
รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

รายการ	ระดับที่ปฏิบัติจริง			ระดับที่ควรปฏิบัติ		
	ข	S.D.	ระดับ	ข	S.D.	ระดับ
1)สถานศึกษาได้รับเงินอุดหนุนรายบุคคลมีความเท่าเทียมและ เสมอภาคกับสถานศึกษารัฐ	2.85	1.217	ปานกลาง	4.66	.735	มากที่สุด
2)สถานศึกษาได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลตรงเวลาและสม่ำเสมอ	3.21	1.108	ปานกลาง	4.71	.655	มากที่สุด
3)การให้เงินวิทยฐานะครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและ เสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	1.47	.907	น้อยที่สุด	4.51	1.029	มากที่สุด
4)การให้เงินค่าครองชีพครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียม และเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	1.64	.984	น้อยที่สุด	4.56	1.017	มากที่สุด
5)การให้เงินค่าเช่าบ้านครูสถานศึกษาเอกชนมี ความเท่าเทียม และเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	1.29	.805	น้อยที่สุด	4.36	1.164	มากที่สุด
6)การให้เงินค่าพาหนะครูสถานศึกษาเอกชนมี ความเท่าเทียมและ เสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	1.44	.882	น้อยที่สุด	4.40	1.101	มากที่สุด
7)การให้สวัสดิการครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและ เสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	1.76	10.18	น้อยที่สุด	4.63	.890	มากที่สุด
8)การให้เงินบำเหน็จบำนาญครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่า เทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	1.47	.935	น้อยที่สุด	4.56	1.006	มากที่สุด
9)การให้เงินค่ารักษาพยาบาลครูเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอ ภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	1.88	1.115	น้อย	4.67	.853	มากที่สุด
10)เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่อไปนี้มีที่เหมาะสมและพอเพียง						
10.1) ค่าหนังสือเรียน	3.04	1.163	ปานกลาง	4.59	.795	มากที่สุด
10.2) ค่าอุปกรณ์การเรียน	3.04	1.147	ปานกลาง	4.59	.805	มากที่สุด
10.3) ค่าเครื่องแบบนักเรียน	2.88	1.214	ปานกลาง	4.56	.825	มากที่สุด
10.4) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	3.03	1.145	ปานกลาง	4.59	.795	มากที่สุด
10.5) ค่าอาหารกลางวันนักเรียน	2.63	1.200	ปานกลาง	4.52	.891	มากที่สุด
11)อัตราการจัดเก็บค่าสาธารณูปโภคของสถานศึกษาเอกชนเหมาะสม	2.46	1.119	น้อย	4.27	.960	มากที่สุด
12)อัตราการจัดเก็บค่าสาธารณูปโภคของสถานศึกษามีความเท่าเทียม และเสมอภาคกับสถานศึกษารัฐ	2.27	1.202	น้อย	4.21	1.072	มากที่สุด
13)อัตราการจัดเก็บภาษีต่างๆ เช่น ภาษีโรงเรือน ภาษีที่ดินของ สถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม	2.44	1.258	น้อย	4.06	1.283	มาก
14)อัตราการจัดเก็บภาษีต่างๆ เช่น ภาษีโรงเรือน ภาษีที่ดินของ สถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษารัฐ	2.25	1.270	น้อย	4.10	1.294	มาก
15)การสนับสนุนงบดำเนินการด้านอื่นๆ	2.14	1.233	น้อย	4.15	1.253	มาก
รวม	2.32	.659	น้อย	4.46	.715	มากที่สุด

จากตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) ด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ ที่รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า โดยภาพรวมระดับที่รัฐปฏิบัติจริงมีค่าในระดับน้อย $\bar{x} = 2.32$, S.D.=.659) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลตรงเวลาและสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.21$, S.D.=1.108) รองลงมาคือค่าเท่ากัน ได้แก่ การได้รับเงินอุดหนุนค่าหนังสือเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน ($\bar{x} = 3.04$, S.D.=.1.163) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ การให้เงินค่าเช่าบ้านครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ ($\bar{x} = 1.29$, S.D.=.805) รองลงมาได้แก่ การให้เงินค่าพาหนะครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ ($\bar{x} = 1.44$, S.D.=.882) และการให้เงินวิทยฐานะครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ ($\bar{x} = 1.47$, S.D.=.907)

โดยภาพรวมระดับที่รัฐควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.46$, S.D.=.715) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลตรงเวลาและสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.71$, S.D.=.655) รองลงมาได้แก่ การให้เงินค่ารักษาพยาบาลครูเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ ($\bar{x} = 4.67$, S.D.=.853) สถานศึกษาได้รับเงินอุดหนุนรายบุคคลมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษารัฐ ($\bar{x} = 4.66$, S.D.=.735)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) ด้านค่าใช้จ่ายลงทุน ที่รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

รายการ	ระดับที่ปฏิบัติจริง			ระดับที่ควรปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1)การส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม	2.16	1.148	น้อย	4.46	.904	มากที่สุด
2)การส่งเสริมการลงทุนโดยกู้เงินจากกองทุนมีความพอเพียง	2.02	1.090	น้อย	4.38	1.059	มากที่สุด
3)การขอเงินจากกองทุนมีขั้นตอนที่สะดวก	1.95	1.097	น้อย	4.34	1.125	มากที่สุด
4) การประสานแหล่งเงินทุนภาคเอกชนให้สถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม	1.90	.991	น้อย	4.37	1.265	มากที่สุด
รวม	2.00	.953	น้อย	4.38	.995	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ โดยการให้เป็นเงิน (In Cash) ด้านค่าใช้จ่ายลงทุน ที่รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโดยภาพรวมพบว่า ระดับที่รัฐปฏิบัติจริงมีค่าในระดับน้อย ($\bar{X}=2.00$, S.D.=.953) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม ($\bar{X}=2.16$, S.D.=1.148) รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมการลงทุนโดยกู้เงินจากกองทุนมีความพอเพียง ($\bar{X}=2.02$, S.D.=.1.090) การขอเงินจากกองทุนมีขั้นตอนที่สะดวก ($\bar{X}=1.95$, S.D.=.1.097) และลำดับสุดท้ายคือการประสานแหล่งเงินทุนภาคเอกชนให้สถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม($\bar{X}=1.9$, S.D.=.991)

โดยภาพรวมระดับที่รัฐควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.42$, S.D.=.995) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.46$, S.D.=.904) รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมการลงทุนโดยกู้เงินจากกองทุนมีความพอเพียง ($\bar{X}=4.38$, S.D.=1.059) การประสานแหล่งเงินทุนภาคเอกชนให้สถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม($\bar{X}=4.37$, S.D.=1.265) และลำดับสุดท้ายคือการขอเงินจากกองทุนมีขั้นตอนที่สะดวก ($\bar{X}=4.34$, S.D.=1.125)

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้ไม่เป็นเงิน (In Kind) ด้านวิชาการ ที่รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

รายการ	ระดับที่ปฏิบัติจริง			ระดับที่ควรปฏิบัติ		
	ข	S.D.	ระดับ	ข	S.D.	ระดับ
1)การส่งเสริมด้านวิชาการของสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษารัฐ	2.22	1.115	น้อย	4.63	.771	มากที่สุด
2)การอบรมเรื่องการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลด้วยโปรแกรมเงินอุดหนุน SP48/PSIS ให้สถานศึกษาอย่างเหมาะสม	2.79	1.182	ปานกลาง	4.54	.832	มากที่สุด
3)การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการและข้อมูลสารสนเทศแก่สถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม	2.68	.956	ปานกลาง	4.58	.788	มากที่สุด
4)การส่งเสริมสนับสนุนการอบรม/สัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	2.15	1.048	น้อย	4.73	.669	มากที่สุด
5)การจัดให้มีศึกษานิเทศก์รับผิดชอบช่วยเหลือนิเทศครูสถานศึกษาเอกชน	2.22	1.056	น้อย	4.58	.769	มากที่สุด
6)การนิเทศติดตามจากศึกษานิเทศก์อย่างต่อเนื่อง	2.08	1.068	น้อย	4.54	.818	มากที่สุด
7)การนิเทศติดตามสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา	2.17	1.096	น้อย	4.52	.806	มากที่สุด
8)การสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ	1.75	1.015	น้อยที่สุด	4.56	.882	มากที่สุด
9)การแนะนำ ส่งเสริมการจัดทำ รวบรวม สื่อและแหล่งเรียนรู้	2.03	1.091	น้อย	4.54	.841	มากที่สุด
10)การจัดเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้	1.96	1.058	น้อย	4.45	.900	มากที่สุด
11)การสนับสนุน เผยแพร่ผลงานสื่อ/นวัตกรรม ดีเด่นของครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	2.04	1.058	น้อย	4.49	.855	มากที่สุด
12)การให้โอกาสในการส่งนักเรียน ครูหรือสถานศึกษาเอกชนในการเข้าร่วมกิจกรรมประกวดแข่งขัน	2.71	1.133	ปานกลาง	4.57	.780	มากที่สุด
13)การให้สิทธิในการศึกษาต่อของครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	2.08	1.150	น้อย	4.56	.857	มากที่สุด
รวม	2.22	.814	น้อย	4.56	.688	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้ไม่เป็นเงิน (In Kind) ด้านวิชาการ ที่รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยภาพรวมพบว่าระดับที่รัฐปฏิบัติจริงมีค่าในระดับน้อย ($\bar{X}=2.22$, S.D.=.814) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การอบรมเรื่องการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลด้วยโปรแกรมเงินอุดหนุน SP48/PSIS ให้สถานศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X}=2.79$, S.D.=.1.182) รองลงมาได้แก่ การให้โอกาสในการส่งนักเรียน ครูหรือสถานศึกษาเอกชนในการเข้าร่วมกิจกรรมประกวด/แข่งขัน ($\bar{X}=2.71$, S.D.=1.133) และการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการและข้อมูลสารสนเทศแก่สถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม ($\bar{X}=2.68$, S.D.=.956) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ การสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X}=1.75$, S.D.=1.015) การจัดเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X}=1.96$, S.D.=1.058) และการแนะนำ ส่งเสริมการจัดทำ รวบรวม สื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=2.03$, S.D.=1.091)

โดยภาพรวมระดับที่รัฐควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D.=.688) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งเสริมสนับสนุนการอบรม/สัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ ($\bar{X}=4.73$, S.D.=.669) รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมด้านวิชาการของสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษารัฐ ($\bar{X}=4.63$, S.D.=.771) และการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการและข้อมูลสารสนเทศแก่สถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.58$, S.D.=.788)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้ไม่เป็นเงิน (In Kind) ด้านอื่นๆ ที่รัฐปฏิบัติจริง และที่รัฐควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

รายการ	ระดับที่ปฏิบัติจริง			ระดับที่ควรปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1)การตรากฎหมายและระเบียบที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาเอกชน	2.43	1.011	น้อย	4.51	.876	มากที่สุด
2)การกำกับดูแล แนะนำให้สถานศึกษาเอกชนดำเนินการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ	3.04	1.089	ปานกลาง	4.48	.778	มากที่สุด
3)การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอื่น เช่นค่าอาหารกลางวัน ค่าคอมพิวเตอร์ มีความเหมาะสม	2.80	1.093	ปานกลาง	4.41	.846	มากที่สุด
4)การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการรับนักเรียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	2.29	1.117	น้อย	4.38	.885	มากที่สุด
5)การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ส่งผลต่อสถานศึกษาเอกชน	2.17	1.088	น้อย	4.49	.787	มากที่สุด
6)การสนับสนุนข้อมูล การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน	2.43	1.101	น้อย	4.53	.758	มากที่สุด
7)การอำนวยความสะดวกและประสานงานให้บริการแก่สถานศึกษาเอกชน	2.63	1.126	ปานกลาง	4.57	.715	มากที่สุด
8)การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ครูสถานศึกษาเอกชน มีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	3.11	1.306	ปานกลาง	4.57	.766	มากที่สุด
9)การผ่อนผันการเข้ารับราชการครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	3.03	1.351	ปานกลาง	4.47	.863	มากที่สุด
10)การกำหนดนโยบายการรับครูในสถานศึกษาของรัฐที่เอื้อต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเอกชน	2.07	1.158	น้อย	4.55	.795	มากที่สุด
11)การกำหนดเกณฑ์และขั้นตอนในการบรรจุครูชาวต่างชาติของสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม	2.64	1.092	ปานกลาง	4.36	.930	มากที่สุด
รวม	2.60	.802	น้อย	4.48	.645	มากที่สุด

จากตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยการให้ไม่เป็นเงิน (In Kind) ด้านอื่นๆ ที่รัฐปฏิบัติจริงและที่รัฐควรปฏิบัติ โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า ระดับที่รัฐปฏิบัติจริงมีค่าในระดับน้อย ($\bar{X}=2.60$, S.D.=.802) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X}=3.11$, S.D.=1.306) รองลงมาได้แก่ การกำกับดูแล ให้นำให้สถานศึกษาเอกชนดำเนินการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{X}=3.04$, S.D.=1.089) และการผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X}=3.03$, S.D.=1.351) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ คือ การกำหนดนโยบายการรับครูในสถานศึกษาของรัฐที่เอื้อต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเอกชน ($\bar{X}=2.07$, S.D.=1.158) การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาเอกชน ($\bar{X}=2.17$, S.D.=1.088) และการให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการรับนักเรียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ($\bar{X}=2.29$, S.D.=1.117)

โดยภาพรวมระดับที่รัฐควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.46$, S.D.=.645) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X}=4.57$, S.D.=.766) การอำนวยความสะดวกและประสานงานให้บริการแก่สถานศึกษาเอกชน ($\bar{X}=4.57$, S.D.=.715) และ การกำหนดนโยบายการรับครูในสถานศึกษาของรัฐที่เอื้อต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเอกชน ($\bar{X}=4.55$, S.D.=.795)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(3) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการสนับสนุนสถานศึกษา เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

ผลการเปรียบเทียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test) แสดงดัง ตารางที่ 20-24

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test)

รายการ	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	df	t-test
I. การสนับสนุนโดยการให้เงิน (In Cash)					
1. ค่าใช้จ่ายดำเนินการ (Operation Expenditures)	ปฏิบัติจริง	2.32	.659	271	-35.81*
	ควรปฏิบัติ	4.46	.715		
2. ค่าใช้จ่ายลงทุน (Investment Expenditures)	ปฏิบัติจริง	2.00	.953	271	-28.00*
	ควรปฏิบัติ	4.38	.995		
รวมด้านการสนับสนุนโดยการให้เงิน	ปฏิบัติจริง	2.16	.706	271	-34.20*
	ควรปฏิบัติ	4.42	.803		
II. การสนับสนุนโดยไม่เป็นตัวเงิน (In Kind)					
1. การสนับสนุนด้านวิชาการ	ปฏิบัติจริง	2.22	.814	271	-35.44*
	ควรปฏิบัติ	4.56	.688		
2. การสนับสนุนด้านอื่นๆ	ปฏิบัติจริง	2.60	.802	271	-29.64*
	ควรปฏิบัติ	4.48	.645		
รวมด้านการสนับสนุนโดยไม่เป็นตัวเงิน	ปฏิบัติจริง	2.41	.748	271	-34.42*
	ควรปฏิบัติ	4.52	.637		
รวม	ปฏิบัติจริง	2.29	.669	271	-36.35*
	ควรปฏิบัติ	4.47	.687		

*p < .05

จากตารางที่ 20 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสนับสนุนโดยการให้เงิน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายดำเนินการ และค่าใช้จ่ายลงทุน ด้านการสนับสนุนโดยไม่เป็นตัวเงิน ได้แก่ การสนับสนุนด้านวิชาการและการสนับสนุนด้านอื่นๆ ความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test) ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยระดับที่ปฏิบัติจริงและระดับที่ควรปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับที่ปฏิบัติจริงทุกด้าน

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงินด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test)

รายการ	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	df	t-test
1)สถานศึกษาได้รับเงินอุดหนุนรายบุคคลมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	2.85	1.217	272	-22.29*
	ควรปฏิบัติ	4.66	.735		
2)สถานศึกษาได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลตรงเวลาและสม่ำเสมอ	ปฏิบัติจริง	3.21	1.108	272	-20.36*
	ควรปฏิบัติ	4.71	.655		
3)การให้เงินวิทยฐานะครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.47	.907	272	-37.28*
	ควรปฏิบัติ	4.51	1.029		
4)การให้เงินค่าครองชีพครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.64	.984	272	-35.16*
	ควรปฏิบัติ	4.56	1.017		
5)การให้เงินค่าเช่าบ้านครูสถานศึกษาเอกชนมี ความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.29	.805	272	-37.71*
	ควรปฏิบัติ	4.36	1.164		
6)การให้เงินค่าพาหนะครูสถานศึกษาเอกชนมี ความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.44	.882	272	-35.56*
	ควรปฏิบัติ	4.40	1.101		
7)การให้สวัสดิการครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.76	10.18	272	-35.70*
	ควรปฏิบัติ	4.63	.890		
8)การให้เงินบำเหน็จบำนาญครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.47	.935	272	-37.22*
	ควรปฏิบัติ	4.56	1.006		
9)การให้เงินค่ารักษาพยาบาลครูเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.88	1.115	272	-32.46*
	ควรปฏิบัติ	4.67	.853		
10)เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในรายการต่างๆ ต่อไปนี้มีความเหมาะสมและพอเพียง					
10.1) ค่าหนังสือเรียน	ปฏิบัติจริง	3.04	1.163	272	-19.71*
	ควรปฏิบัติ	4.59	.795		
10.2) ค่าอุปกรณ์การเรียน	ปฏิบัติจริง	3.04	1.147	272	-19.40*
	ควรปฏิบัติ	4.59	.805		
10.3) ค่าเครื่องแบบนักเรียน	ปฏิบัติจริง	2.88	1.214	272	-19.53*
	ควรปฏิบัติ	4.56	.825		
10.4) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	ปฏิบัติจริง	3.03	1.145	272	-19.89*
	ควรปฏิบัติ	4.59	.795		
10.5) ค่าอาหารกลางวันนักเรียน	ปฏิบัติจริง	2.63	1.200	272	-21.36*
	ควรปฏิบัติ	4.52	.891		

ตารางที่ 21 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	df	t-test
11) อัตราการจัดเก็บค่าสาธารณูปโภคของสถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม	ปฏิบัติจริง	2.46	1.119	271	-19.34*
	ควรปฏิบัติ	4.27	.960		
12) อัตราการจัดเก็บค่าสาธารณูปโภคของสถานศึกษาที่มีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ	ปฏิบัติจริง	2.27	1.202	271	-19.26*
	ควรปฏิบัติ	4.21	1.072		
13) อัตราการจัดเก็บภาษีต่างๆ เช่น ภาษีโรงเรือน ภาษีที่ดินของสถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม	ปฏิบัติจริง	2.44	1.258	271	-13.82*
	ควรปฏิบัติ	4.06	1.283		
14) อัตราการจัดเก็บภาษีต่างๆ เช่น ภาษีโรงเรือน ภาษีที่ดินของสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ	ปฏิบัติจริง	2.25	1.270	271	-16.16*
	ควรปฏิบัติ	4.10	1.294		
15) การสนับสนุนดำเนินการด้านอื่นๆ	ปฏิบัติจริง	2.14	1.233	271	-18.59*
	ควรปฏิบัติ	4.15	1.253		

*p < .05

จากตารางที่ 21 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงินด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยระดับที่ปฏิบัติจริงและระดับที่ควรปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับที่ปฏิบัติจริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงินด้านค่าใช้จ่ายลงทุน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test)

รายการ	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	df	t-test
1)การส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม	ปฏิบัติจริง	2.16	1.148	271	-25.41*
	ควรปฏิบัติ	4.46	.904		
2)การส่งเสริมการลงทุนโดยผู้เงินจากกองทุนมีความพอเพียง	ปฏิบัติจริง	2.02	1.090	271	-25.61*
	ควรปฏิบัติ	4.38	1.059		
3)การขอผู้เงินจากกองทุนมีขั้นตอนที่สะดวก	ปฏิบัติจริง	1.95	1.097	271	-26.04*
	ควรปฏิบัติ	4.34	1.125		
4)การประสานแหล่งเงินทุนภาคเอกชนให้สถานศึกษาเอกชนมีความเหมาะสม	ปฏิบัติจริง	1.90	.991	271	-25.50*
	ควรปฏิบัติ	4.37	1.265		

*p < .05

จากตารางที่ 22 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงินด้านค่าใช้จ่ายลงทุน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยระดับที่ปฏิบัติจริงและระดับที่ควรปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับที่ปฏิบัติจริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind)ด้านวิชาการ ความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test)

รายการ	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	df	t-test
1)การส่งเสริมด้านวิชาการของสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ	ปฏิบัติจริง	2.22	1.115	271	-29.83*
	ควรปฏิบัติ	4.63	.771		
2)การอบรมเรื่องการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลด้วยโปรแกรมเงินอุดหนุน SP48/PSIS ให้สถานศึกษาอย่างเหมาะสม	ปฏิบัติจริง	2.79	1.182	271	-21.09*
	ควรปฏิบัติ	4.54	.832		
3)การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการและข้อมูลสารสนเทศแก่สถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม	ปฏิบัติจริง	2.68	.956	271	-25.55*
	ควรปฏิบัติ	4.58	.788		
4)การส่งเสริมสนับสนุนการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	ปฏิบัติจริง	2.15	1.048	271	-33.81*
	ควรปฏิบัติ	4.73	.669		
5)การจัดให้มีศึกษานิเทศก์รับผิดชอบช่วยเหลือนิเทศครูสถานศึกษาเอกชน	ปฏิบัติจริง	2.22	1.056	271	-28.62*
	ควรปฏิบัติ	4.58	.769		
6)การนิเทศติดตามจากศึกษานิเทศก์อย่างต่อเนื่อง	ปฏิบัติจริง	2.08	1.068	271	-29.47*
	ควรปฏิบัติ	4.54	.818		
7)การนิเทศติดตามสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา	ปฏิบัติจริง	2.17	1.096	271	-28.10*
	ควรปฏิบัติ	4.52	.806		
8)การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ	ปฏิบัติจริง	1.75	1.015	271	-34.24*
	ควรปฏิบัติ	4.56	.882		
9)การแนะนำ ส่งเสริมการจัดทำ รวบรวม สื่อและแหล่งเรียนรู้	ปฏิบัติจริง	2.03	1.091	271	-30.07*
	ควรปฏิบัติ	4.54	.841		
10)การจัดเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้	ปฏิบัติจริง	1.96	1.058	271	-29.29*
	ควรปฏิบัติ	4.45	.900		
11)การสนับสนุน เผยแพร่ผลงานสื่อนวัตกรรม ดีเด่นของครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	ปฏิบัติจริง	2.04	1.058	271	-29.34*
	ควรปฏิบัติ	4.49	.855		
12)การให้โอกาสในการส่งนักเรียน ครูหรือสถานศึกษาเอกชนในการเข้าร่วมกิจกรรมประกวดแข่งขัน	ปฏิบัติจริง	2.71	1.133	271	-22.83*
	ควรปฏิบัติ	4.57	.780		
13)การให้สิทธิในการศึกษาต่อของครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	ปฏิบัติจริง	2.08	1.150	271	-27.51*
	ควรปฏิบัติ	4.56	.857		

*p < .05

จากตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind)ด้านวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารโดยการทดสอบที (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยระดับที่ปฏิบัติจริงและระดับที่ควรปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับที่ปฏิบัติจริง

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ด้านอื่นๆ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโดยการทดสอบที (t-test)

รายการ	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	df	t-test
1)การตรากฎหมายและระเบียบที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาเอกชน	ปฏิบัติจริง	2.43	1.011	271	-24.40*
	ควรปฏิบัติ	4.51	.876		
2)การกำกับดูแล และนำให้สถานศึกษาเอกชนดำเนินการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ	ปฏิบัติจริง	3.04	1.089	271	-17.77*
	ควรปฏิบัติ	4.48	.778		
3)การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอื่น เช่นค่าอาหารกลางวัน ค่าคอมพิวเตอร์ มีความเหมาะสม	ปฏิบัติจริง	2.80	1.093	271	-19.17*
	ควรปฏิบัติ	4.41	.846		
4)การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการรับนักเรียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	ปฏิบัติจริง	2.29	1.117	271	-24.16*
	ควรปฏิบัติ	4.38	.885		
5)การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ส่งผลต่อสถานศึกษาเอกชน	ปฏิบัติจริง	2.17	1.088	271	-27.06*
	ควรปฏิบัติ	4.49	.787		
6)การสนับสนุนข้อมูล การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน	ปฏิบัติจริง	2.43	1.101	271	-25.03*
	ควรปฏิบัติ	4.53	.758		
7)การอำนวยความสะดวกและประสานงานให้บริการแก่สถานศึกษาเอกชน	ปฏิบัติจริง	2.63	1.126	271	-23.18*
	ควรปฏิบัติ	4.57	.715		
8)การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	ปฏิบัติจริง	3.11	1.306	271	-16.87*
	ควรปฏิบัติ	4.57	.766		
9)การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	ปฏิบัติจริง	3.03	1.351	271	-15.00*
	ควรปฏิบัติ	4.47	.863		
10)การกำหนดนโยบายการรับครูในสถานศึกษาของรัฐที่เอื้อต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเอกชน	ปฏิบัติจริง	2.07	1.158	271	-27.84*
	ควรปฏิบัติ	4.55	.795		
11)การกำหนดเกณฑ์และขั้นตอนในการบรรจุครูชาวต่างชาติของสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม	ปฏิบัติจริง	2.64	1.092	271	-21.26*
	ควรปฏิบัติ	4.36	.930		

*p < .05

จากตารางที่ 24 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ด้านอื่นๆ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยการทดสอบที (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยระดับที่ปฏิบัติจริงและระดับที่ควรปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับที่ปฏิบัติจริง

(4) ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ แสดงดังตารางที่ 25- 30

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคล รวมค่าใช้จ่ายพื้นฐานและเงินเดือนครู

ระดับการศึกษา	เงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ (บาท/คน/ปี)	ความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	
ก่อนประถมศึกษา	6,982	2.96	.810	ปานกลาง	ควรปรับอัตราเงิน
ประถมศึกษา	7,152	2.96	.818	ปานกลาง	อุดหนุนรายบุคคล
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	10,012	2.97	.825	ปานกลาง	ให้สถานศึกษา
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	10,342	2.97	.823	ปานกลาง	เอกชนให้เสมอภาคและเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ

จากตารางที่ 25 พบว่า แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคล รวมค่าใช้จ่ายพื้นฐานและเงินเดือนครูสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ มีความเหมาะสมในระดับปานกลางทุกระดับชั้น ($\bar{X} = 2.96$) และ สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ เสนอว่า ควรปรับอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคลให้สถานศึกษาเอกชนให้เสมอภาคและเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษา
เอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ

การสนับสนุน	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	ข้อเสนอแนะ
(1) ด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ				
1. เงินอุดหนุนรายบุคคล				
1.1 ผลกระทบกับการบริหารสถานศึกษา ถ้าหากรัฐไม่ให้เงินอุดหนุนรายบุคคล	มาก	213	77.2	รัฐควรให้เงิน อุดหนุน รายบุคคลให้ เสมอภาคและเท่า เทียมกับ สถานศึกษาของ รัฐ
	พอประมาณ	50	18.4	
	น้อย	6	2.2	
	ไม่กระทบเลย	3	1.1	
1.2 ความเหมาะสมต่อการบริหาร งบประมาณจากเงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐเป็น รายเดือน	เหมาะสม	203	74.6	สถานศึกษาของ รัฐ
	ไม่เหมาะสม	69	25.4	
1.3 ถ้าข้อ 1.2 ไม่เหมาะสม ควรปรับ รูปแบบเงินอุดหนุนรายบุคคล เป็น	รายไตรมาส	10	14.5	เพื่อการบริหาร
	รายเทอม	37	53.6	งบประมาณอย่าง
	รายปี	3	4.4	มีประสิทธิภาพ
	คู่มือการศึกษา	13	18.8	
	อื่นๆ	6	8.7	
2. เงินเดือนและค่าตอบแทนครู				
2.1 การอุดหนุนเงินเดือนครูของ สถานศึกษาเอกชนจากรัฐ โดยคำนวณตาม อัตราส่วนครูต่อนักเรียนและมอบให้สถานศึกษา พร้อมเงินอุดหนุนรายบุคคล	เหมาะสม	123	45.1	ควรปรับรูปแบบ การอุดหนุน เงินเดือนครู ให้ เท่าเทียมและ
	ไม่เหมาะสม	150	54.9	
2.2 ถ้าข้อ 2.1 ไม่เหมาะสม ควรปรับการ รับเงินอุดหนุนเงินเดือนครูเป็นแบบ	กระทรวงการคลังเป็น ผู้โอนเงินเดือนครูเข้า บัญชีโดยตรง	133	88.7	เสมอภาคกับครู ในสถานศึกษา ของรัฐ
	อื่นๆ	17	11.3	
3. สิทธิค่ารักษาพยาบาล				
3.1 ครูส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 75) ใช้ สิทธิจาก “กองทุนสงเคราะห์” ในด้าน	ค่ารักษาพยาบาล	264	95.7	เพิ่มสิทธิค่า
	ค่าการศึกษาของบุตร	214	77.5	รักษาพยาบาล
	ค่าช่วยเหลือบุตร	120	43.5	ครอบคลุม
	เงินทดแทน	35	12.7	ครอบคลุมได้เท่า
3.2 ความเหมาะสมของระเบียบ คณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์เรื่องให้สิทธิเบิก ค่ารักษาพยาบาลในปัจจุบัน	เหมาะสม	17	6.2	เทียมและเสมอ
	ไม่เหมาะสม	256	93.8	ภาคกับครู สถานศึกษาของรัฐ

ตารางที่ 26 (ต่อ)

การสนับสนุน	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	ข้อเสนอแนะ	
3.3 ถ้าข้อ 3.2 ไม่เหมาะสม ควรปรับเงินสวัสดิการสงเคราะห์เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเป็น	สิทธิการรักษาพยาบาลปีละ 100,000 บาท	17	6.6	ควรปรับสิทธิการรักษา พยาบาล	
	ครอบคลุมครอบครัว	239	93.4	ครอบคลุมครอบครัวดังที่เคยได้รับ	
(2) ด้านค่าใช้จ่ายลงทุน					
1. การแสดงความจำนงขอกู้เงินกองทุนส่งเสริมสถานศึกษาในระบบ	ไม่เคยขอกู้เงิน	224	82.1	รัฐควรส่งเสริม	
	ได้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ครบถ้วน	15	5.5	การลงทุนของสถานศึกษา	
	ได้เงินกู้บางส่วน	19	7.0	เอกชนโดย	
	ไม่ได้เงินกู้	15	5.5	ประสานแหล่ง	
2. สถานศึกษาใช้เงินกู้เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในด้าน	กู้เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ	78	28.3	ทุนภาคเอกชน	
	กู้เพื่อซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด	29	10.5	อื่นในลักษณะเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ	
	กู้เพื่อปรับปรุงห้องเรียนห้องปฏิบัติการ	28	10.1	(Soft Loan)	
	กู้เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน	23	8.3		
(3) ด้านวิชาการ	หน่วยงาน	สช.		สพท.	
	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การรับทราบเรื่องโครงการส่งเสริมวิชาการ	ทราบทุกโครงการ	20	8.3	39	16.2
	ทราบบางโครงการ	206	85.5	180	74.7
	ไม่ทราบ	11	4.6	18	7.5
2. โอกาสได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมวิชาการ	ได้เข้าร่วมทุกโครงการ	11	4.6	16	6.6
	ได้เข้าร่วมบางโครงการ	151	62.7	159	66.6
	ได้เข้าร่วมน้อย	75	4.6	62	25.7
3. ความพึงพอใจในสภาพการส่งเสริมด้านวิชาการ	พึงพอใจมาก	15	6.2	16	6.6
	พึงพอใจปานกลาง	164	68.0	162	67.2
	ไม่พึงพอใจ	58	24.1	59	24.5

จากตารางที่ 26 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ พบว่าสถานศึกษาเอกชนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) ด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ

1.1 เงินอุดหนุนรายบุคคล สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการเงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ มีความเหมาะสมในระดับปานกลางทุกระดับชั้น ($\bar{X}=2.96$) และเสนอว่า ควรปรับอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคลให้สถานศึกษาเอกชนให้เสมอภาคและเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.2 มีความคิดเห็นว่าการเงินอุดหนุนรายบุคคลจะมีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษามาก

1.2 สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.6 เห็นว่า รูปแบบการให้เงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ เป็นรายเดือน ในปัจจุบันมีความเหมาะสมต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ส่วนสถานศึกษาเอกชนที่คิดว่าไม่เหมาะสมร้อยละ 53.6 เสนอว่าควรปรับระยะเวลาที่ให้เงินอุดหนุนจากรายเดือน มาเป็นปีละ 2 ครั้ง (ตั้งแต่เริ่มภาคเรียน) เพื่อให้สามารถบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ, ร้อยละ 18.8 เห็นว่าควรเปลี่ยนการให้เงินอุดหนุนรายบุคคลแบบคูปองการศึกษาหรือบัตรแทนเงิน (Educational Voucher) แก่ผู้ปกครอง

1.2 เงินเดือนและค่าตอบแทนครู สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.9 เห็นว่า รูปแบบการให้เงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ เป็นรายเดือนตามอัตรา ในปัจจุบันไม่เหมาะสม และเสนอว่าควรปรับรูปแบบการรับเงินอุดหนุนเงินเดือนครู ให้เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐ โดยจัดสรรตามจำนวนและอัตราเงินเดือนครูของแต่ละสถานศึกษา การปรับเพิ่ม/ลด จะเป็นไปตามกรอบอัตรากำลังข้าราชการและการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังจะเป็นผู้โอนเงินเดือนของครูแต่ละรายเข้าบัญชีของครูโดยตรง

1.3 สิทธิการรักษาพยาบาล สถานศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.8 เห็นว่า สิทธิการรักษาพยาบาลในปัจจุบันตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์ให้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลเฉพาะตนเองปีละ 100,000 บาท (ไม่ครอบคลุมครอบครัว) ไม่เหมาะสม และเสนอแนะให้ปรับเพิ่มสิทธิการรักษาพยาบาลครอบคลุมตนเองและครอบครัวได้เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ

(2) ด้านค่าใช้จ่ายลงทุน

สถานศึกษาที่เคยแสดงความจำนงขอกู้เงินกองทุนส่งเสริมสถานศึกษาในระบบมีเพียงร้อยละ 18 และได้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ครบถ้วน เพียงร้อยละ 5.5 โดยวัตถุประสงค์ในการกู้ส่วนใหญ่ร้อยละ 28.3 กู้เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ, รองลงมา ร้อยละ 10.5 กู้เพื่อซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด และร้อยละ 10.1 กู้เพื่อปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ

สถานศึกษา ร้อยละ 92.6 เห็นด้วยกับการให้รัฐส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชนโดยใช้นโยบายการส่งเสริมการลงทุน สถานศึกษาร้อยละ 74 ไม่ได้รับการลดหย่อนภาษีโรงเรือนและภาษีที่ดิน มีข้อเสนอแนะว่า รัฐควรส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชนโดยประสานธนาคารของรัฐ หรือแหล่งทุนภาคเอกชนอื่น ให้แก่สถานเอกชนกู้ในลักษณะ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและมีระยะปลอดดอกเบี้ย (Soft Loan) เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ ซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและอื่นๆ ขัดแย้งกับความไม่พอเพียงเงินกู้ของกองทุนส่งเสริมสถานศึกษาในระบบเพื่อพัฒนาการศึกษา

(3) ด้านวิชาการ

สถานศึกษาได้รับการนิเทศ กำกับติดตาม จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนด้านวิชาการอย่างไม่ทั่วถึงและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในสภาพการส่งเสริมด้านวิชาการจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในระดับปานกลาง

(4) ด้านอื่นๆ

สถานศึกษาต้องการได้รับการสนับสนุน เรื่องการตรากฎหมายและระเบียบที่ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาเอกชน การให้เอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนการจัดการศึกษา และจัดทำแผนการรับนักเรียนร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษากับเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา

รายการ ระดับการศึกษา	เงินเดือนครู			รวมค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา		
	ค่าใช้จ่าย สถานศึกษา	เงิน อุดหนุน จากรัฐ	ส่วนต่าง	ค่าใช้จ่าย สถานศึกษา	เงิน อุดหนุน จากรัฐ	ส่วน ต่าง
ก่อนประถมศึกษา	7,509	4,196	3,313	13,179	5,896	7,283
ประถมศึกษา	7,591	4,196	3,395	12,754	6,096	6,658
มัธยมศึกษาตอนต้น	11,254	5,247	6,007	18,977	8,747	10,230
มัธยมศึกษาตอนปลาย	11,654	5,247	6,407	20,977	9,047	11,930

หมายเหตุ: เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐ เป็นอัตราอุดหนุน ปีการศึกษา 2551 เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาจากงบประมาณที่สถานศึกษาเอกชนใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา ปีการศึกษา 2551

จากตารางที่ 27 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษากับเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัว เฉพาะเงินเดือนและค่าใช้จ่ายพื้นฐานของสถานศึกษาและเงินอุดหนุนจากรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐไม่พอเพียงกับกับค่าใช้จ่ายทั้งสองด้าน ในทุกระดับการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 ค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำแนกตามระดับ การศึกษาและขนาดสถานศึกษา

ระดับการศึกษาที่เปิดสอน /ขนาด	อัตราส่วน ครูต่อนักเรียน	ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัว (บาท/ปี)							รวม ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา
		ค่าใช้จ่ายดำเนินการ			ค่าใช้จ่ายลงทุน			ค่าใช้จ่าย ต่อ ค่าใช้จ่าย ลงทุน	
		ด้าน บุคลากร	ด้านที่ไม่เกี่ยวกับบุคลากร	รวม ค่าใช้จ่าย ดำเนินการ	ครุภัณฑ์เพื่อการ เรียน การสอน	ครุภัณฑ์สำนักงาน	รวม ค่าใช้จ่าย ลงทุน		
ก่อนประถมศึกษา	1 : 17	6,548	3,085	9,633	734	573	1,307	88 : 12	10,940
ขนาดเล็ก	1:15	6,237	3,061	9,298	1,698	546	2,244	80 : 20	11,542
ขนาดกลาง	1:18	5,207	2,964	8,171	366	349	715	92 : 8	8,886
ขนาดใหญ่	1:17	8,342	3,245	11,587	588	879	1,467	89 : 11	13,054
ประถมศึกษา	1 : 17	7,841	4,788	12,629	422	503	925	93 : 7	13,554
ขนาดเล็ก	1:14	7,953	6,231	14,174	437	713	1,150	92 : 8	15,324
ขนาดกลาง	1:17	6,893	2,398	9,290	527	160	687	93 : 7	9,977
ขนาดใหญ่	1:20	8,861	1,603	10,464	178	95	273	97 : 3	10,737
มัธยมศึกษา	1 : 22	11,217	4,380	15,597	2,182	631	2,813	85 : 15	18,410
ขนาดเล็ก	1:14	9,673	3,926	13,599	2,415	755	3,170	81 : 19	16,769
ขนาดกลาง	1:36	17,135	5,861	22,997	-	397	397	98 : 2	23,394
ขนาดใหญ่	1:24	7,102	3,685	10,787	1,015	482	1,497	88 : 12	12,284
ก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา	1 : 20	5,122	2,967	8,089	310	270	580	93 : 7	8,669
ขนาดเล็ก	1:16	5,948	3,095	9,043	318	200	518	95 : 5	9,561
ขนาดกลาง	1:20	5,411	3,199	8,610	254	302	556	94 : 6	9,166
ขนาดใหญ่	1:22	7,102	2,520	6,445	392	283	675	91 : 9	7,120
ประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา	1:22	14,114	9,072	23,185	3,618	3,320	6,938	77 : 23	30,124
ขนาดเล็ก	1:43	8,159	1,228	9,387	832	834	1,666	85 : 15	11,053
ขนาดกลาง	1:18	23,703	18,353	42,056	7,569	7,409	14,978	74 : 26	57,034
ขนาดใหญ่	1:17	10,305	10,107	20,412	1,102	547	1,649	92 : 8	22,061
ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา	1 : 17	9,415	5,772	15,187	2,024	717	2,741	85 : 15	17,928
ขนาดเล็ก	1:15	17,635	10,978	28,613	4,979	467	5,446	84 : 16	34,059
ขนาดกลาง	1:19	6,331	3,155	9,485	1,021	1,374	2,395	80 : 20	11,880
ขนาดใหญ่	1:24	6,987	4,838	11,826	621	355	976	92 : 8	12,802

จากตารางที่ 28 แสดงค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัด

การศึกษา พบว่า สถานศึกษามีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแตกต่างกันตามระดับการศึกษาที่จัด และขนาดสถานศึกษา กล่าวคือ

สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาพร้อมกับระดับประถมศึกษา มีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาต่ำสุด คือ 8,669 บาท/คน/ปี (ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ต่อ ค่าใช้จ่ายลงทุน 93 : 7) รองลงมาได้แก่ สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา มีค่าใช้จ่าย 10,940 บาท/คน/ปี (ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ต่อ ค่าใช้จ่ายลงทุน 88 : 12) และสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา มีค่าใช้จ่าย 13,554 บาท/คน/ปี (ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ต่อ ค่าใช้จ่ายลงทุน 93 : 7)

สถานศึกษาที่มีอัตราส่วนครู ต่อ นักเรียน สูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา และสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาพร้อมกับระดับ มัธยมศึกษา อัตราส่วนครู ต่อ นักเรียน = 1 : 22

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำแนกตามระดับ การศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา (ภูมิภาค)

ระดับการศึกษา ที่เปิดสอน/ ขนาด	อัตราส่วน ครูต่อ นักเรียน	ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัว (บาท/ปี)							รวม ค่าใช้จ่าย ในการจัด การศึกษา
		ค่าใช้จ่ายดำเนินการ			ค่าใช้จ่ายลงทุน			ค่าใช้จ่าย ต่อ ค่าใช้จ่าย ลงทุน	
		ด้าน บุคลากร	ด้านที่ ไม่ เกี่ยวกับ บุคลากร	รวม ค่าใช้จ่าย ดำเนินการ	ครุภัณฑ์ เพื่อการ เรียน การสอน	ครุภัณฑ์ สำนักงาน	รวม ค่าใช้จ่าย ลงทุน		
ก่อนประถมศึกษา	1:17	7,509	4,205	11,714	764	701	1,465	89 : 11	13,179
กทม.	1:12	12,541	7,989	20,530	2,021	5,377	7,398	74 : 26	27,928
ภาคเหนือ	1:17	6,585	2,982	9,567	375	185	560	94 : 6	10,127
ภาคกลาง	1:20	5,223	1,303	6,526	770	136	906	88 : 12	7,432
ภาคต่อ/น	1:17	5,384	2,743	8,127	1,153	581	1,734	82 : 18	9,861
ภาคใต้	1:21	6,364	2,575	8,939	182	239	421	96 : 4	9,360
ประถมศึกษา	1:20	7,591	4,106	11,697	442	615	1,057	92 : 8	12,754
กทม.	1:22	10,360	7,243	17,603	687	188	875	95 : 5	18,478
ภาคเหนือ	1:21	6,591	2,424	9,015	398	294	692	93 : 7	9,707
ภาคกลาง	1:21	5,994	2,248	8,242	228	259	487	94 : 6	8,729
ภาคต่อ/น	1:19	3,842	763	4,605	229	3,823	4,052	53 : 47	8,657
ภาคใต้	1:12	4,269	1,161	5,430	429	74	503	92 : 8	5,933
มัธยมศึกษา	1:32	11,454	6,092	17,546	1,870	561	2,431	88 : 12	19,977
กทม.	1:36	14,805	10,566	25,371	2,338	1,426	3,764	87 : 13	29,135
ภาคเหนือ	1:31	7,314	2,373	9,687	1,779	1,356	3,135	76 : 24	12,822
ภาคกลาง	1:34	14,730	5,895	20,625	3,881	120	4,001	84 : 16	24,626
ภาคต่อ/น	1:18	8,423	2,600	11,023	1,200	130	1,330	89 : 11	12,353
ภาคใต้	1:13	5,050	3,766	8,816	2,534	2,148	4,682	65 : 35	13,498

จากตารางที่ 29 แสดงค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา (ภูมิภาค) พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา มีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาต่ำสุด คือ 12,754 บาท/คน/ปี (ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ต่อ ค่าใช้จ่ายลงทุน 92 : 8) รองลงมาได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา มีค่าใช้จ่าย 13,179บาท/คน/ปี (ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ต่อ ค่าใช้จ่ายลงทุน 89 : 11) และระดับมัธยมศึกษา มีค่าใช้จ่าย 19,977บาท/คน/ปี (ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ต่อ ค่าใช้จ่ายลงทุน 92 : 8) โดยพบว่าสถานศึกษามีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแตกต่างกันตามที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาที่ตั้งในกรุงเทพมหานครมีค่าใช้จ่ายสูงสุดในทุกระดับการศึกษา ระดับการศึกษา

ที่มีอัตราส่วนครู ต่อ นักเรียน สูงสุด ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา อัตราส่วนครู ต่อ นักเรียน = 1 : 32
รองลงมาได้แก่ ระดับประถมศึกษา = 1 : 20 และระดับก่อนประถมศึกษา = 1 : 17

ตารางที่ 30 ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา)

ระดับการศึกษาที่เปิดสอน/ขนาด	อัตราส่วนครูต่อนักเรียน	ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัว (บาท/ปี)							
		ค่าใช้จ่ายดำเนินการ			ค่าใช้จ่ายลงทุน			ค่าใช้จ่ายดำเนินการต่อค่าใช้จ่ายลงทุน	รวมค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา
		ด้านบุคลากร	ด้านที่ไม่เกี่ยวกับบุคลากร	รวมค่าใช้จ่ายดำเนินการ	ครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน	ครุภัณฑ์สำนักงาน	รวมค่าใช้จ่ายลงทุน		
ก่อนประถมศึกษา	1:17	7,509	4,205	11,714	764	701	1,465	89 : 11	13,179
ในพื้นที่ สพท. 1	1:16	7,823	4,570	12,393	840	765	1,605	89 : 11	13,998
นอกพื้นที่ สพท. 1	1:21	6,891	3,483	10,374	609	569	1,178	90 : 10	11,552
ประถมศึกษา	1:20	7,591	4,106	11,697	442	615	1,057	92 : 8	12,754
ในพื้นที่ สพท. 1	1:19	10,717	6,491	17,208	4,178	1,862	6,040	74 : 26	23,248
นอกพื้นที่ สพท. 1	1:30	2,692	3,484	6,176	535	256	791	89 : 11	6,967
มัธยมศึกษา	1:32	11,454	6,092	17,546	1,870	561	2,431	88 : 12	19,977
ในพื้นที่ สพท. 1	1:36	14,380	10,009	24,389	2,306	684	2,990	89 : 11	27,379
นอกพื้นที่ สพท. 1	1:23	6,192	1,998	8,190	1,209	388	1,597	84 : 16	9,787

จากตารางที่ 30 แสดงค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา มีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาต่ำสุด คือ 12,754 บาท/คน/ปี รองลงมาได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา มีค่าใช้จ่าย 13,179บาท/คน/ปี และระดับมัธยมศึกษา มีค่าใช้จ่ายสูงสุด 19,977บาท/คน/ปี โดยพบว่าสถานศึกษามีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแตกต่างกันตามที่ตั้งของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาที่ตั้งในเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 มีค่าใช้จ่ายสูงกว่า สถานศึกษาที่ตั้งนอกเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ในทุกระดับการศึกษา

2.2.2 การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ โดยใช้การศึกษาเชิงสำรวจ ตามความคิดเห็นของครู

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ โดยใช้การศึกษาเชิงสำรวจ ตามความคิดเห็นของครู จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 706 ตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับมา 635 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 90 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 4 ตอน คือ (1) ข้อมูลพื้นฐานของครู (2) ผลการศึกษาสภาพการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ (3) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ (4) ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน แสดงตั้งแต่ตารางที่ 31-34 ดังนี้

(1) ข้อมูลพื้นฐานของครู

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของครู แสดงดังตาราง ที่ 31

ตาราง ที่ 31 ข้อมูลพื้นฐานของครูสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาทำงาน ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จำนวนชั่วโมงสอน และที่ตั้งของสถานศึกษา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	106	16.7
หญิง	529	83.3
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	123	19.4
31-40 ปี	211	33.2
41-50 ปี	201	31.7
51-60 ปี	95	15.0
มากกว่า 60 ปี	5	0.8

ตาราง ที่ 31 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. ระยะเวลาที่ทำงานในสถานศึกษา		
น้อยกว่า 5 ปี	175	27.6
6 - 10 ปี	138	21.7
11 - 20 ปี	195	30.7
21 - 30 ปี	93	14.6
มากกว่า 30 ปี	34	5.4
4. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษา		
- ด้านการสอน		
1 - 5 ปี	155	26.0
6 - 10 ปี	141	23.6
11 - 20 ปี	181	30.3
มากกว่า 20 ปี	120	20.1
5. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	16	2.5
ปริญญาตรี จำแนกเป็น	550	86.1
- ปริญญาตรีที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา	106	16.7
- ปริญญาตรีที่เกี่ยวกับการศึกษา	444	69.9
ปริญญาโท จำแนกเป็น	65	10.2
- ปริญญาโทที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา	8	1.3
- ปริญญาโทที่เกี่ยวกับการศึกษา	57	9.0
ปริญญาเอกที่เกี่ยวกับการศึกษา	4	0.6
6. การได้รับมอบหมายให้		
สอนตรงตามวุฒิการศึกษา	434	68.3
สอนสาระอื่นที่ไม่ตรงตามวุฒิการศึกษา	201	31.7
7. ใบประกอบวิชาชีพครู		
มี	559	88.0
ไม่มี	76	12.0

ตาราง ที่ 31 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
8. จำนวนชั่วโมงสอน		
1 – 10 ชม./สัปดาห์	64	11.6
11 – 20 ชม./สัปดาห์	255	46.3
มากกว่า 20 ชม./สัปดาห์	232	42.1
9. สถานที่ตั้งของสถานศึกษา		
จำแนกตามภูมิภาค		
กรุงเทพมหานคร	146	23.0
ภาคเหนือ	160	25.2
ภาคกลาง	112	17.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	118	18.6
ภาคใต้	99	15.6
จำแนกตามที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา		
ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1	327	51.5
ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1	308	48.5

จากตารางที่ 31 แสดงข้อมูลพื้นฐานของครูสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาทำงาน ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จำนวนชั่วโมงสอน และที่ตั้งของสถานศึกษาพบว่า ครูสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ เป็น เพศหญิง จำนวน 529 คน (ร้อยละ 83.3) ส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี จำนวน 211 คน (ร้อยละ 33.2) รองลงมา อายุ 41-50 ปี จำนวน 201 คน (ร้อยละ 31.7) และอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 123 คน (ร้อยละ 19.4) ระยะเวลาที่ทำงานในสถานศึกษานี้ส่วนใหญ่ จำนวน 195 คน (ร้อยละ 30.7) ทำงานมานาน 11 – 20 ปี รองลงมา ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 175 คน, (ร้อยละ 27.6) และทำงาน 6 – 10 ปี จำนวน 138 คน (ร้อยละ 21.7) ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการสอน 11 – 20 ปี จำนวน 181 คน (ร้อยละ 30.3), รองลงมา 1 - 5 ปี จำนวน 155 คน (ร้อยละ 26) และ 6 – 10 ปี จำนวน 141 คน (ร้อยละ 23.6)

ครูส่วนใหญ่ มีวุฒิกการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 550 คน (ร้อยละ 86.1) โดยเป็นปริญญาตรี ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 444 คน ร้อยละ 69.9 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 65 คน ร้อยละ 10.2 และ ปริญญาเอก จำนวน 4 คน ร้อยละ 0.6

ครูส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้สอนตรงตามวุฒิกการศึกษา จำนวน 434 คน (ร้อยละ 68.3) และ สอนสาระอื่นที่ไม่ตรงตามวุฒิกการศึกษา จำนวน 201 คน (ร้อยละ 31.7) ครูส่วนใหญ่มีใบประกอบวิชาชีพครู จำนวน 559 คน (ร้อยละ 88)

ครูส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงสอน 11 – 20 ชม./สัปดาห์ จำนวน 255 คน (ร้อยละ 46.3) รองลงมา สอนมากกว่า 20 ชม./สัปดาห์ จำนวน 232 คน (ร้อยละ 42.1) และ 1 – 10 ชม./สัปดาห์ จำนวน 64 คน (ร้อยละ 11.6)

ครูส่วนใหญ่ทำงานสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือจำนวน 160 คน (ร้อยละ 25.2) รองลงมาได้แก่ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 23.0 และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 18.6 และครูส่วนใหญ่ทำงานสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 จำนวน 327 คน (ร้อยละ 51.5)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**(2) ผลการศึกษาสภาพการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนใน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของคุณ**

จากการวิเคราะห์สภาพการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของคุณ แสดงผลดังตารางที่ 32

**ตาราง ที่ 32 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชน
ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเปรียบเทียบด้านที่รัฐปฏิบัติจริงและด้านที่รัฐควรปฏิบัติ**

รายการ	ระดับที่ปฏิบัติจริง			ระดับที่ควรปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.การให้เงินวิทยฐานะครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	1.75	1.066	น้อยที่สุด	4.59	.900	มากที่สุด
2.การให้เงินค่าครองชีพครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	1.88	1.076	น้อย	4.62	.874	มากที่สุด
3.การให้เงินค่าเช่าบ้านครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	1.40	.839	น้อยที่สุด	4.36	1.121	มากที่สุด
4.การให้เงินค่าพาหนะครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	1.62	1.017	น้อยที่สุด	4.43	1.037	มากที่สุด
5.การให้สวัสดิการครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	1.95	1.076	น้อย	4.63	.893	มากที่สุด
6.การให้เงินบำเหน็จบำนาญครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	1.70	1.002	น้อยที่สุด	4.63	.891	มากที่สุด
7.การให้สิทธิค่ารักษาพยาบาลครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	2.26	1.191	น้อย	4.69	.780	มากที่สุด
8.การส่งเสริมด้านวิชาการของสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	2.86	1.265	ปานกลาง	4.65	.750	มากที่สุด
9.การส่งเสริม สนับสนุน การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	2.83	1.273	ปานกลาง	4.66	.736	มากที่สุด
10.การสนับสนุน เผยแพร่ผลงานสื่อ/นวัตกรรมดีเด่นของครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมกับครูสถานศึกษาของรัฐ	2.57	1.182	น้อย	4.53	.826	มากที่สุด
11.การให้โอกาสในการส่งนักเรียน ครูหรือสถานศึกษาเอกชนในการเข้าร่วมกิจกรรมประกวดแข่งขันมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	3.05	1.741	ปานกลาง	4.57	.763	มากที่สุด
12.การให้สิทธิในการศึกษาต่อของครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ	2.38	1.274	น้อย	4.57	.860	มากที่สุด
รวม	2.18	.814	น้อย	4.57	.741	มากที่สุด

จากตารางที่ 32 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสนับสนุนของรัฐแก่ครูสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเปรียบเทียบด้านที่รัฐปฏิบัติจริงและด้านที่รัฐควรปฏิบัติ โดยภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นต่อการสนับสนุนของรัฐแก่ครูสถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับที่รัฐปฏิบัติจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และระดับที่รัฐควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาระดับที่รัฐปฏิบัติจริงเป็นรายข้อพบว่า ระดับที่ปฏิบัติจริงมีค่าในระดับปานกลางถึงน้อยที่สุด ด้านที่มีระดับที่ปฏิบัติจริงสูงสุด คือ การให้โอกาสในการส่งนักเรียนครูหรือสถานศึกษาเอกชนในการเข้าร่วมกิจกรรมประกวด/แข่งขันมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X} = 3.05$, S.D.=1.741) รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมด้านวิชาการของสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X} = 2.86$, S.D.=1.265) และการส่งเสริม สนับสนุน การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X} = 2.83$, S.D.=1.273) ส่วนด้านที่มีระดับที่ปฏิบัติจริงต่ำสุด คือ การให้เงินค่าเช่าบ้านครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X} = 1.40$, S.D.=.839) รองลงมาได้แก่ การให้เงินค่าพาหนะครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X} = 1.62$, S.D.=1.017) การให้เงินบำเหน็จบำนาญครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X} = 1.70$, S.D.=1.002)

เมื่อพิจารณาระดับที่รัฐควรปฏิบัติเป็นรายข้อ พบว่าระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับคือ การให้เงินค่ารักษาพยาบาลครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X} = 4.69$, S.D.=.780) รองลงมาได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุน การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X} = 4.66$, S.D.=.763) และการส่งเสริมด้านวิชาการของสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ ($\bar{X} = 4.65$, S.D.=.750)

**(3) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการสนับสนุนสถานศึกษา
เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ตามความคิดเห็นของครู**

ผลการเปรียบเทียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชน
ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูโดยการทดสอบที (t-test) แสดงดังตารางที่ 33

**ตารางที่ 33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู โดยการทดสอบที (t-test)**

รายการ	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	df	t-test
1.การให้เงินวิทยฐานะครูสถานศึกษาเอกชนมีความ เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.75	1.066	634	-51.71*
	ควรปฏิบัติ	4.59	.900		
2.การให้เงินค่าครองชีพครูสถานศึกษาเอกชนมีความ เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.88	1.076	634	-49.46*
	ควรปฏิบัติ	4.62	.874		
3.การให้เงินค่าเช่าบ้านครูสถานศึกษาเอกชนมีความ เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.40	.839	634	-53.66*
	ควรปฏิบัติ	4.36	1.121		
4.การให้เงินค่าพาหนะครูสถานศึกษาเอกชนมีความ เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.62	1.017	634	-49.52*
	ควรปฏิบัติ	4.43	1.037		
5.การให้สวัสดิการครูสถานศึกษาเอกชนมีความ เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.95	1.076	634	-49.15*
	ควรปฏิบัติ	4.63	.893		
6.การให้เงินบำเหน็จบำนาญครูสถานศึกษาเอกชนมี ความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	1.70	1.002	634	-55.25*
	ควรปฏิบัติ	4.63	.891		
7.การให้สิทธิข้าราชการพยาบาลครูสถานศึกษาเอกชนมีความ เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	2.26	1.191	634	-43.37*
	ควรปฏิบัติ	4.69	.780		
8.การส่งเสริมด้านวิชาการของสถานศึกษาเอกชนมี ความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	2.86	1.265	634	-31.03*
	ควรปฏิบัติ	4.65	.750		
9.การส่งเสริม สนับสนุน การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนา ศักยภาพครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมและ เสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	2.83	1.273	634	-31.854*
	ควรปฏิบัติ	4.66	.734		
10.การสนับสนุน เผยแพร่ผลงานสื่อ/นวัตกรรมดีเด่น ของครูสถานศึกษาเอกชนมีความเท่าเทียมกับครู สถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	2.57	1.182	634	-33.931*
	ควรปฏิบัติ	4.53	.826		
11.การให้โอกาสในการส่งนักเรียน ครูหรือสถานศึกษาเอกชน ในการเข้าร่วมกิจกรรมประกวดแข่งขันมีความเท่าเทียมและ เสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	3.05	1.741	634	-20.33*
	ควรปฏิบัติ	4.57	.763		
12.การให้สิทธิในการศึกษาต่อของครูสถานศึกษาเอกชนมี ความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษารัฐ	ปฏิบัติจริง	2.38	1.274	634	-36.40*
	ควรปฏิบัติ	4.57	.860		

*p < .05

จากตารางที่ 33 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู โดยการทดสอบที (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยระดับที่ปฏิบัติจริงและระดับที่ควรปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับที่ปฏิบัติจริง

(4) ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ แสดงดังตารางที่ 34

ตาราง ที่ 34 จำนวน ร้อยละ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ

การสนับสนุน	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	ข้อเสนอแนะ
1. เงินเดือนและค่าตอบแทนครู				
1.1 การอุดหนุนเงินเดือนครูของสถานศึกษาเอกชนจากรัฐ โดยคำนวณตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียนและมอบให้สถานศึกษาพร้อมเงินอุดหนุนรายบุคคล	เหมาะสม	243	38.3	รูปแบบการอุดหนุนเงินเดือนครูของสถานศึกษาเอกชนให้เสมอภาคกับครูของรัฐ เช่น การให้เงินวิทยฐานะครู การให้เงินประจำตำแหน่ง และ
	ไม่เหมาะสม	392	61.7	
1.2 ถ้าข้อ 1.1 ไม่เหมาะสม ควรปรับการรับเงินอุดหนุนเงินเดือนครูโดย	กระทรวงการคลังเป็นผู้โอนเงินเดือนครูเข้าบัญชีโดยตรง	369	98.7	การจ่ายเงินเดือนครูของสถานศึกษาเอกชน ไปโดยตรงที่ครู ไม่ต้องผ่านสถานศึกษา
	อื่นๆ	5	1.3	
2. สิทธิจาก “กองทุนสงเคราะห์”				
2.1 ครูส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 75) ใช้สิทธิจาก “กองทุนสงเคราะห์” ในด้าน	ค่ารักษาพยาบาล	565	58.9	เพิ่มสิทธิค่า
	ค่าการศึกษาของบุตร	230	24.0	รักษาพยาบาล
	ค่าช่วยเหลือบุตร	135	14.1	ครอบคลุมครอบครัวได้
	เงินทดแทน	30	3.1	เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ

ตาราง ที่ 34 (ต่อ)

การสนับสนุน	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	ข้อเสนอแนะ	
2. สิทธิจาก “กองทุนสงเคราะห์”					
2.2 ความเหมาะสมของระเบียบ คณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์เรื่องให้ สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลในปัจจุบัน	เหมาะสม	58	9.1		
	ไม่เหมาะสม	256	93.8		
2.3 ถ้าข้อ 2.2 ไม่เหมาะสม ควรปรับ เงินสวัสดิการสงเคราะห์ด้านค่า รักษาพยาบาลเป็นอย่างไร	สิทธิค่ารักษาพยาบาล ปีละ 100,000 บาท ครอบคลุมครอบครัว	17	6.6	ควรปรับสิทธิค่ารักษา พยาบาลครอบคลุม ครอบครัวดังที่เคย	
	สิทธิค่ารักษาพยาบาล ได้เท่าเทียมและเสมอ ภาคกับครูของรัฐ	239	93.4	ได้รับ	
(3) ด้านวิชาการ	หน่วยงาน	สช..		สพท	
	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การรับทราบเรื่องโครงการส่งเสริม วิชาการ	ทราบทุกโครงการ	46	7.2	91	14.3
	ทราบบางโครงการ	535	84.3	525	82.7
	ไม่ทราบ	54	8.5	19	3.0
2. โอกาสได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริม วิชาการ	ได้เข้าร่วมทุกโครงการ	12	1.9	13	2.1
	ได้เข้าร่วมบางโครงการ	429	67.6	431	68.0
	ได้เข้าร่วมน้อย	194	30.6	190	30.0
3. ความพึงพอใจในสภาพการ ส่งเสริมด้านวิชาการ	พึงพอใจมาก	40	6.3	41	6.5
	พึงพอใจปานกลาง	501	78.9	514	80.9
	ไม่พึงพอใจ	94	14.8	80	12.6

จากตารางที่ 34 แสดงจำนวน ร้อยละ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ พบว่าครูสถานศึกษาเอกชนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) เงินเดือนและค่าตอบแทนครู

ครูสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ จำนวน 392 คน (ร้อยละ 61.7) เห็นว่ารูปแบบการให้เงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ เป็นรายเดือนตามอัตรา ในปัจจุบันไม่เหมาะสม และเสนอว่า ควรจัดสรรตามจำนวนและอัตราเงินเดือนครูของแต่ละสถานศึกษา โดยการปรับเพิ่ม/ลด

จะเป็นไปตามกรอบอัตรากำลังข้าราชการและการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ จำนวน 369 คน (ร้อยละ 94.1) โดยครูจำนวน 233 คน (ร้อยละ 36.7) เสนอแนะรูปแบบการอุดหนุนเงินเดือนครูของสถานศึกษาเอกชนให้เสมอภาคกับครูของรัฐ เช่น การให้เงินวิทยฐานะครู การให้เงินประจำตำแหน่ง และการจ่ายเงินเดือนครูของสถานศึกษาเอกชน ไปโดยตรงที่ครู ไม่ต้องผ่านสถานศึกษา

(2) สิทธิจาก “กองทุนสงเคราะห์”

ครูสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ใช้สิทธิด้านค่ารักษาพยาบาล จำนวน 565 คน (ร้อยละ 58.9) รองลงมาได้แก่ สิทธิเบิกค่าการศึกษาของบุตร จำนวน 230 คน (ร้อยละ 24.0) สิทธิค่าช่วยเหลือบุตร จำนวน 135 คน (ร้อยละ 14.1) และสิทธิเงินทดแทนจำนวน 30 คน (ร้อยละ 3.1)

ครูส่วนใหญ่ จำนวน 256 คน (ร้อยละ 93.8) เห็นว่า สิทธิค่ารักษาพยาบาลในปัจจุบันตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์เรื่องให้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลเฉพาะตนเองปีละ 100,000 บาท (ไม่ครอบคลุมครอบครัว) ไม่เหมาะสม และเสนอแนะให้ปรับเพิ่มสิทธิค่ารักษาพยาบาลครอบคลุมตนเองและครอบครัวได้เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูสถานศึกษาของรัฐ

(3) ด้านวิชาการ

จากตารางที่ 34 พบว่า ครูสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่รับทราบเรื่อง โครงการส่งเสริมวิชาการและการมีโอกาสได้เข้าร่วมบางโครงการ และมีความพึงพอใจในสภาพการส่งเสริมวิชาการจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในระดับปานกลาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.3 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษา เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ โดยใช้การศึกษาเชิงสำรวจ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่เป็นกรรมการบริหารสถานศึกษา กรรมการภาคี 4 ฝ่ายจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 706 ตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับมา 507 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 71.8 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน คือ (1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง และ (2) ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน แสดงตั้งแต่ตารางที่ 35- 37 ดังนี้

(1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองแสดงดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง จำนวนบุตร-หลานที่เรียนในสถานศึกษา¹ ระดับการศึกษาของนักเรียน (บุตรหลาน) สาเหตุที่ให้บุตรหลานเรียนสถานศึกษา¹นี้และที่ตั้งของสถานศึกษา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	159	31.4
หญิง	348	68.6
2. สถานภาพสมรส		
โสด	58	11.5
สมรส	435	86.1
อื่นๆ	12	2.4
3. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	64	12.6
31-40 ปี	196	38.7
41-50 ปี	186	36.7
51-60 ปี	51	10.1
มากกว่า 60 ปี	10	2.0

ตาราง ที่ 35 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพ		
รับราชการ	60	12.0
ค้าขาย	62	12.4
เกษตรกร	29	5.8
รับจ้าง	203	40.8
อื่นๆ	144	28.9
5. รายได้ครอบครัว		
1 – 10,000 บาท	106	23.3
10,001-20,000 บาท	137	30.1
20,001 – 30,000 บาท	75	16.5
มากกว่า 30,000 บาท	137	30.1
6. ความสัมพันธ์กับนักเรียน		
บิดา	129	25.9
มารดา	283	56.8
อื่นๆ	86	17.3
7. จำนวนบุตร-หลานที่เรียนในสถานศึกษา		
1 คน	285	57.7
2 – 3 คน	187	37.9
มากกว่า 3 คน	22	4.5
8. ระดับการศึกษาของนักเรียน(บุตรหลาน)		
อนุบาล 1 – 3	209	41.6
ประถมศึกษาปีที่ 1 – 6	279	55.6
มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	92	18.3
มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6	34	6.7
9. สาเหตุที่ให้บุตรหลานเรียนสถานศึกษา		
ความสะดวกในการเดินทาง	415	82.2
การดูแลเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียน	465	92.1
ความมีชื่อเสียงของสถานศึกษา	289	57.2
ความปลอดภัยของสภาพภายในสถานศึกษา	393	77.8
ค่าเทอมไม่แพง	280	55.4

ตาราง ที่ 35 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
10. สถานที่ตั้งของสถานศึกษา		
10.1 จำแนกตามภูมิภาค		
กรุงเทพมหานคร	107	21.1
ภาคเหนือ	113	22.3
ภาคกลาง	113	22.3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	89	17.6
ภาคใต้	85	16.8
10.2 จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา		
ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1	248	48.9
ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา นอกเขต 1	219	43.2

จากตารางที่ 34 พบว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 348 คน (ร้อยละ 68.6) สถานภาพสมรส จำนวน 435 คน (ร้อยละ 86.1) อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี จำนวน 196 คน (ร้อยละ 38.7) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 203 คน (ร้อยละ 40.8) รายได้ต่อครอบครัวอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 137 คน (ร้อยละ 30.1) และมากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน จำนวนเท่ากัน

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เป็นมารดาของนักเรียน จำนวน 283 คน (ร้อยละ 56.8) มีบุตร-หลานเรียนอยู่ในสถานศึกษา 1 คน จำนวน 285 คน (ร้อยละ 57.7) ส่วนใหญ่บุตรหลานศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 279 คน (ร้อยละ 55.6) และสาเหตุที่ให้บุตรหลานเรียนสถานศึกษานี้คือ การดูแลเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียน จำนวน 465 คน (ร้อยละ 92.1) ความสะดวกในการเดินทาง จำนวน 415 คน (ร้อยละ 82.2) และความปลอดภัยของสภาพภายในสถานศึกษาจำนวน 393 คน (ร้อยละ 77.8)

ผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือและภาคกลาง จำนวนภาคละ 113 โรง (ร้อยละ 22.3) รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 21.1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 17.6 และภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 16.8 ตามลำดับ

โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 คิดเป็นร้อยละ 48.9 และอยู่นอกเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 คิดเป็นร้อยละ 43.2

ตาราง ที่ 36 การให้ความสนับสนุนสถานศึกษาในการระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองนอกจาก
ค่าใช้จ่ายที่สถานศึกษาเรียกเก็บ

รายการการสนับสนุน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวนเงิน (บาท/ปี)
1. ไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านการเงินนอกจากค่าใช้จ่ายที่ สถานศึกษาเรียกเก็บ	368	72.6	-
2. ให้การสนับสนุนด้านการเงินนอกจากค่าใช้จ่ายที่สถานศึกษา เรียกเก็บ	139	27.4	9053.78
สนับสนุนชมรมหรือสมาคมผู้ปกครองและครู	44	31.7	4660.45
สนับสนุนชมรมหรือสมาคมศิษย์เก่า	17	12.2	920.59
สนับสนุนเงินบริจาคหรือเงินบำรุงการศึกษา	48	34.5	1493.12
สนับสนุนอื่นๆ เช่น การจัดกิจกรรมกีฬา จัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์เพื่อการศึกษา ร่วมทำบุญ ช่วยทำอาหาร	39	28.1	1979.62
หมายเหตุ ผู้ปกครองบางท่านสนับสนุนมากกว่า 1 รายการ			

จากตารางที่ 36 แสดงการให้ความสนับสนุนสถานศึกษาในการระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองนอกจากค่าใช้จ่ายที่สถานศึกษาเรียกเก็บพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้สนับสนุนในการระดมทรัพยากรนอกจากค่าใช้จ่ายที่สถานศึกษาเรียกเก็บ จำนวน 368 คน (ร้อยละ 72.6) สำหรับผู้ปกครองที่การให้ความสนับสนุนส่วนใหญ่สนับสนุนเงินบริจาคหรือเงินบำรุงการศึกษา ร้อยละ 34.5 จำนวนเงิน 1493.12 บาท/ปี รองลงมาคือ สนับสนุนชมรมหรือสมาคมผู้ปกครองและครู ร้อยละ 31.7 จำนวนเงิน 4660.45 บาท/ปี สนับสนุนอื่นๆ เช่น การจัดกิจกรรมกีฬา จัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์เพื่อการศึกษา ร่วมทำบุญ ช่วยทำอาหาร ร้อยละ 28.1 จำนวนเงิน 1979.62 บาท/ปี และลำดับสุดท้ายคือ สนับสนุนชมรมหรือสมาคมศิษย์เก่า ร้อยละ 17 จำนวนเงิน 920.59 บาท/ปี

ตาราง ที่ 37 ความคิดเห็นของผู้ปกครองหากรัฐไม่ให้การอุดหนุนรายบุคคลกับผลกระทบต่อค่าเทอม

ความคิดเห็นของผู้ปกครองหากรัฐไม่ให้การอุดหนุนรายบุคคลกับผลกระทบต่อค่าเทอม	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับผลกระทบกับค่าเทอมมาก	325	67.6
ได้รับผลกระทบกับค่าเทอมน้อย	125	26.0
ไม่ได้รับผลกระทบกับค่าเทอมเลย	31	6.4

จากตารางที่ 37 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองหากรัฐไม่ให้การอุดหนุนรายบุคคลกับผลกระทบต่อค่าเทอมพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะมีผลกระทบกับค่าเทอมมาก จำนวน 325 คน (ร้อยละ 67.6) ได้รับผลกระทบกับค่าเทอมน้อย จำนวน 125 คน (ร้อยละ 26.0) และไม่ได้รับผลกระทบกับค่าเทอมเลย จำนวน 31 คน (ร้อยละ 6.4)

(2) ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ แสดงดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐในด้านต่างๆ

รายการ	จำนวนเงิน (บาท/คน/ปี)	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.เงินอุดหนุนรายบุคคล(ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน)				
ก่อนประถมศึกษา	1,700	2.99	0.990	ปานกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	1,900	3.00	0.966	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	3,500	3.05	0.976	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	3,800	3.03	1.003	ปานกลาง
2.เงินอุดหนุนค่าอาหารกลางวัน เฉพาะนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ	2,600	2.99	0.958	ปานกลาง
4.เงินอุดหนุนค่าหนังสือเรียน				
ก่อนประถมศึกษา	200.00	2.75	0.911	ปานกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 1	483.20	2.80	0.905	ปานกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 2	347.20	2.77	0.901	ปานกลาง

ตารางที่ 38 (ต่อ)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท/คนปี)	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
4.เงินอุดหนุนค่าหนังสือเรียน(ต่อ)				
ประถมศึกษาปีที่ 3	365.60	2.76	0.900	ปานกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 4	580.00	2.92	2.513	ปานกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 5	424.00	2.76	0.898	ปานกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 6	496.00	2.76	0.907	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 1	739.20	2.83	0.907	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 2	564.80	2.79	1.242	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 3	560.00	2.76	0.896	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 4	1.160.80	2.98	0.943	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 5	805.60	2.84	0.905	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 6	763.20	2.83	0.913	ปานกลาง
5.เงินอุดหนุนค่าอุปกรณ์การเรียน				
ก่อนประถมศึกษา	200	2.79	0.951	ปานกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	390	2.86	0.923	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	420	2.87	0.940	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	460	2.88	0.938	ปานกลาง
6.เงินอุดหนุนค่าเครื่องแบบนักเรียน				
ก่อนประถมศึกษา	300	2.57	0.971	น้อย
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	360	2.58	0.953	น้อย
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	450	2.59	0.986	น้อย
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	500	2.62	0.974	ปานกลาง
7.เงินอุดหนุนค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
ก่อนประถมศึกษา	430	2.92	0.943	ปานกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	480	2.90	0.938	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	880	2.95	0.951	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	950	2.95	0.979	ปานกลาง

จากตารางที่ 38 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองในเรื่องการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐในด้านเงินอุดหนุนรายบุคคล(ค่าใช้จ่าย

พื้นฐาน) ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99-3.05$) ด้านเงินอุดหนุนค่าอาหารกลางวัน เฉพาะนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$, S.D. = .958) ด้านเงินอุดหนุนค่าหนังสือเรียนในทุกระดับชั้นมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.75-2.98) ด้านเงินอุดหนุนค่าอุปกรณ์การเรียนในทุกระดับชั้นมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.79-2.88) ด้านเงินอุดหนุนค่าเครื่องแบบนักเรียนในทุกระดับชั้นมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.57-2.59) ยกเว้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.62) ด้านเงินอุดหนุนค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกระดับชั้นมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.90-2.95)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากรัฐจากผู้ปกครอง ได้แก่ การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนให้เสมอภาคกับสถานศึกษารัฐบาล การให้อิสระแก่สถานศึกษาเอกชนในการจัดการบริหารสถานศึกษา การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ และอาหารกลางวัน การสนับสนุนสวัสดิการให้ครูเอกชน รวมถึงครอบครัว การสนับสนุนสถานศึกษาที่มีคุณภาพ และมีการติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) การร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นไปได้ (2) การตรวจสอบและประเมินรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และ(3) การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 การร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นไปได้

การร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นไปได้ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และผลที่ได้จากการสังเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 และ 2 โดยดำเนินการ ดังนี้ ผู้วิจัย นำผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและต่างประเทศ ผลการศึกษาสภาพปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาวิเคราะห์สาระสำคัญเพื่อกำหนดกรอบการร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วสังเคราะห์สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ องค์ประกอบของรูปแบบ แนวทางการนำรูปแบบไปใช้และปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้ ผู้วิจัยร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นไปได้ แล้วนำข้อมูลปรึกษาและหาข้อสรุปร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ดำเนินการแก้ไขและการปรับปรุงเพื่อพัฒนาร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามผลการพิจารณาและให้ความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.1 การสังเคราะห์สาระเพื่อกำหนดกรอบการร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาของเอกชนนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาตนและประเทศชาติสามารถช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของชาติได้เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้รัฐจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเอกชนและมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาตลอดมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติสถานศึกษาเอกชน พ.ศ. 2550 และมติคณะมนตรี

คณะรัฐมนตรี ดัชนีการสังเคราะห์สาระเพื่อกำหนดกรอบการร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสมเชิงกฎหมาย เชิงสังคม เชิงเศรษฐกิจ และตามหลักทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 39 การสังเคราะห์แนวคิดและหลักการในการสร้างรูปแบบ

ที่	แนวคิด หลักการ	สาระโดยสรุป	ประเด็นที่สังเคราะห์
1	เศรษฐศาสตร์ การศึกษา	<p>การศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ให้ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า เป็นการ สะสมทุนมนุษย์ (Human capital) ซึ่ง จะมีผลต่อการพัฒนาและสะสมทุน ทางสังคม (Social capital) สร้าง ความมั่นคงและความเท่าเทียมกัน ทางด้านสถานะและรายได้</p> <p>การศึกษามีลักษณะเป็น สินค้ากึ่ง สาธารณะ (Semi-public goods) เป็นระบบผสมที่มีสถานศึกษาของ ภาครัฐ เอกชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา ภายใต้การกำกับ ของรัฐ (Regulated Market)</p> <p>การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ให้ ผลตอบแทนกับสังคมมากกว่าบุคคล เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทำให้ภาครัฐคงต้องเข้ามามีบทบาท ส่งเสริมและสนับสนุนการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้คุณภาพ การศึกษาสามารถสนองต่อ ตลาดแรงงานในพื้นที่ได้อย่าง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น</p>	<p>- รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ พลเมืองโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจาก ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเสมอภาคและ เท่าเทียมกันด้วย</p> <p>- รัฐต้องจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญ สูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ</p> <p>- การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย ให้สถานศึกษาของภาครัฐ และเอกชน เข้า มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ภายใต้ การกำกับของรัฐ โดยอิงเป้าหมายความ เป็นธรรมในสังคม และเป้าหมายการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันในเวทีสากลได้</p>

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ที่	แนวคิด หลักการ	สาระโดยสรุป	ประเด็นที่สังเคราะห์
2	แผนการศึกษา แห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) และการปฏิรูป การศึกษาใน ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552- 2561)	มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมี กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคน ไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุค ใหม่ พัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้/ สถานศึกษายุคใหม่และพัฒนา คุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ส่งผลให้คนไทยยุคใหม่ มี ความสามารถในการสื่อสาร สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มี ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และ สามารถก้าวทันโลก	เป้าหมายการจัดการศึกษา มุ่งเน้น - พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการ เรียนรู้ - เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและ เรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาค ส่วนของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน
3	หลักความ เสมอภาค (Equality)	ความเท่าเทียมกันในการได้รับ โอกาสทางการศึกษาโดยไม่มี ข้อจำกัดด้านโอกาส ประชากรทุก คนมีโอกาสดำเนินการเรียนใน สถานศึกษาและได้รับการพัฒนา ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาโดย เสมอภาค	รัฐต้องจัดการศึกษา ให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอภาค ในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้อง จัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดย จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา เป็นเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่าย รายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน การศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้น พื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่า เทียมกัน

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ที่	แนวคิดหลักการ	สาระโดยสรุป	ประเด็นที่สังเคราะห์
4	หลักความเป็นธรรม (Equity)	ความยุติธรรมในการจัดสรรงบประมาณ และการเก็บภาษีอากร อันเป็นแหล่งที่มาของงบประมาณ จำแนกเป็น	
4.1	ความเป็นธรรมในแนวราบ (Horizontal Equity)	การจัดสรรงบประมาณ การศึกษาให้แก่ นักเรียนหรือสถานศึกษาที่มีลักษณะเท่าเทียมกัน ให้ได้รับงบประมาณที่เท่าเทียมกัน สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค	รัฐต้องจัดสรรงบประมาณการศึกษา ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนหรือสถานศึกษาที่มีลักษณะเท่าเทียมกัน ให้ได้รับงบประมาณที่เท่าเทียมกัน เป็นหลักประกันในการเข้าถึง (Accessibility) บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงตามสิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ
4.2	ความเป็นธรรมในแนวตั้ง (Vertical Equity)	การจัดสรรงบประมาณ การศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม	รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้ นักเรียนในจำนวนที่แตกต่างกัน ตามคุณลักษณะของนักเรียน (ผู้ด้อยโอกาส ยากจน ทูพพลภาพ มีความสามารถ พิเศษ) และสถานศึกษา (ที่ตั้ง ขนาด คุณภาพ) เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้เข้ารับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับนักเรียน และสถานศึกษาปกติ
5	หลักความพอเพียง (Adequacy)	งบประมาณขั้นต่ำตามจริงที่สถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	รัฐต้องจัดสรรงบประมาณการศึกษา ให้เพียงพอที่สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพขั้นต่ำตามที่กำหนด เช่น ตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพของ สมศ.

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ที่	แนวคิด หลักการ	สาระโดยสรุป	ประเด็นที่สังเคราะห์
6	หลักการ มีส่วนร่วม (Participation)	การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เช่น เอกชน ท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา มาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่า เทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐ	รัฐต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและ เอกชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันและ เพิ่มประสิทธิภาพในระบบให้เกิดขึ้นใน สถานศึกษามากขึ้น
7	หลัก ประสิทธิภาพ (Efficiency)	การที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณ ของรัฐบาลให้กับนักเรียนหรือ สถานศึกษาการใช้ทรัพยากรในการ ดำเนินการใดๆ ก็ตามโดยมีสิ่ง มุ่งหวังถึงผลสำเร็จ และผลสำเร็จนั้น ได้มาโดยการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และการดำเนินการเป็นไปอย่าง ประหยัด ไม่ว่าจะ เป็นระยะเวลา ทรัพยากร แรงงาน รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่ต้องใช้ในการดำเนินการนั้นๆ ให้ เป็นผลสำเร็จ และถูกต้อง	รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้กับ นักเรียนหรือสถานศึกษาได้ใช้ใน ปริมาณที่ต่ำสุดและเหมาะสมที่จะทำให้ ได้ผลการจัดการศึกษาสูงสุดตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ จำแนกเป็น - ประสิทธิภาพภายใน (สถานศึกษา) โดยการคำนวณต้นทุน ต่อหน่วย (Unit Cost) ดูจากผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน อัตราการออกกลางคัน การตกซ้ำชั้น เช่น ผลสัมฤทธิ์ตกต่ำ อัตราการออกกลางคันสูง จะต้อง จัดสรรทรัพยากรมาปรับปรุง ประสิทธิภาพภายใน เช่น พัฒนาครู พัฒนาผู้เรียน - ประสิทธิภาพภายนอก (สังคม) ดู จากการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา ใช้ทรัพยากรผลิตคนตามความต้องการ ของตลาด

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ที่	แนวคิด หลักการ	สาระโดยสรุป	ประเด็นที่สังเคราะห์
8	หลักประสิทธิผล (Effectiveness)	การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล ให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษาเพียง พอที่จะทำให้ได้ผลสูงสุด ตาม เป้าหมายในการจัดการศึกษาที่ กำหนดไว้	ความสามารถของสถานศึกษาที่จะ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในการจัด การศึกษาที่กำหนดไว้ โดยการใช้การใช้ ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้าน งบประมาณ ทรัพยากร คนและเงินให้น้อย ที่สุดและเหมาะสม คำนวณได้จากต้นทุน ประสิทธิผล (Cost Effectiveness)
9	หลักการปฏิบัติ ได้จริง (Practicality)	การจัดสรรงบประมาณการศึกษา ให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษา โดย ควรต้องมีสูตรการคำนวณหรือรูปแบบ หรือวิธีการที่สอดคล้องตามหลักการ หรือเกณฑ์ดังต่อไปนี้ สามารถเข้าใจได้ ง่าย มีความยืดหยุ่น สามารถ ตรวจสอบการเงินได้ สามารถทำนาย ได้ สามารถตรวจสอบด้านผลลัพธ์ได้ มีภาระในการจัดทำรายงานพอสมควร และ ความสามารถยอมรับได้ทาง การเมือง	รัฐต้องจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล ให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษา โดยควร ต้องมีสูตรการคำนวณหรือรูปแบบหรือ วิธีการที่ เกิดความคุ้มค่าตามภารกิจ เป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่มี ขั้นตอนเกินความจำเป็น สามารถนำไปสู่ การปฏิบัติได้จริง

การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่รัฐนำมาปฏิบัติ เพื่อการสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน จำแนกเป็น 2 องค์ประกอบคือ (1) ลักษณะการสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนแบบการให้เป็นเงิน และไม่เป็นตัวเงิน (2) วิธีการสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนด้านอุปทานหรือสถานศึกษา และการสนับสนุนด้านอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ

ลักษณะการสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนมี 2 วิธี คือ การสนับสนุนแบบการให้เป็นเงิน และไม่เป็นตัวเงิน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การสนับสนุนแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน โดยให้เป็นเงินอุดหนุนมายังสถานศึกษาและนักเรียน ครอบคลุมในส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุน ได้แก่

1.1 การสนับสนุนงบดำเนินการ (Operation Expenditures) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ด้านรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ทั้งในส่วนงบบุคลากรและงบนอกเหนือบุคลากร จำแนกตามรูปแบบของผู้รับการสนับสนุน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 งบบุคลากร หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานบุคคลภาครัฐ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว และค่าตอบแทน ได้แก่ เงินที่จ่ายตอบแทนให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานให้ทางราชการตามที่กระทรวงการคลังกำหนด เช่นค่าตอบแทนพนักงานราชการ เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าครองชีพ เงินค่าเช่าบ้าน ค่าพาหนะ ค่ารักษาพยาบาล เงินช่วยเหลือ เงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ รวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

1.1.2 งบนอกเหนือบุคลากร หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าใช้จ่ายพื้นฐาน เช่น ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายอื่น เช่น ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา รวมถึงรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว เช่น ค่าภาษีโรงเรือน ค่าภาษีบำรุงท้องที่ ค่าตรวจสอบบัญชี

1.2 การสนับสนุนงบลงทุน (Investment Expenditures) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ด้านรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการลงทุน ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน

ค่าที่ดิน ค่าสิ่งก่อสร้างและการลงทุนด้านอื่นๆรวมถึงการสนับสนุนที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

2. การสนับสนุนการให้แบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ได้แก่

2.1 การสนับสนุนด้านวิชาการ (Academic Expenditures) หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนการพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ การส่งเสริม สนับสนุน การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรเอกชน การให้สิทธิและทุนในการศึกษาต่อ การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา

2.2 การสนับสนุนด้านอื่นๆ หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน โดยการสนับสนุนในด้านต่างๆดังนี้ (1) ด้านบริหารงานทั่วไป เช่น การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา (2) ด้านบุคลากร เช่น การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร เป็นต้น

วิธีการสนับสนุน จำแนกเป็น การสนับสนุนด้านอุปทานหรือสถานศึกษา และการสนับสนุนด้านอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การสนับสนุนด้านอุปทาน หรือสถานศึกษา (Supply-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาโดยการสนับสนุนเงินอุดหนุนผ่านทางสถานศึกษา

2. การสนับสนุนด้านอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ (Demand-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาโดยให้ผ่านผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะเลือกซื้อบริการทางการศึกษาได้

ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจจากผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองของสถานศึกษาเอกชนเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสนับสนุนของรัฐแก่สถานศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้สังเคราะห์ร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและเปรียบเทียบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบปัจจุบันกับร่างรูปแบบที่เหมาะสม ดังตารางที่ 40

ตารางที่ 40 การวิเคราะห์การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบปัจจุบันและการสังเคราะห์ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
1. การให้เป็นเงิน			
1.1 งบดำเนินการ			
1.1.1 ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน คือค่าใช้จ่ายจริงสำหรับผู้เรียนทุกคนและค่าใช้จ่ายของสถานศึกษา ประกอบด้วย ค่าวัสดุครุภัณฑ์การศึกษา และค่าวัสดุครุภัณฑ์สำนักงาน ค่าซ่อมแซมค่าสาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น	<p>รัฐจัดสรรให้ในรูปของเงินอุดหนุนรายบุคคล เป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐานในการจัดการศึกษา (Flat Grant) สำหรับสถานศึกษาให้เท่ากันทุกสถานศึกษาในระดับชั้นเรียนเดียวกัน ดังนี้ ระดับก่อนประถมศึกษา, ประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้รับ 1,700 1,900 3,500 และ 3,800 บาท/คน/ปี ตามลำดับ และได้รับเงินอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่ยากจน พิการ หรือมีความสามารถพิเศษ</p> <p>สถานศึกษาเอกชนได้รับเงินอุดหนุนรายบุคคล ในอัตราเท่ากับสถานศึกษาของรัฐ แต่ไม่ได้รับการลดหย่อนอัตราค่าบริการสาธารณูปโภค ภาษีโรงเรียนและที่ดินเหมือนสถานศึกษาของรัฐเงินอุดหนุนรายบุคคลที่รัฐจัดสรรให้ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการศึกษา โดยการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลรวมเงินเดือนครูในสถานศึกษาเอกชนยังไม่เท่าเทียมกับการจัดสรรให้กับสถานศึกษาของรัฐ เนื่องจากสถานศึกษาเอกชนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเพียงร้อยละ 70 ของค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่ง</p>	<p>ประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ เช่น เนเธอร์แลนด์ เยอรมนี ให้ความสำคัญช่วยเหลือทางการเงินโดยการสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานแก่สถานศึกษารัฐและเอกชนเท่าเทียมและเสมอภาคกัน แต่มีการกำกับมาตรฐานโดยนักเรียนทั้งสถานศึกษารัฐและเอกชน ต้องผ่านการสอบระดับชาติ แต่ในฝรั่งเศสสถานศึกษาเอกชนที่รับเงินอุดหนุนต้องดำเนินการดังนี้ (1) ต้องจ้างครูที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์ (2) ใช้ระบบการศึกษาแห่งชาติ (3) ยอมรับหลักเกณฑ์ของรัฐบาลเรื่องหลักสูตรและการสอบ (4) ยอมรับการควบคุมบางประการจากรัฐบาลในเรื่องแนวการสอนและการคัดเลือกครู</p>	<p>รัฐจัดสรรให้ในรูปของเงินอุดหนุนรายบุคคล เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบคูปองการศึกษา(Education Voucher) พร้อมทั้งเปลี่ยนวิธีการให้เงินอุดหนุนแบบรายเดือน มาเป็นปีละ 2 ครั้ง (ตั้งแต่เริ่มภาคเรียน) เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสามารถบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น เพื่อผู้ปกครอง/นักเรียนสามารถเลือกศึกษาในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนได้อย่างเสรี และเพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านผู้เรียน ผู้สอนและการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้ดำรงคุณภาพขั้นต่ำที่</p>

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน																																				
	รูปแบบปัจจุบัน			ข้อค้นพบ		ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม																															
<p>จำนวน โดย สกศ.ตั้งแต่ปี 2545 รัฐจึงอนุญาตให้เก็บเงินค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นจากผู้ปกครอง ตามอัตราที่กำหนด รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ระดับการศึกษา</th> <th>ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน</th> <th>เงินเดือนครู</th> <th>อุดหนุนเพิ่ม 10%</th> <th>รวมอัตราอุดหนุน</th> <th>ค่าธรรมเนียมการศึกษา</th> <th>ค่าใช้จ่ายรายบุคคล</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ก่อนประถมศึกษา</td> <td>1,700</td> <td>4,196</td> <td>1,086</td> <td>6,982</td> <td>3,874</td> <td>10,856</td> </tr> <tr> <td>ประถมศึกษา</td> <td>1,900</td> <td>4,196</td> <td>1,056</td> <td>7,152</td> <td>3,404</td> <td>10,556</td> </tr> <tr> <td>มัธยมศึกษาตอนต้น</td> <td>3,500</td> <td>5,247</td> <td>1,265</td> <td>10,012</td> <td>2,634</td> <td>12,647</td> </tr> <tr> <td>มัธยมศึกษาตอนปลาย</td> <td>3,800</td> <td>5,247</td> <td>1,295</td> <td>10,342</td> <td>2,605</td> <td>12,947</td> </tr> </tbody> </table> <p>ที่มา : กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2552)</p> <p>สำหรับสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ มีการจำกัดเพดานอัตราเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา ดังนี้ สถานศึกษาทั่วไป ไม่เกินปีละ 24,000 บาท สถานศึกษาที่เปิด English Program ไม่เกินปีละ 200,000 บาท และโรงเรียนนานาชาติไม่มีการจำกัดเพดาน</p>	ระดับการศึกษา	ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน	เงินเดือนครู	อุดหนุนเพิ่ม 10%	รวมอัตราอุดหนุน	ค่าธรรมเนียมการศึกษา	ค่าใช้จ่ายรายบุคคล	ก่อนประถมศึกษา	1,700	4,196	1,086	6,982	3,874	10,856	ประถมศึกษา	1,900	4,196	1,056	7,152	3,404	10,556	มัธยมศึกษาตอนต้น	3,500	5,247	1,265	10,012	2,634	12,647	มัธยมศึกษาตอนปลาย	3,800	5,247	1,295	10,342	2,605	12,947	<p>ซึ่งรูปแบบการให้ค่าใช้จ่ายพื้นฐานของประเทศต่างๆ แตกต่างกันไป แต่ในปัจจุบันมีแนวโน้มการให้ในรูปแบบ “คูปองการศึกษา (Educational Voucher)” เพิ่มมากขึ้นทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วของกลุ่ม OECD เช่น เนเธอร์แลนด์ และประเทศกำลังพัฒนา เช่น ชิลี เม็กซิโก อาร์เจนตินา พบว่าประสบความสำเร็จในการการใช้คูปองการศึกษาเช่นกัน สามารถเพิ่มอัตราการเข้าเรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดจำนวนนักเรียนออกกลางคัน (Dropout) รัฐสามารถลดต้นทุนต่อผลผลิตที่ใช้จัดการศึกษาได้ และการใช้บัตรอุดหนุนการศึกษาทำให้เกิดการแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพระหว่างโรงเรียนของรัฐบาลด้วยกันรวมทั้งการแข่งขันระหว่างโรงเรียนเอกชน โรงเรียน</p>	<p>จำเป็นตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.เงินอุดหนุนที่ได้รับพอเพียงที่จะสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และยังมีค่าผันแปรตามขนาดของสถานศึกษาที่ตั้งของสถานศึกษา ระดับการศึกษา ระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และคุณลักษณะของนักเรียน เช่น ยากจน พิการ หรือมีความสามารถพิเศษ 2.ให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถในการจ่ายได้จ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาสำหรับบุตรหลานของตนเอง โดยสามารถนำเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษามาหักลดหย่อนภาษีได้ เพื่อสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกินกว่าอัตราที่อุดหนุน 3.ยกเลิกการกำหนดเพดานค่าธรรมเนียมการศึกษา แต่รัฐสร้าง
ระดับการศึกษา	ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน	เงินเดือนครู	อุดหนุนเพิ่ม 10%	รวมอัตราอุดหนุน	ค่าธรรมเนียมการศึกษา	ค่าใช้จ่ายรายบุคคล																															
ก่อนประถมศึกษา	1,700	4,196	1,086	6,982	3,874	10,856																															
ประถมศึกษา	1,900	4,196	1,056	7,152	3,404	10,556																															
มัธยมศึกษาตอนต้น	3,500	5,247	1,265	10,012	2,634	12,647																															
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3,800	5,247	1,295	10,342	2,605	12,947																															

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
		สามารถจัดรูปแบบการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความแตกต่างและความต้องการของแต่ละคน โดยให้การอุดหนุนค่าธรรมเนียมการเรียน (Tuition) เต็มจำนวนหรือเพียงบางส่วนแก่นักเรียน	ระบบกำกับติดตามคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกับต่างประเทศ
1.1.2 ค่าใช้จ่ายของผู้เรียน			
(1) ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบ นักเรียน และ กิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	ได้รับตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ เช่นเดียวกับ สถานศึกษาของรัฐ	ประเทศในกลุ่ม OECD มีการให้ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้นักเรียนใน สถานศึกษาเอกชน จำแนกเป็น <i>1.การจ่ายเงินให้กับสถาบันการศึกษา</i> ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่ จ่ายเพื่อรับบริการทางการศึกษา (เช่น	ได้รับตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ เช่นเดียวกับ สถานศึกษาของรัฐ แต่ควรมีการปรับ อัตราให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และไม่ส่งผลกระทบต่อความจำกัดด้าน งบประมาณของรัฐ
(2)เงินอุดหนุน ค่าอาหารกลางวัน นักเรียน	อุดหนุนให้เฉพาะนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการและขาดแคลน อาหารกลางวัน ในอัตราเดียวกับ สถานศึกษาของรัฐ คนละ 13 บาท ต่อวัน จำนวน 200 วัน ต่อ ปี	ค่าลงทะเบียนเรียน ค่าห้องทดลอง และ ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอน) รวมถึง ค่าที่พัก อาหาร ค่าบริการสุขภาพ และ อื่น ๆ ซึ่งจัดบริการโดยสถาบันการศึกษา	ได้รับอุดหนุนเช่นเดิม คือ ให้ เฉพาะนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ และขาดแคลนอาหารกลางวัน ในอัตรา เดียวกับ สถานศึกษาของรัฐ คนละ 13

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
(3) เงินอุดหนุนค่าอาหารเสริม (นม) นักเรียน	เริ่มให้ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2552 ให้เฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 อัตราคนละ 7 บาทต่อวัน จำนวน 25 วัน ตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม 2552 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2552	<p>2. การซื้อของใช้ส่วนตัวเพื่อการศึกษา ได้แก่ กระดาษและอุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน อุปกรณ์กีฬา เครื่องคิดเลข และหนังสือที่สถาบันไม่ได้จัดให้แต่ต้องซื้อจากร้านค้าทั่วไป หรือจากผู้ผลิตอื่น ๆ รวมทั้งการซื้อจากบริษัทที่ดำเนินการและได้รับการสนับสนุนโดยสถาบันการศึกษา (เช่น ร้านหนังสือมหาวิทยาลัย) สำหรับค่าธรรมเนียมที่นักเรียนต้องจ่ายให้สถาบันเป็นค่าอุปกรณ์ทดลอง และอุปกรณ์ด้านศิลปะ ไม่ถือว่าเป็นการซื้อของใช้ส่วนตัวแต่เป็นการจ่ายเงินให้สถาบันการศึกษา</p> <p>3. เงินช่วยเหลือของครอบครัวเพื่อค่าครองชีพของนักเรียน โดยปกติแล้วค่าใช้จ่ายในการครองชีพของนักเรียน เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าความบันเทิง</p>	<p>บาทต่อวัน จำนวน 200 วัน ต่อ ปี</p> <p>เพื่อพัฒนาร่างกายของนักเรียนให้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ แข็งแรงและมีน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขให้แก่เด็กนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมกัน คือ นักเรียนทุกคนได้รับเงินอุดหนุนค่าอาหารเสริม (นม) ขนาด 200 ซีซี ให้กินในวันมาสถานศึกษา 200 วัน และในช่วงปิดภาคเรียน 30 วัน</p>

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
1.1.3 งบบุคลากร			
(1) เงินเดือนครู	<p>ได้รับจัดสรรเงินเดือนครู โดยคำนวณตามอัตราส่วนต่อนักเรียน ให้มายังสถานศึกษาพร้อมเงินอุดหนุนรายบุคคลในแต่ละเดือน แตกต่างกันตามระดับการศึกษา แต่เป็นแบบ Fixed Rate คือไม่มีการปรับเปลี่ยนตามวุฒิการศึกษาของครู คือ ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา 4,196 บาท /คน/ปี โดยคำนวณจากอัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:25 สำหรับระดับมัธยมศึกษา คนละ 5,247 บาท /คน/ปี โดยคำนวณจากอัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:20 รายละเอียด แสดงดังตารางในข้อ 1.1.1 ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน หน้า 240</p> <p>นอกจากนี้พบว่า ครูเอกชนไม่มีอัตราระดับเงินเดือนเหมือนกับครูในสถานศึกษาของรัฐ การพิจารณาปรับเปลี่ยนเงินเดือนครูเอกชนเป็นไปตามเกณฑ์ของแต่ละโรงเรียน</p>	<p>การจัดสรรเงินเดือนครูในแต่ละประเทศแตกต่างกันไป เงินเดือนเริ่มต้นหลังสำเร็จการศึกษาของครูในประเทศไทยมีอัตราต่ำกว่ารายได้ต่อหัวของประชากร (GDP) คิดเป็น 0.9 เท่าของ GDP ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ OECD (0.95 เท่า) และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศพันธมิตร OECD (1.41 เท่า) ที่มา: Education at a Glance, OECD, 2005</p> <p>รัฐบาลเนเธอร์แลนด์และสิงคโปร์จ่ายเงินเดือนให้ครูของสถานศึกษาเอกชนเองโดยตรง</p>	<p>รูปแบบการให้เงินคูปองเงินเดือนครู โดยได้รับจัดสรรตามจำนวนที่สอดคล้องกับอัตราส่วนครูต่อนักเรียนของแต่ละสถานศึกษา เกณฑ์การปรับเพิ่ม/ลด ตามกรอบอัตรากำลังและการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ โดยโอนเงินเดือนเข้าบัญชีครูโดยตรงไม่ผ่านสถานศึกษา แต่ควรปรับฐานการคำนวณให้ครูได้รับเงินเดือนเพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อเป็นการจูงใจให้คนเก่ง มีความรู้ความสามารถมาเป็นครูทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน</p>
(2) เงินวิทยฐานะ	ไม่มี	ครูในสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับ	ได้รับเช่นเดียวกับครูในสถานศึกษาของรัฐ
(3) เงินประจำตำแหน่ง	ไม่มี	เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าครองชีพ ดังเช่นครูในสถานศึกษา	
(4) เงินค่าครองชีพ	ไม่มี	ของรัฐ	

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
(5) เงินค่าเช่าบ้าน	ไม่มี	ครูในสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับ	ไม่มี
(6) ค่าพาหนะ	ไม่มี	เงินค่าเช่าบ้าน ค่าพาหนะดังเช่นครูในสถานศึกษาของรัฐ	ไม่มี
(7) ค่ารักษาพยาบาล	เบิกค่ารักษาพยาบาลได้เฉพาะตัว ไม่ครอบคลุมถึงครอบครัวปีละ 100,000 บาท โดยเบิกจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน	ครูในสถานศึกษาของรัฐได้รับสิทธิค่ารักษาพยาบาลตามระเบียบกรมบัญชีกลาง โดยสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลครอบคลุมทั้งข้าราชการและครอบครัว	ได้รับสิทธิค่ารักษาพยาบาลเช่นเดียวกับครูในสถานศึกษาของรัฐตามระเบียบกรมบัญชีกลางโดยสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลครอบคลุมทั้งตัวครูและครอบครัว
(8) เงินบำนาญบำนาญ	ได้รับจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน ซึ่งครูและสถานศึกษาสมทบเข้ากองทุนฯ ฝ่ายละ 3% ของเงินเดือน ส่วนรัฐสมทบ 6% (แต่รัฐค้างชำระเป็นเวลาหลายปีแล้ว เป็นจำนวนเงินกว่า 900 ล้านบาท) ในขณะนี้กองทุนมีเงินอยู่ประมาณ 1.2 หมื่นล้านบาท เพื่อนำเงินดังกล่าวมาใช้เป็นเงินทุนเลี้ยงชีพ (เมื่อเกษียณ/ลาออก) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ เช่น ค่าช่วยเหลือบุตร, ค่าการศึกษาบุตร, สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล การส่งเสริมการออมทรัพย์ และการจ่ายเงินสวัสดิการสงเคราะห์ กรณีประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือเสียชีวิต	ครูในสถานศึกษาของรัฐได้รับเงินบำนาญบำนาญ สิทธิประโยชน์ตามระเบียบพระราชกฤษฎีกาจ่ายเงินเดือนเงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกันพ.ศ. 2535	ได้รับรูปแบบเดิม

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
(9) เงินช่วยเหลือ	ได้รับเงินช่วยเหลือจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน	เงินช่วยเหลือเหล่านี้ เป็นเงินช่วยเหลือที่ครูเอกชนได้รับจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน	ได้รับรูปแบบเดิม
- เงินช่วยเหลือการศึกษาของบุตร	เบิกจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน ตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด		ได้รับรูปแบบเดิม
- เงินช่วยเหลือบุตร	เบิกจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน สำหรับบุตรคนที่ 1 – คนที่ 3 จนถึงบุตรอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ อัตราคนละ 50 บาท/เดือน (ปีละ 600 บาท/คน)		ได้รับรูปแบบเดิม
- เงินพิเศษในกรณีตายในระหว่างรับราชการ	เบิกจากกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูเอกชน เป็น 1. ค่าทำศพ จำนวน 3 เท่า ของเงินเดือน เดือนสุดท้ายแต่ต้องไม่น้อยกว่า 100 เท่า ของอัตราสูงสุดของค่าจ้างขั้นต่ำรายวัน 2. เงินทดแทน ร้อยละ 60 ของอัตราค่าจ้างเดือนสุดท้ายเป็นเวลา 8 ปี		ได้รับรูปแบบเดิม
สรุปด้านงบประมาณบุคลากร	จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐสอดคล้องกันว่า การสนับสนุนจากรัฐในด้านงบประมาณบุคลากรของสถานศึกษาเอกชน ทั้งเงินเดือนครู เงินวิทยฐานะ ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ ไม่เท่าเทียมและเสมอภาคกับครู		การบรรจุครูและบุคลากรในสถานศึกษาเอกชนให้มีฐานะเป็นพนักงานของรัฐ มีเกียรติและศักดิ์ศรี ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ เท่าเทียมกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาของรัฐ

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
	<p>ของรัฐ ส่งผลให้ครูเอกชนขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน เนื่องจากเงินเดือนน้อยและไม่มั่นคง ครูและบุคลากรเป็นจำนวนมากลาออกไปเป็นครูในสถานศึกษาของรัฐ เมื่อสอบบรรจุได้ในช่วงที่มีการเรียนการสอน ส่งผลกระทบทางลบต่อการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาเอกชน</p>		<p>รูปแบบการให้เงินเดือนครู และบุคลากร ควรอยู่รวมในเงินอุดหนุนรายบุคคล แต่ควรปรับวิธีการคำนวณให้ได้รับเงินเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการจูงใจให้คนเก่ง มีความรู้ความสามารถมาเป็นครูทั้งของรัฐและเอกชน</p> <p>สถานศึกษาของรัฐ ควรสอบและบรรจุครู/พนักงานให้เสร็จสิ้นในระบะปิดภาคเรียน (มีนาคม-เมษายน) เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาเอกชน</p>
1.1.4 งบประมาณอุดหนุนเฉพาะกิจ	ไม่มี	สถานศึกษาของรัฐได้รับเงินงบประมาณพิเศษ	ได้รับเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ
1.2 งบลงทุน			
2.1.1 ครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน	ได้รับรวมอยู่ในเงินอุดหนุนรายบุคคลเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ	พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2552) กล่าวถึงหลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชน ว่า รัฐ	ได้รับรูปแบบเดิม
2.1.2 ครุภัณฑ์สำนักงาน	ได้รับรวมอยู่ในเงินอุดหนุนรายบุคคลเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ		ได้รับรูปแบบเดิม

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
2.1.3 ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	<p>ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐในแง่เงินอุดหนุนของบงลงทุนค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง</p> <p>แต่จัดสรรในลักษณะการให้กู้จากกองทุนส่งเสริมสถานศึกษาในระบบ ซึ่งก่อตั้งตามพระราชบัญญัติสถานศึกษาเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 49 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับให้กู้ยืมเงินแก่สถานศึกษาในระบบใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา เช่น เงินกู้เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ เพื่อซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ซื่อที่ดิน ซึ่งไม่พอเพียง และมีระเบียบและขั้นตอนในการกู้ที่ไม่คล่องตัวเมื่อเทียบกับการกู้จากสถาบันการเงินอื่น</p> <p>(ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2552 มีจำนวนเงิน 236,107,234.07 บาท)</p>	<p>รับภาระเฉพาะค่าใช้จ่ายดำเนินการ ส่วนค่าใช้จ่ายในการลงทุนนั้นเอกชนเป็นผู้ลงทุน โดยค่านึงถึง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การลงทุนสถานศึกษาเอกชน ควรได้รับผลตอบแทนพอสมควร เช่น ใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 2. รัฐควรแบ่งเบาภาระการลงทุนเพื่อให้ต้นทุนต่ำลง โดยใช้มาตรการภาษี หรือเงินยืม 3. รัฐควรจูงใจเอกชนลงทุนจัดตั้งสถานศึกษาเอกชน มากกว่าการจัดตั้งสถานศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะมูลนิธิที่ไม่หวังผลตอบแทน 	<p>รัฐควรจัดให้มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนเพื่อการศึกษาเอกชน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและมีระยะปลอดดอกเบี้ย (Soft Loan) โดยประสานกับธนาคารของรัฐ หรือแหล่งทุนภาคเอกชนอื่น ให้แก่สถานศึกษาเอกชน เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ ซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน และอื่นๆ 2. ลดการลงทุนการจัดตั้งสถานศึกษาของรัฐขึ้นใหม่ แต่นำงบมาส่งเสริมการลงทุนของเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามแผนที่การจัดการศึกษาของสถานศึกษา (School Mapping) เป็นการแก้ไขปัญหาจำนวนสถานศึกษาและ

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
			ขีดความสามารถในการรับนักเรียนที่ไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรในวัยเรียน เพื่อแบ่งเบาภาระการลงทุนของรัฐ 3. แก่กฎหมาย ระเบียบให้เอื้อต่อการลงทุนจัดตั้งสถานศึกษาของเอกชน อาทิ มาตรการลดหย่อนภาษีที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าสาธารณูปโภค
2. การให้แบบไม่เป็นตัวเงิน			
2.1 การสนับสนุนวิชาการ			
2.1.1 การพัฒนาครูและบุคลากร	การพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษาเอกชน ได้แก่ การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพครู การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการ และข้อมูลสารสนเทศ การสนับสนุนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา การแนะนำส่งเสริมการจัดทำ รวบรวม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ การจัดเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนับสนุนเผยแพร่ผลงานสื่อ/นวัตกรรม ดีเด่นของครู หรือรับการนิเทศเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการและร่วมกิจกรรม รวมถึงการให้โอกาสในการส่งนักเรียน ครูหรือสถานศึกษาเอกชนในการ	การพัฒนาครูและบุคลากรเป็นหน้าที่ของโรงเรียน สช.และ สพท.ที่จะต้องร่วมมือกันซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการแก้ปัญหาครูที่สอนไม่ตรงตามวุฒิ ในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประสบปัญหาดังกล่าวควรมีการส่งครูไปเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เพิ่มเติม ซึ่งจะส่งผลต่อศักยภาพในการจัดการศึกษาที่	1. คุ้มครองเพื่อพัฒนา ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้านวิชาการ จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) ครูสภา สกศ. ให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมของครูและบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
	<p>เข้าร่วมกิจกรรมประกวด / แข่งขันจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>พบว่า ครูและบุคลากรของสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐเนื่องจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการเป็นอุปสรรค 2. สช.ได้รับงบประมาณครูปีละประมาณ 23-27 ล้านบาทสามารถอบรมได้ประมาณ 12,000 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ของครูในสถานศึกษาเอกชน 	<p>สูงขึ้น และส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและคุณภาพการศึกษา</p>	<p>2. ศึกษา นิเทศก์ ในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตระหนักถึงบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทางวิชาการให้กับครูในสถานศึกษาเอกชนด้วย</p> <p>3. กองทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้กู้เพื่อการศึกษาต่อของครูและบุคลากรทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยจัดสรรให้ตามแผนที่เสนอมາซึ่งแหล่งเงินทุนอยู่ในรูปกองทุน</p>
2.1.2 การให้สิทธิและทุนในการศึกษาต่อ	ไม่มี		

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
2.2 การสนับสนุนด้านอื่นๆ			
2.2.1 ด้านบริหารงานทั่วไป			
(1) การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม	การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนยังเป็นอุปสรรคในหลายด้าน เช่น การเป็นนิติบุคคล การอินเทอร์เน็ต การตัดสิทธิประกันสังคมของลูกจ้างในสถานศึกษาเอกชน	การที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสัดส่วนที่น้อยลง ทั้งที่สถานศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐ สามารถช่วยประหยัดงบประมาณทางด้านการจัดการศึกษาของรัฐได้ สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจาก การขาดมาตรการส่งเสริมภาคเอกชนอย่างแท้จริง รวมถึงการที่ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย และการบัญญัติกฎหมาย ทำให้กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ มีลักษณะของการกำกับ ควบคุมมากกว่าการส่งเสริมสนับสนุน และมีผลทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมในการ	แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม
(2) การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 37 ได้กำหนดให้มีผู้แทนผู้รับใบอนุญาตและผู้แทนครูของสถานศึกษาเอกชน เข้าเป็นคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตำแหน่งละ 1 คน แต่ผู้แทนผู้รับใบอนุญาตและผู้แทนครูของสถานศึกษาเอกชนยังมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาค่อนข้างน้อย เนื่องจากคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มาจากภาครัฐ ซึ่งให้ความสำคัญกับนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของรัฐมากกว่าเอกชน		การปรับเจตคติของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อสถานศึกษาเอกชน ที่มีใช่คู่แข่งในการจัดการศึกษา แต่เป็นพันธมิตรในการจัดการศึกษาเพื่อทดแทนในส่วนที่รัฐจัดไม่ได้หรือไม่ทั่วถึง สามารถให้บริการที่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ สนองความต้องการของนักเรียน และได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมเสรีภาพในการเลือกด้านการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการสนับสนุน	การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
	รูปแบบปัจจุบัน	ข้อค้นพบ	ร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม
		สนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน	และมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น และทั้งยังเป็นการจัดหรือลดความผูกขาดในการจัดการศึกษา อีกทั้งการจัดการศึกษาเอกชนยังมีส่วนแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2.2.2 ด้านบุคลากร			
(1) การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์	เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีแนบท้ายระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ พ.ศ. 2538 แต่ไม่ได้รับอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐ		หลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีแนบท้ายระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ พ.ศ. 2538 ให้เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐ
(2) การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร	ได้รับการผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารเช่นเดียวกับครูในสถานศึกษาของรัฐ		ได้รับการผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารเช่นเดียวกับครูในสถานศึกษาของรัฐ

จากตารางที่ 40 การวิเคราะห์การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบปัจจุบันและร่างรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

รัฐให้การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน 2 ด้าน คือ การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) และไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ซึ่งส่วนใหญ่รัฐให้การสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) ไปยังสถานศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) ประกอบด้วย (1) การสนับสนุนค่าใช้จ่ายดำเนินการ อาทิ ค่าใช้จ่ายพื้นฐานในลักษณะเงินอุดหนุนรายบุคคล (Flat Grant) ซึ่งไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลรวมเงินเดือนครูในสถานศึกษาเอกชนยังไม่เท่าเทียมกับการจัดสรรให้กับสถานศึกษาของรัฐ เนื่องจากสถานศึกษาเอกชนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเพียงร้อยละ 70 ของค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งคำนวณ โดย สกศ.ตั้งแต่ปี 2545 รัฐจึงอนุญาตให้เก็บเงินค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นจากผู้ปกครอง ตามอัตราที่กำหนด สำหรับเงินเดือนครูและบุคลากร ได้รับจัดสรรรวมกับเงินอุดหนุนรายบุคคลโดยคำนวณตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียน แต่ครูในสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง ค่าครองชีพ/เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว และเงินเพิ่มวุฒิ สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ดังเช่นครูในสถานศึกษาของรัฐ ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดการสูญเสียครูเอกชนในระหว่างปีการศึกษา เพื่อไปสอบบรรจุเป็นพนักงานของรัฐ (2) การสนับสนุนการลงทุน รัฐสนับสนุนให้เฉพาะค่าครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน แต่ไม่สนับสนุนในส่วนค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง มีเพียงการให้กู้เงินจากกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา เช่น ค่าที่ดิน ค่าสิ่งก่อสร้างและการลงทุนด้านอื่นๆ ซึ่งมีจำกัดและไม่พอเพียงต่อความต้องการของสถานศึกษาเอกชน

การสนับสนุนการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ประกอบด้วย (1) การสนับสนุนด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาบุคลากร การให้สิทธิและทุนในการศึกษาต่อ (2) การสนับสนุนด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป เช่น การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชน การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา และด้านบุคลากร เช่น การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร เป็นต้น ซึ่งไม่เสมอภาคและเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ

2.ร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่ที่เหมาะสม

การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม คือ การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Financing Model For Private Basic Education Institutions) ระหว่างการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) และการสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) ในวิธีการสนับสนุนโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) และการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) โดยเน้นการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่ผู้รับบริการ คือ ผู้ปกครอง/นักเรียน (Empowering Parents) สามารถที่จะเลือกซื้อบริการทางการศึกษาได้ ก่อให้เกิดการแข่งขันในการจัดการศึกษาของทั้งรัฐและเอกชนที่เสมอภาคและเป็นธรรม เป็นการกระตุ้นการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพในระบบให้เกิดขึ้นในโรงเรียนมากขึ้น เนื่องจากการให้การสนับสนุนผ่านอุปสงค์จะตามตัวนักเรียนไป หากโรงเรียนมีคุณภาพจะสามารถดึงดูดให้นักเรียนเข้ามาเรียนมากขึ้นด้วย และให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถในการจ่ายได้ง่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาเพิ่มเติมจากส่วนที่รัฐอุดหนุน เพื่อสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกินกว่าอัตราที่อุดหนุน นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) ด้วยการสนับสนุน มี 2 วิธี คือ การสนับสนุนแบบการให้เป็นเงิน และรูปแบบไม่เป็นตัวเงินจำแนกตามผู้รับการสนับสนุน 3 ด้าน คือ ผู้ปกครอง/นักเรียน ครู และสถานศึกษา แสดงดังตารางที่ 41

ตารางที่ 41 รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วม

ผู้รับการสนับสนุน การสนับสนุน	ผู้ปกครอง/นักเรียน	ครู	สถานศึกษา
รูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash)	D1 คู่มือการศึกษา (Education Voucher)	D3 เงินเดือนครู D4 ค่าตอบแทนครู D5 กองทุนกั๊ยมเพื่อพัฒนาครู	S1 ส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษา (Education BOI)
รูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In kind)	D2 ส่งเสริมสุขภาพ	D6 คู่มือพัฒนาครูด้าน วิชาการ D7 สวัสดิการครูและบุคลากร	S2 การนิเทศ กำกับติดตาม

หมายเหตุ: D หมายถึง การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing)

S หมายถึง การสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing)

3.1.2 การสังเคราะห์ร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม

การสังเคราะห์ร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานที่เหมาะสม สรุปได้ดังแผนภาพที่ 8

<p>ส่วนที่ 1 ชื่อและที่มาของรูปแบบ</p> <p>1. ชื่อของรูปแบบ : รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Financing Model for Private Basic Education Institutions)</p> <p>2. ความเป็นมาและความสำคัญ</p> <p>3. แนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบ</p> <p>4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ</p>															
<p>ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ผู้รับการสนับสนุน</th> <th>ผู้ปกครอง/ นักเรียน</th> <th>ครู</th> <th>สถานศึกษา</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>การสนับสนุน รูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash)</td> <td>D1 คู่มือการศึกษา (Education Voucher)</td> <td>D3 เงินเดือนครู D4 ค่าตอบแทนครู D5 กองทุนกู่ยืมเพื่อพัฒนาครู</td> <td>S1 ส่งเสริมการ ลงทุนทางการศึกษา (Education BOI)</td> </tr> <tr> <td>รูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In kind)</td> <td>D2 ส่งเสริมสุขภาพ</td> <td>D6 คู่มือพัฒนาครูด้าน วิชาการ D7 สวัสดิการครูและบุคลากร</td> <td>S2 การนิเทศ กำกับติดตาม</td> </tr> </tbody> </table>				ผู้รับการสนับสนุน	ผู้ปกครอง/ นักเรียน	ครู	สถานศึกษา	การสนับสนุน รูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash)	D1 คู่มือการศึกษา (Education Voucher)	D3 เงินเดือนครู D4 ค่าตอบแทนครู D5 กองทุนกู่ยืมเพื่อพัฒนาครู	S1 ส่งเสริมการ ลงทุนทางการศึกษา (Education BOI)	รูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In kind)	D2 ส่งเสริมสุขภาพ	D6 คู่มือพัฒนาครูด้าน วิชาการ D7 สวัสดิการครูและบุคลากร	S2 การนิเทศ กำกับติดตาม
ผู้รับการสนับสนุน	ผู้ปกครอง/ นักเรียน	ครู	สถานศึกษา												
การสนับสนุน รูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash)	D1 คู่มือการศึกษา (Education Voucher)	D3 เงินเดือนครู D4 ค่าตอบแทนครู D5 กองทุนกู่ยืมเพื่อพัฒนาครู	S1 ส่งเสริมการ ลงทุนทางการศึกษา (Education BOI)												
รูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In kind)	D2 ส่งเสริมสุขภาพ	D6 คู่มือพัฒนาครูด้าน วิชาการ D7 สวัสดิการครูและบุคลากร	S2 การนิเทศ กำกับติดตาม												
<p>ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้</p> <p>1. แนวทางสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>2. แนวทางสำหรับสถานศึกษา</p>															
<p>ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้</p> <p>1. เงื่อนไข ข้อจำกัด ของรูปแบบ</p> <p>2. ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้การนำรูปแบบไปใช้</p>															

แผนภาพที่ 8 ร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญ เกี่ยวกับวิธีการหรือกระบวนการที่รัฐนำมาปฏิบัติ เพื่อการสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนตามกรอบแนวคิดที่กำหนดใน 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (แนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ วิธีการและลักษณะสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ส่วนที่ 2 การนำรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ และส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย มีองค์ประกอบ 3 ข้อ ได้แก่

1. แนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
3. ลักษณะและวิธีการของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน

ทั้งนี้แต่ละองค์ประกอบ มีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 แนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบ

แม่บทของกฎหมายไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย รายละเอียด ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550

มาตรา 49 “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย...”

มาตรา 80 (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 84 (1) รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้ สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการ

พัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545

จากมาตรา 81 ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังที่ได้กล่าวก่อให้เกิด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ มีจุดเน้นที่จะให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในการดำเนินการดังกล่าวจะมีหน่วยงานหลายหน่วยงานมีส่วนร่วมแต่ที่สำคัญมาก คือ หน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดก็คือ หน่วยงานเอกชน ซึ่งมีบทบัญญัติที่เอกชนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ดังนี้

มาตรา 10 ที่บัญญัติว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ...”

มาตรา 43-46 กำหนดให้เอกชนมีความเป็นอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ ในการบริหารจัดการสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับทุกประเภท โดยรัฐต้องสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีและสิทธิประโยชน์อย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสมรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้

นอกจากนั้น ใน **หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา**

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น ๆ และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา

มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศโดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้

(1) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน การศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน

(2) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น

(3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่ม ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และภารกิจของสถานศึกษา โดยให้อิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

(5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์กรมหาชน

(6) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี่ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้

(7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน

มาตรา 61 ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กล่าวถึงแนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย ดังนี้

(1) **แนวคิดในการกำหนดรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย**

1.1 หลักเศรษฐศาสตร์การศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีลักษณะเป็น สินค้ากึ่งสาธารณะ (Semi-public goods) นอกจากจะมีผลโดยตรงต่อตัวผู้เรียน คือจะทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษามีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ และรายได้ มีผลกระทบมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งทางตรงซึ่งวัดด้วย มูลค่าผลผลิตรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และทางอ้อม กล่าวคือ

การศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า หรือกล่าวในเชิงวิชาการว่า เป็นการสะสมทุนมนุษย์ (Human capital) ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาและสะสมทุนทางสังคม (Social capital) คือสร้างความมั่นคงและความเท่าเทียมกันทางด้านสถานะและรายได้ นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างให้ประชากรมีความรู้เรื่องสุขอนามัยทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ที่ได้รับการศึกษาดีขึ้น และมีผลกระทบทางบวกต่อสังคมโดยรวม (Positive Externality) เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า และจะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทำให้ภาครัฐคงต้องเข้ามามีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้คุณภาพการศึกษาสามารถสนองต่อตลาดแรงงานในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ควรจะยึดหลักตลาดเสรี (Free Market) แต่เป็นระบบผสมที่มีสถานศึกษาของภาครัฐ เอกชน วัตถุประสงค์หรือมูลนิธิเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ภายใต้การกำกับของรัฐ (Regulated Market) โดยอิงเป้าหมายความเป็นธรรมในสังคม และเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสามารถแข่งขันในเวทีสากลได้

นานาประเทศจึงจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้พลเมืองโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียน สำหรับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นไปกว่านี้ ให้พิจารณาจัดให้พลเมืองโดยอยู่บนพื้นฐานของความสามารถ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคและเท่าเทียมกันด้วย แต่ความจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณทำให้ประเทศส่วนใหญ่หันมาแสวงหาวิธีการบริหารทรัพยากรและงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านการศึกษา รัฐบาลในหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังหันมาสนใจการศึกษาเอกชนมากขึ้น และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเรื่องการแปรรูปการศึกษา การปรับเปลี่ยนรูปแบบการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาด้านอุปทานหรือสถานศึกษา (Supply-Side Financing) มาเป็นการให้อุดหนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน (Demand-Side Financing) เช่น การให้บัตรแทนเงินเพื่อการศึกษา ซึ่งทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น รวมทั้งเป็นการเพิ่มเสรีภาพในการเลือกให้กับผู้ปกครอง การแปรรูปการศึกษามีวิธีการแตกต่างกันไปตามจุดเน้นของเป้าหมาย โดยแต่ละวิธีการสามารถประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ เสรีภาพในการเลือกเป็นเรื่องของค่านิยม โดยเฉพาะในประเทศที่มีศาสนาและชุมชนที่มีเชื้อชาติที่หลากหลายผู้สนับสนุนวิธีแก้ปัญหาโดยการตลาดมองเสรีภาพในการเลือกกว่าเป็นเครื่องมือที่จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

สภาพปัจจุบันและปัญหาของการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยนั้น ไม่ได้อยู่ที่ขนาดของการลงทุน (Financing) แต่เป็นปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการการศึกษา ทั้งในมิติของ

เครื่องมือที่เลือกใช้ การบริหารจัดการโรงเรียน การแบ่งความรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมจากเอกชน ท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ ขาดโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการจากรัฐ ความด้อยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากระบบการจัดสรรเงินงบประมาณในปัจจุบันเป็นการจัดสรรด้านอุปทานหรือสถานศึกษา เป็นหลักและในสัดส่วนที่สูงมาก ส่วนการจัดสรรเงินงบประมาณด้านอุปสงค์หรือตัวผู้เรียน แม้ว่าจะมีการจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนรายหัวตามตัวผู้เรียนอยู่บ้าง (ตั้งแต่ปี 2545) แต่ก็เป็นสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อพิจารณาจากงบประมาณปี 2550 พบว่า รัฐได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งสิ้น 217,280 ล้านบาท ในจำนวนงบประมาณดังกล่าว รัฐจัดสรรงบประมาณด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) โดยเป็นเงินอุดหนุนรายหัวสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 33,958.40 ล้านบาท คิดเป็นเพียงร้อยละ 15.6 ของวงเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เหลือเป็นการจัดสรรด้านอุปทาน ส่วนใหญ่เป็นงบเงินเดือนและค่าจ้าง (เอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550, สำนักงบประมาณ)ซึ่งไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษาที่มุ่งให้การอุดหนุนต่อผู้เรียนโดยตรงและให้ผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้น การปรับตัวและแข่งขันของสถานศึกษาในการให้บริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณจึงยังไม่เกิดขึ้นตามคาดหวัง อีกทั้งยังทำให้ทรัพยากรไม่สามารถจัดสรรไปสู่แหล่งผลิตบริการการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างแท้จริง

1.2 หลักการจัดการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561)

สืบเนื่องจากนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการและจัดทำข้อเสนอ **การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561)** มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งครอบครัว ศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารและจัดการศึกษา โดยมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้/สถานศึกษายุคใหม่และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ส่งผลให้คน

ไทยยุคใหม่ มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และสามารถก้าวทันโลก

(2) **หลักการในการกำหนดรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย** จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สรุปหลักการในการกำหนดรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย ดังนี้

1. **หลักความเสมอภาค (Equality)** หมายถึง ความเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสทางการศึกษาโดยไม่มีข้อจำกัดด้านโอกาส ประชากรทุกคนมีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนและได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาโดยเสมอหน้ากัน

2. **หลักความเป็นธรรม (Equity)** หมายถึง ความยุติธรรมในการจัดสรรงบประมาณและการเก็บภาษีอากรอันเป็นแหล่งที่มาของงบประมาณ จำแนกเป็น

2.1 **ความเป็นธรรมในแนวราบ (Horizontal Equity)** หมายถึง การจัดสรรงบประมาณการศึกษาให้แก่นักเรียนหรือสถานศึกษาที่มีลักษณะเท่าเทียมกันให้ได้รับงบประมาณที่เท่าเทียมกัน สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค

2.2 **ความเป็นธรรมในแนวตั้ง (Vertical Equity)** หมายถึง การจัดสรรงบประมาณให้นักเรียนในจำนวนที่แตกต่างกัน ตามคุณลักษณะของนักเรียน (ผู้ด้อยโอกาส ยากจน ทูพพลภาพ มีความสามารถพิเศษ) และสถานศึกษา (ที่ตั้ง ขนาด คุณภาพ) เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้เข้ารับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับนักเรียนและสถานศึกษาปกติ

3. **หลักความพอเพียง (Adequacy)** หมายถึง งบประมาณขั้นต่ำที่สถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. **หลักการมีส่วนร่วม (Participation)** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เช่น เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

5. **หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)** หมายถึง การที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษาได้ใช้ในปริมาณที่ต่ำสุดและเหมาะสมที่จะทำให้เกิดผลการจัดการศึกษาสูงสุดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

6. **หลักประสิทธิผล (Effectiveness)** หมายถึง การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษาเพียงพอที่จะทำให้เกิดผลสูงสุด ตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

7. **หลักการปฏิบัติได้จริง (Practicality)** หมายถึง การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษา โดยควรต้องมีสูตรการคำนวณหรือรูปแบบหรือวิธีการที่สอดคล้องตามหลักการหรือเกณฑ์ดังต่อไปนี้ สามารถเข้าใจได้ง่าย มีความยืดหยุ่น สามารถตรวจสอบการเงินได้ สามารถทำนายได้ สามารถตรวจสอบด้านผลลัพธ์ได้ มีภาวะในการจัดทำรายงานพอสมควร และความสามารถยอมรับได้ทางการเมือง

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 วิธีการและลักษณะของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่รัฐนำมาปฏิบัติ เพื่อการสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ประกอบด้วย การจำแนกประเภทรูปแบบตามวิธีการสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนแบบการให้เป็นเงิน และไม่เป็นตัวเงิน การจำแนกประเภทรูปแบบตามลักษณะผู้รับการสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนด้านอุปทานหรือสถานศึกษา และการสนับสนุนด้านอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบของรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Financing Model for Private Basic Education Institutions) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การสนับสนุนให้ผู้ปกครอง/นักเรียน ได้รับการสนับสนุนแบบ

- D 1 **คูปองการศึกษา (Educational Voucher)** ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายพื้นฐานทางการศึกษาต่างๆ (สำหรับดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านผู้เรียน ผู้สอนและการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้ดำรงคุณภาพขั้นต่ำที่จำเป็นตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.) ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าเดินทาง / รถรับส่ง ค่าที่พัก ค่าอาหารกลางวันนักเรียน ค่าอาหารเสริม (นม) นักเรียน และอื่นๆที่รวมถึงการสนับสนุนที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

เงินอุดหนุนจากคูปองการศึกษา ที่ได้รับพอเพียงที่จะสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และงบบมีค่าผันแปร ตามขนาดของสถานศึกษา ที่ตั้งของสถานศึกษา ระดับการศึกษา ระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และคุณลักษณะของนักเรียน เช่น ยากจน พิการ หรือมีความสามารถพิเศษ ยกเลิกการกำหนดเพดานค่าธรรมเนียมการศึกษา และให้

ผู้ปกครองที่มีความสามารถในการจ่ายได้จ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาเพิ่มเติมจากส่วนที่รัฐอุดหนุน เพื่อสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกินกว่าอัตราที่อุดหนุน รัฐสร้างระบบกำกับติดตามคุณภาพการศึกษาเพื่อป้องกันมิให้สถานศึกษาขึ้นค่าธรรมเนียมอย่างไม่เป็นธรรม

- D2 การส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล กรณีเจ็บป่วย การให้วัคซีนเพื่อป้องกันโรค การสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย การตรวจรักษาสุขภาพปากและฟัน

2. การสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับ การสนับสนุนแบบการให้เป็นเงินประเภทเงินให้เปล่า การกู้ยืมและการให้แบบไม่เป็นตัวเงิน ดังนี้

- D3 เงินเดือนครู และบุคลากรทางการศึกษา

รูปแบบการให้เงินเดือนครู และบุคลากร โดยคำนวณตามอัตราส่วนต่อ นักเรียน ให้มายังสถานศึกษาพร้อมรวมในเงินอุดหนุนรายบุคคล แต่ควรปรับฐานการคำนวณให้ครูได้รับเงินเดือนเพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการจูงใจให้คนเก่ง มีความรู้ความสามารถมาเป็นครูทั้งของรัฐและเอกชนและเปลี่ยนรูปแบบในการให้เงินอุดหนุนจากรายเดือน มาเป็นปีละ 2 ครั้ง (ตั้งแต่เริ่มภาคเรียน) เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสามารถบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

- D4 เงินค่าตอบแทนครูและบุคลากรทางการศึกษา

ควรบรรจุครูและบุคลากรในสถานศึกษาเอกชนให้มีฐานะเป็นพนักงานของรัฐ มีเกียรติและศักดิ์ศรี ควรได้รับค่าตอบแทน อาทิ เงินวิทยฐานะเงินประจำตำแหน่ง เงินค่าครองชีพ เงินค่าเช่าบ้านค่าพาหนะเหมาจ่าย ค่ารักษาพยาบาล) เงินบำเหน็จบำนาญ เงินช่วยเหลือและสวัสดิการต่างๆเท่าเทียมกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาของรัฐ ส่งผลให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน

- D5 กองทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูในสถานศึกษาเอกชนสามารถกู้เงินเพื่อการศึกษาต่อตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยจัดสรรให้ตามแผนที่เสนอมายังแหล่งเงินทุนอยู่ในรูปกองทุนอย่างเท่าเทียมกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาของรัฐ

- D 6 คุปองเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

จัดให้มี คุปองเพื่อพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้านวิชาการจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) คุรุสภา สกศ. ให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมของครูและบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึง

ศึกษานิเทศก์ในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตระหนักถึงบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทางวิชาการให้กับครูในสถานศึกษาเอกชนด้วย

- D 7 สวัสดิการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูในสถานศึกษาเอกชนได้รับสวัสดิการ อาทิ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การผ่อนผันเข้ารับราชการทหาร เท่าเทียมกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาของรัฐ

3. การสนับสนุนให้สถานศึกษา ได้รับ การสนับสนุนแบบ

S1 การส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษา (Education BOI)

สถานศึกษาได้รับการส่งเสริมการลงทุนเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเกษตรไทย และ SMEs โดยรัฐประสานธนาคารของรัฐ หรือแหล่งทุนภาคเอกชนอื่น ให้แก่สถานศึกษาในลักษณะ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและมีระยะปลอดดอกเบี้ย (Soft Loan) เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ ซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและอื่นๆ

S2 การนิเทศ กำกับติดตาม

สถานศึกษาได้รับการนิเทศ กำกับติดตาม จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนทั้งในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ในขณะเดียวกันให้อิสระในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาเอกชนสามารถพัฒนาคุณภาพได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

ส่วนที่ 2 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

แนวทางการนำรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้การศึกษ โดยจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน ได้แก่

1.1 กำหนดให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ ในฐานะที่การศึกษามีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ที่ควรได้รับการผลักดัน ส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้กำหนดนโยบาย (นักการเมือง) และผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบ

(1) หลักการ/แนวคิด และยุทธศาสตร์แนวทางการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

(2) แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษาเพื่อออกแบบและวางระบบทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งกำกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์/แนวทางให้เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(3) มอบหมายให้กระทรวงการคลังรับผิดชอบการแก้ไขกฎหมายภาษีอากรเพื่อส่งเสริมให้เกิดการระดมทุนและการสนองทุนเพื่อการศึกษาจากทุกภาคส่วนของสังคม

2. รัฐควรเร่งดำเนินการออกกฎหมายและระเบียบกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษา แก้ไขปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย มาตรการการอุดหนุนและภาษี เพื่อให้สัดส่วนการจัดการศึกษาโดยรัฐและเอกชนเหมาะสมยิ่งขึ้น ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างระบบการเงินเพื่อการศึกษา (Structural Adjustment) การจัดหาแหล่งรายได้ (Source of Funds) การวางกรอบการใช้จ่ายเงิน การทำแผนการเปลี่ยนผ่าน (Phasing Plan)

3. การทดลองใช้รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Pilot Project) โดยเริ่มจากเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความพร้อมให้เกิดผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเรียนรู้ และถอดบทเรียนแห่งความสำเร็จออกมาเพื่อใช้พัฒนาในกลุ่มที่มีความพร้อมในระดับอื่นๆ ลงไปต่อไป

4. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ เกี่ยวกับเงินเดือนครูและค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าหนังสือ ค่าซ่อมบำรุงของสถานศึกษาทั้งรัฐ เอกชน และเขตพื้นที่การศึกษา มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ข้อมูลประสานเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และงบประมาณของสถานศึกษา สามารถนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงงบประมาณเพื่อการศึกษาก่อให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เงื่อนไข ข้อจำกัด ของรูปแบบและปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้การนำรูปแบบไปใช้

เงื่อนไข ข้อจำกัด ของรูปแบบ

งบประมาณและทรัพยากรของรัฐที่มีอยู่อย่างจำกัด รัฐจึงต้องบริหารทรัพยากรและงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น รัฐจึงควรส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น เนื่องจากการศึกษาเอกชนยังมีส่วนแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาพื้นฐานได้

ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้การนำรูปแบบไปใช้

1. การปรับบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา จากเดิมที่เป็นผู้ผลิตบริการการศึกษาเอง (Provider of educational services) มาปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ส่งเสริมและสนับสนุน (Promoter) กำกับดูแล (Regulator) กำหนดนโยบาย แผน มาตรฐาน คุณภาพและมาตรฐาน (Policymaker) เป็นหลัก และให้บทบาทในการลงมือจัดการศึกษาเองเป็นรองโดยส่งเสริมและสนับสนุน ทั้งด้านงบประมาณ ด้านวิชาการและด้านอื่นๆต่อสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตบริการการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

2. การปรับเจตคติของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อสถานศึกษาเอกชน ที่มีใช้คู่แข่งในการจัดการศึกษา แต่เป็นพันธมิตรในการจัดการศึกษาเพื่อทดแทนในส่วนที่รัฐจัดไม่ได้หรือไม่ทั่วถึง สามารถให้บริการที่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ สนองความต้องการของนักเรียนและได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมเสรีภาพในการเลือกด้านการศึกษาที่ดีมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น และทั้งยังเป็นการขจัดหรือลดความผูกขาดในการจัดการศึกษา อีกทั้งการจัดการศึกษาเอกชนยังมีส่วนแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาพื้นฐานได้

3. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ต้องเข้าใจว่าการลงทุนสถานศึกษาเอกชนควรได้รับผลตอบแทนพอประมาณ ควรบริหารทรัพยากรและงบประมาณการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) สามารถสร้างความร่วมมือหรือแข่งขันได้ในสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน นำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

4. รัฐควรจัดทำแผนที่การจัดการศึกษาของโรงเรียน (School Mapping) เป็นการแก้ไขปัญหาจำนวนโรงเรียนและขีดความสามารถในการรับนักเรียนไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรในวัยเรียน บางพื้นที่มีโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชนมากเกินไป บางพื้นที่มีโรงเรียนไม่เพียงพอ โดยการลดการลงทุนการจัดตั้งโรงเรียนของรัฐขึ้นใหม่ แต่ส่งเสริมการลงทุนของเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตาม School Mapping เพื่อแบ่งเบาภาระการลงทุนของรัฐ

3.2 ผลการตรวจสอบและประเมินรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Judgments)

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้เพื่อตรวจสอบและประเมินรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนร่วมกันพิจารณาถึง ความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ รวมถึงให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาาร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน เพื่อเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 15 ท่าน โดยจำแนกเป็น 5 กลุ่ม คือ นักวิชาการด้านบริหารการศึกษา ผู้กำหนดนโยบายการศึกษาเอกชน ผู้บริหารสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา และผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน

2. ผู้วิจัยทำหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมสัมมนา ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้

3. ผู้วิจัยดำเนินการประชุมสัมมนาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันพิจารณา (Expert Judgments) ตรวจสอบและประเมินรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความเป็นไปได้

4. ผู้วิจัยประมวลข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการร่วมอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนจากรัฐด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้และสรุปผลการประชุมสัมมนา

ผลการตรวจสอบและประเมินรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Judgments) ที่มีต่อร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 42 ผลการตรวจสอบและประเมินรูปแบบด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นหลักของรูปแบบ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
<p>ส่วนที่ 1 การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่</p>	<p>ควรปรับเปลี่ยนเป็น ชื่อ เป็น “รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ”(Integrative Model for Supporting Private Basic Education Institutions) เนื่องจากเป็นการบูรณาการระหว่างรูปแบบการให้การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) และด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) กับการสนับสนุนแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) และแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind)</p>
<p>องค์ประกอบที่ 1 แนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบ</p>	<p>ในภาพรวมมีความถูกต้อง เหมาะสมและเป็นไปได้ และควรปรับให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับองค์ประกอบอื่นๆด้วย ควรเพิ่มหลักเสรีภาพ (liberty) ในหลักการในการกำหนดรูปแบบด้วย</p>
<p>1. หลักเศรษฐศาสตร์การศึกษา</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า แนวคิดและหลักการของรูปแบบที่นำมาส่วนใหญ่เป็นแนวคิดของเศรษฐศาสตร์การศึกษาและของต่างประเทศ การนำประยุกต์ใช้ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ตัวอย่างประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียเป็นประเทศรัฐสวัสดิการ คือ มีการเก็บภาษีที่สูง (ร้อยละ 60-70) ดังนั้นรัฐจึงสามารถให้สวัสดิการตอบแทนคืนสู่ประชาชนในด้านต่างๆได้สูง เช่น การให้บริการทางการศึกษาและสาธารณสุขฟรี เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยซึ่งมีอัตราการเก็บภาษีที่ไม่สูง รัฐจึงข้อจำกัดของงบประมาณในการให้สวัสดิการแก่ประชาชน</p>
<p>2. หลักการจัดการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2542-2561)</p>	<p>การจัดการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนต้องคำนึงถึงเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษา ขจัดการผูกขาดทางการศึกษาและเพิ่มการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน ควรเพิ่มเติมหลักการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมด้วย</p>

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ประเด็นหลักของรูปแบบ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
3. หลักความเสมอภาค (Equality)	เห็นด้วย และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
4. หลักความเป็นธรรม (Equity)	เห็นด้วย และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
4.1 ความเป็นธรรมในแนวราบ (Horizontal Equity)	เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชากรทุกคนมีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนและได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาโดยเสมอหน้าและเท่าเทียมกัน
4.2 ความเป็นธรรมในแนวตั้ง (Vertical Equity)	เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้เข้ารับการศึกษแก่นักเรียนผู้ด้อยโอกาส ยากจน ทูพพลภาพ มีความสามารถพิเศษให้เท่าเทียมกับนักเรียนและคำนึงถึงความแตกต่างของค่าใช้จ่ายที่เป็นผลมาจากขนาดของสถานศึกษา หรือที่ตั้งของสถานศึกษา
5. หลักความพอเพียง (Adequacy)	มูลค่างบประมาณพื้นฐานต่อบุคคล (Base Unit Cost) ที่สถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการปรับงบประมาณให้ผันแปรตามคุณลักษณะของผู้เรียนและสถานศึกษา กับความจำกัดด้านงบประมาณของรัฐเป็นประเด็นที่ต้องคำนึงถึงด้วย
6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)	เห็นด้วย และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ประเด็นหลักของรูปแบบ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
7.หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)	สถานศึกษาเอกชนมีประสิทธิภาพการบริหารที่สูงกว่าสถานศึกษาภาครัฐ และสถานศึกษาเอกชนยังช่วยลดภาระงบประมาณรัฐคิดเป็นร้อยละ 10.43 ของค่าใช้จ่ายด้านศึกษา ดังนั้นหากรัฐให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน จะส่งผลถึงการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย โดยการต้องคำนึงถึงทั้งประสิทธิภาพภายในและประสิทธิภาพภายนอก
8.หลักประสิทธิผล (Effectiveness)	เห็นด้วย เหตุผลดังหลักประสิทธิภาพ
9. หลักการปฏิบัติได้จริง (Practicality)	การจัดสรรงบประมาณทรัพยากรทางการศึกษาให้กับภาครัฐและเอกชนอย่างความเสมอภาคและเท่าเทียมแล้วยังคำนึงถึงความจำกัดทางด้านงบประมาณของรัฐด้วย ในภาวะค่าใช้จ่ายบางส่วนผู้ปกครอง หรือสถานศึกษาเอกชนต้องมีส่วนร่วมในการรับภาระ ด้วย
องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	
1. เพื่อให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น	ควรปรับเพิ่มวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาคือผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยสถานศึกษาสามารถให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นกลไกให้เกิดการแข่งขันระหว่างสถานศึกษาทั้งภาครัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ประเด็นหลักของรูปแบบ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ในภาพรวมมีความถูกต้อง เหมาะสมและเป็นไปได้ แต่ในบางประเด็นควรปรับให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับแนวคิด หลักการของรูปแบบ และความเป็นไปได้ อันเนื่องมาจากความจำกัดของงบประมาณด้วย
1. การให้เป็นเงิน (In Cash)	
1.1 งบดำเนินการ	
1.1.1 ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน	มีมูลค่างบประมาณพื้นฐานต่อบุคคล (Base Unit Cost) ที่สถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐและเอกชน รวมทั้งการปรับงบประมาณให้ผันแปรตามคุณลักษณะของผู้เรียนและสถานศึกษากับความจำกัดด้านงบประมาณของรัฐเป็นประเด็นที่ต้องคำนึงถึงด้วย
1.1.2 ค่าใช้จ่ายของผู้เรียน	
(1) ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเสนอว่า ค่าใช้จ่ายส่วนนี้ควรให้เฉพาะนักเรียนที่ยากจนหรือขาดแคลน เพื่อให้ผู้ปกครองที่สามารถจ่ายได้ (Ability to pay) มีส่วนช่วยรับภาระต้นทุนการจัดการศึกษาของรัฐ
(2) เงินอุดหนุนค่าอาหารกลางวันนักเรียน	ควรให้เฉพาะนักเรียนที่ยากจนหรือขาดแคลน
(3) เงินอุดหนุนค่าอาหารเสริม (นม)	ควรให้เฉพาะนักเรียนที่ยากจนหรือมีภาวะทุพโภชนาการ

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ประเด็นหลักของรูปแบบ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
1.1.3 งบบุคลากร	
(1) เงินเดือนครู	<p>ภาคการศึกษาเป็นภาคที่ใช้แรงงานเป็นสัดส่วนสูงเงินเดือนครูจึงมีสัดส่วนมากกว่าค่าใช้จ่ายส่วนอื่นทางการศึกษา โดยเฉลี่ยแล้วอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นเงินเดือนต่างกันตามระดับของการศึกษาและสังกัด การจัดสรรและใช้บุคลากรครูอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงแรงจูงใจในการทำงานของครู เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลถึงประสิทธิภาพในระบบการศึกษา ดังนั้นเงินเดือนครูควรรวมอยู่ในกรอบการคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัว เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณสู่สถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความคิดเห็นที่ควรแยกเงินเดือนครูออกจากเงินอุดหนุนรายบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาขนาดเล็ก และอยู่ในถิ่นทุรกันดาร มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนต่ำ เห็นควรให้รัฐพิจารณาปรับการคำนวณเงินเดือนครู สถานศึกษาเอกชนใหม่ให้มีค่าสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจที่ปรับตัวไป และมีความเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐ</p>
(2) เงินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา	<p>ครูสถานศึกษาเอกชนควรได้รับเงินวิทยฐานะและค่าตอบแทนเช่นเดียวกับครูในสถานศึกษาของรัฐ เพื่อเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน และช่วยลดปัญหาการลาออกเพื่อไปสอบบรรจุเป็นพนักงานของรัฐ</p>
(3) เงินประจำตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษา	<p>โดยให้เงินวิทยฐานะและค่าตอบแทนในลักษณะ Matching Frame คือ สถานศึกษาเอกชนและรัฐร่วมกันรับภาระฝ่ายละเท่าๆกัน (สถานศึกษาเอกชน : รัฐ = 50: 50)</p>
(4) เงินค่าครองชีพ	
(5) เงินค่าเช่าบ้าน	<p>สถานศึกษาเอกชนควรเป็นฝ่ายร่วมรับภาระ เป็นสวัสดิการให้แก่ครูในสถานศึกษา</p>

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ประเด็นหลักของรูปแบบ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
(6) ค่าพาหนะเหมาจ่าย	สถานศึกษาเอกชนควรเป็นฝ่ายร่วมรับภาระ เป็นสวัสดิการให้แก่ครูในสถานศึกษา
(7) ค่ารักษาพยาบาล	ควรปรับสิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาลให้ครอบคลุมถึงครอบครัวของครูด้วย
(8) เงินบำเหน็จบำนาญ	ควรได้รับในลักษณะเดิม คือ จากกองทุนสงเคราะห์
(9) เงินช่วยเหลือ	
- เงินช่วยเหลือการศึกษาของบุตร	ควรได้รับในลักษณะเดิม
- เงินช่วยเหลือบุตร	ควรได้รับในลักษณะเดิม
- เงินพิเศษในกรณีตายในระหว่างรับราชการ	ควรได้รับในลักษณะเดิม
1.1.4 งบเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เช่น งบโครงการพิเศษ	ควรได้รับเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ
1.2 งบลงทุน	
2.1.1 ครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน	ควรได้รับในลักษณะเดิมรวมกับเงินอุดหนุนรายบุคคล
2.1.2 ครุภัณฑ์สำนักงาน	ควรได้รับในลักษณะเดิมรวมกับเงินอุดหนุนรายบุคคล
2.1.3 ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	เห็นด้วยการส่งเสริมการลงทุนแบบเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) การลดหย่อนภาษีโรงเรือนและภาษีที่ดิน และการลดอัตราภาษีเก็บค่าสาธารณูปโภคให้เท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ประเด็นหลักของรูปแบบ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
2. การให้แบบไม่เป็นตัวเงิน	
2.1 การสนับสนุนวิชาการ	
2.1.1 การพัฒนาครูและบุคลากร	เห็นด้วยกับร่างรูปแบบ
2.1.2 การให้สิทธิและทุนในการศึกษาต่อ	สถานศึกษาควรเป็นผู้รับภาระ
2.2 การสนับสนุนด้านอื่นๆ	
2.2.1 ด้านบริหารงานทั่วไป	
(1) การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม	เห็นด้วยกับร่างรูปแบบ ควรมีการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายบางฉบับที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชนหรือ เชื้อต่อการลงทุนของการศึกษาเอกชน
(2) การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา	เห็นด้วยกับร่างรูปแบบ เดิมกฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ มีลักษณะของการกำกับ ควบคุมมากกว่าการส่งเสริมสนับสนุน และมีผลทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาทำให้ภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาของการศึกษาเอกชน

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ประเด็นหลักของรูปแบบ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
2.2.2 ด้านบุคลากร	
(1) การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์	เห็นด้วยกับร่างรูปแบบ
(2) การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร	เห็นด้วยกับร่างรูปแบบ
ส่วนที่ 2 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้	เห็นควรปรับแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ออกเป็น 1. แนวทางสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ 2. แนวทางสำหรับสถานศึกษา
ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้	
เงื่อนไข ข้อจำกัด ของรูปแบบ	เห็นควรปรับให้สอดคล้องกับแต่ละองค์ประกอบที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้การนำรูปแบบไปใช้มีประสิทธิภาพ	เห็นควรปรับให้สอดคล้องกับแต่ละองค์ประกอบที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

นอกจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในองค์ประกอบที่ 2 วิธีการและลักษณะของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. **ปรับองค์ประกอบที่ 2** จากเดิมที่จำแนกการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามวิธีการสนับสนุนและผู้รับการสนับสนุน เป็นการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการบูรณาการ การสนับสนุนแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) และการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) โดยมีการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) และการสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) แสดงการเปรียบเทียบองค์ประกอบที่ 2 จากร่างรูปแบบและรูปแบบที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 43 การเปรียบเทียบองค์ประกอบที่ 2 จากร่างรูปแบบและรูปแบบที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำ

องค์ประกอบที่ 2						
ร่างรูปแบบ				รูปแบบที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำ		
ผู้รับการสนับสนุน	ผู้ปกครอง/นักเรียน	ครู	สถานศึกษา	วิธีการสนับสนุน	ด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing)	ด้านอุปทาน (Supply-Side Financing)
รูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash)	D1 คุปองการศึกษา (Education Voucher)	D3 เงินเดือนครู D4 ค่าตอบแทนครู D5 กองทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาครู	S1 ส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษา (Education BOI)	รูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash)	D1 คุปองการศึกษา (Education Voucher)	S1 กองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน S2 คุปองเงินเดือนครู S3 เงินค่าตอบแทนครู
รูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In kind)	D2 ส่งเสริมสุขภาพ	D6 คุปองพัฒนาครูด้านวิชาการ D7 สวัสดิการครูและบุคลากร	S2 การนิเทศกำกับติดตาม	รูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In kind)	D2 การส่งเสริมสุขภาพ	S4 กองทุนพัฒนาผู้บริหาร/ครูและบุคลากรทางการศึกษา S5 การยกย่องเชิดชูเกียรติ

หมายเหตุ: D หมายถึง การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing)

S หมายถึง การสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing)

2. **คุปองการศึกษา (Educational Voucher)** ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้เป็นเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานจากรูปแบบเดิมคือการให้เป็นเงินอุดหนุนรายบุคคลไปยังสถานศึกษาซึ่งเป็นการสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) มาเป็นการให้คุปองการศึกษาซึ่งเป็นการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) จะเป็นการเพิ่มอำนาจทางการเลือกให้แก่ผู้ปกครอง/นักเรียน สามารถตัดสินใจในการเข้าไปเรียนสถานศึกษาใด เพื่อการแข่งขันอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

และขจัดการผูกขาดทางการศึกษา สูตรการจัดสรรงบประมาณควรจัดสรรทรัพยากรต่อบุคคล ได้รับการสนับสนุนแบบการให้เป็นเงิน (Grant) ให้เท่ากันทุกสถานศึกษา ในระดับชั้นเรียนเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในแนวราบ ทรัพยากรที่จัดสรรควรรวมเงินเดือนสำหรับบุคลากรที่ทำการสอนและบุคลากรที่ไม่ได้เป็นผู้สอนรวมถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเช่น ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอน และค่าดำเนินงานของโรงเรียน โดยรัฐต้องจัดทำ **“บัตรคู่มือการศึกษา (ID Educational Card)”** ที่มีการบันทึกข้อมูลการศึกษา รวมถึงหมายเลขประจำตัวประชาชน 13 หลักของนักเรียน เพื่อป้องกันมิให้เกิดการใช้สิทธิซ้ำซ้อนของสถานศึกษาหรือนักเรียน พร้อมทั้งจัดระบบบริหารจัดการคู่มือการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากคู่มือการศึกษาจะมีมูลค่างบประมาณพื้นฐานต่อบุคคล (Standard Unit Cost) ที่เท่ากันและจัดสรรให้กับทุกโรงเรียนในระดับการศึกษาเดียวกันแล้ว ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีฐานะยากจน นักเรียนพิการ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ยากจนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในแนวตั้ง นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนใหญ่ งบประมาณเพิ่มเติมที่จัดสรรให้กับนักเรียนเหล่านี้อาจอยู่ในรูปของเงินที่จัดสรรให้เป็นรายหัว เพื่อเป็นค่าเดินทาง ค่าเสื้อผ้า ค่าอาหาร และค่าอุปกรณ์การศึกษา

ในขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเสนอว่าคู่มือการศึกษาไม่ควรรวมเงินเดือนสำหรับบุคลากรที่ทำการสอนและบุคลากรที่ไม่ได้เป็นผู้สอนเข้าไปด้วย เพราะ หากนำไปใช้ปฏิบัติจริงในระดับประเทศพร้อมกันทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน อาจได้รับการต่อต้านจากครูในสถานศึกษาของรัฐ

3. คู่มือเงินเดือนครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นควรปรับคู่มือเงินเดือนครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นการสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) และเห็นด้วยกับร่างรูปแบบการให้คู่มือเงินเดือนครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสามารถบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

4. เงินค่าตอบแทนครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นควรปรับเงินค่าตอบแทนครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นการสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) ควรบรรจุครูและบุคลากรในสถานศึกษาเอกชนให้มีฐานะเป็นพนักงานของรัฐ มีเกียรติและศักดิ์ศรีเช่นเดียวกับครูในสถานศึกษาของรัฐ สำหรับค่าตอบแทน อาทิ เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าครองชีพเงิน ค่าเช่าบ้าน ค่าพาหนะเหมาจ่าย ค่ารักษาพยาบาล เงินบำเหน็จบำนาญ เงินช่วยเหลือและสวัสดิการต่างๆ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าสถานศึกษา

เอกชนและรัฐ ควรร่วมกันรับภาระ โดยใช้รูปแบบ “**ทุนสนับสนุนสมทบ(Matching Grant)**” กล่าวคือ ร่วมกันรับภาระค่าใช้จ่ายระหว่างสถานศึกษาเอกชนและรัฐ ฝ่ายละเท่าๆกัน 50 : 50 เนื่องจากสถานศึกษาเอกชนเองมีส่วนได้รับผลประโยชน์ร่วมด้วยหากครูมีขวัญกำลังใจที่ดีขึ้นในการทำงาน จากการได้รับเงินค่าตอบแทน

5. **การส่งเสริมสุขภาพนักเรียน** ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับร่างรูปแบบ

6. **กองทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา** ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นควรปรับร่างรูปแบบเป็นการสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) ให้เป็นกองทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาเอกชนและบุคลากรทางการศึกษา

7. **คูปองเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา** ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับร่างรูปแบบ เนื่องจาก การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจะส่งผลให้เกิดคุณภาพการศึกษา แต่ควรปรับเป็นการสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing)

8. **สวัสดิการครูและบุคลากรทางการศึกษา** ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับร่างรูปแบบ

9. **การส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษา (Education BOI)** ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับร่างรูปแบบ สถานศึกษาควรได้รับการส่งเสริมการลงทุนเช่นเดียวกับอุตสาหกรรม การเกษตรไทย และ SMEs โดยรัฐประสานธนาคารของรัฐ หรือแหล่งทุนภาคเอกชนอื่น ให้แก่สถานเอกชนกู้ในลักษณะ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและมีระยะปลอดดอกเบี้ย (Soft Loan) เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ ซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการณ์ จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและอื่นๆ

10. **การนิเทศ กำกับติดตาม** ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับร่างรูปแบบ แต่ให้นำไปรวมกับ คูปองเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาและครูได้รับการนิเทศ กำกับติดตาม จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนทั้งในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ

ผู้วิจัยประมวลข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ที่ร่วมกันพิจารณาถึง ความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ รวมถึงให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสรุปผลการประชุมสัมมนา นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วดำเนินการแก้ไขและการปรับปรุงรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา และให้ความเห็น แก้ไขและการปรับปรุงการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สมบูรณ์ ดังจะนำเสนอต่อไปในบทที่ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยประมวลข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินรูปแบบ ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Judgments) ด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน (Focus Group) ร่วมกันพิจารณาถึง ความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ รวมถึงให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสรุปผลการประชุมสัมมนา นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วดำเนินการแก้ไขและการปรับปรุงรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและให้ความเห็นแก้ไขและการปรับปรุงการพัฒนาแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สมบูรณ์ ดังจะนำเสนอต่อไป

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบบูรณาการ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆที่สำคัญ เกี่ยวกับวิธีการหรือกระบวนการที่รัฐนำมาปฏิบัติแบบบูรณาการ เพื่อการสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนตามกรอบแนวคิดที่กำหนดใน 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ชื่อและที่มาของรูปแบบ (ชื่อ ความเป็นมาและความสำคัญ แนวคิดและหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ)

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงดังแผนภาพที่ 9

ส่วนที่ 1 ชื่อและที่มาของรูปแบบ

1. ชื่อของรูปแบบ

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน “แบบบูรณาการ”
 “Integrative Model” for Supporting Private Basic Education Institutions

2. ความเป็นมาและความสำคัญ

3. แนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบ

4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ

การสนับสนุน	การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing)	การสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing)
รูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash)	1. คู่มือการศึกษา (Education Voucher)	1. กองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2. คู่มือเงินเดือนครู 3. เงินค่าตอบแทนครู
รูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In kind)	2. การส่งเสริมสุขภาพ	4. การพัฒนาผู้บริหาร/ครูและบุคลากรทางการศึกษา 5. การยกย่องเชิดชูเกียรติ

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

1. แนวทางสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ
2. แนวทางสำหรับสถานศึกษา

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้

1. เงื่อนไข ปัจจัยข้อจำกัด
2. ปัจจัยสนับสนุน

แผนภาพที่ 9 รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ

ส่วนที่ 1 ชื่อและที่มาของรูปแบบ

ชื่อและที่มาของรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย

1. ชื่อของรูปแบบ
2. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ
3. แนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบ
4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1. ชื่อของรูปแบบ

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน “แบบบูรณาการ” :

“Integrative Model” for Supporting Private Basic Education Institutions

2. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ

การศึกษาเอกชนนับว่ามีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาการศึกษาและมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ การศึกษาเอกชนในต่างประเทศมีความเหมือนและ มีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ทั้งด้านการพัฒนาการ ความหมายและ ประเภทของการศึกษา โดยระดับของความเหมือนและความแตกต่างกันของการศึกษาเอกชน ขึ้นอยู่กับนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนของแต่ละประเทศ (อำรุง จันทวานิช อ่างในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ,2549)

ความจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณของประเทศทำให้ประเทศส่วนใหญ่ หันมาแสวงหาวิธีการบริหารทรัพยากรและงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้าน การศึกษา รัฐบาลในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังหันมาสนใจการศึกษา เอกชนมากขึ้น และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเรื่องการแปรรูปการศึกษา และการใช้บัตรแทนเงิน เพื่อการศึกษา (Odden and Picus, 2004; Patrinos, 2007)

บทบาทของเอกชนในด้านการจัดการศึกษาไทยมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน โดยเฉพาะในส่วนที่รัฐไม่สามารถจัดได้หรือจัดได้ไม่พอเพียง อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของรัฐ ใน ด้านทรัพยากร งบประมาณและด้านบุคลากร รัฐจึงได้เปิดโอกาสให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นในทุกระดับ อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาเอกชนมีมาก่อนการศึกษาของรัฐ และเป็นผู้นำในบางด้านให้กับสถานศึกษาของรัฐ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีบางช่วงบางเวลา การศึกษาเอกชนก็เฟื่องฟูเพราะรัฐให้การสนับสนุน แต่บางช่วงก็ซบเซาไป โดยเฉพาะหลัง พ.ศ. 2518 เมื่อรัฐมีนโยบายที่จะเป็นผู้จัดการศึกษาภาคบังคับตัวเองทั้งหมด จึงมีผลทำให้ดูเหมือน สถานศึกษาเอกชนเป็นคู่แข่งกับสถานศึกษาของรัฐมากกว่าเป็นผู้มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระในการ

จัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งหากมองในแง่ของการลงทุนแล้วสถานศึกษาเอกชนสามารถช่วยประหยัดงบประมาณทางการจัดการศึกษาของรัฐได้ปีละมากกว่าสามหมื่นล้านบาท (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549)

เพื่อคุ้มครองสิทธิการได้รับการศึกษาของประชาชนอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วและซับซ้อนของสังคม เศรษฐกิจ การค้าขาย การบริการและเทคโนโลยีดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550** และ**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545** ได้มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษา ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา โดยจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน

ในระยะเวลาที่ผ่านมาภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย และมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จากสถิติการศึกษาปี 2551 พบว่าภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงร้อยละ 18-20 โดยคงสัดส่วนดังกล่าวตลอดช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาร้อยละ 34 ระดับประถมศึกษาร้อยละ 21 สำหรับระดับมัธยมศึกษา สัดส่วนการจัดการศึกษาของเอกชนต่ำกว่าระดับอื่น คือประมาณร้อยละ 14 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประมาณร้อยละ 12 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และเป็นที่น่าสังเกตว่าในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ สัดส่วนร่วมกันรับภาระการจัดการศึกษาของภาคเอกชนได้ลดลงอย่างมากจากร้อยละ 50 ในปี 2534 เหลือเพียงร้อยละ 30 ในปี 2545 และ ร้อยละ 20 ในปี 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2551)

การที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสัดส่วนที่น้อยลงนั้น อาจมีสาเหตุเนื่องจากการขยายตัวของสถานศึกษารัฐที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานแนวคิดที่รัฐควรดำเนินการจัดการศึกษาเอง จึงขาดมาตรการส่งเสริมภาคเอกชนอย่างแท้จริง รวมถึงการที่ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย และการบัญญัติกฎหมาย ทำให้กฎหมายระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ มีลักษณะของการกำกับ ควบคุมมากกว่าการส่งเสริมสนับสนุน และมีผลทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน

นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) ทำการศึกษาพบว่า สถานศึกษาเอกชนมีส่วนแบ่งเบาราค่าใช้จ่ายของรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากรัฐให้การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในรูปของเงินให้เปล่า (Grant) เฉพาะค่าใช้จ่ายดำเนินการ (Operation Expense) ส่วนค่าใช้จ่ายลงทุน (Investment Expense) รัฐให้เป็นเงินกู้ยืม (Loan) ซึ่งมีจำกัดและไม่พอเพียงต่อความต้องการของสถานศึกษาเอกชน ดังนั้นหากสถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น จะเป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐด้านการศึกษา แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสัดส่วนผู้เรียนต่ำเพียงร้อยละ 13 เมื่อเทียบกับสถานศึกษาของรัฐ (ร้อยละ 87) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีเป้าหมายในการส่งเสริมเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ภายในปีการศึกษา 2559 (มติคณะรัฐมนตรี 5 มกราคม 2552)

จากการประมวลความคิดเห็นดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงพิจารณาเห็นว่า การศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็น การประมวล ข้อมูลเสนอแนะเชิงนโยบายแก่ทุกฝ่ายในการสนับสนุน สถานศึกษาเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น จะเป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐด้าน การศึกษา อันจะนำไปสู่ความเข้าใจระหว่างรัฐและเอกชนให้ชัดเจนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับ การส่งเสริม สนับสนุนที่เหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาของ โรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพการศึกษาของประเทศต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. แนวคิดและหลักการในการกำหนดรูปแบบ

การจัดการศึกษาของเอกชนนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาตนและประเทศชาติสามารถช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของชาติได้เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้รัฐจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเอกชนและมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาตลอดมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติสถานศึกษาเอกชน พ.ศ. 2550 และมติคณะรัฐมนตรี ดังนั้นรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมทั้งความเหมาะสมเชิงกฎหมาย เชิงสังคม เชิงเศรษฐกิจ และตามหลักทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา หลักการจัดการศึกษา หลักการจัดสรรงบประมาณการศึกษากการสนับสนุนงบประมาณและวิธีการสนับสนุนงบประมาณ โดยมีรายละเอียด แนวคิดและหลักการของรูปแบบการพัฒนา รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

1. รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้พลเมืองโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเสมอภาคและเท่าเทียมกันด้วย เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2. รัฐต้องจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา (พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้) ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

3. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษาของภาครัฐ และเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ภายใต้การกำกับของรัฐ โดยอิงเป้าหมายความเป็นธรรมในสังคม และเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันในเวทีสากลได้

4. หลักความเสมอภาค (Equality) หมายถึง ความเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสทางการศึกษาโดยไม่มีข้อจำกัดด้านโอกาส ประชากรทุกคนมีโอกาสได้เข้าเรียนในสถานศึกษาและได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาโดยเสมอหน้ากัน

5. หลักความเป็นธรรม (Equity) หมายถึง ความยุติธรรมในการจัดสรรงบประมาณ และการเก็บภาษีอากรอันเป็นแหล่งที่มาของงบประมาณ จำแนกเป็น

5.1 ความเป็นธรรมในแนวนอน (Horizontal Equity) หมายถึง การจัดสรรงบประมาณการศึกษาให้แก่นักเรียนหรือสถานศึกษาที่มีลักษณะเท่าเทียมกันให้ได้รับงบประมาณที่เท่าเทียมกัน สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค

5.2 ความเป็นธรรมในแนวดิ่ง (Vertical Equity) หมายถึง การจัดสรรงบประมาณให้นักเรียนในจำนวนที่แตกต่างกัน ตามคุณลักษณะของนักเรียน (ผู้ด้อยโอกาส ยากจน ทูพพลภาพ มีความสามารถพิเศษ) และสถานศึกษา (ที่ตั้ง ขนาด คุณภาพ) เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้เข้ารับการศึกษาย่างเท่าเทียมกับนักเรียนและสถานศึกษาปกติ

6. หลักความพอเพียง (Adequacy) หมายถึง งบประมาณขั้นต่ำที่สถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

7. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เช่น เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

8. หลักเสรีภาพ (Liberty) หมายถึง อำนาจตัดสินใจด้วยตนเองของผู้เรียนที่จะเลือกเข้ารับการศึกษจากสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนได้โดยอิสระ ปราศจากการบังคับ

9. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษาได้ใช้ในปริมาณที่ต่ำสุดและเหมาะสมที่จะทำให้เกิดผลการจัดการศึกษาสูงสุดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

10. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษาเพียงพอที่จะทำให้ได้ผลสูงสุด ตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

11. หลักการปฏิบัติได้จริง (Practicality) หมายถึง การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้กับนักเรียนหรือสถานศึกษา โดยควรต้องมีสูตรการคำนวณหรือรูปแบบหรือวิธีการที่สอดคล้องตามหลักการหรือเกณฑ์ดังต่อไปนี้ สามารถเข้าใจได้ง่าย มีความยืดหยุ่น สามารถตรวจสอบการเงินได้ สามารถทำนายได้ สามารถตรวจสอบด้านผลลัพธ์ได้ มีภาระในการจัดทำรายงานพอสมควร และความสามารถยอมรับได้ทางการเมือง

4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
2. เพื่อให้สถานศึกษาเอกชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแข่งขันบนความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ
3. เพื่อให้ครูสถานศึกษาเอกชนได้รับการพัฒนา ซึ่งจะส่งผลถึงการศึกษามีคุณภาพ

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ มี 2 องค์ประกอบ คือ (1) การบูรณาการ การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) และด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) (2) การ บูรณาการการสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) และรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) โดยการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่ผู้รับบริการ คือ ผู้ปกครอง/นักเรียน (Empowering Parents) สามารถที่จะเลือกซื้อบริการทางการศึกษาได้ ก่อให้เกิดการแข่งขันในการจัดการศึกษาของทั้งรัฐและเอกชน เป็นการกระตุ้นการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพในระบบให้เกิดขึ้นในโรงเรียนมากขึ้น เนื่องจากการให้การสนับสนุนผ่านอุปสงค์จะตามตัวนักเรียนไป หากโรงเรียนมีคุณภาพจะสามารถดึงดูดให้นักเรียนเข้ามาเรียนมากขึ้นด้วย และให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถในการจ่ายได้จ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาเพิ่มเติมจากส่วนที่รัฐอุดหนุน เพื่อสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกินกว่าอัตราที่อุดหนุน นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) เพื่อให้หลักประกันแก่พลเมืองในการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงตามสิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นธรรมในแนวนอน (Horizontal Equity) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาโดยให้ผ่านผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะเลือกซื้อบริการทางการศึกษาได้ ประกอบด้วย การสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) และการให้เป็นรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ดังนี้

1.1 การสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) คือ

(1) คุปองการศึกษา (Educational Voucher)

คุปองการศึกษาเป็นนวัตกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานจากรูปแบบเดิมคือการให้เงินอุดหนุนรายบุคคลไปยังสถานศึกษาซึ่งเป็นการสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) มาเป็นการให้คุปองการศึกษาซึ่งเป็นการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) จะเป็นการเพิ่มอำนาจทางการเลือกให้แก่ผู้ปกครอง/นักเรียน สามารถตัดสินใจในการเข้าไปเรียนสถานศึกษาใด เพื่อการแข่งขันอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน และจัดการผูกขาดทางการศึกษา

คู่มือการศึกษาคือครอบคลุมค่าใช้จ่ายพื้นฐานทางการศึกษาต่างๆ และงบประมาณด้านครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอนและครุภัณฑ์สำนักงาน สำหรับดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านผู้เรียน ผู้สอนและการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้ดำรงคุณภาพขั้นต่ำที่จำเป็นตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้แก่ การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ด้านรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าเดินทาง / รถรับส่ง ค่าที่พัก ค่าอาหารกลางวันนักเรียน ค่าอาหารเสริม (นม) นักเรียน และอื่นๆที่รวมถึงการสนับสนุนที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใดในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว

สูตรการจัดสรรงบประมาณควรจัดสรรทรัพยากรต่อบุคคลได้รับการสนับสนุนแบบการให้เป็นเงิน (Grant) มีความเสมอภาคและเท่าเทียมทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ในระดับชั้นเรียนเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในแนวราบ โดยรัฐต้องจัดทำ **“บัตรประจำตัวคู่มือการศึกษา (ID Educational Card)”** ที่มีการบันทึกข้อมูลการศึกษารวมถึงหมายเลขประจำตัวประชาชน 13 หลักของนักเรียน เพื่อป้องกันมิให้เกิดการใช้สิทธิซ้ำซ้อนของสถานศึกษาหรือนักเรียน พร้อมทั้งจัดระบบบริหารจัดการคู่มือการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

คู่มือการศึกษาควรมีมูลค่างบประมาณพื้นฐานต่อบุคคล (Standard Unit Cost) พอเพียงที่จะสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และงบบมีค่าผันแปร ตามขนาดของสถานศึกษา ที่ตั้งของสถานศึกษา ระดับการศึกษา ระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และคุณลักษณะของนักเรียน เช่น ยากจน พิการ หรือมีความสามารถพิเศษ ยกเลิกการกำหนดเพดานค่าธรรมเนียมการศึกษา และให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถในการจ่ายได้ (Ability to Pay) ต้องรับภาระจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาเพิ่มเติมจากส่วนที่รัฐอุดหนุน เพื่อสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกินกว่าอัตราที่อุดหนุน รัฐสร้างระบบกำกับติดตามคุณภาพการศึกษาเพื่อป้องกันมิให้สถานศึกษาขึ้นค่าธรรมเนียมอย่างไม่เป็นธรรม

นอกจากคู่มือการศึกษาจะมีมูลค่างบประมาณพื้นฐานต่อบุคคลที่เท่ากัน และจัดสรรให้กับทุกโรงเรียนในระดับการศึกษาเดียวกันแล้ว ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีฐานะยากจน นักเรียนพิการ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ยากจนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในแนวดิ่ง นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนใหญ่ งบประมาณเพิ่มเติมที่จัดสรรให้กับนักเรียน

เหล่านี้ อาจอยู่ในรูปของเงินที่จัดสรรให้เป็นรายหัวเพื่อเป็นค่าเดินทาง ค่าเสื้อผ้า ค่าอาหาร และค่าอุปกรณ์การศึกษา

1.2 การสนับสนุนการให้ในรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) คือ

การส่งเสริมสุขภาพนักเรียน เป็นการให้บริการด้านสุขภาพแก่นักเรียน ประกอบด้วย การให้ความรู้ด้านสุขภาพและอนามัย การสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย การให้วัคซีนเพื่อป้องกันโรค การรักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วย รวมทั้งการตรวจรักษาสุขภาพปากและฟัน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์พร้อมที่เรียนรู้สิ่งต่างๆ

2. การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยการสนับสนุนเงินอุดหนุนผ่านไปทางสถานศึกษา โดยได้รับการสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) และการให้ในรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ดังนี้

2.1 การสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) คือ

(1) กองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

รูปแบบการสนับสนุนกองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสถานศึกษาเอกชน คือ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและมีระยะปลอดดอกเบี้ย (Soft Loan) เนื่องจากหลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชน คือ รัฐรับภาระเฉพาะค่าใช้จ่ายดำเนินการ ส่วนค่าใช้จ่ายในการลงทุนนั้นเอกชนเป็นผู้ลงทุน โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การลงทุนสถานศึกษาเอกชนควรได้รับผลตอบแทนพอประมาณ เช่น ใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก รัฐควรแบ่งเบาภาระการลงทุนเพื่อให้ต้นทุนต่ำลง โดยใช้มาตรการภาษี หรือเงินยืม รัฐควรจูงใจเอกชนลงทุนจัดตั้งสถานศึกษาเอกชน มากกว่าการจัดตั้งสถานศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะมูลนิธิที่ไม่หวังผลตอบแทน เพื่อลดการลงทุนการจัดตั้งสถานศึกษาของรัฐขึ้นใหม่ แต่นำงบมาส่งเสริมการลงทุนของเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามแผนที่การจัดการศึกษาของสถานศึกษา (School Mapping) เป็นการแก้ไขปัญหาค่าจำนวนสถานศึกษาและขีดความสามารถในการรับนักเรียนที่ไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรในวัยเรียน เพื่อแบ่งเบาภาระการลงทุนของรัฐ

รูปแบบการสนับสนุนกองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสถานศึกษาเอกชน ดำเนินการโดยการประสานธนาคารของรัฐหรือแหล่งทุนภาคเอกชนอื่นให้แก่สถานศึกษา เพื่อให้ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ ซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและอื่นๆ รวมถึงการแก้

กฎหมาย ระเบียบให้เชื่อต่อการลงทุนจัดตั้งสถานศึกษาของเอกชน อาทิ มาตรการลดหย่อนภาษีที่ดินและสิ่งก่อสร้าง มาตรการลดหย่อนภาษีค่าวัสดุอุปกรณ์ มาตรการลดหย่อนค่าสาธารณูปโภค

(2) คุปองเงินเดือนครู และบุคลากรทางการศึกษา

รูปแบบการสนับสนุนคุปองเงินเดือนครูและบุคลากร ให้เป็นเงิน โดยได้รับจัดสรรตามจำนวนที่สอดคล้องกับอัตราส่วนครูต่อนักเรียนของแต่ละสถานศึกษา เกณฑ์การปรับเพิ่ม/ลด ตามกรอบอัตราค่าจ้างและการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ โดยโอนเงินเดือนเข้าบัญชีครูโดยตรงไม่ผ่านสถานศึกษา แต่ควรปรับฐานการคำนวณให้ครูได้รับเงินเดือนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อเป็นการจูงใจให้คนเก่ง มีความรู้ความสามารถมาเป็นครูทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน นอกจากนี้ควรบรรจุครูและบุคลากรในสถานศึกษาเอกชนให้มีฐานะเป็นพนักงานของรัฐ มีเกียรติและศักดิ์ศรี เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน

(3) เงินค่าตอบแทนครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนควรได้รับค่าตอบแทน อาทิ เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าครองชีพ ค่ารักษาพยาบาล เงินบำเหน็จบำนาญ เงินช่วยเหลือและสวัสดิการต่างๆ เทียบกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาของรัฐ โดยรูปแบบการสนับสนุนเงินค่าตอบแทนให้เป็นรูปแบบ “ทุนสนับสนุนสมทบ (Matching Grant)” โดยสถานศึกษาเอกชนและรัฐควรร่วมกันรับภาระค่าใช้จ่ายฝ่ายละเท่าๆกัน 50 : 50 เนื่องจากสถานศึกษาเอกชนเองมีส่วนได้รับผลประโยชน์ร่วมด้วย (ใช้หลักการการมีส่วนร่วมและหลักปฏิบัติได้จริง) รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาครูในสถานศึกษาเอกชนขาดขวัญกำลังใจในการทำงานเนื่องจากได้รับค่าตอบแทนน้อยและไม่มั่นคง และลดการลาออกไปเป็นสอบบรรจุครูในสถานศึกษาของรัฐ

2.2 การสนับสนุนการให้ในรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) คือ

(1) การพัฒนาผู้บริหาร/ครูและบุคลากรทางการศึกษา

การพัฒนาผู้บริหาร/ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แก่ การอบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพครู การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการ และข้อมูลสารสนเทศ การสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา การแนะนำส่งเสริมการจัดทำ รวบรวม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การจัดเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนับสนุนเผยแพร่ผลงานสื่อ/นวัตกรรม ดีเด่นของครู หรือรับการนิเทศ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการและร่วมกิจกรรม รวมถึงการให้โอกาสในการส่งนักเรียน ครูหรือสถานศึกษาเอกชนในการเข้าร่วมกิจกรรมประกวด / แข่งขันจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

รูปแบบการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้านวิชาการจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) และคุรุสภา เพื่อให้ผู้บริหารและครูทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับการพัฒนาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน นอกจากนี้การพัฒนาระบบบริหาร/ครูและบุคลากรทางการศึกษา ครอบคลุมถึงการได้รับนิเทศ กำกับติดตามจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) ทั้งในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ในขณะเดียวกันให้อิสระในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาเอกชนสามารถพัฒนาคุณภาพได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนและคุณภาพการศึกษาในที่สุด

(2) การยกย่องเชิดชูเกียรติ สถานศึกษา ผู้บริหารและครู

สถานศึกษา ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเอกชนควรได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ เท่าเทียมและเสมอภาคกับในสถานศึกษาของรัฐ อาทิ การได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การได้รับรางวัลที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

จากที่ได้กล่าวถึง รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 44

ตารางที่ 44 รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ

การสนับสนุน	การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing)	การสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing)
รูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash)	D1 คู่มือการศึกษา (Education Voucher)	S1 กองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
		S2 คู่มือเงินเดือนครู
		S3 เงินค่าตอบแทนครู
รูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In kind)	D2 การส่งเสริมสุขภาพ	S4 การพัฒนาผู้บริหาร/ครูและบุคลากรทางการศึกษา
		S5 การยกย่องเชิดชูเกียรติ

หมายเหตุ: D หมายถึง การสนับสนุนด้านอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ (Demand-Side Financing)

S หมายถึง การสนับสนุนด้านอุปทานหรือสถานศึกษา (Supply-Side Financing)

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

แนวทางการนำรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

แนวทางสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

1. กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งดำเนินการออกกฎหมายและระเบียบกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้มีบทบาทปฏิบัติที่เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษา ประกอบด้วย การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา โดยจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน ได้แก่

1.1 กำหนดให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ ในฐานะที่การศึกษามีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ที่ควรได้รับการผลักดัน ส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้กำหนดนโยบาย (นักการเมือง) และผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ดังนี้

(1) หลักการ/แนวคิด และยุทธศาสตร์แนวทางการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค อาทิ การปรับปรุงโครงสร้างระบบการเงินเพื่อการศึกษา (Structural Adjustment) การจัดหาแหล่งรายได้ (Source of Funds) การวางกรอบการใช้เงิน การทำแผนการเปลี่ยนผ่าน (Phasing Plan) แก้ปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย มาตรการการอุดหนุนและภาษี เพื่อให้สัดส่วนการจัดการศึกษาโดยรัฐและเอกชนเหมาะสมยิ่งขึ้น

(2) แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา เพื่อออกแบบและวางระบบทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งกำกับกำกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์/แนวทางให้เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(3) มอบหมายให้กระทรวงการคลังรับผิดชอบการแก้ไขกฎหมายภาษีอากร เพื่อส่งเสริมให้เกิดการระดมทุนและการสนองทุนเพื่อการศึกษาจากทุกภาคส่วนของสังคม

2. กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงบประมาณควรจัดให้มีหน่วยงานกลาง (Basic Education Funding Committee) ขึ้นมาทำหน้าที่ในการสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน โดยจัดสรรดังนี้

2.1 การสนับสนุนเงินอุดหนุนให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดการแข่งขันในการจัดการศึกษาอย่างเป็นธรรมและมีคุณภาพ ในด้าน

- เงินอุดหนุนผู้เรียน โดยจัดสรรให้ครบ 100 % ของต้นทุนมาตรฐานต่อหน่วย (Standard Unit Cost) ที่สะท้อนคุณภาพ และประสิทธิภาพของสถานศึกษา สะท้อนความเป็นธรรมในแนวราบ

- เงินอุดหนุนกองทุนเงินให้เปล่าเพื่อการศึกษา เป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนและค่าครองชีพระหว่างเรียนแก่ผู้เรียนในสถานศึกษา โดยการจัดสรรงบประมาณแตกต่างกันตามคุณลักษณะของผู้เรียนและสถานศึกษา สะท้อนความเป็นธรรมในแนวตั้ง

2.2 การสนับสนุนให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมรับภาระ ได้แก่

- กองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และกองทุนพัฒนาผู้บริหาร/ครูและบุคลากรทางการศึกษา อุดหนุนเป็นเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ

- กองทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา อุดหนุนแบบทุนสนับสนุนสมทบ (Matching Grant)

3. การทดลองใช้รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Pilot Project) โดยเริ่มจากเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความพร้อมให้เกิดผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเรียนรู้ และถอดบทเรียนแห่งความสำเร็จออกมาเพื่อใช้พัฒนาในกลุ่มที่มีความพร้อมในระดับรองๆ ลงไปต่อไปและขยายผลสู่การปฏิบัติจริงในทุกเขตพื้นที่การศึกษา

แนวทางสำหรับสถานศึกษา

สถานศึกษาพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ เกี่ยวกับเงินเดือนครูและค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าหนังสือ ค่าซ่อมบำรุงของสถานศึกษาทั้งรัฐ เอกชน และเขตพื้นที่การศึกษา มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ข้อมูลประสานเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และงบประมาณของสถานศึกษา สามารถนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงงบประมาณเพื่อการศึกษาก่อให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เงื่อนไข ข้อจำกัด ของรูปแบบและปัจจัยสนับสนุน มีรายละเอียด ดังนี้

เงื่อนไข ปัจจัยข้อจำกัด

แนวความคิดการขยายการจัดการศึกษาของภาครัฐ โดยที่ไม่คำนึงถึงว่า หากให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งทำให้ประหยัดงบประมาณในการจัดการศึกษาของรัฐ

ปัจจัยสนับสนุน

1. การปรับบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา จากเดิมที่ เป็นผู้ผลิตบริการการศึกษาเอง (Provider of educational services) มาปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ส่งเสริมและสนับสนุน (Promoter) กำกับดูแล (Regulator) กำหนดนโยบาย แผน มาตรฐาน คุณภาพและมาตรฐาน (Policymaker) เป็นหลัก และให้บทบาทในการลงมือจัดการศึกษาเองเป็นรองโดยส่งเสริมและสนับสนุน ทั้งด้านงบประมาณ ด้านวิชาการและด้านอื่นๆต่อสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตบริการการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

2. การปรับเจตคติของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อสถานศึกษาเอกชน ที่มีใช้คู่แข่งในการจัดการศึกษา แต่เป็นพันธมิตรในการจัดการศึกษาเพื่อทดแทนในส่วนที่รัฐจัดไม่ได้หรือไม่ทั่วถึง สามารถให้บริการที่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ สนองความต้องการของนักเรียนและได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมเสรีภาพในการเลือกด้านการศึกษาที่ดีมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น และทั้งยังเป็นการจัดหรือลดความผูกขาดในการจัดการศึกษา อีกทั้งการจัดการศึกษาเอกชนยังมีส่วนแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาพื้นฐานได้

3. รัฐควรจัดทำแผนที่การจัดการศึกษาของโรงเรียน (School Mapping) เป็นการแก้ไขปัญหาจำนวนโรงเรียนและขีดความสามารถในการรับนักเรียนไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรในวัยเรียน บางพื้นที่มีโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชนมากเกินไป บางพื้นที่มีโรงเรียนไม่เพียงพอ โดยการลดการลงทุนการจัดตั้งโรงเรียนของรัฐขึ้นใหม่ แต่ส่งเสริมการลงทุนของเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตาม School mapping เพื่อแบ่งเบาภาระการลงทุนของรัฐและเป็นการบริหารทรัพยากรและงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ต้องเข้าใจว่าการลงทุนสถานศึกษาเอกชนควรได้รับผลตอบแทนพอสมควร ควรบริหารทรัพยากรและงบประมาณการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) สามารถสร้างความร่วมมือหรือแข่งขันได้ในสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน นำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย คือ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากเอกสารและการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากสถานศึกษาเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับเงินอุดหนุนจากรัฐ และเปิดสอนในปีการศึกษา 2551 ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วตรวจสอบและประเมินรูปแบบด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Judgments) จำนวน 15 ท่าน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ได้จริง สามารถสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็น 2 ตอน คือ (1) ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ (2) ผลการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐจากเอกสารและการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร

1.1 การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐมี 2 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนตาม

นโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพใน 4 ด้าน ได้แก่ ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียนและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่วนการสนับสนุนด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) ได้แก่ การให้เงินอุดหนุนรายบุคคลเป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐานในการจัดการศึกษา และเงินอุดหนุนเงินเดือนครู

1.2 รูปแบบการสนับสนุนมีทั้งรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) และไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ประกอบด้วย (1) การสนับสนุนค่าใช้จ่ายดำเนินการ อาทิ ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ในรูปเงินอุดหนุนรายบุคคล (Flat Grant) ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเพียงร้อยละ 70 ของค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งไม่เสมอภาคและเท่าเทียมกับการจัดสรรให้กับสถานศึกษาของรัฐ สำหรับเงินเดือนครูได้รับจัดสรรร่วมกับเงินอุดหนุนรายบุคคลโดยคำนวณตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียน แต่ครูสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง ค่าครองชีพ/เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวรวมถึงเงินเพิ่มวุฒิ สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลดังเช่นครูในสถานศึกษาของรัฐ ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดการสูญเสียครูเอกชนในระหว่างปีการศึกษา เพื่อไปสอบบรรจุเป็นพนักงานของรัฐ (2) การสนับสนุนการลงทุน รัฐสนับสนุนให้เฉพาะค่าครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน แต่ไม่สนับสนุนในส่วนค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง มีเพียงการให้กู้เงินจากกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา เช่น ค่าที่ดิน ค่าสิ่งก่อสร้างและการลงทุนด้านอื่นๆ ซึ่งมีจำกัดและไม่พอเพียงต่อความต้องการของสถานศึกษาเอกชน (3) การสนับสนุนด้านวิชาการ ครูและบุคลากรของสถานศึกษาเอกชนไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐ เนื่องจากโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการเป็นอุปสรรคและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนได้รับงบประมาณครูค่อนข้างน้อยเพียงร้อยละ 10 นอกจากนั้นครูในสถานศึกษาเอกชนไม่มีสิทธิได้รับทุนในการศึกษาต่อจากรัฐดังเช่นครูสถานศึกษาของรัฐ (4) การสนับสนุนด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป เช่น การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาเอกชน การให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา และด้านบุคลากร เช่น การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร เป็นต้น ซึ่งไม่เสมอภาคและเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ

2. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ

สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจจากสถานศึกษาเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับเงินอุดหนุนจากรัฐ และเปิดสอนในปีการศึกษา 2551 ปรากฏผลดังต่อไปนี้

2.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐปฏิบัติจริงและสภาพที่รัฐควรปฏิบัติในภาพรวม พบว่า

โดยภาพรวมสภาพที่รัฐปฏิบัติจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยในทุกด้าน ($\bar{X}=2.29$, S.D.=.66) ทั้งในรูปแบบการให้เป็นเงิน (ค่าใช้จ่ายดำเนินการ, ค่าใช้จ่ายลงทุน) และรูปแบบการให้ไม่เป็นตัวเงิน (ด้านวิชาการ, การสนับสนุนด้านอื่นๆ) และระดับที่รัฐควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน ($\bar{X}=4.47$, S.D.=.687) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาระดับที่ปฏิบัติจริงเป็นรายด้าน พบว่า ระดับที่ปฏิบัติจริงมีค่าในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสนับสนุนโดยไม่เป็นตัวเงินในเรื่องการสนับสนุนด้านอื่นๆ ($\bar{X}=2.60$, S.D.=.802) รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ ($\bar{X}=2.32$, S.D.=.659), ด้านการสนับสนุนด้านวิชาการ ($\bar{X}=2.22$, S.D.=.814) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านค่าใช้จ่ายลงทุน ($\bar{X}=2.00$, S.D.=.953)

เมื่อพิจารณาระดับที่ควรปฏิบัติเป็นรายด้าน พบว่าระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านวิชาการ ($\bar{X}=4.56$, S.D.=.688) รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านอื่นๆ ($\bar{X}=4.48$, S.D.=.645) ด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ ($\bar{X}=4.46$, S.D.=.715) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านค่าใช้จ่ายลงทุน ($\bar{X}=4.38$, S.D.=.995)

เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างระดับที่รัฐควรปฏิบัติและระดับที่ปฏิบัติจริง พบว่า การสนับสนุนด้านที่ความแตกต่างสูงสุดคือ การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายลงทุน (ค่าพิสัย=2.38) รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านวิชาการ (ค่าพิสัย=2.34), การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ (ค่าพิสัย=2.14) และลำดับสุดท้ายคือ การสนับสนุนด้านอื่นๆ (ค่าพิสัย=1.88)

2.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) **ด้านค่าใช้จ่ายดำเนินการ** จำแนกเป็น เงินอุดหนุนรายบุคคล เงินเดือนและค่าตอบแทนครู สวัสดิการรักษายาบาล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- **เงินอุดหนุนรายบุคคล** สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่ายกเงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ มีความเหมาะสมในระดับปานกลางทุกระดับชั้น (\bar{X} = 2.96, S.D. = .810) และเสนอว่า ควรปรับอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคลให้สถานศึกษาเอกชนให้เสมอภาคและเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.2 มีความคิดเห็นว่ายกเงินอุดหนุนรายบุคคลจะมีผลกระทบกับการบริหารโรงเรียนมาก

สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.6 เห็นว่า รูปแบบการให้เงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ เป็นรายเดือน ในปัจจุบันมีความเหมาะสมต่อการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ส่วนสถานศึกษาเอกชนที่คิดว่ายกเงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐไม่เหมาะสมร้อยละ 53.6 เสนอว่าควรปรับระยะเวลาที่เงินอุดหนุนจากรายเดือน มาเป็นปีละ 2 ครั้ง (ตั้งแต่เริ่มภาคเรียน) เพื่อให้สามารถบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ, ร้อยละ 18.8 เห็นว่าควรเปลี่ยนการให้เงินอุดหนุนรายบุคคลในรูปแบบคูปองการศึกษาหรือบัตรแทนเงิน (Educational Voucher) แก่ผู้ปกครอง

- **เงินเดือนครู** สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.9 เห็นว่ารูปแบบการให้เงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ เป็นรายเดือนตามอัตรา ในปัจจุบันไม่เหมาะสม และเสนอว่าควรปรับรูปแบบการรับเงินอุดหนุนเงินเดือนครู ให้เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูในสถานศึกษาของรัฐ โดยจัดสรรตามจำนวนและอัตราเงินเดือนครูของแต่ละโรงเรียน การปรับเพิ่ม/ลด จะเป็นไปตามกรอบอัตรากำลังข้าราชการและการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังจะเป็นผู้โอนเงินเดือนของข้าราชการแต่ละรายเข้าบัญชีของครูโดยตรง ไม่ผ่านสถานศึกษา

- **สวัสดิการรักษายาบาล** สถานศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.8 เห็นว่า สวัสดิการรักษายาบาลในปัจจุบันตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์ให้สิทธิเบิกค่ารักษายาบาลเฉพาะตนเองปีละ 100,000 บาท (ไม่ครอบคลุมครอบครัว) ไม่เหมาะสม และเสนอแนะให้ปรับเพิ่มสิทธิรักษายาบาลครอบคลุมตนเองและครอบครัวได้เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูโรงเรียนรัฐ

(2) **ด้านค่าใช้จ่ายลงทุน**

สถานศึกษาที่เคยแสดงความจำนงขอเงินกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบมีเพียงร้อยละ 18 และได้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ครบถ้วน เพียงร้อยละ 5.5 โดยวัตถุประสงค์

ในการกู้ส่วนใหญ่ร้อยละ 28.3 กู้เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ, รองลงมา ร้อยละ 10.5 กู้เพื่อซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด และร้อยละ 10.1 กู้เพื่อปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ

สถานศึกษา ร้อยละ 92.6 เห็นด้วยกับการให้รัฐส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชนโดยใช้นโยบายการส่งเสริมการลงทุน สถานศึกษาร้อยละ 74 ไม่ได้รับการลดหย่อนภาษีโรงเรือนและภาษีที่ดิน มีข้อเสนอแนะว่า รัฐควรส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชนโดยประสานธนาคารของรัฐ หรือแหล่งทุนภาคเอกชนอื่น ให้แก่สถานศึกษาในลักษณะเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและมีระยะปลอดดอกเบี้ย (Soft Loan) เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ ซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและอื่นๆ ขาดเซย์กับความไม่พอเพียงเงินกู้ของกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบเพื่อพัฒนาการศึกษา

(3) ด้านวิชาการ

สถานศึกษาได้รับการนิเทศ กำกับติดตาม จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนด้านวิชาการอย่างไม่เท่าเทียม และเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ และมีความพึงพอใจในสภาพการส่งเสริมด้านวิชาการจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในระดับปานกลาง

(4) ด้านอื่นๆ

สถานศึกษาต้องการได้รับการสนับสนุน เรื่องการตรากฎหมายและระเบียบที่ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาเอกชน การให้ออกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนการจัดการศึกษา และจัดทำแผนการรับนักเรียนร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.3 ผลการศึกษาค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

(1) ค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัว ในระดับก่อนประถมศึกษา 11,714 บาท/ปี ระดับประถมศึกษา 11,697 บาท/ปี และระดับมัธยมศึกษา 17,546 บาท/ปี สถานศึกษาขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัวต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ในเกือบทุกระดับการศึกษา

(2) เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัว เฉพาะเงินเดือนและค่าใช้จ่ายพื้นฐานของโรงเรียนและเงินอุดหนุนจากรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐไม่พอเพียงกับกับค่าใช้จ่ายทั้งสองด้าน ในทุกระดับการศึกษา

(3) ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา (รวมค่าใช้จ่ายดำเนินการและค่าใช้จ่ายลงทุน) ระดับประถมศึกษา มีต่ำสุด คือ 12,754 บาท/คน/ปี (ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ต่อ ค่าใช้จ่ายลงทุน 92 : 8) รองลงมาได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา มีค่าใช้จ่าย 13,179บาท/คน/ปี (ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ต่อ ค่าใช้จ่ายลงทุน 89 : 11) และระดับมัธยมศึกษา มีค่าใช้จ่ายสูงสุด 19,977บาท/คน/ปี (ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ต่อ ค่าใช้จ่ายลงทุน 92 : 8) โดยพบว่าสถานศึกษามีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแตกต่างกันตามที่ตั้งของสถานศึกษา กล่าวคือ สถานศึกษาที่ตั้งในกรุงเทพมหานครมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าทุกภูมิภาคในทุกระดับการศึกษาและสถานศึกษาที่ตั้งในเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 มีค่าใช้จ่ายสูงกว่า สถานศึกษาที่ตั้งนอกเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ในทุกระดับการศึกษา

คุรุศาสตร์วิทยาทรรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนา รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ชื่อและที่มาของรูปแบบ (ชื่อ ความเป็นมาและความสำคัญ แนวคิดและหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ) ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้

ส่วนที่ 1 ชื่อและที่มาของรูปแบบ

ชื่อและที่มาของรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย

1. ชื่อของรูปแบบ

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน “แบบบูรณาการ” :

“Integrative Model” for Supporting Private Basic Education Institutions

2. ความเป็นมาและความสำคัญ

บทบาทของเอกชนในด้านการจัดการศึกษาไทยมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน โดยเฉพาะในส่วนที่รัฐไม่สามารถจัดได้หรือจัดได้ไม่พอเพียง อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของรัฐ ในด้านทรัพยากร งบประมาณและด้านบุคลากร รัฐจึงได้เปิดโอกาสให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นในทุกระดับ อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาเอกชนมีมาก่อนการศึกษาของรัฐ และเป็นผู้นำในบางด้านให้กับสถานศึกษาของรัฐ อย่างไรก็ตามเมื่อรัฐมีนโยบายที่จะเป็นผู้จัดการศึกษาภาคบังคับเองทั้งหมด บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่ารัฐควรดำเนินการจัดการศึกษาเอง จึงขาดมาตรการส่งเสริมภาคเอกชนอย่างแท้จริง รวมถึงการที่ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย และการบัญญัติกฎหมาย ทำให้กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ มีลักษณะของการกำกับ ควบคุมมากกว่าการส่งเสริมสนับสนุน และมีผลทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน ทั้งที่สถานศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ มีส่วนแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถช่วยประหยัดงบประมาณทางการจัดการศึกษาของรัฐได้ปีละมากกว่าสามหมื่นล้านบาท ดังนั้นหากสถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น จะเป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐด้านการศึกษา แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสัดส่วนผู้เรียนต่ำเพียงร้อยละ 18 เมื่อเทียบกับสถานศึกษาของรัฐ (ร้อยละ 83) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีเป้าหมายในการส่งเสริมเอกชน มีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ภายในปีการศึกษา 2559 (มติคณะรัฐมนตรี 5 มกราคม 2553)

การคุ้มครองสิทธิเรื่องการได้รับการศึกษาของประชาชนอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วและซับซ้อนของสังคม เศรษฐกิจ การค้าขาย การบริการและเทคโนโลยีดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษา ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา โดยจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน การศึกษามหาวิทยาลัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน

การจัดการศึกษาของเอกชนนับว่ามีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาการศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาของนานาประเทศมีความเหมือนและมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ทั้งด้านการพัฒนา การ ความหมายและประเภทของการศึกษา ขึ้นอยู่กับนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนของแต่ละประเทศ ความจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณของประเทศทำให้ประเทศส่วนใหญ่หันมาแสวงหาวิธีการบริหารทรัพยากรและงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านการศึกษา รัฐบาลในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังหันมาสนใจการศึกษาเอกชนมากขึ้น และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเรื่องการแปรรูปการศึกษา และการใช้บัตรแทนเงินเพื่อการศึกษา

ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็น การประมวลข้อมูลเสนอแนะเชิงนโยบายแก่ทุกฝ่ายในการสนับสนุน สถานศึกษาเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น จะเป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐด้านการศึกษา อันจะนำไปสู่ความเข้าใจระหว่างรัฐและเอกชนให้ชัดเจนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการส่งเสริม สนับสนุนที่เหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศต่อไป

3. แนวคิดและหลักการของรูปแบบ

การจัดการศึกษาของเอกชนนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและประเทศชาติสามารถช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของชาติได้เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้รัฐจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเอกชนและมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชน

ในการจัดการศึกษาตลอดมา แนวคิดและหลักการของรูปแบบการพัฒนา รูปแบบการสนับสนุน สถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้พลเมือง โดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเสมอภาคและเท่าเทียมกันด้วย เพื่อเพิ่ม โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ รัฐต้องจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้การ การศึกษา (พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้) ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนา ที่ยั่งยืนของประเทศ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษาของภาครัฐ และเอกชน เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ภายใต้การกำกับของรัฐ โดยอิงเป้าหมายความเป็นธรรมในสังคม และเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันในเวทีสากลได้ โดยใช้ หลักความเสมอภาค หลักความเป็นธรรม หลักความพอเพียง หลักการมีส่วนร่วม หลักเสรีภาพ หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักการปฏิบัติได้จริง

4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
2. เพื่อให้สถานศึกษาเอกชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแข่งขันบนความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ
3. เพื่อให้ครูสถานศึกษาเอกชนได้รับการพัฒนา ซึ่งจะส่งผลถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ (Integrative Model for Supporting Private Basic Education Institutions) มี 2 องค์ประกอบ คือ (1) การบูรณาการ การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) และด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) (2) การ บูรณาการการสนับสนุนโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) และโดยการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาโดยให้ผ่านผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะ เลือกซื้อบริการทางการศึกษาได้ ประกอบด้วย

1.1 การสนับสนุนโดยการให้เป็นเงิน (In Cash) ได้แก่

(1) คุปองการศึกษา (Educational Voucher)

การสนับสนุนคุปองการศึกษาในรูปแบบการให้เป็นเงิน (Grant) แก่นักเรียน ครอบคลุมค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบประมาณด้านครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอนและครุภัณฑ์

สำนักงานประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายพื้นฐานทางการศึกษาต่างๆ สำหรับดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านผู้เรียน ผู้สอนและการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้ดำรงคุณภาพขั้นต่ำที่จำเป็นตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยเงินอุดหนุนจากคู่มือการศึกษาที่มีความเสมอภาคและเท่าเทียมทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน มีมูลค่าคูปอง (Unit Cost) พอเพียงที่จะสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และงบบัณฑิตแปร ตามขนาดของสถานศึกษา ที่ตั้งของสถานศึกษา ระดับการศึกษา ระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และคุณลักษณะของนักเรียน ยกเลิกการกำหนดเพดานค่าธรรมเนียมการศึกษา และให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถในการจ่ายได้ (Ability to Pay) ต้องรับภาระจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาเพิ่มเติมจากส่วนที่รัฐอุดหนุน

1.2 การสนับสนุนโดยการให้ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ได้แก่

(1) การส่งเสริมสุขภาพนักเรียน เป็นการให้บริการด้านสุขภาพแก่นักเรียนประกอบด้วยการให้ความรู้ด้านสุขภาพและอนามัย การสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย การให้วัคซีนเพื่อป้องกันโรค การรักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วย รวมทั้งการตรวจรักษาสุขภาพปากและฟัน เพื่อให้นักเรียนมีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์พร้อมที่เรียนรู้สิ่งต่างๆ

2. การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) หมายถึง การสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยการสนับสนุนเงินอุดหนุนผ่านทางสถานศึกษา โดยได้รับการสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) และการให้ในรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ดังนี้

2.1 การสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) ได้แก่

(1) กองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

รูปแบบการสนับสนุนกองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสถานศึกษาเอกชน ได้แก่ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและมีระยะปลอดดอกเบี้ย (Soft Loan) โดยการประสานธนาคารของรัฐ หรือแหล่งทุนภาคเอกชนอื่น ให้แก่สถานศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ ซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและอื่นๆ

(2) คูปองเงินเดือนครู และบุคลากรทางการศึกษา

รูปแบบการสนับสนุนคูปองเงินเดือนครูและบุคลากร ให้เป็นเงิน โดยโอนเงินเดือนเข้าบัญชีครูโดยตรงไม่ผ่านสถานศึกษา ได้รับจัดสรรตามจำนวนที่สอดคล้องกับอัตราส่วนครูต่อนักเรียนของแต่ละสถานศึกษา เกณฑ์การปรับเพิ่ม/ลด ตามกรอบอัตรากำลังและการเลื่อน

ขึ้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ แต่ควรปรับฐานการคำนวณให้ครูได้รับเงินเดือนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อเป็นการจูงใจให้คนเก่ง มีความรู้ความสามารถมาเป็น ครูทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน นอกจากนั้นควรบรรจุครูและบุคลากรในสถานศึกษาเอกชนให้ มีฐานะเป็นพนักงานของรัฐ มีเกียรติและศักดิ์ศรี เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน

(3) เงินค่าตอบแทนครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนควรได้รับ ค่าตอบแทน อาทิ เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าครองชีพ ค่ารักษาพยาบาล เงิน บำเหน็จบำนาญ เงินช่วยเหลือและสวัสดิการต่างๆ เทียบเท่ากับครูและบุคลากรในสถานศึกษาของ รัฐ โดยรูปแบบการสนับสนุนเงินค่าตอบแทนให้เป็นแบบทุนสนับสนุนสมทบ(Matching Grant) ร่วมกันรับภาระระหว่างสถานศึกษาเอกชนและรัฐ ฝ่ายละเท่าๆกัน 50 : 50

2.2 การสนับสนุนการให้ในรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ได้แก่

(1) การพัฒนาผู้บริหาร/ครูและบุคลากรทางการศึกษา

การพัฒนาผู้บริหาร/ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจัดให้มีการพัฒนา ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้านวิชาการจากหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างเสมอภาคและเท่า เทียมกัน รวมถึงการได้รับนิเทศ กำกับติดตามจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน (สช.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) ทั้งในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ใน ขณะเดียวกันให้อิสระในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาเอกชนสามารถพัฒนา คุณภาพได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

(2) การยกย่องเชิดชูเกียรติ สถานศึกษา ผู้บริหารและครู

สถานศึกษา ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเอกชนควรได้รับการยกย่องเชิด ชูเกียรติ เทียบเทียมและเสมอภาคกับในสถานศึกษาของรัฐ อาทิ การได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การได้รับรางวัลที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

แนวทางการนำรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

แนวทางสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

1. รัฐควรเร่งดำเนินการออกกฎหมายและระเบียบกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษา

2. สำนักงบประมาณและกระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีหน่วยงานกลาง (Basic Education Funding Committee) ขึ้นมาทำหน้าที่ในการสนับสนุนสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน โดยจัดสรรให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

3. มีการทดลองใช้รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Pilot Project) โดยเริ่มจากเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความพร้อมให้เกิดผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเรียนรู้ และถอดบทเรียนแห่งความสำเร็จออกมาเพื่อใช้พัฒนาในกลุ่มที่มีความพร้อมในระดับอื่นๆ ลงไปต่อไป

แนวทางสำหรับสถานศึกษา

พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมีความเที่ยงตรงและมีการปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ สามารถนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงงบประมาณเพื่อการศึกษาก่อให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่

1. เงื่อนไข ปัจจัยข้อจำกัด

แนวความคิดขยายการจัดการศึกษาของภาครัฐโดยที่ไม่คำนึงถึงว่า หากให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งทำให้ประหยัดงบประมาณในการจัดการศึกษาของรัฐ

2. ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย

1. การปรับบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา ในฐานะผู้ส่งเสริมและสนับสนุน กำกับดูแล กำหนดนโยบาย แผน มาตรฐาน คุณภาพและมาตรฐาน เป็นหลัก โดยส่งเสริมและสนับสนุน สถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามี ส่วนร่วมในการผลิตบริการการศึกษาเกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม

2. การปรับเจตคติของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อสถานศึกษาเอกชน ที่มีใช้คู่แข่ง ในการจัดการศึกษา แต่เป็นพันธมิตรในการจัดการศึกษาเพื่อทดแทนในส่วนที่รัฐจัดไม่ได้หรือ ไม่ทั่วถึง ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาพื้นฐาน และลดความผูกขาดในการจัดการศึกษา

3. รัฐควรจัดทำแผนที่การจัดการศึกษาของโรงเรียน (School Mapping)

4. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ใช้หลักธรรมาภิบาลบริหารทรัพยากรและ งบประมาณการศึกษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน นำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย 2 ประเด็น คือ ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผลการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็นที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์ในขั้นนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารและหน่วยงานที่รับผิดชอบ และจากการวิจัยเชิงสำรวจ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย จากอดีตสู่ปัจจุบันมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากเอกสาร พบว่า เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสัดส่วนที่น้อยลง เนื่องมาจากการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐที่ไม่เสมอภาคและเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมระหว่างสถานศึกษาของรัฐและเอกชน เกิดการผูกขาดทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรของรัฐอย่างไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับสนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์และคณะ (2551) ที่ทำการสังเคราะห์งานวิจัย แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัญหาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาเอกชนด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และ ด้านบริหารงานทั่วไป ส่งผลให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยลง นอกจากนี้ยังพบว่าสถานศึกษาเอกชนมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลกว่าสถานศึกษาของรัฐ ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546) ได้ทำการศึกษาไว้ หากรัฐมีนโยบายและแนวทางดำเนินการให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น จะเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งทำให้การใช้งบประมาณมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐปฏิบัติจริงและสภาพที่รัฐควรปฏิบัติในภาพรวมพบว่า สภาพที่รัฐปฏิบัติจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยในทุกด้าน ($\bar{X} = 2.29$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสนับสนุนค่าใช้จ่ายลงทุน รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านวิชาการ ส่วนระดับที่รัฐควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมากที่สุดในทุกด้าน ($\bar{X} = 4.47$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ระดับที่ควรปฏิบัติมีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การสนับสนุนด้านวิชาการ รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านอื่นๆ โดยเมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างระดับที่รัฐควรปฏิบัติและระดับที่ปฏิบัติจริง พบว่า การสนับสนุนด้านที่ความแตกต่างสูงสุดคือ การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายลงทุน รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านวิชาการ แสดงให้เห็นว่า สภาพการสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหาในทุกด้าน ด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายลงทุน และการสนับสนุนด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาคำคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน พบว่า การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายลงทุน ได้แก่ การขอกู้เงินกองทุนส่งเสริมสถานศึกษาในระบบมีสถานศึกษาที่เคยแสดงความจำนงขอกู้เงินกองทุนส่งเสริมสถานศึกษาในระบบเพียงร้อยละ 18 ขอกู้เงินกองทุนได้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ครบถ้วน เพียงร้อยละ 5.5 เนื่องจากความไม่พอเพียงเงินกู้ของกองทุน โดยวัตถุประสงค์ในการกู้ส่วนใหญ่ร้อยละ 28.3 กู้เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ, รองลงมา ร้อยละ 10.5 กู้เพื่อซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.6 เห็นด้วยกับการให้รัฐส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชนโดยใช้นโยบายการส่งเสริมการลงทุน สถานศึกษาร้อยละ 74 มีปัญหาไม่ได้รับการลดหย่อนภาษีโรงเรียนและภาษีที่ดิน มีข้อเสนอแนะว่า รัฐควรส่งเสริมการลงทุนของสถานศึกษาเอกชนโดยประสานธนาคารของรัฐหรือแหล่งทุนภาคเอกชนอื่นให้แก่สถานเอกชนกู้ในลักษณะ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและมีระยะปลอดดอกเบี้ย (Soft Loan) เพื่อใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อชดเชยกับความไม่พอเพียงเงินกู้ของกองทุนส่งเสริมสถานศึกษาในระบบเพื่อพัฒนาการศึกษาสำหรับการสนับสนุนด้านวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาได้รับการนิเทศ กำกับติดตาม จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนด้านวิชาการอย่างไม่เท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ และมีความพึงพอใจในสภาพการส่งเสริมด้านวิชาการจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในระดับปานกลาง ดังนั้นหากรัฐต้องการส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ควรเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหามูลค่าใช้จ่ายดำเนินการ และการสนับสนุนด้านวิชาการ

3. ผลการศึกษาค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน พบว่า

3.1 ค่าใช้จ่ายดำเนินการในการจัดการศึกษาแตกต่างกันตามที่ตั้งจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียน และสถานที่ตั้งของสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาค่าใช้จ่าย

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546) กล่าวคือ

(1) ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา (เฉพาะค่าใช้จ่ายดำเนินการ) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแตกต่างกันตามระดับการศึกษาที่จัด กล่าวคือ ในระดับประถมศึกษา มีค่าใช้จ่ายต่ำสุด คือ 11,697 บาท/คน/ปี รองลงมาได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา 11,714 บาท/คน/ปี และระดับมัธยมศึกษา มีค่าใช้จ่ายสูงสุด 17,546 บาท/คน/ปี เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของสำนักงบประมาณ (2550) เกี่ยวกับงบประมาณทางด้าน ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาของรัฐมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 15,746 บาท/คน/ปี โดยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ยต่อหัวต่ำสุด 12,606 บาท/คน/ปี รองลงมาได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา 15,949, มัธยมศึกษาตอนต้น 16,140 และประถมศึกษา 17,403 บาท/คน/ปี ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า สถานศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าสถานศึกษาของรัฐในทุกระดับการศึกษา และสามารถจัดการศึกษาได้มีคุณภาพกว่าสถานศึกษาของรัฐ เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศและสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนภาครัฐ (ยกเว้นนักเรียนในโรงเรียนสาธิตของทบวงมหาวิทยาลัย) และผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสมศ. แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาของเอกชน

เมื่อเปรียบเทียบเงินอุดหนุนรายบุคคลที่รัฐจัดสรรให้แก่นักเรียน ในปีการศึกษา 2551 คือ ระดับก่อนประถมศึกษา 6,982 บาท/คน/ปี ประถมศึกษา 7,152 บาท/คน/ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 10,012 บาท/คน/ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 10,342 บาท/คน/ปี จะเห็นได้ว่า เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐ ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายพื้นฐานและเงินเดือนครูในทุกระดับการศึกษา แต่สถานศึกษาเอกชน สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการของสถานศึกษาเอกชนที่มีประสิทธิภาพและสถานศึกษาเอกชนสามารถการเก็บค่าธรรมเนียมอื่นและระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองได้

(2) ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา กล่าวคือ สถานศึกษาขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายดำเนินการเฉลี่ยต่อหัวต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ในเกือบทุกระดับการศึกษา อาจเนื่องมาจากมีความสมดุลระหว่าง

จำนวนนักเรียนและทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษา ค่าใช้จ่ายในต่อหัวสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ กรมสามัญ (2540), กระทรวงศึกษาธิการ (2546), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546)และกระทรวงศึกษาธิการ (2546-2551) ดังนั้นการให้เงินอุดหนุนของรัฐในปัจจุบัน ควรมีการพิจารณาอัตราการให้เงินอุดหนุนแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา และส่งเสริมให้สถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่สามารถบริหารทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

(3) ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษามีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแตกต่างกันตามที่ตั้งของสถานศึกษา กล่าวคือสถานศึกษาที่ตั้งในกรุงเทพมหานครมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าทุกภูมิภาคในทุกระดับการศึกษาและสถานศึกษาที่ตั้งในเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 มีค่าใช้จ่ายสูงกว่า สถานศึกษาที่ตั้งนอกเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ในทุกระดับการศึกษา อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในเขตเมืองมีค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายสูงกว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกเขตเมือง สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ทำการศึกษาไว้ ดังนั้นการให้เงินอุดหนุนของรัฐในปัจจุบัน ควรมีการพิจารณาอัตราการให้เงินอุดหนุนแตกต่างกันตามที่ตั้งของสถานศึกษา

(4) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาหลายระดับร่วมกัน เช่น ระดับก่อนประถมศึกษาพร้อมกับประถมศึกษา มีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาต่ำกว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับเดียว อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาที่จัดการศึกษาหลายระดับร่วมกัน มีการบริหารจัดการด้านบุคลากรและทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้อาคารสถานที่ สื่ออุปกรณ์การศึกษา รวมทั้งครูและบุคลากรอื่นได้ ทำให้ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา โดยพบว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษาหลายระดับมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเฉลี่ยประมาณ 1:22 ขณะที่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับเดียวมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเฉลี่ยประมาณ 1:17 สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ทำการศึกษาไว้ ดังนั้นการให้เงินอุดหนุนของรัฐในปัจจุบัน ควรมีการพิจารณาอัตราการให้เงินอุดหนุนแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา และควรมีการพัฒนาสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาเพียงระดับเดียวและมีศักยภาพในการจัดการศึกษาเพิ่มในระดับอื่น ให้สามารถจัดการศึกษาหลายระดับ เนื่องจากสามารถบริหารจัดการด้านบุคลากรและทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ (Integrative Model for Supporting Private Basic Education Institutions) มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการของรูปแบบ ได้แก่ รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้พลเมืองโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเสมอภาคและเท่าเทียมกันด้วย เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยให้สถานศึกษาของภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายใต้การกำกับของรัฐ โดยอิงเป้าหมายความเป็นธรรมในสังคม และเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันในเวทีสากลได้ และการจัดการศึกษาของเอกชนนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาตนและประเทศชาติ สามารถช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของชาติได้เป็นอย่างมาก รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาหลักการการจัดสรรงบประมาณการศึกษาที่ Crocker Horstman (1987) Geske (1983) Guthrie (1983) Burrup, Brimley and Garfield (1996) Parrish, et al (1997) Adams and White II (1997) อ้างใน นางลักษณ วิรัชชัย (2543) และ Guthrie, et al (2007) ได้กล่าวไว้ คือ หลักความเสมอภาค หลักความเป็นธรรม หลักความพอเพียง หลักการมีส่วนร่วม หลักเสรีภาพ หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักการปฏิบัติได้จริง ได้ยึดถือเป้าหมายของการจัดการศึกษาคือผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ สถานศึกษาเอกชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและแข่งขันบนความเท่าเทียมและเสมอภาคกับสถานศึกษาของรัฐ รวมถึงครูสถานศึกษาเอกชนได้รับการพัฒนา ซึ่งจะส่งผลถึงการศึกษามีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

2. รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ เป็นการบูรณาการ 2 องค์ประกอบ คือ (1) การบูรณาการการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) และด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) (2) การ บูรณาการการสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (In Cash) และรูปแบบไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) โดยใช้คู่มือการศึกษาซึ่งเป็นการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่ผู้รับบริการคือ ผู้ปกครอง/นักเรียน (Empowering Parents) สามารถที่จะเลือกซื้อบริการทางการศึกษาได้ ก่อให้เกิดการแข่งขันในการจัดการศึกษาของทั้งรัฐและเอกชน เป็นการกระตุ้นการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพในระบบให้เกิดขึ้นในโรงเรียนมากขึ้น เนื่องจากทำให้การสนับสนุนผ่านอุปสงค์จะตามตัวนักเรียนไป หากโรงเรียนมีคุณภาพจะสามารถดึงดูดให้นักเรียนเข้ามาเรียนมากขึ้นด้วย

สอดคล้องกับGuthrie, et al (2007) ที่ได้กล่าวถึงเสรีภาพในการเลือกเป็นเรื่องของค่านิยม โดยเฉพาะในประเทศที่มีศาสนาและชุมชนที่มีเชื้อชาติที่หลากหลายผู้สนับสนุนวิธีแก้ปัญหาโดยการตลาด มองเสรีภาพในการเลือกว่าเป็นเครื่องมือที่จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถในการจ่ายได้ง่าย ค่าธรรมเนียมการศึกษาเพิ่มเติมจากส่วนที่รัฐอุดหนุน เพื่อสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกินกว่าอัตราที่อุดหนุน ส่วนการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) คงยังต้องมีเพื่อให้หลักประกันแก่พลเมืองในการเข้าถึง (Accessibility) บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงตามสิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็น การสร้างความเป็นธรรมในแนวนอนแก่ผู้เรียนควรได้มีสิทธิเรียนอย่างเท่าเทียมกัน (สมชัย ฤชุพันธ์ และคณะ, 2550)

นอกจากนี้พบว่ารูปแบบนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการวางแผนการศึกษา (The International Institute for Educational Planning: IIEP) โดย Harry Anthony Patrinos (2007) เกี่ยวกับนโยบายรัฐบาลในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาในกลุ่มองค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) หันมาสนใจ การศึกษาเอกชนมากขึ้น และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังเรื่องการแปรรูปการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจากเดิมด้านอุปทานหรือสถานศึกษา (Supply-Side Financing) มาเป็นการให้อุดหนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน (Demand-Side Financing) เช่น การใช้บัตรแทนเงินเพื่อการศึกษา เนื่องจากพบว่า แนวทางในการให้เงินอุดหนุนด้านอุปสงค์หรือทางผู้เรียนนั้นเป็นสิ่งที่ดีในหลายด้าน ได้แก่ ด้านผู้รับบริการเป็นการเพิ่มอำนาจ (Empowering) ในการเลือกสถานศึกษาแก่ผู้ปกครองและนักเรียน ในด้านสถานศึกษาทำให้อัตราการเข้าเรียนของนักเรียน (Student Enrollment) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มสูงขึ้น อัตราการการออกเรียนกลางคัน (Dropout) ลดลง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา เช่น ผู้ยากจน หรือชนกลุ่มน้อย เมื่อศึกษาในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผล พบว่า การให้อุดหนุนด้านอุปสงค์หรือนักเรียน ช่วยลดต้นทุนของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา (Cost Effectiveness) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนดีขึ้น และผู้เรียนเลือกเรียนในสถานศึกษาเอกชนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อไป โดยข้อเสนอแนะประกอบด้วย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานจากรัฐ ไม่เสมอภาคและเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็น ธรรมระหว่างสถานศึกษาของรัฐและเอกชน เกิดการผูกขาดทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากร ของรัฐอย่างไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นการที่จะนำผลการวิจัยไปใช้จะเป็นรูปธรรม มีปัจจัยหลายส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกัน ได้แก่ หลักสูตรศาสตร์การศึกษา (Political Education) การที่ นำไปใช้ขึ้นกับผู้กำหนดนโยบาย (นักการเมือง) ในการจัดการศึกษาด้วย มาพิจารณาร่วมกับ หลักสูตรศาสตร์การศึกษา และหลักสังคมวิทยาการศึกษา (Sociology of Education) โดยกำหนดให้ การปฏิรูปการศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ ในฐานะที่การศึกษามีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนา ประเทศอย่างยั่งยืน ที่ควรได้รับการผลักดัน ส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้กำหนดนโยบาย (นักการเมือง) และผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ ควรเร่งดำเนินการออกกฎหมายและระเบียบกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษา แก้ปัญหาอุปสรรคด้าน กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย มาตรการอุดหนุนและภาษี เพื่อให้สัดส่วนการจัดการศึกษาโดยรัฐ และเอกชนเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา โดยจัดสรรเงินอุดหนุน ทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

(1) จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยพัฒนา เป็นการเปลี่ยนรูปแบบการสนับสนุนจากเดิม ที่เน้นด้านอุปทาน (Supply-Side Financing) คือให้งบประมาณไปที่ผู้ให้บริการ (สถานศึกษา) มา เป็นการสนับสนุนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) คือให้งบประมาณไปที่ผู้เรียน โดยการ ใช้คูปองการศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการทดลองใช้รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Pilot Project) โดยเริ่มจากเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความพร้อมให้เกิดผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเรียนรู้และถอดบทเรียนแห่งความสำเร็จออกมาเพื่อใช้พัฒนาในกลุ่มที่มีความพร้อมในระดับอื่นๆ ลงไปต่อไป

(2) จากผลการวิจัยพบว่า การจัดสรรงบประมาณควรจัดสรรทรัพยากรต่อบุคคลได้รับการสนับสนุนในรูปแบบการให้เป็นเงิน (Grant) ให้เท่ากันทุกสถานศึกษา ในระดับชั้นเรียนเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในแนวราบ ทรัพยากรที่จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเช่น ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอน และค่าดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาาระบบข้อมูลสารสนเทศของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ เกี่ยวกับเงินเดือนครูและค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าหนังสือ ค่าซ่อมบำรุงของสถานศึกษาทั้งรัฐ เอกชนและเขตพื้นที่การศึกษา มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ข้อมูลประสานเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และงบประมาณของสถานศึกษา สามารถนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงงบประมาณเพื่อการศึกษาก่อให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษา เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการวิจัยเชิงสำรวจ แต่ยังคงต้องการแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้รูปแบบที่พัฒนานำไปสู่การปฏิบัติอย่างบรรลุเป้าหมายและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป จึงควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความพร้อมและประสบความสำเร็จในการการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อหาปัจจัยความสำเร็จที่จะเป็นต้นแบบให้สามารถนำมาขยายผลในการดำเนินงานและประสบความสำเร็จในระดับมหภาคต่อไป

รายการอ้างอิง

- กรณีศึกษา เจิมเทียนชัย. การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยพยาบาล
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร ภาควิชาบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. สถิติข้อมูลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนัก
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2551.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. หลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุน.
กรุงเทพฯ : สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2548.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรีก. การศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
โครงการติดตามผลการช่วยเหลืออุดหนุนโรงเรียนราษฎร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,
2523.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรีกและสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลของโรงเรียนเอกชน, รายงานการวิจัย
เรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำ
ปกเจริญผล, 2532.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรีกและสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน. ผลกระทบของการศึกษาเอกชนต่อสังคมไทย, รายงานการวิจัยเรื่อง
ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปก
เจริญผล, 2532.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรีกและสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน. พัฒนาการของการศึกษาเอกชน, รายงานการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพ
ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2532.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรีกและสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน. รายได้รายจ่ายของโรงเรียนเอกชน, รายงานการวิจัยเรื่อง
ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปก
เจริญผล, 2532.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รูปแบบจำลองเพื่อการคาดประมาณทางการศึกษา.

กรุงเทพฯ: พันพีพับลิชชิง, 2529.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.

การศึกษาเอกชน : นโยบายที่ต้องทบทวน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2520.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.

แนวทางดำเนินการตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาเอกชน: ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2536.

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. การศึกษาค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้น

พื้นฐานของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. การศึกษาเอกชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. ความต้องการข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการ

พัฒนาการศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักบริหารงาน. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในโรงเรียน

เอกชน พ.ศ. 2549. 2549. (อัดสำเนา)

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักบริหารงาน. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง

อัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี สำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชน.

2545. (อัดสำเนา)

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักบริหารงาน. สถิติการศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ : โรง

พิมพ์คุรุสภา, 2551.

งบประมาณ, สำนัก. รายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงงบประมาณ

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา. 2550. (อัดสำเนา)

งบประมาณ, สำนัก. หลักเกณฑ์การจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ. หนังสือด่วนที่สุด

ที่ นร 0702/ว51 ลงวันที่ 20 มกราคม 2548. 2548. (อัดสำเนา)

จุมพล พูลภัทรชีวัน. รายงานการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของเอกชน รายได้

รายจ่ายโรงเรียนเอกชน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนัก

นายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : พระนคร, 2536.

ชัยยุทธ์ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์. รายงานผลการวิจัยการลงทุนทางการศึกษาของประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. มปท., 2549.

ทาคาโอะ มียากาวะ. เศรษฐกิจเบื้องต้น. แปลโดย คงศักดิ์ สันติพฤกษ์วงศ์. กรุงเทพฯ : ฐู๋แจ่ง,
1986.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาขั้น
พื้นฐานเป็นรายบุคคล. โครงการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2543. มปท., 2543.

บุญชม ศรีสะอาด. รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์. มหาสารคาม: อภิชาติ
การพิมพ์, 2533.

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. ข้อเสนอหลักการและแนวคิดการอุดหนุนการศึกษาเอกชนระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน พรทิพย์ อำนวยโรทัย. การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อโลก
ใบเล็ก. หน้า 73-76. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2552.

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และ ชญาพิมพ์ อุสาโห. เศรษฐศาสตร์การศึกษา. ใน พรทิพย์ อำนวยโรทัย.
การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อโลกใบเล็ก. หน้า 379-395. กรุงเทพฯ : พริกหวาน
กราฟฟิค, 2552.

พูลสุข หิงคานนท์. การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง
สาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา
ภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การ
มหาชน) ในรอบแรก(พ.ศ. 2542-2548). [ออนไลน์] 2549. แหล่งที่มา

<http://www.onesqa.or.th/onesqa/th/download/index.php> [2550, กันยายน 9].

รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. การพัฒนาแบบการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนัก. สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี 5 มกราคม 2553. [ออนไลน์]
2553. แหล่งที่มา: <http://www.thaigov.go.th> [2553, กุมภาพันธ์ 9].

เลขาธิการวุฒิสภา,สำนักงาน. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550. กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการ
ข้อมูลและกฎหมาย, 2550.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. การแปรรูปการศึกษาสาเหตุผลสืบเนื่องและนัยด้านการ
วางแผน. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2549.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. การศึกษาเอกชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว. กรุงเทพฯ : พริก
หวานกราฟฟิค, 2549.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-
2561). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2552.

เลขาธิการสภาการศึกษา,สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2546.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. รายงานการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบระบบงบประมาณ
เพื่อการศึกษาของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค,
2548.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. รายงานการวิจัยสูตรการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา
รูปแบบใหม่. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2549.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. รายงานผลการประเมินการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2547.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. สรุปรายงานการวิจัยเรื่องภาวะประสิทธิภาพของ
การใช้จ่ายเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2549.

วัลลภ สุวรรณดี, รายงานการสัมมนาแนวนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของ
เอกชน. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2547.

วิธเฮม, มาร์ค. วิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา. แปลโดยชาญ ตันติธรรมถาวร. กรุงเทพฯ
: พิมพ์ดี, 2543.

วิภา ปัญญานุกวัฒน์และคณะ, แนวทางการบริหารจัดการคุปองวิชาการเพื่อพัฒนาครูและบุคลากร
ทางการศึกษา. สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. [ออนไลน์] 2550.

แหล่งที่มา: <http://www.nidtep.go.th> [2552, ธันวาคม 1].

- ศรินทิพย์ สิงห์อุสาหะ. การลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2539.
- ศรีราชา เจริญพานิช, ชนิดา รักษ์พลเมือง. กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการ
พัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาของเอกชน. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2548.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ระเบียบการประชุมคณะทำงานปรับปรุงการอุดหนุนการศึกษาเอกชน.
กรุงเทพฯ, 2550. (อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สถิติการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2549. กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ, 2549.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สรุปผลการวิจัยเรื่องการศึกษาค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพฯ, 2549. (อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สรุปผลการประชุมปฏิบัติการเพื่อหารูปแบบการอุดหนุนการศึกษาเอกชน
ที่เหมาะสม. กรุงเทพฯ, 2550. (อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. เอกสารประกอบการพิจารณาเรื่องปรับปรุงการอุดหนุนการศึกษา
เอกชน. กรุงเทพฯ, 2550. (อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. เอกสารประกอบการพิจารณาเรื่องการปรับเพิ่มเงินเดือนครูโรงเรียน
เอกชน. กรุงเทพฯ, 2549. (อัดสำเนา)
- สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์และคณะ, การสังเคราะห์งานวิจัย แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
เอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กรุงเทพฯ:
พริกหวานกราฟฟิค, 2551.
- สุภมนัส ภารพบ. การเปรียบเทียบทุนในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ
ของโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน : ศึกษาเฉพาะกรณีของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- สมชัย ฤชุพันธ์ และคณะ. โครงการการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2550.
- สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย. ประวัติการโรงเรียนราษฎร์ในประเทศไทยและ
ทำเนียบโรงเรียนราษฎร์. พระนคร : ศิวพร, 2514.

- สมาน อัครภูมิ. การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2537.
- สวัสดิ์ สุคนธรังสี. โมเดลการวิจัย: กรณีตัวอย่างทางการบริหาร. พัฒนบริหารศาสตร์. 17, 2
 (เมษายน 2520): 206.
- อิกอร์ คิทเพฟ. การศึกษาเอกชนในประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว. แปลโดยสำนักงานเลขาธิการสภา
 การศึกษา .กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2549.
- อุทัย บุญประเสริฐ. ชุดความรู้พื้นฐานการบริหารการศึกษา โครงการเอกสารทางวิชาการบริหาร
 การศึกษา ตัวแบบ รูปแบบ หรือ แบบจำลอง (Model). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2546. (อัดสำเนา)
- อุทัย บุญประเสริฐ. ตัวแบบ หุ่นจำลอง แบบจำลอง หรือโมเดล. วารสารครุศาสตร์. 3 (เมษายน-
 กรกฎาคม 2516): 25-34.
- อำนาจ บัวศิริ. การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2539.

ศูนย์วิทยพัทยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Adams Jr., and White II, W.E. The equity consequence of school finance reform in Kentucky. Education Evaluation and Policy Analysis. 19 (January 1997): 165- 184.
- Bardo, J. W., and Hartman, J. J. Urban sociology: A systematic introduction. U.S.A : F. E. Peacock, 1982.
- Brimley, Jr. and Garfield,R.R. Financing Education in a climate of change. 8th ed. Boston : Pearson Education, 2002.
- Brown, W. B.,and Moberg, D.J. Organization Theory and Management: A Macro Approach. New York : John Wiley and Sons, 1980.
- Chambers, Robert. Rural poverty unperceived: Problems and remedies, World Development Elsevier. 9 (January 1981) 1-19.
- Chubb, J E., and Moe,T. M. Politics, Market approaches to education / Vouchers and school choice. American Political Science Review. 82 (December 1997) 1066-1087.
- Cohn, Elchanan. The Economics of Education. (rev. ed). Cambridge, Massachusetta ; Ballinger, 1979.
- Easton, David. The Political System ; An Inquiry into the State of Political Science 2nd ed. New York: Knopf, 1971.
- Eisner, E. "Education connoisseurship and criticism: Their form and functions in educational evaluation." Journal of Aesthetic Education, 9 (January 1976) 192-193.
- Fakin, B., and Alain de C. Fiscal Adjustment in Transition Economies: Social Transfers and Efficiency of Public Spending: A Comparison with OECD Countries. Policy Research. Working Paper 1803. Washington: World bank, 1997.
- Friedman, M. Public school: Make them Private. Briefing Paper 23. Washington, DC: Cato Institute.1995.
- Gallagher, M. A public choice theory of budgets: Implications for education in less- develop countries. Comparative Education Review. 37 (February 1997) 90-106.

- Geske, T.G. Educational finance policy: a search for complementarities. Educational Evaluation and Policy Analysis. 5 (January 1983) 83-96.
- Guilford, J. P. The nature of human intelligence. New York: McGraw-Hill, 1967.
- Guthrie, J.W. United States school finance policy, 1955-1980. Education Evaluation and Policy Analysis. 5 (February 1983) 207-230.
- Guthrie, J.W. Springer, M.G. Rolle, R.A., and Houck, E.A. Modern Education Finance and Policy. Boston: Pearson Education, 2007.
- Hanushek, Eric A. "The Impact of Differential Expenditures on School Performance." Educational Researcher. 18 (April 1989) 45-65.
- Hanushek, E. and Luque J. Efficiency and Equity in Schools Around the World. Working Paper 8949, National Bureau of Economic Research, Cambridge, USA, 2002.
- Hedges, Larry V., Laine, R.D. and Greenwald, R. "The Effect of School Resources on Student Achievement." Review of Educational Research. 66 (March 1996) 361-396.
- Horstman, C. N.J. The financing of education in England. Comparative Education Review. 41 (February 1987) 260-272.
- Ivancevich, J.M., and Glueck, W.G. Foundations of Personnel / Human Resource Management. Atlanta : Business Pubns, 1989.
- Jimenez, E., and Patrinos, H.A. Demand-Side Financing in Education. World Bank, 1998. (Typewritten).
- Keeves, J.P. Models and Model Building. In J. P. Keeves (ed .) Education Research, Methodology and Measurement : An International Handbook. Oxford : Pergamon Press, 1988.
- Loxley. Financing Education: Perspectives of the Asian Development Bank. ADB, [Online]. 2002 Available from: <http://www.adb.org/Education/financing-edu.pdf> [2008, August 6].
- Odden, A.R., and Picus, L.O. School Finance A Policy Perspective. 2nd ed., New York: McGraw-Hill. 2004.

- Parrish, T.B. O'Reilly, F. Duenas, I.E., and Wolman, J. State Special Education Finance systems 1994-1995. Palo Alto, California: Center for Special Education Finance (CSEF) American Institute for Research. [Online]. 1997. Available from: <http://www.air-dc.org/cses-hom/ppers/statsped.pdf> [2008, August 6].
- Patrinos, Harry Anthony. Demand-Side Financing in Education. IIEP, [Online]. 2007. Available from: <http://www.iiep.unesco.org>, [2008, August 6].
- Psacharopoulos, G. and Maureen, W. Education of Development. London: Oxford University Press., 1987.
- Reschovsky, A., and Imazeki, J. The development of school finance formulas to guarantee the provision of adequate education to low income students. Development of school finance, Edited by Fowler, William, J. Jr. Washiton.DC: US.Department of Education, national Center for Education Statistics (NCES), 1997.
- Sally Baker. The Economics of Education. Harvard University. [Online]. 2006. Available from: <http://www.hno.harvard.edu/gazette/1999/02.04/hoxby.html> [2008, August 9].
- Willer, D. Scientific Sociology: Theory and Method. New Jersey: Prentice-Hall, 1986.
- Wikipedia, Model. [Online]. 2007. Available from: <http://en.wikipedia.org/wiki/Model>, [2007, November 1].
- Wikipedia. Efficiency. [Online]. 2006. Available from: <http://en.wikipedia.org/wiki/Efficiency> [2006, July 1]
- World Bank. Private sector involvement in education: a review of World Bank activities in East Asia and Pacific, 1996-2002. Human Development Sector Unit. East Asia and the Pacific Region. Report Number 33811 East Asia and Pacific; July 2004.
- World Bank Group. Economic Analysis of Education Projects. [Online]. 2006. Available from : <http://web.worldbank.org/> [2006, August 9].
- World Bank Group. Economics of Education. [Online]. 2006. Available from : <http://web.worldbank.org/> [2006, August 9].
- World Bank Group. Finance and Expenditures in Education. [Online]. 2006. Available from : <http://web.worldbank.org/> [2006, August 9].

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ฉบับที่ 1 (ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน)**

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และโรงเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. โปรดระบุข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับท่านโดยการใส่เครื่องหมาย ลงใน หรือเติมรายละเอียดข้อมูลที่เป็นจริงลงในช่องว่าง

3. การตอบแบบสอบถามนี้ ขอความร่วมมือตอบให้ครบถ้วนและโปรดตอบทุกข้อคำถามตามสภาพที่เป็นจริง หรือตามการปฏิบัติจริง คำตอบของท่านมีคุณค่ายิ่งต่องานวิจัย เพราะจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเอกชนต่อไป

4. การส่งแบบสอบถามคืน ขอความอนุเคราะห์นำแบบสอบถามที่ท่านตอบสมบูรณ์ใส่ซอง EMS ที่ผู้วิจัยได้ติดแสตมป์เรียบร้อยแล้ว ส่งถึงผู้วิจัยตามที่อยู่

โรงเรียนตั้งอยู่ที่อำเภอ/เขต จังหวัด.....

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต เริ่มเปิดดำเนินการสอน ตั้งแต่ปีการศึกษา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนและบุคลากร

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ ชาย หญิง

1.2 อายุ

น้อยกว่า 30 ปี 30-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี มากกว่า 60 ปี

1.3 ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ

1.4 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารในโรงเรียนนี้

น้อยกว่า 5 ปี 6-10 ปี 11-20 ปี 21-30 ปี มากกว่า 30 ปี

1.5 ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษา ตั้งแต่เริ่มงาน ถึง ปีปัจจุบัน

(1) ด้านการสอน จำนวน.....ปี

(2) ด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน.....ปี

1.6 วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี สาขา.....

ปริญญาโท สาขา.....

ปริญญาเอก สาขา.....

2. ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

2.1 จำนวนห้องเรียน จำนวนนักเรียน และ จำนวนครูที่ทำการสอนในแต่ละระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน(คน)	จำนวนครู(คน)
อนุบาล 1-3			
ประถมศึกษาปีที่ 1-6			
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3			
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6			

2.2 โรงเรียนเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ จากนักเรียนได้ครบทุกคนหรือไม่

- เก็บได้ครบทุกคน เก็บได้ประมาณร้อยละ.....ของจำนวนนักเรียน

2.3 นอกเหนือจากเงินอุดหนุนที่ได้จากรัฐแล้ว โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน หรือ การระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ชมรม หรือ สมาคม ผู้ปกครองและครู
- 2) ชมรม หรือ สมาคม ศิษย์เก่า
- 3) กลุ่มโรงเรียน หรือ โรงเรียนในเครือข่ายเดียวกัน
- 4) ผู้ปกครอง
- 5) ศิษย์เก่า
- 6) บุคคล ห้างร้าน บริษัทเอกชนทั่วไป
- 7) อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 8) ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน/การระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากแหล่งอื่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.4 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา ในปีการศึกษา 2551

รายการ	งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา	จำนวนเงิน (บาท/ปี)
รายได้	1. เงินอุดหนุนรายบุคคลจากกระทรวงศึกษาธิการ	
	2. ค่าธรรมเนียมการศึกษา	
	3. ค่าธรรมเนียมอื่น	
	4. รายได้อื่น ๆ	
รายจ่าย	1. งบดำเนินการ	
	เงินเดือนครู	
	ค่าตอบแทน (เงินเพิ่มพิเศษ เงินประจำตำแหน่งและเงินสมทบกองทุน สงเคราะห์ฯ)	
	ค่าใช้จ่ายพัฒนาบุคลากร (ศึกษาต่อ ฝึกอบรม ดูงาน/ ทัศนศึกษา)	
	ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ (ค่าเช่าบ้าน ค่าเครื่องแบบ ค่าอาหาร ค่าตอบแทนทำ การนอกเวลา)	
	ค่าวัสดุสำนักงาน	
	ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมนักเรียน/กิจกรรมเสริม หลักสูตร	
	ค่าสื่อการเรียนการสอน	
	ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	
	ค่าสาธารณูปโภค	
	รายจ่ายอื่นๆ	
	2. งบลงทุน	
	ครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน	
	ครุภัณฑ์สำนักงาน	

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้ มุ่งสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติจริงและสภาพที่ควรปฏิบัติในการสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีตัวเลือก 5 ระดับ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติจริงและระดับที่ควรปฏิบัติ ให้ตรงกับค่าระดับที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และโปรดตอบทุกข้อ

เกณฑ์ในการพิจารณา มีดังนี้

- 5 หมายถึง - รายการนั้นมีการปฏิบัติจริงเป็นปกติ สม่าเสมอ หรือ 81-100 %
- คิดว่ารายการนั้นเป็นปัญหาสำคัญจำเป็นต้องให้การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาก และต้องปฏิบัติ
- 4 หมายถึง - รายการนั้นมีการปฏิบัติจริงเป็นส่วนใหญ่ หรือ 61-80 %
- คิดว่ารายการนั้นเป็นปัญหาสำคัญและต้องจัดสรรเวลาในการปฏิบัติแต่ไม่เร่งด่วน
- 3 หมายถึง - รายการนั้นมีการปฏิบัติจริงเป็นครั้งคราว หรือ 41-60 %
- คิดว่ารายการนั้นควรปฏิบัติหากมีเวลา
- 2 หมายถึง - รายการนั้นมีการปฏิบัติจริงน้อย หรือ 21-40%
- คิดว่ารายการนั้นจะปฏิบัติหรือไม่ก็ได้
- 1 หมายถึง - รายการนั้นมีการปฏิบัติจริงน้อยมากหรือไม่ได้ปฏิบัติหรือน้อยกว่า 20 %
- คิดว่ารายการนั้นไม่ควรปฏิบัติ

ตัวอย่าง การตอบแบบสอบถามและการแปลความหมาย

การสนับสนุนของรัฐต่อ โรงเรียนเอกชนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	ระดับที่ปฏิบัติจริง					ระดับที่ควรปฏิบัติ					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
1. การสนับสนุนและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชนด้านวิชาการมีความเหมาะสม			✓			✓					รัฐควรจัดงบประมาณสำหรับการพัฒนาด้านวิชาการให้แก่โรงเรียนเอกชนไปยังสพท.ทุกเขต

หมายถึง ท่าน **เห็นว่า** จากการปฏิบัติที่ผ่านมาการสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการมีการปฏิบัติจริงเป็นครั้งคราว แต่ท่าน**คิดว่าการสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการนั้นสำคัญจำเป็นมากและต้องปฏิบัติ** และมี**ข้อเสนอแนะว่า** รัฐควรจัดงบประมาณสำหรับการพัฒนาด้านวิชาการให้แก่โรงเรียนเอกชนไปยังสพท.ทุกเขต

จบตัวอย่าง

การสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับที่ปฏิบัติจริง					ระดับที่ควรปฏิบัติ					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
(5) การให้โรงเรียนเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ส่งผลต่อโรงเรียนเอกชน											
(6) การสนับสนุนข้อมูล การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย เป็นประโยชน์แก่โรงเรียนเอกชน											
(7) การอำนวยความสะดวกและประสานงานให้บริการแก่โรงเรียนเอกชน											
(8) การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ครูโรงเรียนเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูโรงเรียนรัฐ											
(9) การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารครูโรงเรียนเอกชนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกับครูโรงเรียนรัฐ											
(10) การกำหนดนโยบายการรับครูในโรงเรียนของรัฐที่ติดต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชน											
(11) การกำหนดเกณฑ์และขั้นตอนในการบรรจุครูชาวต่างชาติของโรงเรียนเอกชนอย่างเหมาะสม											

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) ค่าใช้จ่ายดำเนินการ (Operation Expenditures)

1. เงินอุดหนุนรายบุคคล

1.1 อัตราเงินอุดหนุนรายบุคคล (ค่าใช้จ่ายพื้นฐานและเงินเดือนครู) ที่ได้รับมีความเหมาะสมหรือไม่

ระดับการศึกษา	เงินอุดหนุน รายบุคคล (บาท/คน/	ความเหมาะสม					หากไม่เหมาะสม ควรให้ใน อัตรา
		5	4	3	2	1	
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
อนุบาล 1-3	6,982						
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	7,152						
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	10,012						
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	10,342						

1.2 ถ้าหากรัฐไม่ให้เงินอุดหนุนรายบุคคล จะกระทบกับการบริหารโรงเรียนเพียงไร

- มาก พอประมาณ น้อย ไม่กระทบเลย

1.3 การให้เงินอุดหนุนรายบุคคลจากรัฐ เป็นรายได้เดือน ในปัจจุบันมีความเหมาะสมต่อการ
บริหารงบประมาณของโรงเรียนหรือไม่

- เหมาะสม ไม่เหมาะสม

1.4 หากท่านตอบข้อ 1.3 ว่าไม่เหมาะสม ควรปรับรูปแบบเงินอุดหนุนรายบุคคลเป็นอย่างไร

- 1) การให้เงินอุดหนุนรายบุคคลรูปแบบเดิม แต่ปรับระยะเวลาที่ให้จากรายเดือนเป็น
○ รายไตรมาส (ปีละ 4 ครั้ง) ○ รายเทอม (ปีละ 2 ครั้ง) ○ รายปี (ปีละครั้ง)

- 2) การให้เงินอุดหนุนรายบุคคลโดยให้คูปองการศึกษาหรือบัตรแทนเงิน (Educational
Voucher) แก่ผู้ปกครอง

- 3) รูปแบบอื่นๆ ระบุ.....

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

รูปแบบเงินอุดหนุนรายบุคคลแก่โรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ

.....
.....

2. เงินเดือนและค่าตอบแทนครู

2.1 การอุดหนุนเงินเดือนครูของโรงเรียนเอกชนจากรัฐ โดยคำนวณตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียนและมอบให้โรงเรียนพร้อมเงินอุดหนุนรายบุคคลของนักเรียน มีความเหมาะสมหรือไม่

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม

2.2 หากท่านตอบข้อ 2.1 ว่าไม่เหมาะสม ควรปรับการรับเงินอุดหนุนเงินเดือนครูของโรงเรียนเอกชนเป็นอย่างไร

จัดสรรตามจำนวนและอัตราเงินเดือนครูของแต่ละโรงเรียน การปรับเพิ่ม/ลด

จะเป็นไปตามกรอบอัตรากำลังข้าราชการและการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง จะเป็นผู้โอนเงินเดือนของข้าราชการแต่ละรายเข้าบัญชีของข้าราชการโดยตรง ไม่ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด

อื่นๆ (ระบุ).....

3. สิทธิการรักษาพยาบาล

3.1 ครูส่วนใหญ่ได้ใช้สิทธิจาก “กองทุนสงเคราะห์” ในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) ค่ารักษาพยาบาล

2) ค่าการศึกษาของบุตร

3) ค่าช่วยเหลือบุตร

4) เงินทดแทน

3.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์ ว่าด้วยเงินสวัสดิการสงเคราะห์เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2551 ให้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลเฉพาะตนเองปีละ 100,000 บาท (ไม่ครอบคลุมครอบครัว) มีความเหมาะสมหรือไม่

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม

3.3 หากท่านตอบข้อ 3.2 ว่าไม่เหมาะสม ควรปรับ เงินสวัสดิการสงเคราะห์เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเป็นอย่างไร

เบิกค่ารักษาพยาบาล ปีละ 100,000 บาท (ครอบคลุมครอบครัว)

เบิกค่ารักษาพยาบาลของตนเองและครอบครัว ได้เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูโรงเรียนรัฐ โดยไม่ต้องจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาลล่วงหน้าและนำไปเสริมจรับเงินเบิก แจ้างให้สถานพยาบาลที่ตนเข้ารับการรักษา ดำเนินการเรียกเก็บเงินค่ารักษาพยาบาลจากกรมบัญชีกลางได้

อื่นๆ (ระบุ).....

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการอุดหนุนเงินเดือนครูและรูปแบบการให้สวัสดิการครูโรงเรียนเอกชน

.....

.....

.....

.....

(2) ค่าใช้จ่ายลงทุน (Investment Expenditures)

1. โรงเรียนเคยแสดงความจำนงขอกู้เงินกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบเพื่อพัฒนาการศึกษาหรือไม่
 - ไม่เคยขอกู้เงิน
 - เคยขอกู้เงิน ผลของการกู้
 - ได้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ครบถ้วน
 - ได้เงินกู้บางส่วน
 - ไม่ได้เงินกู้
2. โรงเรียนใช้เงินกู้ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียน ในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - 1) กู้เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ
 - 2) กู้เพื่อซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด
 - 3) กู้เพื่อปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ
 - 4) กู้เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน
 - 5) เพื่อกิจการอื่นๆ ระบุ.....

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ รูปแบบการส่งเสริมการลงทุนของโรงเรียนเอกชนจากรัฐ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(3) ด้านวิชาการ

1. โรงเรียนได้รับทราบเรื่องการส่งเสริมวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา
เอกชน เพียงไร
 ทราบทุกโครงการ ทราบบางโครงการ ไม่ทราบ
2. โรงเรียนของท่านมีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชนเพียงไร
 ได้เข้าร่วมทุกโครงการ ได้เข้าร่วมบางโครงการ ได้เข้าร่วมน้อย
3. ท่านพึงพอใจในสภาพการส่งเสริมด้านวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชนเพียงไร
 พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง ไม่พึงพอใจ
4. โรงเรียนได้รับทราบเรื่องการส่งเสริมวิชาการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพียงไร
 ทราบทุกโครงการ ทราบบางโครงการ ไม่ทราบ
5. โรงเรียนของท่านมีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
เพียงไร
 ได้เข้าร่วมทุกโครงการ ได้เข้าร่วมบางโครงการ ได้เข้าร่วมน้อย
6. ท่านพึงพอใจในสภาพการส่งเสริมด้านวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพียงไร
 พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง ไม่พึงพอใจ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ รูปแบบการสนับสนุนด้านวิชาการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

**แบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ฉบับที่ 2 (ครูโรงเรียนเอกชน)**

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของครูเอกชนเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและโรงเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการสนับสนุนของรัฐแก่ครูโรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่ครูโรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. โปรดระบุข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับท่านโดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมรายละเอียดข้อมูลที่เป็นจริงลงในช่องว่าง

3. การตอบแบบสอบถามนี้ ขอความร่วมมือตอบให้ครบถ้วนและโปรดตอบทุกข้อคำถามตามสภาพที่เป็นจริง หรือตามการปฏิบัติจริง คำตอบของท่านมีคุณค่ายิ่งต่องานวิจัย เพราะจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเอกชนต่อไป

4. การส่งแบบสอบถามคืน ขอความอนุเคราะห์นำแบบสอบถามที่ท่านตอบสมบูรณ์ใส่ซอง ที่ผู้วิจัยได้ติดแสตมป์เรียบร้อยแล้ว ส่งทางไปรษณีย์ ถึงผู้วิจัยตามที่อยู่

โรงเรียนตั้งอยู่ที่อำเภอ/เขต จังหวัด.....
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต เริ่มเปิดดำเนินการสอน ตั้งแต่ปีการศึกษา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและโรงเรียน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- น้อยกว่า 30 ปี 30-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี มากกว่า 60 ปี

3. ระยะเวลาที่ทำงานในโรงเรียนนี้

- น้อยกว่า 5 ปี 6-10 ปี 11-20 ปี 21-30 ปี มากกว่า 30 ปี

4. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษา ตั้งแต่เริ่มงาน ถึง ปีปัจจุบัน จำนวน.....ปี

5. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- ปริญญาตรี สาขา.....
 ปริญญาโท สาขา.....
 ปริญญาเอก สาขา.....

6. ท่านได้รับมอบหมายให้สอนตรงตามวุฒิการศึกษาหรือสาขา ที่สำเร็จการศึกษามาหรือไม่

- สอนตรงตามวุฒิการศึกษา
 สอนสาระอื่น ที่ไม่ตรงตามวุฒิการศึกษา เนื่องจาก.....

7. ท่านมีใบประกอบวิชาชีพครูหรือไม่

- มี ไม่มี

8. จำนวนชั่วโมงที่ครูสอน..... ชั่วโมง/สัปดาห์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการสนับสนุนของรัฐแก่ครูโรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้ มุ่งสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติจริงและสภาพที่ควรปฏิบัติในการสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีตัวเลือก 5 ระดับ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติจริงและระดับที่ควรปฏิบัติ ให้ตรงกับค่าระดับที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และโปรดตอบทุกข้อ

เกณฑ์ในการพิจารณา มีดังนี้

- 5 หมายถึง - รายการนั้นมีการปฏิบัติจริงเป็นปกติ สม่าเสมอ หรือ 81-100 %
- คิดว่ารายการนั้นเป็นปัญหาสำคัญจำเป็นต้องให้การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาก และต้องปฏิบัติ
- 4 หมายถึง - รายการนั้นมีการปฏิบัติจริงเป็นส่วนใหญ่ หรือ 61-80 %
- คิดว่ารายการนั้นเป็นปัญหาสำคัญและต้องจัดสรรเวลาในการปฏิบัติแต่ไม่เร่งด่วน
- 3 หมายถึง - รายการนั้นมีการปฏิบัติจริงเป็นครั้งคราว หรือ 41-60 %
- คิดว่ารายการนั้นควรปฏิบัติหากมีเวลา
- 2 หมายถึง - รายการนั้นมีการปฏิบัติจริงน้อย หรือ 21-40%
- คิดว่ารายการนั้นจะปฏิบัติหรือไม่ก็ได้
- 1 หมายถึง - รายการนั้นมีการปฏิบัติจริงน้อยมากหรือไม่ได้ปฏิบัติ หรือน้อยกว่า 20 %
- คิดว่ารายการนั้นไม่ควรปฏิบัติ

ตัวอย่าง การตอบแบบสอบถามและการแปลความหมาย

การสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียน เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับที่ปฏิบัติจริง					ระดับที่ควรปฏิบัติ					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
1. การสนับสนุนและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชนด้านวิชาการมีความเหมาะสม			✓			✓					รัฐควรจัดงบประมาณสำหรับการพัฒนาด้านวิชาการให้แก่โรงเรียนเอกชนไปยังสพท.ทุกเขต

หมายถึง ท่าน **เห็นว่า** จากการปฏิบัติที่ผ่านมาการสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการมีการปฏิบัติจริงเป็นครั้งคราว แต่ท่าน**คิดว่าการสนับสนุนของรัฐต่อโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการนั้นสำคัญจำเป็นมากและต้องปฏิบัติ** และมี**ข้อเสนอแนะว่า** รัฐควรจัดงบประมาณสำหรับการพัฒนาด้านวิชาการให้แก่โรงเรียนเอกชนไปยังสพท.ทุกเขต

จบ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนของรัฐแก่ครูโรงเรียนเอกชนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. เงินเดือนและค่าตอบแทนครู

1.1 การอุดหนุนเงินเดือนครูของโรงเรียนเอกชนจากรัฐ โดยคำนวณตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียน และมอบให้โรงเรียนพร้อมเงินอุดหนุนรายบุคคลของนักเรียน มีความเหมาะสมหรือไม่

- เหมาะสม ไม่เหมาะสม

1.2 หากท่านตอบข้อ 1.1 ว่าไม่เหมาะสม ควรปรับการรับเงินอุดหนุนเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชนเป็นอย่างไร

จัดสรรตามจำนวนและอัตราเงินเดือนครูของแต่ละโรงเรียน โดยการปรับเพิ่ม/ลด จะ เป็นไปตามกรอบอัตรากำลังข้าราชการและการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามระเบียบราชการ โดย กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง จะเป็นผู้โอนเงินเดือนของข้าราชการแต่ละรายเข้าบัญชีของ ข้าราชการโดยตรงโดยไม่ผ่านหน่วยงานสังกัด

- อื่นๆ (ระบุ).....

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ รูปแบบการอุดหนุนเงินเดือนครูของโรงเรียนเอกชนจากรัฐ

.....

.....

.....

.....

2. สิทธิจาก “กองทุนสงเคราะห์”

2.1 ครูส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 75) ใช้สิทธิจาก “กองทุนสงเคราะห์” ในด้าน

- 1) ค่ารักษาพยาบาล 2) ค่าการศึกษาของบุตร
 3) ค่าช่วยเหลือบุตร 4) เงินทดแทน

2.2 ความเหมาะสมของระเบียบคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์เรื่องให้สิทธิเบิกค่า รักษาพยาบาลในปัจจุบัน

- เหมาะสม ไม่เหมาะสม

2.3 ถ้าข้อ 2.2 ไม่เหมาะสม ควรปรับ เงินสวัสดิการสงเคราะห์ด้านค่ารักษาพยาบาลเป็น

- เบิกค่ารักษาพยาบาล ปีละ 100,000 บาท (ครอบคลุมครอบครัว)
 เบิกค่ารักษาพยาบาลของตนเองและครอบครัว ได้เท่าเทียมและเสมอภาคกับครูโรงเรียนรัฐ

3. ด้านวิชาการ

1. โรงเรียนได้รับทราบเรื่องการส่งเสริมวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา
เอกชน เพียงไร
 ทราบทุกโครงการ ทราบบางโครงการ ไม่ทราบ
2. โรงเรียนของท่านมีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชนเพียงไร
 ได้เข้าร่วมทุกโครงการ ได้เข้าร่วมบางโครงการ ได้เข้าร่วมน้อย
3. ท่านพึงพอใจในสภาพการส่งเสริมด้านวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชนเพียงไร
 พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง ไม่พึงพอใจ
4. โรงเรียนได้รับทราบเรื่องการส่งเสริมวิชาการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพียงไร
 ทราบทุกโครงการ ทราบบางโครงการ ไม่ทราบ
5. โรงเรียนของท่านมีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
เพียงไร
 ได้เข้าร่วมทุกโครงการ ได้เข้าร่วมบางโครงการ ได้เข้าร่วมน้อย
6. ท่านพึงพอใจในสภาพการส่งเสริมด้านวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพียงไร
 พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง ไม่พึงพอใจ

ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนด้านวิชาการ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

**แบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ฉบับที่ 3 (ผู้ปกครองโรงเรียนเอกชน)**

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้ปกครองของโรงเรียนเอกชนเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามและค่าธรรมเนียมการศึกษาของนักเรียน
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. โปรดระบุข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับท่านโดยการใส่เครื่องหมาย ลงใน หรือเติมรายละเอียดข้อมูลที่เป็นจริงลงในช่องว่าง
4. โปรดตอบทุกข้อคำถามตามสภาพที่เป็นจริง หรือตามการปฏิบัติจริง คำตอบของท่านมีคุณค่ายิ่งต่องานวิจัย เพราะจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสนับสนุนของรัฐแก่โรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเอกชนต่อไป
5. การส่งแบบสอบถามคืน ขอความอนุเคราะห์นำแบบสอบถามที่ท่านตอบสมบูรณ์ใส่ซอง ที่ผู้วิจัยได้ติดแสตมป์เรียบร้อยแล้ว ส่งถึงผู้วิจัยตามที่อยู่

โรงเรียนตั้งอยู่ที่อำเภอ/เขต จังหวัด.....
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต เริ่มเปิดดำเนินการสอน ตั้งแต่ปีการศึกษา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม และค่าธรรมเนียมการศึกษาของนักเรียน

ตอนที่ 1.1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. สถานภาพสมรส
 โสด สมรส อื่นๆ (ระบุ).....
3. อายุ
 น้อยกว่า 30 ปี 30-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี มากกว่า 6 ปี
4. อาชีพ
 รับราชการ ค้าขาย เกษตรกร รับจ้าง อื่นๆ (ระบุ....)
5. รายได้ของครอบครัวบาทต่อเดือน
6. ความสัมพันธ์กับนักเรียน
 บิดา มารดา อื่นๆ (ระบุ).....
7. จำนวนบุตร-หลานที่เรียนในโรงเรียนนี้
 1 คน 2-3 คน มากกว่า 3 คน
8. ระดับการศึกษาของนักเรียน (บุตรหลาน)
 อนุบาล 1-3 ประถมศึกษาปีที่ 1-6
 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มัธยมศึกษาปีที่ 4-6
9. สาเหตุที่ท่านเลือกให้บุตรหลานเรียนที่โรงเรียนนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1) ความสะดวกในการเดินทาง
 2) การดูแลเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียน
 3) ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน
 4) ความปลอดภัยของสภาพภายในโรงเรียน
 5) ค่าเทอมไม่แพง
 6) อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 1.2 ข้อมูลค่าธรรมเนียมการศึกษาของนักเรียน

1. นอกจากค่าธรรมเนียมการศึกษาของนักเรียนแล้ว ท่านให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่โรงเรียนในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) สนับสนุนชมรม หรือ สมาคม ผู้ปกครองและครู จำนวน..... บาท/ปี
- 2) สนับสนุนชมรม หรือ สมาคม ศิษย์เก่า จำนวน..... บาท/ปี
- 3) สนับสนุนเงินบริจาค หรือ เงินบำรุงการศึกษา จำนวน..... บาท/ปี
- 4) สนับสนุนอื่นๆ โปรดระบุ
- 4.1 จำนวน..... บาท/ปี
- 4.2 จำนวน..... บาท/ปี
- 5) ไม่ได้สนับสนุนด้านการเงินนอกจากค่าธรรมเนียมการศึกษาของนักเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ

1. ถ้าหากรัฐ ไม่ให้เงินอุดหนุนรายบุคคล จะกระทบกับค่าเทอม เพียงไร

- กระทบมาก กระทบน้อย ไม่กระทบเลย

2. ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐในด้านต่างๆ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ให้ตรงกับค่าระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และโปรดตอบทุกข้อ

การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ	จำนวนเงิน (บาท/คน/ปี)	ความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.เงินอุดหนุนรายบุคคล						
อนุบาล 1-3	1,700					
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	1,900					
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	3,500					
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	3,800					

การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ	จำนวนเงิน (บาท/คน/ปี)	ความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.เงินอุดหนุนค่าอาหารกลางวัน เฉพาะนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ	(13บาทx200 2,600					
4.เงินอุดหนุนค่าหนังสือเรียน						
อนุบาล 1-3	200.00					
ประถมศึกษาปีที่ 1	483.20					
ประถมศึกษาปีที่ 2	347.20					
ประถมศึกษาปีที่ 3	365.60					
ประถมศึกษาปีที่ 4	580.00					
ประถมศึกษาปีที่ 5	424.00					
ประถมศึกษาปีที่ 6	496.00					
มัธยมศึกษาปีที่ 1	739.20					
มัธยมศึกษาปีที่ 2	564.80					
มัธยมศึกษาปีที่ 3	560.00					
มัธยมศึกษาปีที่ 4	1,160.80					
มัธยมศึกษาปีที่ 5	805.60					
มัธยมศึกษาปีที่ 6	763.20					
5.เงินอุดหนุนค่าอุปกรณ์การเรียน						
อนุบาล 1-3	200					
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	390					
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	420					
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	460					

การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ	จำนวนเงิน (บาท/คน/ปี)	ความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6.เงินอุดหนุนค่าเครื่องแบบนักเรียน						
อนุบาล 1-3	300					
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	360					
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	450					
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	500					
7.เงินอุดหนุนค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
อนุบาล 1-3	430					
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	480					
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	880					
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	950					

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสนับสนุนโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ

.....

.....

.....

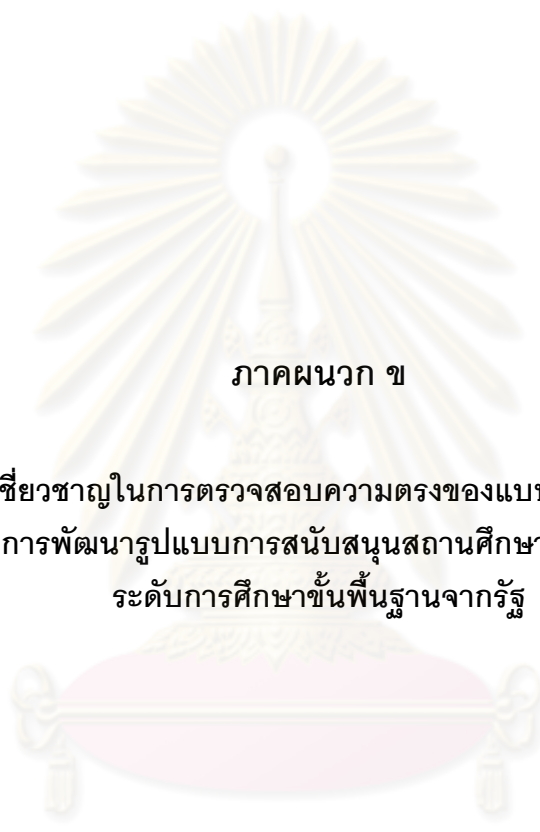
.....

.....

.....

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม
การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

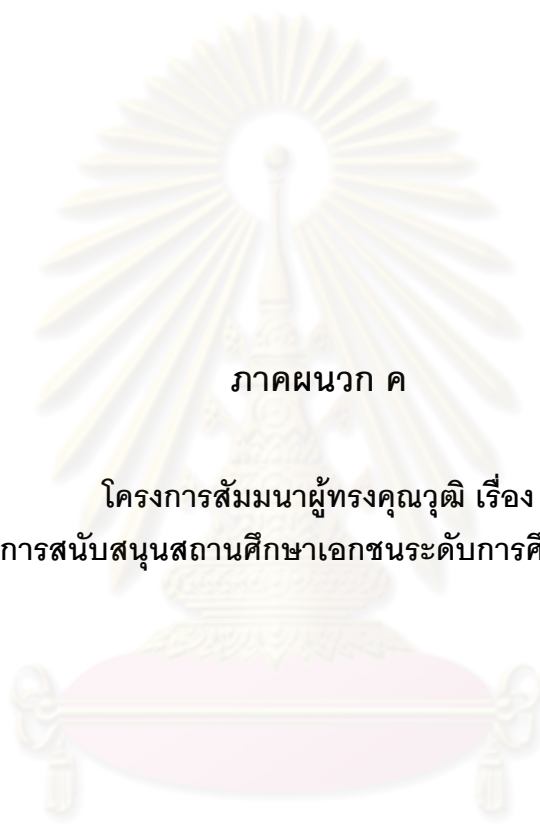
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม

การกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงของข้อคำถามของแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ

- 1.เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือ
- 2.มีผลงานที่แสดงว่ามีความรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเอกชนในรูปแบบต่างๆ เช่น งานวิจัย บทความ ตำรา การเป็นวิทยากร การกำกับดูแลงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเอกชน หรือ
- 3.เป็นผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่มีความรู้และประสบการณ์การผู้บริหารโรงเรียน หรือ
- 4.เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์การบริหารระดับสูงของหน่วยงานที่กำกับดูแลนโยบายการศึกษาและมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาเอกชนในรูปแบบต่างๆ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงของข้อคำถาม (ขั้นตอนที่ 2)

1. **ผศ.ดร.ปองสิน วิเศษศิริ** ประธานสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. **ผศ.ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์** อาจารย์พิเศษสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. **อาจารย์ ดร.ปิยพงษ์ สุ่มेतติกุล** อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. **ดร.สุวัฒน์ เงินจ๋า** ประธานกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและอดีตรองปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ
5. **ดร.พิชัย แก้วสุวรรณ** ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
6. **ดร.วิวัฒน์ แพร่ศิริ** ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเปรมฤดีศึกษา
7. **ดร.ศุภลักษณ์ เศรษฐพานิช** ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลศุภลักษณ์

ภาคผนวก ค

โครงการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง
รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

วัตถุประสงค์การสัมมนา

1. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ได้ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ(ร่าง)รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา(ร่าง)รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการสัมมนา

1. การนำเสนอผลการวิจัย ประกอบด้วย
 - ความเป็นมาและการดำเนินงานวิจัย
 - การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันของ ไทยและต่างประเทศ
 - (ร่าง) รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ร่วมกันอภิปราย ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของ (ร่าง) รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์ประกอบส่วนต่างๆของ (ร่าง) รูปแบบฯ
3. ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ร่วมกันอภิปราย ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไข/ข้อจำกัดของรูปแบบ ปัจจัยที่ทำให้รูปแบบประสบความสำเร็จ
4. สรุปผลการประชุมสัมมนา

ผู้เข้าร่วมการสัมมนา

ผู้เข้าร่วมการประชุมสัมมนา ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน เพื่อเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 15 ท่านโดยจำแนกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. นักวิชาการด้านบริหารการศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

- เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา เศรษฐศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ในการสอนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ
 - เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน / การบริหารสถานศึกษาเอกชน หรือ
 - เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทและมีผลงานทางวิชาการ หรือ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนจากรัฐ ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน
2. ผู้กำหนดนโยบายการศึกษาเอกชน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 3. ผู้บริหารสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา ได้แก่ สภาการศึกษาเอกชน สมาพันธ์โรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย สมาคมอนุบาลเอกชนแห่งประเทศไทย
 4. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา
 5. ผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน

สถานที่จัดสัมมนา

ห้องประชุมนานาชาติ 405 อาคารประชุมสุข อาชีวบำรุง (อาคาร 3) ชั้น 4 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันเวลาที่จัดสัมมนา

วันอังคารที่ 23 มีนาคม 2553 เวลา 9:00-12:00 น.

งบประมาณ

1. ค่าเอกสารประกอบการสัมมนา	3,000	บาท
2. ค่าตอบแทนและของที่ระลึก	25,000	บาท
3. ค่าอาหารและอาหารว่าง	5,000	บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติจริงต่อไป

กำหนดการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group)
เรื่อง “รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”
 ณ ห้องประชุมนานาชาติ 405 อาคารประชุมสุข อชาwab้าง ชั้น 4
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันอังคารที่ 23 มีนาคม 2553

08.30 - 09.00 น. ลงทะเบียน

09.00 - 12.00 น. ประธานกล่าวเปิดการสัมมนา

นำเสนอผลการวิจัย โดย แพทย์หญิงวณิชชา ภัทรประสิทธิ์ ผู้วิจัย
 นิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต

- ความเป็นมาและการดำเนินงานวิจัย
- การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน
ของไทยและต่างประเทศ

- (ร่าง) รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
อภิปราย ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นต่อไปนี้

- ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ(ร่าง)รูปแบบในภาพรวม
 - ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ใน(ร่าง) รูปแบบแต่ละส่วน
- ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบที่ 1 หลักการแนวคิด

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

องค์ประกอบที่ 3 ลักษณะและวิธีการของการสนับสนุนสถานศึกษา
 เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 2 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำรูปแบบไปใช้

ประธานสรุปผลการประชุมสัมมนา

12.00-13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group)

1. นักวิชาการด้านบริหารการศึกษา ได้แก่

- 1.1 ผศ.ดร.พิษณศ เจษฎาจักร อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.2 ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ นักวิชาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- 1.3 นายชาญ ตันติธรรมถาวร นักวิชาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- 1.4 ดร.ประสงค์ กัลยาณะธรรม อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ผู้กำหนดนโยบายการศึกษาเอกชน ได้แก่

- 2.1 นางสาวดวงพร ชินสมบุญรณ์ ผู้อำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- 2.2 นายพิชัย แก้วสุวรรณ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- 2.3 นางเสาวนีย์ พันัสสรณ์ ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- 2.4 นางศิวาพร อินเนียม ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

3. ผู้บริหารสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา ได้แก่

- 3.1 ดร.ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ สมาคมสภาการศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
- 3.2 นางเกื้อกุล เตือนกุล นายกสมาคมสหพันธ์โรงเรียนเอกชนแห่งประเทศไทย
- 3.3 นางสาวจินตนา ธรรมวานิช นายกสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย

4. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา ได้แก่

- 4.1 บาทหลวง ดร.วิวัฒน์ แพ้วสิริ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน เปรมฤดีศึกษา
- 4.2 ดร.ศุภลักษณ์ เศรษฐพานิช ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลศุภลักษณ์

5. ผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน ได้แก่

นายพิสิฐ วัฒนผดุงศักดิ์ นายกสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนราชินี

6. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

- 6.1 รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ศิริบรรณพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 6.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ภาคผนวก ง

- หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ
- หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย
- หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบรูปแบบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/2581

วันที่ 12 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความตรงของข้อคำถาม

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ

ด้วย นางวณิชชา ภัทรประสิทธิ์ นิสิตชั้นปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย การจัดการและ
 ความเป็นผู้นำการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง
 “การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี รองศาสตราจารย์
 ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้
 จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความตรงของข้อคำถาม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน
 ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทาง
 วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน

ที่ ศษ 0512.6(2771)/2589

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

12 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางวนิษา ภัทรประสิทธิ์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง
“การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี รองศาสตราจารย์
ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้
นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ครู
สถานศึกษาเอกชน และผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียด
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางวนิษา ภัทรประสิทธิ์ ได้
ทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/2590

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

12 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางวนิษา ภัทรประสิทธิ์ นิสิตชั้นปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ครูสถานศึกษาเอกชน และผู้ปกครองสถานศึกษาเอกชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางวนิษา ภัทรประสิทธิ์ ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-1116

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

22 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ร่างรูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางวนิชชา ภัทรประสิทธิ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ “การพัฒนา รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พจutti ศิริบรรณพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโท เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเชิญท่านเข้าร่วมประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ในวันอังคารที่ 23 มีนาคม 2553 เวลา 09:00–12:00 น. ณ ห้องประชุมนานาชาติ 405 อาคารประชุมสุข อาชาวารี ชั้น 4 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเข้าร่วมประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ในวันและเวลาดังกล่าวเพื่อ ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ขอขอบคุณในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-82 ต่อ 612

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

แพทย์หญิงวณิชชา ภัทรประสิทธิ์ เกิดเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2508 ที่ จังหวัด นครสวรรค์ จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2531 สำเร็จการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต จาก คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล รามาธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดล พร้อมรางวัลคะแนนยอดเยี่ยมอันดับหนึ่งแผนกวิสัญญีวิทยา แล้ว ศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตทางวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก (กุมารเวชศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และวุฒิปัตร์ (กุมารเวชศาสตร์) จากแพทยสภา ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่ง กุมารแพทย์ เมื่อปีการศึกษา 2544 ได้เปิดดำเนินการโรงเรียนเอกชนชื่อโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ จึง ศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก โดยได้รับรางวัลการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในระดับยอดเยี่ยม โล่ประกาศ เกียรติคุณผลการเรียนดีเยี่ยมตลอดหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2545 และ ปีการศึกษา 2548 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง กุมารแพทย์และผู้จัดการโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ โรงเรียน เอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ผู้ประนีประนอมศาลยุติธรรม ศาลจังหวัดพิจิตร และ ศาลจังหวัดพิจิตรแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว กรรมการผู้ ประนีประนอมศาลยุติธรรม ภาค 6 ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเมืองพิจิตรและรองประธานสภา วัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย